TRACTATVS
MATTHAEI BRVNI
ARIMINENSIS,
IVRISC. CLARISS.

DE CESSIONE BONORVM,

Nunc denuò ab ipſo auctore copioſius illuſtratus.

SECVNDA EDITIO.

Cum Indice quæſtionum & materiæ locorum inſignium locupletiſſimo.

CVM PRIVILEGIIS.

*V*ENETIIS, *Apud Hæredes Aloyſij Ualuaſſoris, & Ioannem Dominicum Michaelem.*
M D LXXV.

ILLVSTRISSIMO
AC REVERENDISSIMO D.
D. GABRIELI PALAEOTO

Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbitero Cardinali Episcopo Bononiensi Patrono obseruandissimo.

Matthæus Brunus Iurisconf. Ariminensis. S. P. D.

INVTILIS *ac perniciosi ocij nõ minus quàm vtilioris negocij (Illustrissime ac Reuerendissime Præsul) redendam esse ab hominibus rationem prudentes viri existimauerunt, qua ex causa tibi (Pater optime) vt qui mihi Patronus sis obseruandissimus, ocij mei redendæ rationis onus incumbere sum arbitratus. Cùm itaque superioribus annis æstiuo ac autumnali tempore aduocationis curæ penitus cessarent. ruri (vbi non minus vtilem, quàm delectabilem habeo habitationem) ocij potius, quàm negocij causa me continerem, in mentem subijt cogitatio, aliquid in hac legali philosophia, in qua iampridem versatus sum, cudendi, uel ocium illud meum in negocijs commodum & vtile hominibus aliquando esset futurum. Sed ne actum agerem, & rem ab alijs egregiè tractatam veluti crambem repetitam, reponerem, delegi materiam ab aliquo, vel antiquorum, vel Neotericorum (quod ipse norim) nullatenus*

ex professo pertractatam, nempè DE CESSIONE BONORVM, *quod suasit temporum qualitas, quæ plerosq́ adeo ad inopiam adigit, vt ad eius beneficium se conuertere sit illis necessarium, proindeq́ cauillationes ac tecnas adinuenire studeant in fraudem et perniciem creditorum, quibus operæprecium est auxilium polliceri, & aduersus captiones opitulationem, ideoq́ hominum huiuscemodi ex hac materia vtriq; ordini est succursum. Qua deliberatione facta opus contexere cæpi, quæstionesq́ plurimas quasi in siluam ex vtriusque iuris scriptoribus sparsim locatas colligendo, subindeq́ digerendo in vnum veluti corpus coegi. Quod cùm in paterno sinu delitesceret, pluresq́ amici (quibus nihil meæ facultatis pro mutua beneuolentia negare valeo) legendi operis iustè à me impetrassent, ad edendum compulerunt, edito volumine, & à doctis (vt audio) non reiecto animaduerti, sicut & emergentium casuum varietas, & forensium vsus edocuit, quædam ad operis perfectionẽ desiderari, quæ à priori aberant: Itaq; libellum ipsum, et veluti materiam eandẽ incudi reddidi, malleo subieci, limæ reposui, & deniq́ addendo plurima nouum effeci, tuæq́ tutelæ ac patrocinio commisi, & si qui voluerint proueritate opus bẽnigne carpere, aures accõmodes, & obelis notes, sin autem liuore quodam, aut venenoso dente momordisse conspexeris, eos excludas, & auctoritate tua veritatis*

clipeo

clipeo libellum tuearis: Nec te mouerit, quòd in priori editione alio defensore vsus fuerit, cùm enim plurima (vt dicebam) fuerint adiecta, nouum prorsus volumen redditum est, antiquum igitur opus suo patrocinio, nouum autem tuo vtetur, vnde vtrunque à caluniantiũ iniquitate defensabitur: Suscipe igitur (Antistes amplissime) & opusculum chartis & calamo fideliter conflatum, et opusculi auctorem in tuum præsidium, nec muneris paruitatem sperne, neque enim opes à me proferendæ sunt, quas alijs præstandi potius, quàm ab alijs accipiendi studium est tibi & facultas, longè gratius viro ditissimo est ab humili seruo flosculos et tenuia munuscula purè oblata capere, quàm à diuite lautiora ingrato forsan animo ingesta suscipere. Vale igitur, & Brunum seruulum tuum (vt soles) ama & foue. Arimini Kalendis Septembris anno à virgineo partu. M. D. LXXIIII.

IACOBI SVRIANI
CAVSIDICI ARIMINENSIS
In libellum Magnifici Iurifconf. D. Matthæi Bruni Patricij Ariminen. De ceffione bonorum. Ode Dicolos Tetraftophos.

SCRIPSERVNT alij prælia & hoftium
Victrices Aquilas fraudibus, & dolis;
Bombo terribili mænia diruta,&
Raptus Barbaricæ manus.
Luferunt alij cæca cupidinis
Tela,& fimplicium corda adamantium
Exefa inftabili mente Amaryllidis
Conuerfa ad gracilem Orphea.
Stellas enumerant,nomina proferunt;
Percurruntq; Globos Solis,& ignium,vt
Aedes quisq; fuas commeat;omnia
Luftrant,fint licet abdita.
Caufas aft alij,cur ita Syderis
Magni Deliquium,Luna laboribus
Vrgetur varijs;inferioribus
Quidnam continue inflat.
Sed facris operam legibus impiger
Præftans,de Nece,de teftibus,Arbitris;
Nec non Eulogijs emorientium;
Inde autem & de adeuntibus.
Actor queis iaculis impetat;& Reus
Quo excludat clypeo tela minantiã,
De iuris tùm alijs denique partibus,
Dat præclara volumina.

Reftat

Restat solus inops, cui nihil auxili
Vllus ceu misero præstitit hactenus
Tractans materiam particulariter
Plene singula colligens.
At nunc conspiciens Brunus, vt impiè
Vrgetur quoties conditionibus
Pauper quisque malis; & mala temporum
Passus, cedere cogitur.
Succurritq; inopi, compede ne diu hunc
Carcer detineat: ne Reus attamen
Mendax decipiat; præstat & alteri
Parti consilium, atque opem.
Sumas; fusca licet det manus; omnia
Intus prospicies candida, lucida,
Elimata probè, pensiculataq;
Acris viribus ingeni.
Quicquid frugiferi huic materiæ afferunt
Sparsim scripta aliorum in varijs locis,
Prudentissimus hic deligit, & suum
Apte fert in opusculum.
Addit plurima: dehinc quærit, & optime
Soluit. Hunc igitur, qui cupis omnia in
Hæc nouisse, librum perlege candidum
Brunus, quem tibi tradidit.
Nec mirere alium iam prius editum
Eiusdem tituli, fecit, vt optimus
Cultor, qui vetulos abstulerat boues
Pollentes mage reddidit.
Quò fero referant scissa noualia
Fructus vberius. Nauita soluit vt
Nauim iam veterem, materia addita
Reddens nauigium amplius.

AD LI-

Aut, sicut calicem qui tenet aureum,
Maiorem cupiens efficere, ignibus
Supponit, decorans lucida Iaspide, ac
Gemmis splendidioribus.
Perpensum tu igitur partibus omnibus,
Auctum multiiugis vtilioribus
Doctrinis capiens, vtere, commoda
Laturus tibi maxima.

AD LIBRVM VINCENTIVS TVTORINVS ARIMINENSIS.

Parue liber philyris, sed culta maximus idem
Doctrina, serie clarus, & arte grauis.
Prodi iam felix, te alieno obnoxia censu
Altè iampridem turba reposcit inops.
Ne quæso miseris contabescentibus atro
Longius optatam carcere differ opem.
Alter enim rerum vacuus, cui nomina non est
Pendere, vel demi claustra, vel instat ali.
Debita differri quinos petit alter in annos
Fortuna sperans commodiore frui.
Alter spe lapsus, stultè sibi tristia semper
Præscribens, quærit cedere posse bonis.
Sunt qui, squallentis ne dentur carceris antro,
Delabi extorres re, domo & vrbe putent.
Talia dum secum miseranda hæc turba volutat,
Anceps quem uoto deligat ipsa modum.
Creditor audacter stat contra, edensq́ Cicutæ
Nodosi tabulas, his negat esse locum.
Vel quia pollicitus non vti debitor illis,
Vel quòd iuratus non dedit æra die.
Vel quia ius fregit diplomatis, occuluit rem;
Debita non nouit; factus inops uè dolo est.
Hos tu conflictus, has tu præcidere lites
Iudicio potis es culte libelle tuo.
Nam, quæ multiplici sunt sparsa volumine legum,
Digeris, hac de re, vel breuiore tomo.
Prodi igitur, studioq́ tui solare iacentes,
Carceris & duras excute iamq́ feras,
Prodi inquam, tuus vt iam prodeat auctior author
Brunus Ariminea gloria rara togæ.

F I N I S.

b AD LE-

AD LECTOREM
MATTHAEVS BRVNVS
I. C. ARIMINENSIS.

VID reris paruo hoc reperire volumine lector,
Num Latio forsan gesta superba Ducum?
Non hæc, sæua Dei Veneris nec prælia nati,
Actoris potius vincula, & arma Rei.
Ergo bonis quicunque velit præstare petenti
Cedere opem, hanc praxim nocte, dieq́, legat.
Creditor hunc etiam voluens persæpe libellum,
Inueniet contra fortia vincla Reum.

EIVSDEM TETRASTICHON.

RVNVS opem misero quærenti cedere præstat,
Et quoque cedentis dißipat arte dolum.
Creditor exultat, tecnis quia fraude nec vlla
Haud poterit cedens cautus obesse suis.

AD LECTOREM
Vincentius Turtorinus Ariminensis.

LARA tulit præ alijs legum duo, Ariminum amœnum,
Lumina, nullo vnquam commoritura die.
Pridem Augustinus ceu clarum claruit astrum,
Matthæus nunc vt sol solet, ecce nitet.
Insignes ambo, succurrunt ambo iacenti,
Aere hic oppresso, criminis ille Reo.
Legisti decies illum, fructumq́, tulisti,
Plus lector lecto hoc tam semel ipse feres.

FINIS.

TABVLA

TABVLA QVAESTIONVM IN PRAESENTI TRACTATV

positarum iuxta ordinem quo descriptæ reperiuntur.

Debitor

FINIS.

INDEX

INDEX RERVM, VERBORVM ET SENTENTIARVM

in tractatu de Cessione bonorum

Matthaei Bruni I.C. Ariminensis alphabetico ordine diligenti studio compilatus & auctus.

BANNITVS

B

C

quia

Creditores

D

Debitor

Deceptis

Dominium

Equites

F

L

M

Maritus

O

P

Q

R

Rescriben-

Statuta,

FINIS.

MATTHAEI BRVNI
IVRISC. ARIMINENSIS
DE CESSIONE BONORVM
TRACTATVS.

In quo pluribus quæstionibus materia ipsa diligenti studio pertractatur.

PROOEMIVM.

Essionis bonorum materia quàm sit vtilis, quàmq; frequens & necessaria, docet quotidiana forensium causarum experiẽtia, & tàm in foro seculari, quàm etiã in ecclesiastico, & præcipuè ob malas horum temporum cõditiones, in quibus quàmplurimi honorificè viuentes ad tantam redacti sunt paupertatem & inopiam, quòd vix sibi victum acquirere possunt. Tractaturus itaq; hanc cessionis bonorum materiam varijs in locis per legistas & canonistas sparsam, in vnum tractatum colligere duxi, vt quærentibus facilior pateat aditus, & pro faciliori intelligentia illũ aliàs in sexagintaseptem, nunc verò in septuaginta quæstiones diuidere censui, quas antequàm aggrediar, diuinũ implorabo auxilium iuxta tex. in §. & inchoetur mox. & ibi gl. in auct. vt præpo. nomen Impe. & gl. in proœmio Instit. cum vulg. sine quo enim sapere desipere est Aug. c. v. Meditatio. in princ. & qui absque illo ambulat, in tenebris ambulat, & nescit quo vadat. Io. c. 12. & sine ipso factum est nihil, quod factum est. idem Io. c. 1. &

A Aug.

Aug.c.5. Soliloquio. Omnia ergo quæ facimus, aut in verbo, aut in opere, omnia in nomine Iesu facere debemus. Paul. ad Colossen. c.3. [quem citat Pet. de Anch. in concio. post consi. 151. incip. Mulier volens. in princi.] & c. non liceat. 26. q. 5. quia per se homo nihil sine diuina gratia potest. Aug. c. 15. Soliloquio. Vt igitur per viã veritatis ambulemus. Indiuiduę Trinitatis (more solito) suffragium inuoco, vt hisce laboribus nostris ad alienam potius, quàm ad vtilitatem nostram reductis, sit præsens, & adiutorium nostrum.

SVMMARIVM.

1 *Cessio bonorum quid sit.*
Cessio bonorũ dicitur remedium miserabile & flebile.
Inopia & miseria est causa cessionis bonorũ admittẽdæ.
2 *Cessio bonorum acerba, iniuriosa, & terribilis dicitur.*
3 *Sordescere dicitur quis propter paupertatem.*
Melius est mori, quàm indigere.
Victum cogitans vitam non habet.
4 *Dignitas & honestas per familiarum diuitias conseruatur, & ob earum inopiam perit.*

QVID SIT BONORVM CESSIO.

QVAESTIO I. Principalis.

EVENIENDO itaque ad hanc cessionis bonorum materiam à definitione incipiã, eloquentiæ patrem & magistrum imitando in primo officiorum dicentem, quòd omnis, quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, à definitione

nitione proficisci debet, vt intelligatur quid sit id de
1 quo disseritur. Primò igitur principaliter quæro quid sit bonorum cessio, Alij diffinierunt, vt Rofre. in tract. libello. in rub. de offi. iudi. quo cura. datur bonis alicu. qui cedit bonis. in princ. versi. Imprimis attende. quòd nihil aliud est, nisi dimittere bona creditoribus ad instantiam & petitionem creditorum, quæ diffinitio defectiua videtur, cùm omnia, quæ in hac bonorum cessione de necessitate requiruntur, non comprehendat, vt infra patebit. Alio modo per Azo. diffinitur in summa. titulo nostro. in prin. quòd est dimittere & relaxare debitoris bona creditorum improbitati, & instantiæ, quæ similiter diffinitio nō videtur rectè adaptari posse. Ponamus enim bonis cessisse debitorem bonis ac probis creditoribus, cessio quidem erit bonorum, non tamen creditorum improbitati dimissio. Vnde ita diffiniendam arbitror: Cessio bonorum est beneficium, siue remedium miserabile & flebile debitori pro carceribus euitandis concessum, vt probatur in l. 1. pe. & fin. C. titu. nostro. & hoc modo comprehendentur omnia, quæ in cessione bonorum requiruntur. Dixi, quòd est beneficium, nam verè beneficium est, quia benefacit debitori, ne in carceribus detineatur, vt dicit text. in d. l. 1. Dixi, quòd est remedium miserabile, & flebile, nam verè miserabile est, quia miserum facit cedentem, ex eo quòd propter tantam eius paupertatem & inopiam, ad quam vergit, vix ei dimittitur interula, secundū Bal. in d. l. fi. in prin. versi. No. quòd cessio bonorum. & Alb. de Rosa in d. l. pen. cum concord. per Roland. à Valle citatis consi. 7. Quoniam. in prin. vol. 2. quia ipsa miseria & inopia flebilis est causa ipsius cessionis admittendæ, vt tradit Imo. in c. Odoardus. col. pe. in prin. versic. Quærit etiam hic dominus Petrus. nu. 24. extra. de so-

lutio.quæ non competit nisi miseris & inopia tentis. vt in §. quod autem. in auct. de fideiusso.ibi, agno-
2 scant autem creditores. Et dicitur etiam cessio acerba, iniuriosa & terribilis, secundum Fede.de Sen.consf.193. In quæstione vertente. Vnde Ang.in d.l.pe.notat,quòd qui cedit bonis,ad adiutorium flebile venit, Quia pro-
3 pter paupertatem quis sordescere dicitur,adeo quòd tali sordenti vita est supplicium, & mors solatium. vt l. quisquis. C.ad l.Iuli.maiesta. Roland.consi.87.In proposita. nu.42.versi.Et ideo.vol.2.& Gerard in sing.73. Pauperes.nu.2. Vnde melius est mori,quàm indigere, quia victum cogitans vitam non habet. Ecclesia.c.40. & Io.dilect.in tract.de arte testan.de vari.testato.præcep.caute.5.Minoribus.in fi. Ideo inquit Ioã.And.in addi.ad Spec.in tit.de succes.ab intesta.in 1.addi.quem sequitur Alexan.consil.134.Animaduersis. colum.1.in
4 princi.volu.6. Quòd per familiarum diuitias conseruatur dignitas & honestas, quæ ob earum inopiam perit. firmat Bald.in l.maximum vicium. colum.1.& 3.C.de libe.præteri.Socy.Seni.consi.47.Facti narratione. colum.1.in fin.versic.Ex quibus patet.num.6.volu.3.cum alijs abunde congestis per Parisi.consi.1.Vulgatum est. colum.2.in fin.num.28.versi.Et certissimum est. & consi.18.Esto quòd colum.pen.in princ.versi.Quoniam sine bonis. volum.3. & Io.dilect.in eodem tract.caut.31. Hæres rogatus.ante fi.in rub.de substitu.& Brun.Astẽ. in tract.quòd stanti. mascu.in 3.articulo. princip.nume.8.9.& 10.

SVMMARIVM.

1 *Ad validitatem cessionis bonorum quæ requirantur.*
2 *Debitor bonis cedere volens debitum agnoscere tenetur.*
Debitum qualiter per debitorem agnoscatur.

Debitor

3 *Debitor fatendo debitum licet condemnatus ſit, bonis cedere poteſt.*

4 *Debitor inuito creditore ad ceſſionem non admittitur, antequam debitum recognoſcat.*

5 *Ceſſio bonorum litis conteſtationem impedit.*

6 *Debitor negans debitum an ceſſionis beneficio gaudeat.*
Beneficium ceſſionis non datur neganti debitum, ſed confitenti, & qualiter & quando proſit, & non proſit confeſſio.

7 *Debitor ſi bonis ceſſit, deinde noui ſuperueniunt creditores, qui illum in carceribus confirmari faciunt, an iſtis ſuperuenientibus talis noceat ceſſio, ſi per cedentem opponatur.*
Ceſſio prima pro omnibus creditoribus tàm præſentibus, quàm abſentibus ſufficere debet, ſicut vna inuentarij confectio.

8 *Ceſſio prima creditoribus poſt ceſſionem creatis in bonis de nouo quæſitis non præiudicat.*
Debitor, qui ceſſit bonis ſi ad pinguiorem fortunam peruenit, à creditoribus ante ceſſionem creatis non conuenitur, niſi in quantum facere poteſt, quò uerò ad poſt ceſſionem creatos inſolidum tenetur.

9 *Ceſſio prima aduerſus nouos creditores non prodeſt.*

10 *Debitor poſt condemnationem trium ſententiarum debitum confitens, an ad bonorum ceſſionem admittatur?*

11 *Exceptio ceſſionis bonorum executionis actum, & non obligationis ſubſtantiam reſpicit.*

12 *Sententia una, quæ tranſiuit in iudicatum, & quæ executionem meretur tribus ſententijs æquiparatur.*

13 *Ratio eadem ubi militat tam in uno, quàm in altero, una & eadem ratio decidit omnes illos caſus non per extenſionem, ſed ſicut genus ſpecies comprahendit, ſic generalis ratio diuerſas ſpecies.*
Non eſt curandum ad caſuum diuerſitatē, dummodo in omnibus

nibus casibus sit eadem ratio.
Non sufficit diuersificare casus, nisi diuersitatis ratio reddatur.

QVÆ REQVIRANTVR AD validitatem cesſionis bonorum.

QVAESTIO. II. Prin.

1 SEcvndò principaliter quæro, quæ ad huius cessionis validitatẽ requiruntur? Respõde, quòd volẽs cedere bonis debitum agno scere debet. l. pe. & ibi glo. & Bar. ff. titu. no.
2 Qualiter autem agnoscere debeat, dic cum gl. in d. l. penul. & ibi Bar. quòd vno modo debitum agnoscere dicitur illud extraiudicialiter confitendo, vel fideiussorem præstando, vel pignus aliquod, siue cautionem interpo
3 nendo, secundum iura ibi allegata. Alio modo, vt in iudicio debitum fatendo, vel patiendo se factis legitimis probationibus condemnari, quia cedere potest, quando debitum fatetur, etiam si sit condemnatus, secũdum Cy. in l. 1. q. 3. C. tit. no. quem sequitur Alb. de Rosa. in rub. eo. tit. col. 2. in prin. versi. Item quæro quando quis possit. & tenet Hosti. in summa tit. no. col. 1. versi. Cedere autem potest, Roffre. in tract. libel. in rub. de offi. iud. quo cura. dat. bonis. col. 2. versi. Est secundum necessarium. & Bal. in §. fi. col. pe. versi. Item quæro quando debitor. Insti. de actio. & dicemus infra. Et hoc totum est fauore creditoris, quia creditor inquit, post bonorum cessionem ita bene cum alio agere non possem, sicut tecum, ideo volo quòd contra te testes examinentur,
4 & prius quàm cedas, probationes fiant. Et hoc quia iura volunt esse in creditoris electione, an ante debiti recognitio-

cognitionem, vel poſt, debitorem ad ceſſionem admittere velit, & ſic inuito creditore ad ceſſionem antequã debitum recognoſcat, admitti non poteſt, & ratio eſt ſecundum Imo. in c. Odoardus. col. 2. verſi. In eadẽ glo. ibi audiri non debet, extra. de ſolutio. Quia creditoris intereſt, ne ante fiat ceſſio ratione probationum de debito fiendatum, quas hodie habet, & forſan illas probationes in futurum habere non poſſet, ideo conueniens fuit, quòd inuito creditore ad ceſſionem ante debiti recognitionem non admittatur. Sed contra prædicta opponi poteſt, quia ſecundum ea videtur, quòd bonorum ceſſio litis conteſtationem non impediat, quod eſt contra tex. in l. 3. ff. tit. no. in l. ex contractu. C. de bon. auct. iudi. poſ. & in l. item ſi vnus. in prin. ff. de arbi. vbi bonorum ceſſionis exceptio ad proceſſum impediẽdum opponi poteſt, vt inferius dicetur in 16. q. princi. Tu dic, ꝙ
5 leges contrariæ intelliguntur ſecundum d. l. pen. ff. tit. no. quia bonorum ceſſio litis conteſtationem impedit, & ſic ad proceſſum impediendum opponi poteſt, vbi debitum eſt liquidum, vel debitor illud extra iudicium agnoſcere paratus eſt, alioquin impedire non poteſt, vt in d. l. pen. ſi ergo creditot debitum liquidare non curaret, ſed diceret, cedat debitor, quia ego quando voluero, probabo, tunc ad ceſſionem, quanuis debitum liquidum non eſſet, admittitur, & ita tenet glo. ibi. quam ſequitur Azo in ſumma. titu. noſtro. & Hoſti. in d. verſi. Cedere autem poteſt. & eam ſequitur ibi Bar. & Ange.
6 & idem Ang. in l. 4. eo. tit. Si verò debitum negat, ceſſionis beneficium non habet. vt d. l. pen. & per gl. & Doct. in d. l. 1. C. eo. & in d. §. ſi. vbi Are. in 3. col. verſi. Et aduertas quòd ad hoc. Inſtitu. de actio. quia ceſſionis beneficium non neganti, ſed confitenti debitum datur. vt per d. glo. Bal. Ange. Salyc. & alios in d. l. 1. Si verò non fatetur,

tur, nec negat, & idem, quia debitor negandi beneficiũ habet, secundum gl. ibi quæ secundum Bal. ibi in prin. est not. Si verò debitum confitetur, tunc ad cessionem admittitur, vt dixi, dummodo sic fateatur, quòd nulla negandi occasio relinquatur: ita Bal. ibi in 1. col. versi. Secundò oppo. & Are. in d. §. si. dicto versi. & aduertas quòd ad hoc. alioquin dictum beneficium nõ haberet. Si verò à principio negauit, & post sententiam & condemnationem confessus fuit debitum, tunc distinguit Bal. in d. l. 1. col. 1. versi. Sed hic quęritur. Aut iste negans iustam negandi causam nõ habuit, & ante sententiam pœnituit, & cõfessus fuit, & tunc ad beneficium cessionis admittitur, aut nõ pœnituit, & dictum beneficium non habet. Si verò iustam negandi causam habuit, & tunc dicit ipse, quòd cùm hoc beneficium sit contra sententiæ executionem, & sic in eius executione debitor ad cessionem admittitur, prodest ei confessio, & sic poterit tunc cedere bonis, dummodo se ciuiliter & naturaliter teneri confiteatur, quia hic propriè debitum fatetur, si verò diceret, fateor me de rigore sententiæ teneri, sed non inspecta causæ veritate, non dicitur plenè fateri, quia teneri se naturaliter negat. l. Iulia. ff. de cond. inde. & ideo ad cessionis beneficium non admittitur. Saly. verò in d. l. 1. col. 1. vers. Iuxta hoc. mouet hoc idem dubium, quærens quid si debitum negauit, & est per sententiam cõdemnatus, deinde fatetur, an huiusmodi cõfessio sibi prosit, vt bonis cedere valeat, inquit videri quòd non, creditore sibi opponente. l. eum qui. ff. de iureiur. maximè quia actorem ab onere probandi non releuauit, immo quia in mendacio vsque ad sententiam perseuerauit, impune pertransire non debet. l. si debitet. §. 1. & ibi Barto. ff. de fideiusso. §. Item mixta. Insti. de actio. & l. conductores. C. loca. & pro hoc facit glo.

glo. pe. in d. l. 1. in uerbo iudicati. C. titu. no. quę dicit quòd ceſſio ante ſententiam fieri debet, & ex conſequẽti confeſſio. Contrarium tamen decidit per tex. in d. l. 1. qui condẽnationem præcedere ceſſionem ſupponit, & ut plurimum negantes & conuicti condẽnantur, confitenti uerò fit de ſoluendo pręceptum. ut l. ſi debitori. ff. de iudi. Ad glo. in uerbo iudicati. reſpondet, eã non benedicere ſecũdum Iac. But. & doc. & pro hac opinione tex. inducit in d. l. pe. ff. eo. qui alternatiuè loquitur, dicens quòd aliquo caſu condemnationem factam fruſtra requireret, ſi poſt eam cedere non poſſet. Item quia ceſſio fit, vt à carceribus liberetur detentus, uel ne detrudatur, ut eſt text. in d. l. 1. C. titul. no. & tales carcerationes, vt plurimum pro executione ſententiæ fiunt, ergo poſt ſententiam & condemnationem ad ceſſionis beneficium admittitur. Item quia ſi uerè prius non erat debitor, uel minus efficaciter, per ſententiam efficitur debitor & efficax. l. 1. C. de condictio. indebi. ergo poſt ſententiam debet poſſe confiteri, & cedere bonis, & hanc opinionem putat eſſe ueram, & eam declarat litera. d. l. pen. quæ duas tantum ponit alternatiuas, videlicet quando extra iudicium confeſſus eſt & illa confeſsio non ſufficit, niſi condemnetur, ideo alternatiuè adijcit, vel cõdemnetur, altera eſt, quando in iudicio confitetur & ſic pro iudicato habetur, vnde tunc ſolum de ſoluendo ſecundum eum ſufficeret. Are. verò in d. §. fin. col. 3. verſicu. Quæro quid ſi à principio negauit. in hoc vltimo dubitat, quia cùm aliquo probandi onere non ſit alleuiatus creditor, ſecundum eũ neceſſariò ſequitur, quòd debitor per eius mendacium ceſsionis beneficium perdere debeat, refert tamen opinionem Saly. de qua ſupra, ſaluari poſſe, ſi debitor poſt condemnationem appellaſſet, per quam ap-

pellationem pronunciatum extinguitur. vt l.1.in fin.& ibi glo.& Bar.ff.ad turpill. & per Iaſ.in l.tale pactum.§. qui prouocauit.col.3.verſic.veritas eſt.ff.de pact.tunc ſi debitum fateatur,bonis cedere poterit. arg.l.qui cùm maior.§.accuſaſſe.ff.de bon.liber. & cum hac opi. Are. tranſit ibi Iaſ. in 3. col. in fi.verſic.ſeptimò ſupraſcripta regula.& ſecundum hanc Aretini declarationem deciſum fuit in conſi.Neap.vt refert Affl.in deciſ.296.Quidam debitor.& ſequitur Pariſ.conſil.100.Certiſsimum eſt.col.1.verſi.Nec dicto Alberto.vol.3.& ſic apparet ꝙ Are.& ſequaces ſequuntur opin.d.glo.pen.in verbo iudicati.quæ communiter à Docto.reprobatur, vt atteſtatur Alberi.in rubr.C.tit.nos.in 2.col.in princi.verſ.Itē quæro quando quis.& Sal.in d.l.1.col.1.verſic.Nec ob. glo.& idem firmat Afflic.in deciſ.379. In quadam cauſa.in fin.Conſilium tamen Neapol.ibi in opi.Saly.& ſequacium inclinauit, quòd etiam poſt ſententiam condemnatus confitens debitum ad ceſsionis beneficium admittitur & ita deciſum fuit,vt ibi prope fi. atteſtatur Afflic.& ita tenendum cenſeo,cùm etiam eandem opi. tenere videatur Bar.& Ang.in d.l.pen.ff.tit. no. & ante eos Cyn.in d.l.1.in 3.q.cum alijs de quibus ſupra, verſ. Alio modo vt in iudicio.nu.3.Pro huius opinionis cōfirmatione Panorm.adduco in c.Odoardus.col.2.verſi. In glo.2.extra de ſolutio.vbi atteſtatur communiter teneri debitorem,antequam condemnetur, vel debitum fateatur,bonis cedere non poſſe, quia creditori periculoſum eſſet,ſi per ptius admitteretur ceſsio. Nam forte debitor tempore quò ad pinguiorem fortunam perueniret,creditori per mortem, vel teſtium abſentiam debitum probare non poſſet, ideo debitum primò liquidari debet,& poſtmodum debitor ſi vult, bonis cedere poterit,ergo opinio glo.pen.in verbo iudicati.Are.Iaſ. & ſequa-

& sequacium non est vera. Tenenda est igitur opin. Sal. tanquam verior & magis communis, & ab ea in iudicando non est recedendum. & eam tanquam veriorem & magis communem sequuntur Moder. Mediolanen. in tract. crim. sub rubr. de carcera. fideiusso. committen. num. 26. versi. Nec hoc beneficium. per not. per Deci. in l. nemo ex his. col. 2. vers. Tertiò regula fallit. num. 7. ff. de reg. iur. & per Ias. in l. quod te. col. 11. ad fin. versic. Breuiter ego teneo contra Lud. Roma. ff. si cert. peta. & tenet Cagnol. in d. l. nemo. num. 5. & nouissimè Rolan. à Valle consi. 7. Quoniam. col. 2. in princ. versi. Non ob stant modo. vol. 2. In eo tamen quod Saly. inquit debitorem in iudicio confitentem pro iudicato haberi, & sic secundum eum solummodo de soluendo præceptū sufficeret, dic quòd si debitor cessionis beneficio vti velit, præceptum de soluendo sibi fieri non potest, quinimmo statim quòd in iudicio confessus est, se ad bonorum cessionem admitti petere potest & illa sibi denegari non valet. vt est tex. in d. l. pe. ff. tit. no. Vbi verò cessionis beneficio gaudere nollet, sed soluere paratus esset, tunc ipsi cōfitenti de soluendo præceptum fieri potest, & non aliter & ita procedit text. in d. l. si debitori.
7 de iudi. Quid autem si confessus debitum eius, vel eorum, qui illū in carceribus detinebāt, bonis cessit, dein de noui creditores superueniūt, qui illū in carcere cōfirmari faciūt, an bonorū cessio quò ad primos creditores facta superueniētibus noceat, si ꝙ eos per cedētē opponatur? dic ꝙ sic, tex. est in l. 4. §. Sabinus. ff. ti. no. Alber. in d. rub. col. pe. in prin. uersi. Item habet effectum. & Gui. Papæ con. 124. Circa materiam. col. fi. uersi. Nec sunt necessario. Quod intelligit esse uerum Saly. in d. l. 1. col. 1. in fi. uersi. Secundum dubium est, quem sequitur Gui. Papæ, in d. uers. Nec sunt necessario. si cedens

horum superuenientium debitum in iudicio fateatur. Adde tu, uel illi citati fuerint & non comparuerint, aliàs non, cum illis non præiudicet, quorum debitum non agnouit. ut d.l.pe. nec illis, qui citati non fuerint, ut dicemus infra. in 10. & 22. q. prin. & illa prima cessio pro omnibus sufficere debet, sicut vna inuentarij confectio pro omnibus creditoribus etiam ex postfacto comparentibus sufficit. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe.
8 Et prædicta intellige nisi qui cessit bonis de nouo bona acquisiuisset, quia respectu illorum bonorum illis non præiudicat, quorum respectu cessio facta non fuit secundum Saly. ibi. & prædicta uera sunt respectu creditorum, qui cessionis tempore creditores erant. Nam quò ad eos, qui bonis cessit & nũc ad pinguiorem fortunam peruenit, non tenetur nisi in quantum facere potest, non autem respectu creditorum, quos post cessionem creauit, illi enim bene poterunt eũ insolidum conuenire, ita limitat singulariter Io. Fab. quem sequitẽ Iaf. in d. §. fi. col. 2. in prin. uers. Limitate tamẽ hunc tex. & ibi Are. in pe. col. uers. Aduertas tamen ad id. nisi ipse iterum bonis cedat, cùm possit etiam quò ad hos nouos creditores ad bonorum cessionem admitti, quia
9 actus est reiterabilis. Et prima cessio aduersus nouos creditores quò ad bona de nouo quesita non proficit, ideo est admittenda. l. nec non. §. quod eis. ff. ex quib. cau. maio. & ita tenet Saly. in d. l. ex contractu. in fi. C. de bo. aucto. iudi. pos. & dicemus infra in. 9. q. princ.
10 Scias tamen quòd si post trium sententiarum condemnationem debitum confiteretur, ad cessionem admitti non deberet, quia condemnato per tres sententias non datur beneficium cessionis bonorum, nec beneficium c. Odoardus. extra de solutio. ut conclusit Rota in quadam causa Senensi, quam refert & sequitur Sarnen. in
com-

commento regularum.in compendio utriusq; ſignaturæ.in ſi.per not.per Bal.in d.l.1.& per Are. & Iaſ.in d. §.ſi.de quibus ſupra. Sed hæc concluſio dependet ab his quæ ſupra dicta fuerunt,ex quibus apparet hoc dictum non eſſe uerum,& tanto magis quia hoc ceſsionis beneficium contra & in executione ſententiæ datur,vt inquit Bal.in d.l.1.uerſi.Solu.aut non habuit iuſtam cauſam,& idem firmat Saly.ibi in 1.col.uerſi.Contrarium uidetur uerius.dum dicit,quòd iſtæ carcerationes & intruſiones in executione ſententiæ fiunt.idem Saly.in l.cùm & filij.col.fi.uerſi Item attende. C. tit. no.dicens ꝙ in illo tex.uidetur caſus quò quis pro executione ſententiæ carcerari poſsit, quanuis bona poſſideat, niſi bonis cedat, nec refert, quòd à principio neganerit,& poſtea conuictus & condemnatus fuerit, quia ſufficit ipſum eſſe condemnatum,uel quòd in iudicio debitum fateatur,ut inquit.tex.in d.l.pe & Imo. in d.c.Odoardus.in 1.col.in fi.uerſi.Item nota quòd exceptio. Lex.n.illa alternatiuè, non autem copulatiuè loquitur & ſic ſufficit in uno caſu uerificari,iuxta not. in regu. In alternatiuis.de reg.iur.in 6.& ſentit Rofre. in tract. libello. de offi.iudi. quo cura. datur bon. col. 2.uerſi.eſt ſecundum neceſſarium. Nec illa lex diſtinguit ſi iuſtam negandi cauſam habuit, uel non, ergo nec nos diſtinguere debemus.l. de precio. ubi glo. & Bar. ff. de publi.actio.Si ergo ad has intruſiones euitandas in executione ſententiæ debitor ad ceſsionis bene
11 ficium admittitur & hoc eſt quia ceſsionis bonorum exceptio executionis actum & non obligationis ſubſtantiam reſpicit,vt declarat Imol.in d.c.Odoardus. in 1.nota.ergo conſideratio habenda non eſt,an tres fuerint latæ ſententiæ,vel vna tantum,quæ in iudicatum
12 tranſiuerit.Cùm vna ſententia, quæ in rem iudicatam tranſi-

transiuir,& quæ executionem meretur & à qua appellari non potest,vt plenè scribit Iaſ.in rubr.ff.de re iud. col.2.in fin.verſic.In ſecunda parte glo.tribus æquiperetur, à quibus appellare nõ licet.l.1.& ibi Doct.C.ne lice.tertiò prouoca.quod eſt verum etiam quando ſententia poſt appellationis tempus in rem iudicatam trãſire non ſolet,ſecundum glo.in c.fraternitatis.in verbo fornicatio.de frigi.& maleſi.Anto.de But.Imol.& Pan. in c.lator.&in c.tenor. de re iudi. ergo nedum in executione vnius ſententiæ,ſed etiam trium, cedere poterit.cùm eadem ratio in vna militet, quæ militat in tri-
13 bus. Et vbi eadem ratio militat tàm in vno quàm in altero,vna & eadem ratio omnes illos caſus decidit non per extenſionem,ſed ſicut genus omnes ſuas ſpecies, ſic generalis ratio diuerſas caſuum emergentium ſpecies comprehendit, ideo expreſſo vno caſu veniunt omnes,in quibus eadem ratio viget, ſecundum Bal.in l.de quibus.ff.de legib.quod dictum pro elegãti refert & ſequitur Paul.de Caſtr.conſil.441.Pro declaratione eius.col.fin.verſic. Sed quando eſt alius caſus.vol.1.in nouis.& conſi.83.Præſens caſus. col.2.verſic. Conſtat autem quòd quando.vol.2.in nouis. de quo mentionẽ facit Crot.in repet.l.ſi is qui pro emptore.col.68.verſi. Tertius caſus.ff.de vſucap.& Aymo conſil.183.regula. nu.3.verſi.Alibi ſcribit.vol.1.& Rolan.conſ.27.Illuſtriſſime.col.2.nu.7.vol.1.& ante eos idem voluerunt Pet. & Cyn.in l. iura non in ſingulas.ff.de legi.quos refert Tiraquel.in tract.ceſſan.cauſa.in 1.parte.ſub num.137. verſic.Nam vbi eſt omnimoda ratio. cum alijs cõcord. ibi per eum citatis. & ſequitur Dec.in c. ſecundò requiris.poſt princ.de appellatio. Non enim curandum eſt de caſuum diuerſitate,dummodo in omnibus caſibus eadem ſit ratio. glo.in l.ſed ſi lege.§.item ſi rem diſtraxerit.

xerit.ff.de peti.hæred.quia casus diuersificare non sufficit,nisi diuersitatis ratio reddatur. Aymo consil. 190. Quod in præsenti. col. 1. nu.2.vol.1. Sed in casu prædicto nulla diuersitatis ratio reddi potest, ergo eadem ratio est in executione trium sentẽtiarum habenda, quæ in executione vnius habetur, à qua appellari non potest: & sic concludo debitorem tàm per vnam sententiam condemnatum, quæ in rem iudicatam transiuit, & executionem meretur, quàm per tres, ad cessionis refugium admitti debere. Quod etiã probatur per not. per Imo.in l.si filiofam.la ij.in 2.col.in princ.versi. Sed aduerte.ff.sol.mat.quem Are.sequitur in d.§.fin. col.2. versi.Sed opinio Bar.vbi concludit,quòd eo ipso quòd de debito per iudicialem confessionem constar, vel ẽt per sententiam,quæ in rem iudicatam transiuit, si debitor infra tempora iudicatis concessa non soluat. vt l. debitoribus.ff.de re iudica.pro debito capi & carcerari possit,nisi bonis cedat,etiam si bona mobilia ad debitum sufficientia habeat,& sic non obstante re iudicata, in cuius executione carceratus fuit, bonis cedere potest,& auditur,ita in executione trium sententiarũ cõcludendum est,& ita sentire videtur Io.Ferra. in pratic. Pap.in forma execu.senten.diffini.in glo.1.col.pe. ver. Pro cuius latiori doctrina. vbi inquit, quòd in casibus in quibus cessio bonorum admittitur, omni & quocunque tempore fieri potest, ergo etiam post tres sententias.

SVMMARIVM.

1 Cessio bonorum quid operetur & ad quid prosit.

2 Debitor pro ciuili debito carcerari non potest, nisi primò sit condemnatus.

Debitor si non cessit bonis, in carcere priuato detineri non potest, in publico sic.

3 *Statutum quòd quis in carcere publico detineri possit, valet, non autem in priuato.*

4 *Statutum quamuis disponat quòd instrumenta guarentigiata per debitorum carcerationem, & omni modo, quo creditori placuerit, executioni mandentur, debitor tamen bonis cedere poterit, ne in carcerem detrudatur.*

5 *Cedens bonis si ad pinguiorem fortunam peruenerit, conuenitur tantum in id quod facere potest pro eo in quo debitor post cessionem remansit.*

6 *Cedens vituperosè bonis, etiam quòd ad pinguiorem fortunam perueniat, à debito liberatus est.*

7 *Clericus, vel doctor, aut scholaris, vel miles, breuiarium, aut libros necessarios, vel arma post cessionem acquirentes creditoribus dari non compelluntur.*

Debitor qui bonis cessit, nec capi, nec carcerari potest.

8 *Corpus defuncti debitoris ad creditoris instantiam sequestrari non potest.*

Vsurarius manifestus in terra sacra sepeliri non potest, secus in profana.

9 *Debitor in omnibus suis bonis cedere debeat, ita quòd nudus remaneat?*

Vestes viles cedenti bonis relaxantur, sicut ad vltimum supplicium damnatis relaxantur.

Alimenta an etiam ei relaxentur?

10 *Clericus de patrimonio nihil habens admittitur cedens fructibus beneficij deducto eo quod pro diuinorum administratione sufficiat.*

11 *Clericus ad similitudinem militis priuilegium habet, vt nõ conueniatur vltra quàm facere possit.*

12 *Dispositio. l. 1. C. de iur. & fact. ignor. quid contineat.*

Clericus iura ignorare non præsumitur.

Turpitu

Turpitudinem ſuam quis allegare non poteſt.
Aduocatus militare dicitur.

13 *Clericus pro repræſalijs conceſsis capi non poteſt, etiam ſi ſit coniugatus.*

14 *Clericus actione reali conuentus an beneficio gaudeat, quòd non conueniatur vltra quàm facere poſsit?*
Maritus rei vindicatione ex cauſa dotis non procedente cõuentus beneficio non gaudet, ne conueniatur vltra quàm facere poſsit.

15 *Clericus mercator fori beneficium, & immunitates alijs clericis conceſſas perdit.*

16 *Clericus debens beneficij penſionem, quòd poſsidet, non gaudet beneficio, vt non conueniatur vltra quàm facere poſsit.*
Scienti & volenti non fit fraus, neque iniuria.
Iuramentum per ipſum iurantem in forma ſpecifica impleri debet.

17 *Clericus quamuis pro ciuili debito capi non poſsit, fugiens tamen per creditorem capi poteſt.*
Clericus obligatus occaſione depoſiti per creditorem laicum capi poteſt.
Clericus pro periurio capi & carcerari poteſt, non tamen bonis cedere poterit.
Periurus ceſsionis beneficium non habet.

18 *Abſolutio à iuramento non conceditur ei, qui in periurium incurrit.*
Papa ſolus & non inferior periurum à iuramento abſoluere poteſt.

19 *Epiſcopus reſpectu extinctionis virium iuramenti abſoluere non poteſt à iuramento in præiudicium iuris tertio quæſiti mediante iuramento, non ſubſiſtente legitima cauſa, nec etiam ſumus Pontifex.*
Princeps ſubdito ſine cauſa dominium de iure gentium ſibi quæſitum auferre non poteſt.

Clausula quibuscunque non obstantibus in periuri precibus apposita per inferiorem à Principe nihil operatur.

20 *Cedens bonis bona per testatorem alienari prohibita retinere potest, item usumfructum, feudum, & emphyteusim ecclesiasticam, quam possidet, sed eorum commoditates creditoribus pro eorum credito dantur.*

Societas per bonorum cessionem dissoluitur.

21 *Cessio bonorum soluit compromissum.*

Cessio bonorum non coràm arbitratore, sed coram arbitro locum habet.

QVID OPERETVR BONORUM cessio.

QVAESTIO. III. Princ.

1 TERTIÒ principaliter quæro, quid operetur bonorum cessio & ad quid profit? Respon de, operatur quòd debitor ad inopiam conuersus uolens cedere bonis in carcerem nō detrudetur. l. 1. & ibi glo. Bar. Bal. Ang. Saly. & Pau. de Ca. C. tit. no. Bar. in rub. ff. eo. Alberi. in rub. C. eo. col. 2. in fi. uersi. Item quæritur quid sit beneficium cessionis. & Ab. in c. Odoardus. col. 2. uersi. Et prodest hęc
2 cessio. nu. 8. extra de solutio. Et est ratio quia quis pro ciuili debito in carcerem poni non potest, nisi primò condemnatus sit. d. l. 1. à quò carcere cedendo bonis liberatur, vt ibi. Si uerò bonis non cessit, in carcere priuato detineri non potest. l. ob æs. & auctentica. Immo. ibi posita. C. de actio. & obliga. sed in carcere publico, sic. l. 3. §. pe. & ibi Bar. & Bal. ff. de suspec. tuto. sequitur Are. in §. fi. col. 1. in fi. uersi. Si uerò est maior. Insti.
3 de actio. Et ideo ualet statutum, quòd quis in carcere publico

publico detineatur, non autem in priuatis carceribus, ſecundum Bal. in d. l. 1. col. 2. in prin. uerſi. modo quærit glo. Et prædicta in tantum ſunt uera, quòd etiam ſi
4 diſponeret ſtatutum, quòd inſtrumenra guarentigiata per debitorum carcerationem, & omni quo creditori placuerit modo, executioni mandentur, nihilominus debitot bonis cedete poterit, ne in catcerem detrudatut. ita Bal. in d. l. 1. col. 2. in prin. uerſi. Quero ſi ſtatutum dicit. quem refert & ſequitut Anch. in repet. c. canonum ſtatuta. col. 18. in ſexto principali quæſito. uerſi. Pone exemplum cum ſtatutum dicit. extra de conſtitutio. Alex. conſi. 62. Viſa, col. 1. nu. 2. uol. 2. Canari. in tract. de executio. inſtu. q. 28. nu. 63. & Galleſi. in tract. de obliga. in fot. came. in 3. q. ſecundæ partis ad quartam particu. obliga. camera. ſub nu. 1. Sed in hoc contrarium tenet Ang. in l. nemo carcerem. in ulti. fol. C. de exacto. tribu. li. 10. & in l. alia. §. eleganter. in fi. ff. ſol. matr. ubi Pau. de Ca. refert contrarium uidiſſe ſeruari Florentiæ, & quòd de dicto Baldi truffantur. & idem Ang. in l. 4. in fi. ff. tit. no. quam opi. inquit ueriorem. Alex. in apoſt. ad Bal. in d. uerſi. Quare ſi ſtatutum. & in d. §. eleganter. col. 4. ad fi. ſub nu. 13. uerſi. Plus dicit Ang. ubi latè. Sed pro concordia dicas Bal. optimè loqui; ubi ſimpliciter diſponit ſtatutum, quòd inſtrumenta per carcerem, uel alio modo executioni mandentur, ſecus ſi plus ultra diſponeret ſtatutum, uidelicet quòd carcerari non relaxentur quouſque ſoluerint, uel ꝙ obligati per inſtrumenta guarentigiata ponantur in carceribus, de quibus exire non poſſint, niſi ſoluant, prout loquitur Ang. & Pau. de Ca. & tunc carcerati bonis cedendo non audientur, & ita conſuluit Bar. conſi. 116. Captus pro debito. in 2. pat. & Corne. conſi. 212. Placet uol. 2. Idem dicendum eſt, ſi ſtatutum diſponeret,

quòd personaliter obligatus capi possit, & in Palatio detineatur, vel in carcere, donec de suis bonis tenutam legitimam, sufficientem, tantiq; ualoris, ac tertiæ partis pluris pro legitimis expensis assignauerit, iuxta statutum nostrum Ariminense sub rubr. quòd quicunq; obligauerit ad detinendum personaliter &c. nisi aliter ꝑ aliud statutū disponatur, vt in alio nostro statuto sub rub. de cessione bonorum, ubi disponitur, q; in casibus à iure permissis quilibet debitor bonis cedere ualeat, etiam si cùm iuramento se obligasset posse personaliter detineri, non obstante etiam si cum iuramento cessionis beneficio renunciatum fuerit. Item operatur
5 quòd in eo, in quo ultra bona cessa remanserit debitor si postea ad pinguiorem fortunam peruenerit, conueniri postea non poterit, nisi in quantum facere potest. l. 4. in princip. ff. tit. no. & l. ex contractu cùm ibi not. per glo. & Doc. C. de bon. aucto. iudi. pos. & sic deducto ne egeat, alioquin nullum esset priuilegium. l. in cōdemnatione & ibi glo. ff. de reg. iur. & glo. & Doc. in l. sunt qui in id. ff. de re iudi. Azo in summa. titu. nō. uersi. est autem remedium cessionis. Rofred. in tract. libellor. in rub. de offi. iud. quo cura. datur bon. col. 1. in fi. uersi. est & aliud beneficium. Saly. & communiter Doct. in d. l. 1. col. 2. in prin. uersi. oppo. quartò & in d. l.
6 ex contractu, & Doc. in §. fi. Insti. de actio. Nisi uituperosè bonis cessisset secundum formam statutorum, nates super lapide percutiendo, vt dicemus infra in 6. q. princ Nam tunc à debito liberatur, si ad pinguiorem fortunam peruenerit, secundum gl. in c. sicut dignum. §. hi quoque. in uerbo si habent. in fi. extra de homici. & est prima glo. in fi. in regula peccatum. de reg. iur. in. 6. quam sequitur Roma. in sing. 24. Quod non ualēt & Gui. Pap. in decisio. 343. Cedens bonis. quanuis per Dida.

Dida. Couarru. in secundo libr. naria. resolut. c. 1. sub nu. 6. uersi. Sed si quis bonis cesserit. dicta decisio Gui. Pa. non approbetur, eam quoque sequitur Phi. Fran. in c. repræhensibilis. col. pe. nu. 19. extra de appellatio. & dicemus infra in 7. q. quartæ q. princ. post princi. Ideo in aliquibus locis de consuetudine seruatur, & extat statutum nostrum Ariminense sub rubr. de debitorib. ne currant faciliter ad benefi. cessio. quòd cedens antequam ad cessionis beneficium admittatur, coràm officiali creditoribus satisfacere promittit, si ad pinguiorẽ fortunam peruenerit: & est bona cautela pro indemni-
7 tatis creditorum conseruatione. Prædicta tamen in clerico post cessionem breuiarium vnum acquirente non procedunt, vel in Doctore, aut scholari libros necessarios, aut in milite arma acquirente, quia talia bona creditoribus dare non compelluntur, vt not. glo. in l. nepos Proculo. in verbo dignitate. ff. de verbo. sign. Bald. in rubr. C. tit. no. Cyn. & Sal. in d. l. 1. in vlti. col. 13. q. sequitur Aret. in d. §. fin. col. pen. versic. Aduertas tamen ad istud. & ibi Ias. in 2. col. versi. Tertiò limitato. & in §. Item seruiana. col. 9. versi. Per ista etiam dicit Ange. nu. 64. Insti. de actio. Item operatur hæc bonorum cessio, quòd is qui bonis cessit, realiter nec citari, nec carcerari potest, quia liber ire debet quò vult, vt not. glo. & sequitur Imol. in c. dator. extra de pigno. & Maria. Socin. in tracta. de citatio. artic. quinto. in 17. fallent. num. 40. per text. in d. l. 1. C. tit. no. Operatur etiam hæc bonorũ cessio, vt creditores venditionis remedio eorum indemnitati consulant, quatenus debitoris substantia patitur excusso debitore vsque ad vltimum quadrantem, & vsque ad subligar, vt inquit Azo in summa. tit. no. versi.
8 Effectus autem cessionis. Quid autem si bonis non cessit, sed creditoribus nondum satisfactis decessit debitor, an

tor, an creditores petere possint defuncti debitoris corpus sequestrari, ne sepeliatur, donec de debito satisfacti fuerint? Spec. in §. In quibus. versi. Octauò quando res dilationem non capit. in tit. de appellatio. tenet nō audiri creditorem appellantem, ne defuncti corpus sepeliatur, quia est res dilationem non recipiens, ergo sequitur, quòd tale corpus sequestrari non potest: Interest enim reipublicæ quòd defunctorum corpora insepulta non remaneant pro ciuitate conseruanda à pestilentia, quam fœtores inducunt, vt docet experientia rerum magistra. Quinimmo creditores id petentes hodie in confiscatione tertiæ partis bonorum puniūtur, cadunt ab actione, & tantundem defuncti hæredibus erogare tenentur, & efficiuntur infames, vt pulchrè declarat Ripa in tract. de peste. in primo remedio præseruatiuo. num. 101. versi. Et primò quæro. & in l. obligatione. col. 6. in fi. nu. 34. versic. Viso de libero homine. ff. de pign. per tex. in l. cūm sit iniustum. & auth. seq. C. de sepul. viola. Quod tamen restringitur secundùm Ang. in auct. vt defuncti. seu fune. eorum. in princ. si ex forma statutorum instrumenta confessionata debent ad creditoris voluntatem instrumentum confessionatum præsentantis executioni demandari, hoc enim casu mortuo debitore poterit creditor iudicis auctoritate sequestrari facere, & corpus sui debitoris mortuum retineri, ne sepeliatur, quousque de debito sibi satisfiat: quod dictum refert & sequitur Marsil. in l. fi. col. pen. nu. 63. versi. Item adde etiam prædictis. ff. de quęstio. & in sing. 199. In iure expressum. & in repet. l. vnicæ. num. 138. C. de rap. virg. Fely. tamen in c. sicut iudæi. el j. in 2. col. in princ. versi. Vnde dixit Spec. extra de iudæ. non credit hoc dictum de æquitate procedere, nisi opponeretur vsurario manifesto. vt est text. in c. quanquam. de vsur. lib. 6.

lib.6.& not.Ang.vbi supra in versic.No.hic casum pro Episcopis.qui quanuis in terra sacra sepeliri non possit,vt ibi,non tamen prohiberi poterit,ne in terra profana sepeliri debeat,quia reipublicæ interest, ne etiam anathematizatorum corpora insepulta iaceant, vt per Ripam vbi supra.num.102.versi.Qua pœna non plectũtur. Quinimmo Gramati. in decis. 82. Incidit sermo. damnat illud dictum Ang. & refert creditores id petentes semper fuisse a magna Curia expulsos. & idẽ quod supra tenet Firmã.in tract.de Episcop.in 3.par.quarti libri.in 13.q.versi.Accessoriè hoc insero.num.24. & latè scribit Didac.Couarruui.in d.2.lib.varia.resolutio.c.1. num.10.versi.Frequenter hoc in eodem tractatu. quanuis contra quamplura defunctorum corpora viderim in patria mea obtentum etiam nullo extãte statuto, & malè per prædicta. An autem quod supra dictum est,sit
9 verũ,ꝙ debitor omnibus suis bonis cedere debeat, ita quòd nudus remaneat? videtur dicendum quòd sic.l. cum & filij.C.tit.no.glo.1. in l.qui bonis. & glos.fina. in l.penult.ff.eod.tenet Cyn.in l.1.C. eo. quem refert & sequitur Alberic. in d. rubrica.colum. 2. in princip. versicul. Item quæritur quibus bonis.& Bald.in dict.§. fi.col.2.in fi. uersi. Quæritur. quibus bonis. Insti. de actio.Alibi dixit glo.in l.fi. §. fi. in ulti. glo. ff. quæ in fraud.credi. quòd cedenti bonis usq; ad sacculum & peram auferri debet & nihil sibi relinqui, nec etiam unus minimus denarius, vt uoluit gl. in d. l. pe.Contrarium tamen determinat Bar.in.d.l.pe. Alberi.& Bal. ubi supra & Cy. & Saly.in d.l.1.col. 2.uersi. Quæro secundo an oĩa bona.dicentes,ꝙ saltem viles uestes ei relaxantur, cùm illæ etiam ad supplicium damnatis relaxentur.vt l.diuus.ff.de bon.damnato.& ita tenet Ang. in d.l.cùm & filij. & in l.si laborante. §.cùm in eadem. in fi.

in fi.ff.ad l.Rhod. de iac. & ita communiter in pratica seruatur secundum Alberi.ubi supra & ita communiter teneri attestatur. Imo. in d. c. Odoardus, col .2. in prin. uersi.Sed in primo casu. nu. 14. & sequuntur Io. Fab. Are. & Ias.in d.§.fi.& ita nouissimè consuluit Roland.consi.7.Quoniam.col.fi.ad fi.nu. 18. uol.2. & Maranta in tract.iudicia. in ulti.par.in ulti.actu prin. in 3. q.prin.sub nu.23.uersi. limita primò nō procedere.& ista opinio æquitate nititur secūdū Saly.in d.uer. Quæro secundò. Canonistę ēt tenent quòd alimenta sunt sibi relinquenda,ut not. in d.c.Odoardus, ubi Panor. & Imol.in d.uer. Sed in primo casu.& Doc.in.c.studeat. 50.distinctio. Quod est uerū dixit.Alberi.in d. rubri.in 2.col.uer.Canonistę ēt nu.5.de iur. ciuili in bonis post cessionē quæsitis,in quibus non est fraudādus alimentis quotidianis,vt est tex. in d.l.q. bonis.ff.tit. no.q lex est not.in hac materia.& tradit Didac. Couaruui. ubi supra. num. 6. uersi. Is autem qui cedit. Dixit tamen
10 Collecta. in d. c. Odoardus, uidisse in curia Romana seruari,quòd clericus nihil de patrimonio habens admittitur cedens fructibus beneficij deducto eo quod pro diuinorum administratione sufficit, & illum refert Imo.ibi in ulti. col. uersi. Vltimò hic potest opponi. & Caccialup.in tracta.de pensio.q.11.in ulti.col. uersi. Et Collectarius in c. Odoardus. de quo etiam per Gigan.in suo tract.de pensio.q.39.nu.4.& per Didac. Couarruui.in d.2.lib. uaria. resolut.c.1. nu.9. uersi. Cæterùm cùm aduersus. ubi pulchrè & eleganter loquitur
11 & est ratio quia clericus priuilegium habet, vt non conueniatur ultra quàm facere possit, ad instar militis armatæ militiæ,vt dicit glo.ord.& communiter approbata in l.miles.vbi Bar.Alex.& Ias.post alios.ff.de re iudi.Gemi.& Perusi.in c.si propter.in princip. in 2.nota. de rescri-

de rescrip. in 6. & Staphile. in tract. de literis gratiæ & iustitiæ. fol. 154. versi. Pręterea hoc est priuilegium. in primis formis. & ita decisum reperio in Capell. Tolos. in decis. 245. Item fuit quæsitum. aliquis præsbyter. & ibi diffusè per Aufre. in addi. & per eundem in addi. ad decis. 213. Item fuit traditus libellus. vbi de communi opinio. attestatur. & tenet Euerard. in sua centuria. de modo arguen. in 22. arg. Locus à mili. arma. mili. ad milit. cœlest. mili. in princ. litera F, & A, quamuis contrarium tenere videatur Matthesil. & malè in sing. 61. No. quòd clerici. quem sequitur Ias. in l. 1. col. 2. in princip. versic. Quid autem. C. de iur. & fac. igno. Sed illud procedit in
12 casu. d. l. 1. non autem in casu nostro. Nam dispositio illius legis est diuersa à casu nostro, casus enim illius legis priuilegium continet contra ius commune, ergo non est extendendum. l. si verò. §. de viro. ff. soluto mat. Et ratio est quare in d. l. 1. ad milites cœlestis militię nō fit extensio, quia ibi illud est priuilegium propter simplicitatem militarem, iuxta l. fi. in prin. C. de iure delib. sed ista simplicitas non cadit in milite cœlestis militiæ, cùm ille iura ignorare non præsumatur. l. repetita. cum glo. C. de Episc. & cleri. tradit Alexan. in d. l. miles. in fine prin. in versi. Fallit in priuilegijs. Are. in §. appellantur. col. 3. versi. Quæro an d. l. 1. Insti. de exceptio. & Euerar. d. 22. argum. ante fi. litera A, il secondo. Si enim clericus se ius ignorasse diceretur, turpitudinem suam allegaret. facit tex. in l. 2. §. Seruius Sulpitius. ff. de origi. iur. quam allegare non potest. c. inter dilectos. vbi glos. & Doct. extra de donatio. & latè per Ias. in l. iusiurandū. §. procurator. col. 6. cum tribus seq. ff. de iureiur. Sed in d. l. miles. tale priuilegium ob publicā vtilitatem & honestatem datur, ergo ad militem cœlestis militiæ extenditur, & ad Aduocatum, qui etiam militare dicitur l. fo-

ri.& l.aduocati. C. de aduoc.diuer.iudi.quia in eis eadẽ honestas viget,& ita communiter tenent Doc.Iac.But. Cyn.Bal.Saly.& alij in d.l.1. & ita tenendum est, quia est optima ratio,& idem firmat Fel. in c.cùm ex officij. col.1.versi.Similiter Petr.de Anchar.extra de præscript. reprobando dictum Matthesil.& comprobat Maria.So
13 cin.in tract.de citatio.in 5.art.q.17.in 14.fallent.Vbi ẽt addit quòd pro repræsalijs concessis clericus capi non potest,secundum Bar.in tract.repræsalia.7.q.prin.vers. Ad quintum, nisi sit coniugatus.vt ibi per eum. Immo dic quòd etiam coniugatus capi non possit, vt elegãter decidit Lapus in allegat.118.Quæritur.col.1.& 2.maximè quando clericus esset cum vnica & virgine coniugatus,& in habitu & tonsura incederet,iuxta tex.in c.1. de cleri.coniuga.in 6. Et propterea domini de Rota solẽt quando agitur,vt rei iudicatæ pareatur quò ad fructus & expensas,si beneficium d.c.Odoardus. opponitur,annuatim assignare de fructibus cuicunque clerico quantumcunque infimo pro victu & vestitu ducatos 24.auri de Camera, & si quid vltra habeat, victori vsque ad integram satisfactionem consignare, nisi condemnatus esset miles,doctor,vel aliàs qualificatus, cui ex arbitrio augent personæ qualitatem, & Patriæ, vbi habitat,habita fertilitatis & sterilitatis consideratione, vt refert Cassado.in decis.6.Firma est propositio.col.4. in princip.versi.Sed quomodo consideratur.num.6.in
14 rubr.de appellatio.Quod tamen non procederet in clerico, qui actione reali conueniretur, quia eo casu tali beneficio non gauderet,prout similiter nõ gaudet maritus,si rei vindicatione conuenitur, ideo dictum beneficium non habet, maximè si rei vindicatione ex causa dotis non procedente conuenitur,secundum Are.in §. Item si de dote.col.1.versi.In ea.glo.in fi.Insti.de actio.
quod

quod est notandum ad intellectum. d.c. Odoardus, de quo tamen dicemus infra in 20.q. quartæ.q. princip. in
15 primo casu. Idem in clerico mercatore & se in negocijs secularibus immiscēte dicimus, qui perdit fori priuilegium, & immunitates alijs clericis concessas, vt latè scripserunt Mod. Antoni. in tracta. de mercatu. in 3. par. in prin. num. 4. cum multis seq. & pulchrè per Gui.
16 Pap. in decis. 196 Nobiles. Similiter in elerico pensionis debitore non procedit, quando ipse eius impositioni personaliter consensisset, nā tali casu ex quo in eius consensu iuramentum inest, & in forma cameræ obligatur, haud honestum esset, postquàm beneficium habet, ad cuius regressum ob non solutionem se obligauit, quòd exceptione. d.c. Odoardus, vel alia simili iuuetur, potius enim beneficium quod accepit, dimittere & restituere debet, quàm pensionem non soluendo, iuuari beneficio. d.c. Odoardus. non enim condecens est retinere beneficium & pensionem non soluere, alioquin ei peierandi occasio daretur, nec isto casu illi fieret iniuria, si ei auxilium. d.c. Odoardus, denegaretur, quia scienti & volenti non fit fraus neque iniuria. reg. scienti. de regu. iur. in 6. cum alijs per Ias. relatis in l. cū donationis. in 1. nota. C. de transact. Et quia iuramentum personale est, per ipsum iuramentum in forma specifica impleri debet. c. debitores. & c. ad nostram. extra de iureiur. alioquin censuras & pœnas, de quibus in reseruatione pensionis habetur, incurrit. Cùm ergo pensionis debitor non habeat unde pēsionem soluere possit, ad beneficium. d.c. Odoardus. admitti non debet, sed ob non solutionem dictæ pensionis beneficio priuatur, vt voluit Sarnen. in commento reg. cancella. in regu. de annali possessi. q. 54. & in compendio vtriusq; signaturæ. col. fi. num. 80. versic. Est tamen vnum. Ex

quo vt plurimum in pensionis assignatione beneficiatus illam infra certum terminum sub excommunicationis pœna,& successiuè priuationis beneficij soluere promittit,& ita obseruat Rota, vt refert Cassado. in
17 decis.2. Apertissimi iuris.col.1.num.3.de locat. Sed mirabile videtur,quòd clericus quamuis priuilegium habeat,vt pro ciuili debito non teneatur nisi in quantum facere potest,à iudice pro eodem debito realiter citari non possit,& nihilominus illum fugientem pars realiter citare possit,etiam propria auctoritate ipsum capiẽdo,vt traditur in c.cum non ab homine. vbi Abb. in 4. col.in fin.versic.Quò ad secundum.num.17.extra de iudi.Ego verò arbitror illud,quod de clerico fugiente dicitur, habere locum respectu delicti, vel etiam si cum pecunia creditoris aufugeret, quia videtur, quòd tunc etiam laico licitum sit realiter citare, & ipsum capere, sing.dixit Inno.in c.vt famæ.de senten.excomm.quem refert & sequit̃ Hyp.in sing.43.Debitor.& tenet Imol. in c.lator, quod legit cum c.1.col.3.versi.Item fallit de debitore fugiente, extra de pigno.vbi ita communiter teneri attestatur; subdit tamen quòd ad iudicem ecclesiasticum duci debet. latè per Marian.Socy.in d.c.cùm non ab homine.super 1.gl.in 1.membro. & latius in c. peruenit.in 9.princ.artic.per quatuor membra principalia,maximè in 2.& 4.de sentent.excomm. Sed extra crimen & quando cum creditoris pecunia non aufugeret,non video quòd pars vllo modo eum fugientem capere posset,nisi occasione depositi ex contractu debitor esset, vt tradit Matthesila.in sing. 60. No.quòd clerici.& ibi latè per Mod.in addi.Iaso. in l.si fideiussor.§.si satisdatum.col.1.in 1.not.in fin.ff.qui satisd.cogant.& Afflict in decis.24.Quidam clericus.col.1. in fi.num.3. & nisi debitum esset iuratum. Nam tunc pro periurio

carce-

carcerari posset, secundum Afflict. in constit. Regni. incip. Si quis clericus sub rubr. de cler. conueni. in 6. not. Quia periurium est graue peccatum. c. hoc videtur. 22. q. 5. Et vbi delictum est graue in clerico, ipse carcerari potest, vt legitur & not. per Perusi. in c. si clericos. de senr. excomm. in 6. Non tamen poterit ipse periurus cedere bonis, ex quo cessionis beneficium non habet. vt in c. peruenit. de fideiuss. Ant. de But. in d. c. Odoardus. & per Vital. in tract. clausula. in rubr. An possit renuncia. cessio. bono. col. 17. in fi. sub num. 33. versi. Adde hic quòd periurus. fol. 818. in paruis formis. & quamuis Bald. in l. fin. versic. Item pone iuro. C. de non numera. pecu. dicat, quòd debitor si iurauerit infra certum terminum soluere, & bonis cedat, non dicatur adueniente termino propter cessionem periurus, quia res non pertransit in eodem statu, vt in simili probat Hypo. in l. 1. §. fina. nume. 30. versic. Et pro prædictis. ff. de quæstio. secus tamen dicendum est, si post terminum soluendi cessit bonis, eo enim casu quia periurus est, vt consuluit Federic. de Sen. consil. 300. Factum proponitur esse tale. Anto. de Butr. Abb. & Felyn. in c. 1. de iureiur. & Afflict. in decis. 30. Fuit dubitatum. col. fin. in prin. nu. 5. uersi. Primò quia. non admittitur ad dictum cessionis refugium. Corne. consi. 212. Placet. ad fi. uol. 2. quam sequitur Tiraquel. in repeti. l. si unquam. in præfatio. nu. 146. uersi. Et in uniuersum. in fi. C. de reuoc. donatio. dicens quòd si debitor promiserit & iurauerit se soluturum, non poterit uti bonorum cessio-
18 ne, si in termino non soluerit. Et isto casu non poterit etiam absolutonem ab huiusmodi iuramento obtinere, cùm absolutio à iuramento concedi non debeat per iuro, quando uenit contra propriũ contractum iuramento uallatum, vt firmat Federi. de Sen. d. consi. 300.

Alex.

Alex.consil.222. Visa facti.col.3. sub nu. 8. uersi. Et sic sine dubio.uol.2. Parisi.consi.10.Mortuo.nu.94.consi. 43. Prorogationes.nu.16.& consi.96. In præsenti. nu. 91.uol.1.& sequitur Aymo consi. 6. Plura. sub nu. 91. uersi.Secundo respondeo.& consi.7.Eynimondus.nu. 12. Et hoc casu solus Papa, & non inferior absoluere potest, vt per Alex. ubi supra. & Aymo.d. consi.6.nu. 93.& Parisi.d.consi.96.nu.87. uersi. Non ob. prædictis.
19 Quinimmo dixit Aymo.d.consi.7 sub num. 7. ꝙ quando simpliciter absolutio à iutamento conceditur, non tolluntur uires contractus & respectu extinctionis uirium iuramenti non potest Episcopus, immo etiam Papa absoluere à iutamento in præiudicium iuris tertio quæsiri mediante iuramento non subsistente aliqua legitima causa, ut tradit Abb.consi.12. Vt clarè.in ultimo dubio.& consi.71.Quinque dubia.col.fi.nu.9.in 1.par. cum alijs ibi per Aymo. citatis. Quod etiam procedit si Papa absolueret ex plenitudine potestatis, quando ageretur de præiudicio tertij non subditi summo Pontifici in temporalibus, quia contra non subditum non potest Princeps uti potestatis plenitudine, ut tradunt Ant.& Imo.in clem.pastoralis. de re iudi. & Soci.seni. consi.164. Visa bulla.col. 6. uersi. Quartus casus est. & consi.266.In causa quæ uertitur. col.16. uersi. Quartus casus est.uolum.2. Idem si contra subditum utatur hac priuata potestatis plenitudine, cui ex partis iuramēto, seu ex cōtractu iurato esset acquisitum dominiū, quod est de iure gentium, quod Princeps sine causa auferre non potest, quanuis fuerit per actum iuris ciuilis acquisitum, puta per hæreditatis aditionem, aut sententiam secundum communem doctorum sententiam, ut concludit Bar. Soci.consi. 63. Visis.col.5. & consi. 120. Memini.col.6.nu.8.uersi. Aliquando & secundò.uol.3. cū alijs

alijs per Aymo.adductis.d.consi.7.nu.10. Non etiam eidem periuro prodesse poterit, si in eius precibus per inferiorem à supremo Principe rescribatur, quòd non obstantibus quibuscunq; debitor ipse ad alterutrnm beneficium admittatur, ut sæpissimè in similibus precibus talia rescripta cũ dicta clausula uidimus, eo. enim casu inferior à Principe sicut non potest ius tertio acquisitum auferre, ut declarat pulchrè Pau.de Ca.in l.fi. col.1.in fi.& ibi Ias.in 7.limita. C. si contra ius uel utili.publi.& idem Ias.in l.rescripta.col.1.in fi.uersi.Similiter etiam solus supremus Princeps.C.de preci.impe. offe.ita etiam non potest in eius rescriptis talem apponere clausulam, ut inquit ibidem Pau. de Ca. & Ias.in d.l.rescripta.post prin. Alioquin sequeretur in casu nostro, quòd si non posset debitor periurus ab inferiote à Principe directè absolutionem obtinere ab illo iuramento, per indirectum posset, idest, per dictam clausulam quibuscunq; non obstantibus absolui, quod minimè dicendum est, Quia per indirectum concedi non debet, quod directè prohibetur l. fi. C. si mancip. ita ueneat ne prostitua.& in reg.cùm quid.de reg.iur.in 6. Signorol.consi.86.Quæstio.nu.2.& Ias.in l.si filiusfa. §.cùm fundum.col.2.uersi.Istam doctrinã impugnant. ff.de uerb.obli. & ita consuluit Roland.consi. 31. Quia præsens.col.3.in prin.nu.13.cum seq.uol.2. Contrariũ tamen in pratica seruatur, & non benè per prædicta.

20 Item bonorum cessio prodest, quia cedẽs bona per testatorem alienari prohibita retinere poterit, itẽ usumfructum, feudum, & emphyteusim ecclesiasticam, quã possidebat, sed earum commoditates creditoribus in earum satisfactionem conceduntur. arg. l. necessario. §.fi. ff.de pericu.& commo.rei uendi.& eorum quæ notantur per Doct. & præcipuè per Alex. in l. si finita. §. si de

si de uectigalibus.col.7.in prin.nu.17.ff. de dam.infec. & consi.19.Super eo.col.pe.uersi.Casum nostrum.uol. 5.An.Rube.consi.164 Circa primum dubium. col.fi.in prin.uersi.Pro resolutione.& Ruy.con.176. Primò quęritur.col.2.& fi.uol.1.Bal.in l.1.col.3.in prin.uersi. Quæro nunquid ille.& ibi Saly.in 2. col.ad fi.uersi.Sed dubitatur quid si possideat.C. tit.no. sequitur Ias. in d.§. fi.col.pe.in fi.uersi.Quid autem si in cessione bonorũ. Insti.de actio. & tradit Aymo consi. 213. Ad primum. nu.2.uol.2.& est ratio quia quæ plenè acquiri non possunt, quò ad commoditatem acquiruntur.d.l. necessario.§.fi.& l.fi.C.de usufr.Bal. in l. cùm oportet. col. 4. in fi.uersi.Quæstio est de feudo.C.de bo.quæ libe.Et ratio, quare facta per debitorē cessione usufructus, feudum & emphyteusis in creditorem non transit, sed cõmoditas tantum, assignari potest, quia si usufructus, feudum & emphyteusis in creditorem transferretur, creditoris persona quò ad durationem consideratur, si uerò eorum commoditas in creditorem transit, debitoris persona inspicitur, unde mortuo debitore, uel aliter in eius persona extincto usufructu, feudo & emphyteusi, creditor eorum commoditatem amplius non recipiet, quia quandiu in persona debitoris usufructus, feudum & emphyteusis durabit, illorum commoditas in creditoris personam, & non ultra durabit, quia extincto usufructuario finitur usufructus & commoditas.§.finitur.Insti. de usuf.c.fi.& ibi glo.extra de pignori.& c.fi.& ibi glo.2.extra de pecu. cleri. Operatur etiã quòd si quis ex socijs mole æris alieni pregrauatus bonis suis cesserit, & ideo propter publica, aut priuata debita eius substantia ueneat, soluitur societas.tex.est in §. pe.& ibi not.Ias.in addi.ad Chri. Port.nu.4.Insti. de societa.Postremò bonorum cessio operatur, quòd cõ-

promissum

promissum soluit. not. in l. itē si unus. in prin. & ibi Bal. ff. de arbi. per quam l. dicit Bal. in l. fi. in prin. uer. Quid si inter pares. C. commu. de lega. quòd bonorum cessio coràm arbitratore locum non habet, sed coràm arbitro tantum.

SVMMARIVM.

1 *Quis possit cedere bonis.*
2 *Pater & filius possunt cedere bonis etiā quòd filius habeat, uel non habeat castrense peculium, uel quasi castrense uel aduentitium, uel profectitium.*
Peculium legari potest ei, qui in peculio nihil habet.
3 *Pater pro male administrata republica, uel alia causa cedens bonis filijs emancipatis in bonis per eos quæsitis etiā ex donatione eis per patrem facta non præiudicat.*
Nec præiudicat in donatione facta filijs in potestate constitutis ob eorum merita, maximè ante quàm per patrem debita contracta fuissent.
4 *Executio in bonis filij condemnati, in quibus pater habet usumfructum etiam durante patria potestate, & etiam in persona fieri potest, si bonis non cedit.*
Executio in bonis profectitijs filij durante patria potestate an fieri possit.
Filius delinquendo patri præiudicare non potest, sed contrahendo sic.
Filiusfami. carcerari potest, si bona non cedit.
5 *Damnatus pro crimine non cedit bonis, sed luit in corpus, ne delicta impunita remaneant.*
Mulcta si ob paupertatem delinquenti remittitur absque eo quòd luat in corpus, si ad pinguiorem fortunam peruenerit, non uexabitur aliter.
6 *Seruus aut monachus si condemnati fuerunt, ex sententia*

non obligantur, nec executionem, quæ fit in causa iudicati patiuntur.

Monachus non potest cedere bonis, & quando hoc non procedat.

Filiusfa. mercator ad carceres euitandos qua caute la uti debeat.

Filiusf. debitor si emancipatur, uel sui iuris effectus est, beneficio gaudet, ut non coueniatur nisi in id quod facere potest, etiam si creditor in maiori paupertate constitutus esset, nisi decoxisset, & in decoctione fraudem & dolum commisisset.

QVIS POSSIT CEDERE bonis.

QVAESTIO. IIII. Princ.

1 QVARTÒ principaliter quęro q̃s possit cedere bonis? Are. §. sunt p̃terea. col. fi. uers. No. quòd cuilibet. Insti. de actio. & Ias. in §. fi. col. 2. in fi. uers. Extra glo. eo. tit. dicunt ꝙ cuilibet debitori beneficium à lege indultum est, vt bo
2 nis cedere possit, & cedendo carceres aufugiat: Tu dic quòd non tantum pater, sed etiam filiusfa. bonis cedere potest, siue habeat, uel non habeat peculium castrense, uel quasi castrense, uel aduentitium, uel profectitiũ, Nam & patrisfa. qui nihil habet, admittitur cessio, ne iniuriam patiatur, quia bona in futurum habere poterit. l. pe. C. tit. no. facit tex. in l. quæsitum. in prin. ff. de pecul. secundum Azo. in summa. C. tit. no. prout ei, qui in peculio nihil habet, peculium legari potest, & legatum propter spem quęrendi ualet. l. ei quoq;. de pecul. lega. Alberi. in d. l. pe. Et ideo debitor, qui in bonis nihil

hil habet, ratione ſpei bonis cedere poteſt, cùm bona acquirere poſſit ſecundum glo. in d.l. pe. in uerbo. & ſi nihil. quam ibi ſequitur Bald. & Saly. in princ. Et ſi bonis ceſſerit pater, ex eo quòd male rempublicam admi niſtrauerit, uel alia ex cauſa filijs emancipatis in bonis per eos quæſitis non præiudicat. l. ſi pater. vbi Barr. Bal. Ang. Saly. & Pau. de Caſt. C. tit. no. Et ideo filij ſui iuris bona ſibi à patre donata aduerſus patris creditores defendere poterunt, niſi donatio in fraudem creditorum facta fuiſſet, quæ præſumeretur ſi poſt contracta debita, vel paulo ante donauerit eis, vel niſi in fraudem creditorum emancipatio facta fuiſſet, quæ non valet, ita Bal. & Sal. ibi in prin. Et quòd in donatione filijs eman cipatis facta dictum eſt, idem dicas in donatione facta filijs in poteſtate conſtitutis tanquam extraneis propter eorum merita, & antequàm per patrem debita cõtraherentur, vt determinat Bal. ibi. quem etiam ſequitur Sal. ibidem. An autem merita præceſsiſſe præſumãtur, vel per filios probari debeant? Quia ad materiam noſtram non attinet, remitto me ad not. per Bart. Alex. Iaſ. & Doct. in l. ſi donatione. C. de collatio. & ad Deci. conſil. 20. In cauſa iſtorum fratrum. quem refert & ſequitur Ripa in primo reſponſo. incip. Peſtiferatus. in fi. in titu. de donatio. cauſa mort. & ad ea quæ diximus in cauſa fratrum de Capellis. conſi. 142. incip. Pro reſolu-
4 tione dubiorum. in 1. & 3. col. Si verò filiusfa. condemnatus fuerit, durante patria poteſtate executio fieri poterit in illis bonis, quæ habet, etiã ſi pater in illis vſumfructum habeat, non obſtante quòd illa ſine patris licẽtia voluntariè alienari non poſsint, vt in l. fi. §. filijs aũt. C. de bon. quæ liber. ſecus ſi ex neceſſaria cauſa fieret alienatio, vt not. in d. l. pen. per Bal. Sal. & Pau. de Caſt. in princ. Executio igitur ob debitum filii in eius pecu-

lio fieri poterit & filius ipse huiusmodi debitum de pe culio soluere poterit, quamuis peculii proprietas sit pa tris, vt voluit Bal. in l. si filiusfam. la seconda. in prin. ff. solu. matr. & non solum in bonis executio fieri potest, sed etiam in persona ipsius filiifam. cùm ipse, si bonis non cedit, carcerari possit, vt per Bal. in sua margarita. in verbo. Filiusfa. & in tract. de carceri. in 2. col. in prin. sub. num. 4. versic. Quartò quæro. per Ang. & omnes in d. l. pen. & firmat Bar. in l. 3. §. vtrum reprobando ibi gl. in 1. col. versic. Item oppo. & videtur. ff. de minori. & in l. si dubitet. §. filiusfam. ff. de fideiuss. quem sequuntur Doct. vt refert & sequitur Parisi. consi. 94. Spectabiles. col. 2. in princi. sub num. 8. vol. 1. cum multis concord. ibi per eum relatis. in profectitio verò decidit glo. 1. in d. l. pen. & ibi Angel. executionem sententiæ contra filiumfam. latæ fieri non posse, idem si ex delicto vel debito patris contra ipsum lata fuit sententia, vt tenet ibi Bald. num. 4. & Maranta in tract. iudicia. in vltima parte, in vltimo actu. in 3. q. prin. num. 27. versi. Quartò limita non procedere. Sed Bar. in l. quoties. ff. de noxali. tenet quòd etiam in profectitio executio fieri potest, quia pater sicut ex quolibet contractu de peculio tenetur, ita ex sententia, in qua quasi contrahitur. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecul. Idem tamen Bar. in d. l. pen. distinguit, Aut condemnatus est & defensus, ita quòd in iudicio quasi contraxit, & tunc in peculio profectitio executio fieri potest, vt probatur in d. §. idem scribit. Aut condemnatus fuit vt contumax & tunc secus, vt plenè consuluit Abb. consi. 66. Quanquam multa possent, in secunda parte, quem sequitur Aymo consi. 39. Proponitur in facto. col. fin. versic. Pro quo facit. num. 12. vol. 1. & ita loquitur glo. in d. l. pen. Hanc distinctionem sequitur Ang. ibi cùm declaratione, si filius ex cō

tractu,

tractu, vel quasi contractu damnatus fuit, secus si ex delicto, quia patri delinquendo præiudicare non potest, vt voluit Bald. in margarita sua in d. versi. Filiusf. & in d.l.si filiof.prope fi.ibi, secus in criminali, sed con trahendo, vel quasi sic, cùm pater concedendo ei peculium, contrahendi non autem deliquendi potestatem dederit; Eandem distinctionem tradit Bar. in l.si finita. §.si de vectigalibus.in vlt. col. vers. Vel melius etiam si filius condemnatur.ff.de dam.inf.quem ibi communiter sequuntur Doct.& sequitur Pau.de Cas.in d.l.3.§.si
5 filiusf.vers.Ex isto.tex.ff.de pecul.Sed quare patri delinquendo non præiudicat? Respon.quia in criminali potius vindicta, quæ ad patrem non delinquentē porrigi non debet, q̃ pecuniarium commodum, ponderatur, secundum Bal.in d.l.si filiof.circa fi.ff.sol.matr. & quia etiam damnatus pro crimine non cedit bonis; Quinimmo cedendo non liberatur, ne delicta remaneant impunita.l.ita vulneratus.§.cùm neque.cum ibi nota.per glo.ff.ad l.aquil. sed luit in corpus.l.1.§. generaliter.ff. de pœnis.& l.fi.ff.de in ius voc.Ioã.And.in reg.Peccatũ.in 1.glo.de regu.iur.in 6.refert & sequitur Ang.in l. 4.ff.tit. nost. Interdum tales damnati amore Dei in solemnitatibus natiuitatis & resurrectionis Domini nostri excarcerantur & alibi cuidam Maiestati offeruntur & per ciuitatem Mitra alba (vt Florentiæ) vadunt, vt refert Ang.in l.2.C.titu.nost. Interdum ob paupertatem absque eo quòd luant in corpus, mulcta remittitur.vt l.illicitas.§.pe.ff.de offi.præsi.& isti tales secundũ Ang. in d.l.2.& in d.l.4.q̃uis ad pinguiorem fortunã perueniant, aliter non uexabuntur.Io.And.in d.reg.Peccatũ. Alberi.de Rosa.in rubr.C.tit. nostro. in vltima q.Bald. in l.fi.ff.de in ius vocan. & Boeri. in decis.349. Quærit
6 an ciuiliter.col.2.in princ.versi. Ita quòd mulcta.nu.4.

Istud

Istud tamen quod in filiofam. dictum est, nec in seruo, neque in Monacho procedit, vt voluit Bald. in d. l. si filiofa. versic. Secus tamen esset. Quia illi ex sententia nõ obligantur & ideo hanc executionem, quæ fit in causa iudicati, non patiuntur. l. non idcirco. §. postea. ff. de iu di. & l. 1. C. titulo nostro. & consequenter Monachus bonis cedere non potest. Rota in decisio. 237. Not. quòd Monachus. in anti. sequitur Felyn. in cap. cùm dilecta. col. 20. nu. 80. uersi. Et Rota dixit. de rescrip. Et hoc uerum esse potest, nisi esset Monachus, qui administrationem haberet, quia ille loco filij emancipati habetur. secundum Bald. in d. uersi. Secus tamen esset. In hoc tamen reperio contrarium fuisse decisum in Capella Tholosa. q. 313. Item fuit traditus libellus. Sed Aufre. ibi in addi. hæc dicta concordando, quamuis nullã de Bald. mentionem faciat, illam decisionem & ibi dicta declarat procedere in simplici monacho administrationem, seu beneficium perpetuum non habente, cùm talis absq; Abbatis licentia agere & conueniri possit. c. cùm deputati. & ibi Doc. de iud. Abb. in d. c. cùm dilecta. in ulti. col. uersi. Et generaliter cùm quæritur. & ibi pulchrè per Fely. col. 20. uersi. Monachus non agit. Eandem declarationem sentit idem Fely. ibi in 21. col. uersi. Fallit quartò dicta regula. dum inquit, quòd Monachus aliquam administrationem habens agere & cõ ueniri potest, declarat dummodo talis administratio sub se aliquam habeat obedientiam, secus si alicuius uillę, uel possessionis administrationem haberet. ut per Inno. in c. edoceri. in fi. uersi. Item dicimus. extra de rescrip. quem sequitur Abb. in d. uer. Et generaliter cùm queritur. Nam hoc casu potius quandam custodiam, quàm ueram administrationem habere diceretur, ideo intellige de Monacho priotatus, aut dignitatis administratio-

F secus in Prioratu perpetuum habente,

7 strationem habente,& non aliter. Sciendum tamē est, quòd si filiusfa.mercator pro patre fideiusserit,uel cum eo insolidum se obligauerit,si euitare uelit, ne in carcerem detrudatur,cautela uti debet,quam docet Bal. quē ibi sequitur Saly.in l.si ex alio.C. quod cum eo. Veronen.in cautela 13.Scis quòd filiusfa. Alex. in l. si dubitet.§.filiusfam.ff.de fideius. & Parisi.d.consi. 94.col.7. in prin.nu.49.uersi.Et ideo Pau. de Ca.quòd se à patre emancipari procuret,quia quamuis durante pat.po.in solidū teneretur.l.pe.ff.quod cū eo.Pa.de Cas.in l.1.eo. ti.l. tàm ex contractibus.ff.de iudi. per Alex.in l.qui cū
8 se.in prin.ff.de re iudi.Si tamen postea per emancipationem,uel aliter sui iuris effectus fuerit, illo gaudere debet beneficio, ne excutiatur,nisi eatenus quatenus facere poterit.l.2.ff.quod cum eo.Quod quidem beneficium fuit summa æquitate inductum,ut tradit Azo in summa.C.eo.tit.in prin.glo.Bar.& alij scribētes in rub. ff.eo.& pulchrè Pau.de Ca.in d.l.1.& in d.l.2. post Sal. eo. tit.& tradit Pet.de Vnzola.in tract.& prati.artis notaria. in rub. De filiofa.& unde dicatur. & hoc procedit etiam si creditor in maiori paupertate cōstitutus esset, ut habetur per Bal.in d.l. 2. ad fi. uersi. Quartò quæro. C.quod cum eo. & per Alex. in rub. ff. eo. tit. sequitur Parisi.d.consi.94.col.7.uersi.Et procedunt ista. & dicemus infra in.13.q.quartę.q.prin.Fallit tamen si filiusfa. decoxisset,& in decoctione dolum & fraudem commisisset,quia eo casu nec ad cessionis beneficium tanquā eo beneficio indignus, nec ad supradictum beneficiū tituli quod cum eo.ullatenus admitteretur. ut pulchrè declarat Parisi.d consi.94.col.7.ad fi.uersi.Nec istis ob stabit. & col. pe. uersi. Quoniam ut ex uerbis. & Mod. Anconi.in tractat.de mercatur.sub rubr.de decoctori. in 3.q.sub nu.12.& seq.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mulier pro ciuili debito an bonis cedere possit, & non ceden-do in carcerem detrudatur.*
2 *Mulier pro administratione tutelæ obligata senatusconsf. Velleiano, & omni alij auxilio &c. renunciando, an carcerari poterit, & an hoc in matre procedat.*
3 *Meretrix pro priuato debito carcerari potest, nisi esset coniugata, & quomodo hoc intelligatur. vide etiam nu. 5.*
4 *Renunciare quis non potest his, quæ in fauorem publicum introducta sunt.*
Maritus notitiam habens de adulterio per vxorem commisso si non indignatur, præsumitur leno.

MVLIER AN BONIS CEDERE possit.

QVAESTIO. I. quartæ. q. Princ.

1 RVrsvs primò quæro, nunquid mulier pro ciuili debito bonis cedere possit? Respond. quòd nisi cedat, in carcerē detrudetur. text. est in l. pen. C. tit. nost. in litera. ibi, vtriusq; sexus. vbi Bald. & Sal. & idem Sal. in l. 1. col. 2 in fi. versi. quæro nunc quartò. C. eo. Are. in §. fin. col. 1. versic. Aduertas tamen. & col. 3. in prin. versi. Et aduertas quia, & ibi Ias. in 3. col. in princ. Insti. de actio. Et hoc procedit secundum iura Codicis, secus de iure hodierno, quia pro debito priuato, vel fiscali nulla mulier regulariter carcerari potest. §. necessarium. in auct. vt nulli iudi. authen. Sed hodie. C. de offi. diuer. iudi. & auct. Nouo iure. C. de custo. reo. & ita tenet Alex. in apost. ad Bald. in d. l. 1. col. 2. ad fin. versi. Quæro cùm in ciuitatibus. & in

l. pleriq;

2 l.plerisq;.col.fi.versi.Item illud.ff.de in ius voc.Limitatur tamen hoc in muliere pro administratione tutelæ obligata, quam senatusconsulto Velleiano & omni alij auxilio &c.renunciando assumpserat. iuxta auct.matri & auiæ.C.quando mul.tute.offi.fungi pot.& §.quia verò multum.in auct.vt sine prohibi.matr.debi. non procedere. Nam huic beneficio renunciasse videtur, ideo tunc mulier carcerari poterit.Barto. in d.auct. matri & auiæ.col.pen.versi.Quæro decimoquinto . & ibi Alex. & idem Bar.in l.si quis sub conditione.col 5 versi. Vnde puto.nu.18.ff.de testam.tute.Bar.in tract.de carceri. col.1.Secundò quæro.Ang.in l.quoniam.C.de custod. reo.Roma.cons.118.Quò ad primum.prope fi.versi. Secunda verò pœna.Alex.in d.l.plerique.col.fi.versi.Item fallit.num.12.Maria.Soc.in tract.de citatio.artic.quinto.q.17.in 16.fallen.Barto.Soc.in d.l.plerique.nu. 40. versic.Secundus casus,& Iaso.in l.ad egregias.col.2. ad fi.versi.glo.1.diuiditur.ff.de iureiur.in d.l.plerique.col. fi.in prin.versi.Circa primum casum.& in l.fi.in princ. col.2.versi. Adde tu notabilem effectum.ff.si cert. peta. Intellige tamen in matre non procedere, quia mater beneficio gaudet, quòd non excutiatur in plus quàm facere potest.vt est text.in l.sunt qui in id. in fi.ff. de re iudi.ergo carcerari non poterit,& ita tenet Card. Alex. in c.ex parte.col.fi.extra de appell.firmat etiam Bart. & Sal.in d.auct.matri & auiæ.ille in pen.col.num.13. ibi. & ideo puto hic in 16.q.& Bar.in d.l.si quis sub conditione, in 5.col.versi.Puto tamen.num.20.quod priuilegium cessat, quia mulier, non quia mater. & eandẽ opi. tenent Mod.Bono.in §.attingam.num.65.in prat.crim. quod idem firmant & sequuntur Mod.in addi. ad Matthesi.in not.108.No.casum quotidianum.ad fi.& Did. Couarruu.in 2.lib.varia.resolu.c.1.sub num.3.nisi dolose.

losè mater tutelam administrasset, ob dolum enim pri uilegium perderet, iuxta tex.& ibi glo.in l.pen.ff.de iure do.& in l.fi.in fi.ff.quæ in frau.cre. Nam qui ratione doli conuenitur, non gaudet priuilegio ne conueniat vltra quàm facere possit. Veron.consi.9. Quidam ex delicto.num.4.& dicemus infra in 24.q.quartæ.q. princi. versic.Et hoc casu respectu doli.sub nu.2. Quò ad aliã verò mulierem in vno tantum casu puto limitationem prædictam procedere posse, si ex statuti dispositione prouideretur, vt disponit statutum nostrum Ariminen.sub rub.de tuto.dand.pupil.quòd tutelam non solum mater & auia, sed & sorores & amitæ assumere possint, hæ enim cùm beneficium, de quo supra, non habeant, si tutelam assumpserint, pro administratione reddenda carcerari poterunt; Et hoc idem tenuisse videtur Bal. nouel.in tract.de dote.in quinto priuilegio septimæ partis.in princ.ibi intellige tamẽ hoc in alia muliere.quod
3 est valde not. Fallit etiam in meretrice, quæ etiam carcerari poterit. Bald.in l.consentaneum.col.fi.in princi. versi.In glos.ad cogendum.num.46.C.quomo.& quãdo iud. Ang. in d.l.quoniam.C.de custo.reo.Bar. in d. tract.de carceri.in 2.q.Ias.in d.l.ad egregias.col.2.in fi. versi.Secundò limita.Guid.Pap.in decis.256.mulier.& Soc.in d.l.plerique.num.41.vers.Tertius & vltimus casus est.nisi in matrimonio copulata esset.Io.And. in ad di.ad Spec.in tit.de iniuri. & dam.da.in rubr. Barba.in addi.ad Bald.in d.l.consentaneum.& ibi Alexan.sub d. num.46.Ias.in d.vers.Secundò limita.& in d.l.pleriq;. in d.versi.Circa primum casum.Bal.nouel. in d.quinto priuilegio.versi.Præterea videmus, & Fel. in c.pastoralis.col.2.in fi.num.8.versi.Subdit hic idem.extra de iudi.Cùm illa etiam beneficio.d.authenticæ nouo iure. renunciare nõ possit, vt ibi per eum. & plenè per Hyp. in sing.

in ſing.248.Conditio mulierum. & Boer. in deciſ.349.
4 Quæritur an ciuiliter. col.pen.verſi.Reſpectu verò mulieris.Ex quo renunciare quis non poteſt his,quæ in fauorem publicum introducta ſunt. l.ius publicum.ff.de pact.glo.magiſtra. in §.Quia verò.in verbo ſenatuſconſulto. in authentic. vt ſine prohibi. matres debi. tradit Gozad.conſi.88.Statutum Bononiæ. colum.fina. num. 20.uerſicu. Aut aliquid. Ego tamen hanc limitationem
5 de meretrice coniugata intelligo dummodo cum eius uiro habitet,Secus ſi à mariti conſortio & habitatione ſeparata luxurioſè uiueret , hoc enim caſu haberetur perinde ac ſi nupta non eſſet, & limitatio Io.And. & ſequacium procedit ob honeſtatem matrimonij, & ne marito fieret iniuria, ſi enim more meretricio ſeorſum à marito luxurioſè uiueret,utique marito non diceretur iniuriam inferri.ex quo hanc ſeparationem ipſe tolerat,& uolenti, & conſentienti non fit iniuria. regu. ſcienti.de reg.iur.in 6.cum uulga. Idem intelligo ſi maritus,etiam quòd cum ea habitaret,lenocinium tàm cũ ipſa,quàm cum alia committeret,uel infamis eſſet, Nã coniugium hoc caſu non obſtaret, quin talis meretrix pro priuato debito carcerari poſſet,ut tradit Caccialup. in tract.de debito.ſuſpec.& fugi. q. 5. principali col. 4. uerſi.Septimò quæro utrum mulier. quod dictum pro ſing.refert & ſequitur Hyp.in ſing.279.Dixi tibi.de quo latè per Gomeſi.in c.mulieres. nu. 13. uſq; ad num. 25. de iudi.in 6.Idem dico etiam ſi maritus lenocinium nõ actu aliter,nec expreſsè,ſed præſumptiuè committeret, puta quia de adulterio per uxorem commiſſo notitiam haberet , tunc enim ſi de adulterio per eam commiſſo non indignatur,præſumitur leno.l.mariti lenocinium. ff.de adulte.Bar.in l.1.§.præuaricatorem. ff. ad turpilia. Are.in tract.maleſi.in glo.Et ad querelam, uerſi. Quæro

an & quando. in fi. nu. 6. Ferrari. caut. 14. Iura ſunt uulgaria. in fi. nu. 6. & Neuiza. in ſylua nup. col. 13. in prin. Sub uerſi. Concluſio ſuprascriptorum eſt. nu. 31.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia an bonis cedere poßit.*
2 *Vniuerſitas clericorum, ſcholarium, fabrorum, pelliparioru, & ſimilium perſonarum bonis cedere poteſt.*
3 *Eccleſia neminem conuenire poteſt, niſi in quantum facere poteſt.*
4 *Decimam an Eccleſiæ quis ſoluere teneatur, ſi periculũ eſſet, quòd eam ſoluendo fame periret.*
Furtum non committit quis, alteri ob neceßitatem famis ſubtrahendo.

ECCLESIA AN BONIS CEDERE POSSIT.

QVAESTIO. II. quartæ. q. princ.

1 SECVNDÒ quæro an Eccleſia bonis cedere poſſit? Videtur dicendum quòd non, quia principalis cauſa, per quam ceſſio introducta fuit, eſt, ne debitor in carceribus detineatur l. 1. C. tit. no. Sed Eccleſia carcerari nõ põt, ergo &c. Tu dic quòd cedere poteſt, ut eſt text. ſingul. & peregrinus in §. ſi quis autem adiecerit. in auct. ut determi. ſit num. cler. quem tex. allegar Nic. de Neap. in §. fi. Inſt. de actio. quem ibi ſequitur Iaſ. in 3. col. in prin. & illũ tex. allegat Roma. ad hoc propoſitum in ſing. 565. Quærò an Eccleſia. & Aufre. in addi. ad Capel. Tholoſa. q. 136.

Item

2 Item fuit quæsitum an exceptio cessionis. Ex quo infert Are. in d. §. fi. col. pe. uer. Quæro an cedenti bonis. Quòd sicut clericorum uniuersitas, apud quos, summa fides & obseruantia esse debet, ut l. presbiteri. C. de episco. & cleri. bonis cedere potest, à paritate rationis quælibet alia uniuersitas scilicet scholarium, fabrorum, pellipariorum, & similium, bonis etiam cedere potest. allegat. l. 4. §. si actor. ff. de re iudi. l. fi. & ibi Bar. & Doc. C. de iurisdi. omn. iudi. l. sicut. §. 1. ff. quod cuiusq; vniuersi. & l. fi. & ibi Bar. ff. de collegi. illici. quod dictum pro not. sequitur ibi. Ias. in 3. col. in prin. sub nu. 10. & ita firmat ante eos Alb. de Rosa. in rub. C. tit. no. in ulti. col. uersi.
3 Item quæritur. nu. 14. Et quanuis Ecclesia bonis cedere possit, aliquem tamen conuenire nõ poterit, nisi in quãtum facere potest, glo. est sing. in c. quicunque. il 1. 16. q. 7. quem text. in proposito allegat Abb. in c. cum ho-
4 mines. in pe. q. extra de decimis. Vbi quærit, si quis non recollegit nisi tantum quantum sibi pro suo & familię uictu sufficit, nunquid decimam soluere teneatur? arguit pro & contra, tandem concludit, quòd ille decimam soluere teneatur, sed Ecclesia remittere illi tenetur tantum quòd uiuere possit, cùm Ecclesia de suo ei prouidere teneatur tanquàm mater, & omnium animarum cultrix, & dictat æquitas, quòd ecclesia nullius miseriam quærat: Subdit etiam quòd ubi tanta esset inopia, quòd ille fame periret, si decimam solueret, quòd ille ad solutionem decimæ non teneatur, quia in huiusmodi necessitate omnia sunt communia, & ideo licitè & absque furti vitio quis de alterius bonis subtrahere potest. vt nota. in c. sicut 47. distinct. & in c. si quis propter, extra de fur. Ex quo sequitur, quòd iste talis q̃ decimam soluere tenetur, si non habet vnde satisfacere possit Ecclesiæ, beneficio gaudere poterit, ne executiatur

tur vltra quam facere valeat, sed intelligi posset, dummodo non sit quoque Ecclesia in necessitate constituta, per ea quæ dicemus infra in 13. q. seq.

SVMMARIVM.

1 Minor an bonis cedere possit, & non cedendo capi & carcerari valeat. & nu. 14. 19. & 21.

2 Infans capi non potest, nec etiam uerbaliter citari.

3 Infans quomodo & qualiter citari debeat.

4 Pupillus quomodo & qualiter citari debeat.

5 Infans seu pupillus si citantur ut legitimè compareant, si contumaces erunt, contra ipsos ad primum decretum procedi non poterit.

6 Curator infanti dari non potest, sed quo casu dari possit.

7 Impubes doli capax pro ciuili debito capi & carcerari potest, sed in integrum restituitur, sed contra. nu. 11.

8 Minor xxv. annorum secundum decretum patitur; sed vide nu. 12. & nu. 16.

9 Statutum quod contumax pro confesso habeatur, locum habet etiam in adulto.

10 Impubes doli capax ob contumaciam mulctari, & excommunicari potest, sed in integrum restitutionem habet.

12 Impubes quis dicatur, & quis adultus.

13 Minor pro ciuili debito banniri non potest.

15 Minor in contumacia constitui non potest, ex quo se ipsum defendere non valet. & nu. 20.

17 Carceratio fieri non potest, nisi ex propria carcerati contumacia in non soluendo.

18 Carceratio ex duplici causa minori damnosa est.

21 Minor si eius bona in casu mercantiæ ex statuti dispositione administrare potest, hoc casu capi, & carcerari poterit.

Cautela ad articulandũ & probandũ super qualitate mercaturæ, per quam minori conceditur bonorum suorũ administratio, vt contra ipsum ad carcerationem deueniri possit.

MINOR

MINOR AN BONIS CEDERE possit.

QVAESTIO. III. quartæ q. Princ.

1 TErtiò quæro an minor bonis cedere ualeat? & non cedendo contra ipsum ad capturã deueniri possit, & in carcere detrudatur? Respon. quòd contra infantem nullo modo captura decerni potest. l. neque impuberes. ff. de in ius
2 uocan. Quinimmo etiam uerbaliter citari non potest. d. l. neq; impuberes. & l. 4. in prin. & ibi Bar. ff. eo. not. in l. 1. §. sufficit. ff. de admi. tuto. tractat Spec. in §. 1. uersi. Item non ualet. in titu. de citatio. & §. 1. col. 1. uersic. Et quidem excipitur in tit. de actore. & in tit. de reo. col. 4. in fi. uersi. Item non potest agi contra infantes. quem sequitur Maria. Soci. in tracta. de citatio. in quinto articu. q. 48. nu. 42. tenet Bal. in c. 1. col. pe. prope fi. uers. De cita
3 tione infantis. de milite uasal. qui contu. est. Vbi subdit quòd creditor, qui ab infante suum consequi velit, iudicem adire, & coniunctos ac infantis affines citari facere debet. l. ergo. ff. ex quib. cau. mai. quod idẽ sequitur Affl. in consti. Regni. incip. Edictorum. colum. 7. versi. Tertia quæstio est. & in decis. Neap. 262. Fuit in consi. col. 1. in princ. & seq. vbi inquit, quòd iudex infantem citare nõ potest, quòd legitimè compareat, per id quod dicit Ioã. And. in addi. ad Spec. in titu. de reo. col. 4. sub vers. Itẽ si fiscus. in verbo auctoritate, vbi tenet, q̃ ille qui vult alicuius hæredes conuenire, prius diligenter inquirere debet si aliquis hæres est infans infra septem annos, & si ibi sit infans, contra ipsum vt hæredem citationem non faciat, quòd legitimè compareat, quia citatio nulla esset, sed pro eo tutorem, si habet, citari faciat per text. in dict. §. sufficit. & tenent hoc Bartol. & Paul. de Cast.

de Cast. in l. 2. ff. de condi. furt. & firmat Bald. in l. dona-tarum. ad fi. C. de acqu. poss. Et si tutorem non habeat, agnatos & cognatos citari faciat, ut ad ipsum infantem defendendum veniant. & idem dicit Bar. in d. §. sufficit.
4 Si verò maior est septennio, citabitur pupillus, quòd le-gitimè compareat. Ioã. Andr. in d. versi. Item si fiscus. & Bart. in d. §. sufficit. & sequitur Maria. Soc. in d. tract. de ci tatio. art. quinto. q. 19. nu. 43. & articulo 20. q. 19. nu. 49. Sed hæc opinio communiter damnatur, vt refert Alex. in d. l. neque impuberes. & Cagno. in l. vnica. §. si procu-rator. col. 7. versi. Considerabam aliàs. num. 32. ff. si quis ius dicen. non obtempe. quia si tutorem habet, ille cita-ri debet, si verò non habet, coniuncti ipsius pupilli ad ip sum defendendum citari debent, vt contumax reddatur pupillus, & sic contra ipsum ad primum decretum pro-cedi possit. per l. hæc autem. §. 1. & ibi not. Bar. in fin. ex quib. cau. in pos. eatur. cum concord. per Alex. relatis in l. si ex legati causa. in pe. col. uersi. Extra glo. colligit. ff. de uerb. ob. & ita consuluit Abb. consi. 43. Ex omni-bus. col. 1. uersi. Sed his non obst. in 2. par. & ita iudica-ri uidi. quamuis Mod. Ariminen. in tract. de nullita. pro cess. in vlt. rubr. num. 86. sub versi. Si verò inhabilis. ali-ter dicant & nõ bene salua eorum reuerentia, cùm per eos allegata in adulto, non autem in infante, vel maio-ri infante procedant, vt est tex. in §. inuiti. Insti. de cura-tò. vt etiam declarat Maranta in suo Specu. in 4. par. in 16. dist inct. num. 27. versi. Decimooctauò dicitur iudi-cium nullum fol. 37. in primis formis. & ita tenet Alex in d. l. si ex legati causa. col. fi. sub nu. 8. Deci. consi. 449. Visis duobus. col. 3. in prin. num. 11. & 12. & Maria. Soc. in d. tract. de citatio. in 20. art. q. 19. num. 51. & Cagnol.
5 vbi supra. Et in tantum prædicta sunt vera, quòd si cita-tur ille, qui est infans, vel maior infante, vt legitimè
compa-

compareat, ad primum decretum procedi non poterit. Imo.in l.contra pupillum.& ibi Alex.ff.de re iudi.& cõ ſuluit Abb.d.conſi.43.in 1.dubio.Quinimmo ſi infans citatur, vt legitimè compareat & ſic nulliter, & pro eo tutor compareat, eumq́; defendit, proceſſus non valebit, quamuis valeat, quando maior infante citatus, vt legitimè compareat & pro eo comparet tutor, & ipſum defendit, ſecundum Pau.de Caſt.& Alex. in d.l.contra pupillum.in vlt.col.verſi.Sed Pau.de Caſtr.dicit. Volẽs igitur creditor infantem citare, iudicem adire debet & coniunctos, affinesque infantis citare & facere, ac cura
6 re, vt illi tutor detur. Nam curator ſibi dari non poteſt, cùm non detur niſi petenti.l. qui habet.§.ſi pupillus. ff.de tute.& habetur per Afflict.in d.deciſ.262.Dicit tamen Bar.in l.Fulcinius.§.adeo.ad fi.verſi. Fateor tamẽ ff.ex quib.cau.in poſ.ea.quòd ſi bona infantis peritura eſſent, vel æs alienum graue immineret, quòd iudex ex eius officio liti curatorem dare poſſet: quod dictum intelligit Bald.in d.c.1.col.5.ad fi.verſi.De citatione infantis.de mili.vaſal.qui contu.eſt in vſibus feudo. procedere dummodo iudex cum conſilio coniunctorũ infantis curatorem decernat & in ſubſidium, quando nõ reperitur tutor. idem ſequitur Alex.in d.§.adeo.mouetur Bal.ibi.quia ſi iudex ex mero officio curatorem, vel tutorem remouere poteſt, ergo & decernere.l.1.§.exige re.ſecundo reſponſo.ff.de magi.conueni. erit igitur ſecundum eum caſus ſing.in quo per inquiſitionem datur liti curator, contra not.in d.§.inuiti.Inſtit.de curat. mouetur etiam, quia ſi bonis abſentis ad creditorum inſtãtiam datur curator.vt l.ab hoſtibus.§.1.ff.ex quib. cauſ.maio.eodem modo infanti dari debet, quem certum eſt haberi pro abſente. Item certum eſt, quòd uentri datur curator reſpectu eius, qui eſt in vtero, ergo &

 infanti.

infanti.l.1.§.generaliter.cum §.sequē.ff.de ven.in poss. mitten. Dicit tamen Bal.ibi quòd nulla lex hoc expressè, & clarè dicit: Et ideo Doct. in d. §. si pupillus. variant, refert tamen Pet.simpliciter tenere,quòd infanti curator ad litem dari non possit,per tex. in d.§.si pupil lus.sed remedium creditorum esse, quòd coniuncti & amici pupilli,quos verisimile est, infantem defensuros esse,citentur,& si defendant,benè est,si verò non defen dant,proceditur ad missionem in bonis defuncti ad eo rum venditionem,si infans ex contractu defuncti conueniatur.per l.hæc autem.in prin. & l.apud Iulianum. §.fi.ff.ex quibus caus. in pos.ea.Et hoc nedum in infante,verum etiam in pupillo maiore infante procedit, vt dixi supra,per ea quæ consuluit Abb.d.consi.43. in primo dubio.dicens quòd contra pupillum ad primi decreti interpositionem deueniri non potest,nisi prius tutore citato: Si verò pupillus tutorem non habeat, cognati vel affines requirendi sunt & si qui forte alij sint, quos verisimile est, defensionem pupilli non omissuros,vel per necessitudinem,vel per charitatem,vel alia ratione,vt probatur in d.l.hæc autem.§. non defendi. cum seq.Bal.tamen vbi supra ait, considerandum esse, quòd si infans ex contractu conueniatur,oportet quòd in hæreditate se immiscuerit,vt not. in l.si cum dotem. §.transgrediamur.ff.solut.matrim.sed hoc absque tutore fieri non potest.l.potuit. C. de iure delib. ergo &c. Quidam respondent,quòd immixtio.l.12. tabularum. sufficit.vt l.2.& ibi per Cyn.ff.de cond.furti.sed hæc solutio secundum eum dubia est in se, & in infante extra neo falsa,vnde inquit,quòd supposito casu infantis extranei hæreditas iacens est, hæreditati iacenti dabitur curator.l.debitor. ff.de nego.gest.Bar.in l.si bona.ff.de bon.aucto.iudi.poss.& in l.si quis instituatur.§.fi.ff.de hæredi.

hæred.inſt.alioquin hæreditas iacens tanquam res ina nimata latitare non poſſet & ſic nec ſecundum decretum pati.d.l.ſi quis inſtituatur. in fi. & ita per eadẽ met verba tradit Marian.Soc.in d.tract.de citatio.in quinto artic.q.18.Quo nam autem caſu curator pupillo ad litẽ dari poſſit,ponit latè Alexan.conſi.122. Videtur prima facie.per totum.vol.1.per Afflict.in deciſ.Neapol. 256. Mater vidua.vbi pulchrè.Aret.in §.fi. Inſtit.quib.mod. tute.fini.& Maranta in ſuo Spec.in quarta par.in 16.diſtinct.num.27.verſi. Decimooctauò dicitur iudicium nullum. vbi plenè & pulchrè.Redeundo igitur ad propoſitum noſtrum ſi infans carcerari non poteſt, vt di-
7 xi,etiam bonis cedere non poterit: Sed nunquid contra impuberem doli capacem realis citatio committi poſſit? Bar.in tract.de carceri.in 4.q.tenet pupillum dolicapacem pro debito carcerari poſſe, veruntamen ſi aliquo caſu læſus fuit in integrum reſtitui poteſt.per titul.ff.de mino. Contra quam opin.Caccialup. in tract. de debi.ſuſpect.& fugi.in 5.q.principali.allegat Bart.cõtrarium tenentem in d.l.neque impuberes.dicens non non poſſe impuberẽ pro ciuili debito capi.per illũ tex. tenet Bald.in l.1.col. fi. ante fi.uerſi.Quintò quæro an minor poſſit.C.tir. no.Et hoc putat Caccialup.eſſe uerius quam opi.etiam ante eum tenuit,& eam ſibi placere dixit Maria.Soci.in d.quinto articu.q. 19. verſi. Si verò loquitur.Iaſ.autem in d.l. neque impuberes. primã opi.tenet,ꝙ pupillus doli capax per tria fundamẽta
8 carcerari poteſt. Primò q̃a minor.25.annorum ſecundum decretum patitur. text. eſt in l.ſi minor.ff.de bon. aucto.iudi.poſſi.& tamen non interponitur, niſi adſit cõtumacia.l.Fulcinius §.1.ff.ex quibus cauſ. in poſ.ea. apparet igitur quòd minor.25.annis in contumacia eſ-
9 ſe poteſt.Secundò per ea quæ not.uult Bal. in l. vnica.

col.14. ad fi. versi.Iuxta hoc quæro an adultus.C. de cō-
fes.vbi tenet statutum disponens quòd contumax pro
cōfesso habeatur & in banno poni possit, etiam in adul
to sibi locum vindicare, quia ex contumacia banniri
potest,& fuit originalis decisio (quamuis ipse non di-
cat)Guido.de Suza.in l.1.ff.si quis ius dicen. non obtē-
pe.prout refert & sequitur Ioan. And.in addi. ad Spec.
in §.restat.versi.Sed pone pupilli.cum versic.seq.in ad-
10 di.magna.in titu.de primo & secundo decreto. Tertiò
mouetur per ea quæ vult Ang.in d.l.neque impuberes.
quòd impubes doli capax ob contumaciam mulctari
& excommunicari potest, sed beneficium restitutio-
nis in integrum habet. allegat Spec.in §.fi. in titul. de
contuma. prout etiam dicit Barto.in d.tracta.de carce-
11 ri. in 4. q. Tu verò secundam opinio. tene, quòd car-
cetari non potest, ex quo contumacia vera in mino-
rem.25. annorum cadere non potest, vt infra dicemus,
tanto minus in impubere etiam doli capace. Ad pri-
mum fundamentum Ias. respondetur, quòd quamuis
minor secundum decretum patiatur, carcerationem
tamen non patitur, quia missionem non patitur, nec
ex eius contumacia bonorum uenditionem, sed ex cu-
ratoris contumacia,& non ex eo quòd ipse sit contu-
max, sed quia non defenditur, ut inferius declarabo.
Præterea, contra pupillam ad interpositionem primi
decreti, nisi prius citato tutore, deueniri non potest,
vt superius dictum est, perea quæ consuluit Abb.d. cō-
12 si.43.in 1. dubio. ergo &c. Ad secundum respondetur,
differentiam esse inter impuberem & adultum. Impu-
bes enim vsque ad decimumquartum annum dicitur,
adultus uerò maior est. 14. annorum. vt probatur in l.
hęreditatum. & ibi no.glo.& Doct.ff.ad l.Falci.in l.qua
ætate.in prin.ff.de testamen.tradit Saly.in l.mora.in 2.
col.

col. uerſi. Nunc videamus. ff. de uſur. & Iaſ. poſt alios in l. ſi frater. C. qui teſtam. face. poſ. ideo de uno ad aliud non benè infertur, ex eo maximè quia ibi in cauſa cri-
13 minali, non autem in debito ciuili loquitur. Cùm iure cautum non reperiatur, adultum pro ciuili cauſa banniri poſſe, ut voluit Bal. & Saly. in d. l. 1. col. 2. uerſi. Oppo. ſextò. C. tit. no. quamuis ibi gl. dicat, quòd loco carceris debitores hodie in banno ponuntur, ſed illa glo. ad terrarum ſtatuta reſpectum habuit, diſponētia quòd debitores ex publico inſtrumento, ſi ad mandata non deuenerint, in banno ponantur, vt declarat Saly. in d. ſexta oppo. & ita intelligitur quod not. Bal. in d. l. unica. C. de confeſ. Amplius dico quòd quamuis tale ſtatutum ſibi locum in adulto vindicare poſſet, non poterit tamen adultus pro confeſſo haberi, quia requiritur quòd contumax ſit in dolo uero, non autem in præſumpto vt dicitur eſſe adultus, ut tenent ſcribentes in l. ubi exigitur. ff. de eden. idem dixerunt Bald. Ang. & Alex. in l. 2. col. 1. ff. ſi quis in ius voca. non ierit. cum pluribus concord. per Roland. relatis conſi. 68. Viſo proceſſu. col. pe. nu. 31. ſub uer. Vlterius dato. uol. 2. Ad tertium per not. per Ang. in d. l. neque impuberes. reſponderi poſſe videtur, quòd quamuis Ang. ibi teneat impuberem doli capacem carcerari poſſe, contrarium tamen ipſe uoluit in l. nemo carcerem. C. de exacto. tribu. lib. 10. Quia ſi minor. 25. annis, qui plus eſt, quàm impubes doli capax, pro priuato debito carcerari non poteſt, vt infra dicemus, tanto minus poterit impubes doli capax, cùm licitum ſit arguere de maiori ad minus negatiuè, non autem affirmatiuè, vt per Cagnol. in. l. 2. nu. 38. C. de pact. inter emp. & uendi. per tex. in l. ſi ex pluribus. ff. de admini. tuto. & Euerard. in ſua Centuria. arg. 66. Locus à maiori. Et ſi id, de quo magis

videtur

videtur inesse, non inest, nec etiam id de quo minus, & quod maiori non licet, non licet etiam minori. tex. est. in c. si ergo. 8. q. 1. & ibi not. per glo. & est bonus tex. in c. si Paulus. & ibi glo. 32. q. 5. cum alijs concord. per Euerard. ubi supra relatis. Et sic concludo quòd impubes doli capax bonis cedere non potest, quia carcerari non ualet, & ita concludit Alex. in d. l. neque im-
14 puberes. nedum in pupillo, sed etiam in adulto. Descẽdendo modo ad minorem. 25. annis, an contra ipsum ad realem citationem procedi possit? Dicit Bald. in d. l. 1. col. fi. uersi. Quæro an minor. C. tit. no. distinguendo, aut est pupillus, & bonis cedere non potest, nec etiam pro debito carcerari. Aut est adultus, & ipse etiã bonis cedere non potest, nisi ad creditoris petitionẽ, & cum iudicis decreto, cùm cessio sit vniuersorum bonorum alienatio. l. & magis puto. §. ne passim. ff. de reb. eo. nec carcerabitur, quia per se non stat, quò minus soluat, sed per ætatis beneficium, quod in carcerem re solui non debet. l. quod fauore. C. de legi. & ita per eadem verba sequitur Saly. ibi in ulti. col. versi. Quæro undecimò an minor. Quòd autem carcerari non possit, probatur secundum Ang. in d. l. nemo carcerem. col. 5. versi. Ex prædictis. quem sequitur Roma. cons. 120. Circa primum. post prin. uersi. Secũda igitur fuit opi. quia carceratio fieri non debet, nisi cùm quis sit contumax, ita quòd contumaciter soluere cesset, & sic requiritur, quòd contumacia præcedat, vt probatur in d. l. nemo carcerem. & expressius probatur in d. l. consentaneum. C. quomo. & quando iud. secundum vnum intellectũ
15 lac. But. & Bal. Clarum autem est, minorem contumacem verè constitui non posse, cùm ipse se defendere nequeat. vt d. l. contra pupillum. de re iudi. l. si minor. ff. de bo. aucto. iudi. post l. cùm & minores. C. si aduer. rẽ

iudi

iudi.& clariſſimè probatur in l.minor etiam ſi quaſi cō
16 tumax.cum ſua glo. ff. de minori. Quod procedit etiā ſi minor fuerit per ſuum curatorem legitimè defenſus, quamuis enim ex ſecundo decreto miſsionem, & bonorum uenditionem patiatur, ut dicta. l. ſi minor. cum ſimili. non tamen carcerationem patietur, quia minor ex curatoris contumacia, non ex eo quòd ipſe ſit contumax, ſed quia non defenditur, miſsionem
17 & venditionem patitur. vt dict. l. ſi minor. l.pupillus. & l.fin.ff.de priuil. credit. Sed carceratio fieri non poteſt, niſi ex propria carcerati contumacia in non ſoluendo. vt d.l.nemo carcerem. quæ propria contumacia in minorem non cadit, cùm ſibi rerum ſuarum adminiſtratio non ſit commiſſa, ideo miſsionem,& bonorum venditionem,non autem carcerationem patitur, quia per miſsionem & venditionem non læditur minor, cùm debitum ſatisfaciat,& ſi læderetur,contra curatorem, qui creditori non ſoluit,cùm potuit, recurre
18 re poſſet.l.3.§.pe.& fi.ff.de ſuſpec. tuto. Sed carceratio multipliciter eſt minori damnoſa. Primò quia per eum non ſatisfit minoris debito. Secundò quia impoſsibile eſt à curatore per minorem carcerationis damnum recuperari, cùm ſit perſonale damnum. facit. l. ſi quis prouocationem. C. de appella. Quare concludit
19 Ang. in d.l. nemo carcerem. ſub dubio tamen. Quòd minor.25.annis pro debito carcerari non poſſit, Quia in minore iure cautum non reperitur. ideo cogitandū reliquit Ang. ibi. Eandem opi: conſulendo tenuit Tho. Doctius Senen. allegando Ang.& Roma. ubi ſupra. Nā ad hoc vt quis carcerari poſſit, contumacia requiritur
20 d.l. conſentaneum. Minor autem in contumacia uerè conſtitui non poteſt. d. l. minor etiam ſi quaſi contumax. cum glo. & ibi declarat Bar. ergo &c. Aduertendum

dum tamen est, quòd decisio Bal. de qua supra, satis dubia videtur, quamuis fauorabilis sit, & præsertim quando minor bona non haberet, quæ ad alienationem iudicis decretum requirerent, vt d. §. ne passim. & per to-
21 tum tit. ff. de reb. eo. & C. de prædi. mino. Vnde ex prædictis cautela sumi posse uidetur, quòd si ex forma statuti minor bona sua administrare possit, ex eo quòd forte mercaturam exercet, uel quid simile, quòd hoc casu à cessante prædictorum ratione realiter citari & carcerari posset, hoc tamen casu creditor cautus esse debet, vt articulos & probationes de illa mercaturæ qualitate faciat, per quam minori rerum suarum administratio conceditur, vt minoris carcerationem obtinere ualeat & cautela hæc procedit etiam retenta. Bal. & Ang. opinione, de qua supra, de quo tamen satis dubito, vt dixi, præsertim si minor solummodo bona mobilia, aut se mouentia, vel iura, & actiones, & non immobilia posideret, ex quibus mobilibus, iuribus & actionibus ipse minor satisfacere posset, & etiam hoc casu bonis cedere, & ideo videtur quòd carcerari posit. Item quia si immobilia haberet, sibi prouidere posset insolutum dando cum iudicis decreto, vel etiam bonis cedendo cum auctoritate & decreto iudicis & alijs solemnitatibus requisitis, & ideo imputandum sibi videtur, & consequenter citari realiter & carcerari posse videtur. Cogita tamen.

SVMMARIVM.

1 *Obligatus ad factum an bonis cedere posit.*
2 *Maritus & vxor compelli possunt, vt in vnum redeant & simul cohabitent, nec interesse præstando liberantur.*
3 *Obligatus ad votum præcisè ad illud exequendum compellitur, nec sufficit interesse præstare.*

OBLI-

OBLIGATVS AD FACTVM an bonis cedere possit.

QVAESTIO. IIII. quartæ. q. Princ.

1 QVARTÒ quæro, nunquid obligatus ad factum bonis cedere valeat. Cyn. in l. 1. q. 2. C. tit. no. distinctionem ponit. Barto. verò in l. is qui bonis. §. Sabinus. ff. eo. refert, quòd quando lex dicit, quem præcisè teneri, iuxta nota. per glo. & Doct. in l. stipulatio. §. habet. ff. de no. oper. nun. & per eundem Bar. in l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verbo. obl. ad cessionem non admittitur. Albe. de Rosa. in rubr. C. tit. no. col. 1. versi. Item quæro nunquid debitor. similiter Cy. sequendo distinguit, aut debitor ad factum ad interesse conuenitur & tunc inquit prout in obligato ad dandũ, quòd bonis cedere potest. d. l. 1. Aut ad factum conuenitur & tunc si factum tale est, à quo interesse præstando, liberatur, quod est, quando personę industria electa nõ erat, & tunc quia interesse præstando liberatur, bonis cedere potest. Si verò personæ industria electa erat, tunc cedendo non liberatur, rationem diuersitatis ibi assignat, quia in primo casu creditori consulitur, quia de bonis sibi satisfieri potest, sed vbi ad tale factum obligatus est, quod per alium expediri non potest & sic si bonis cederet & bonis satisfieri non posset, tunc ad bonorum cessionem non admittitur, sed ad factum etiam eum in compedibus retinendo præcisè compellitur, sicut de scriptore notatur in d. l. stipulatio. §. siue. de no. ope. nunci. & habetur per Specu. in §. 1. col. antepen. versi. Item est beneficium. in tit. de renuncia. & conclusio. & pro hoc allegat tex. in l.

vnica.§.ne autem.C.de caduc.toll. & in l.propter.C.tit. no.Eandem distinctionem tradit Bal.in §.fi.col. penul. versi.Secūdò quæro.Insti.de actio.Bar.in d.§. Sabinus. hanc de electa personæ industria distinctionem redarguit per ea quæ ipsemet latè scribit in d.l.stipulationes non diuiduntur.in 8.q.vbi Alex.& Ias.in penul. col.sequuntur eum.Idē tamen Alber.in l.qui bonis. in prin. ff.tit.nost.dicit quòd si ad factum præcisè compelli potest,ad cessionem non admittitur, secus si non potest & ad notata per eum in d.§.siue. vbi de hoc plenè, se remittit.Ioan. Fab.quem sequitur Ias. in d.§.fi.col.3.in prin. versic.Tertiò fallit. Insti.de actio. inquit quòd qū quis est ad factum obligatus,ad cessionem non admittitur,nec cedendo liberatur,ratione adducit, quia causa per quam quis cedendo liberatur, est impotentia soluendi,vbi ergo quis ad factum tenetur, talis impotentia cessat,quia facere potest, ergo cedendo non liberatur.Nec secundum eum dicatur, quòd ad factum obligatus interesse præstando liberatur, hoc enim secundū eum procedit,vbi illud præstari potest,secus si non posset.l.in stipulationibus.§.fi. & ibi Doct.de verb. oblig. Tu dic quòd ad factum obligatus bonis cedendo non liberatur,vt in scriptore tenuit Bal. in d.l.1.col.2. versi. Quæro an obligatus.& ibi Salyc.in 2.col. in fin.versic. Quæro quintò. vbi hoc esse verum limitant, si obligatus faciendi facultatem habet,alioquin ob impossibilitatem & impotentiam ad interesse deuenitur,& sic impossibilitate attenta ad factum obligatus ad bonorum cessionem admitteretur cōsiderato interesse,quod ob non faciendi impossibilitatem præstari debet & sic creditor tot de bonis suis, quantum eius erit interesse factum non præstari,accipiet & ita restringit Io. Fab. vbi supra.quem ibi etiam sequitur Ias.in d.versic.Tertiò fallit.Ad-

lit. Aduerte tamen quòd dum Bar. in d. §. Sabinus. inqt quòd vbi lex dicit, quem ad factum præcisè teneri, tūc non admittitur cessio, sed præcisè compelli potest, nō videtur benè dictum per regulam illam, quam tradit idem Bar. in d. l. stipulationes non diuidūtur. quem ibi sequuntur omnes in 8. q. secundæ partis. quòd ad factū obligatus ex legis dispositione semper præcisè facere tenetur, quamuis hoc expressè non dicat. Pro hoc adduco notata per Abb. in c. 1. in vlt. nota. de sponsali. vbi
2 tenet quòd maritus, vel vxor præcisè compelli potest, vt in vnum redeant, & simul cohabitent, nec interesse præstando liberantur, quia ex diuina & humana lege ad cohabitationem obligantur, & ibi Bar. allegat in d. l.
3 stipulationes non diuiduntur. Adduco etiam facere q in voto præcisè compellitur obligatus ad votum exequendum, nec interesse præstari sufficit. c. quod super his. & ibi Abb. in 1. nota. extra de voto. rationem assignat, quia iure diuino quis ad votum obligatur. c. licet extra eo. & habetur per Profetam Regium psalmo 75. dicentem, vouete & reddite Domino Deo vestro &c. & psalmo 115. Vota mea domino reddam &c. Cùm ergo talis facti obligatio à lege inducatur, illa absque eo quòd exprimatur, ad factum præcisè esse dicitur & sic ad factum præcisè compellitur, nec interesse præstari sufficit.

SVMMARIVM.

1 Mercatores falliti an cessionis bonorum beneficio gaudeant.
Mercatores falliti appellantur cedentes foro & fraudatores; & sunt infames & infamissimi.
Mercatores falliti creditoribus laniandi tradi debent.
2 Statuta, quòd mercatores falliti creditoribus dentur lacerandi valent.

3 *Beneficium ceßionis est miserorum subsidium, & non dolosorum præsidium.*

4 *Mercatores falliti, qui à communiter accidentibus deceptores & fraudatores sunt, non excusantur ob aduersam fortunam & dilatione quinquennali non gaudent.*

5 *Debitores omnia eorum bona in fraudem creditorum studiosè dilapidantes beneficium ceßionis non habent.*

Debitor omnia eius bona, vel maiorem partem alienans præsumitur se dolo & fraude inopem factum.

Idem si in perditionis ludo, vel in meretricibus bona consumpsit, vel posteriores creditores prioribus præposuit.

6 *Receptans mercatorem fallitum in eius domo, an illum indicare teneatur & creditoribus exhibere, vel ad interesse teneatur, si bona falliti non sufficiunt.*

MERCATORES FALLITI an bonis cedere poßint.

QVAESTIO. V. quartæ. q. Princ.

1 QVINTÒ quæro, nunquid mercatores falliti, quos Bar. in l. singularia. col. 6. versi. Ego dico campsori. & ibi Purpura. nu. 93. ff. si cert. peta. uocar cedentes foro. & Bal. consi. 382. In quæstione. M. col. fi. circa fi. versi. Item si fallitus. sub nu. 19. vol. 5. fraudatores appellat. de quibus etiam mētionem fecit Boeri. in decis. 215. Incarceratus pro delicto. in prin. cessionis beneficium habeant. Bald. consil. 400. In libris Thesaurariæ. col. 2. in princ. versi. Itē quia sunt. nu. 4. vol. 5. dicit quòd cum isti infames & infamissimi sint, (qui more antiquissimæ legis 12. tabularū creditoribus laniandi tradi non deberent, vt voluit glo. fi: in l. fi.

in l.fi.C.ti.no.quæ niſi cauſa deceptionis & furandi di cant reddere res acceptaſſe minimè poſſe tamē in hoc cōiter damnatur, vt refert Affl.in deci.378.Quidam debitor ſupplicauit.nu.2.ſed Bal.ibi in 2.col.in prin. ver.
2 Quid de falſis mercatoribus.nu.4.inquit valere ſtatutū contra tales cum pecunia aufugientes, q̃ creditoribus dentur laniandi,quod declarat Sal.ibi in fi. contra doloſè fugientes non ex fortuna procedere, vt etiam con ſuluit Pariſ.conſi.94. Spectabiles.col. pen.in prin.nu. 60.vol.1.& latè Mod.Anconi.in tract.de mercatu. in 3. par.ſub rubr. de Decoctori.) ceſsionis beneficiū,quod
3 eſt miſerorum ſubſidium, non doloſorum præſidium, ob eorum dolum non habent. vt not.in l.fi.in fi.ff.quæ in frau.credi.& in l.pen.ff.de iure dot.& tradit Boer.in deciſ.349.Quæritur an ciuiliter.col.10.verſi.Et iſta opi. & in d.deciſ.215.col.3.in prin.verſ.Adeo quòd propter. Ruy.conſi.90.Viſa locatione.col.9.in fin. ſub num.13. uerſi. Ex alio quoque. vol.1.& Plot.in repeti.l.ſi quando.nu.179.verſi. Sic & contractus.C. vnde vi. Plus in-
4 quit Bal.d.conſi.382.in fi.nu.20. Quòd cùm à communiter accidētibus falliti ſint deceptores & fraudatores, omnibus ineſſe præſumitur. quod quaſi omnibus eſt commune, nec ob aduerſam fortunam excuſantur & tales etiam quinquennalis dilationis beneficio nō gaudent, vt concludit Boeri.in d.deciſ.349.col.8.in fi.verſi. Nec per conſequens.& col.ſeq. de cuius veritate infra
5 in 27.q.principali. patebit. Ex ſupradictis infertur, q̃ omnes debitores,qui ſtudioſè omnia eorum bona in fraudem creditorum dilapidauerunt, ita vt aliqua non reperirentur, debent in carceribus detrudi & ceſsionis beneficium non habent.d.l.fi.§.fin.& ibi glo. & Bar.ff. quæ in frau.cred.& idem Bar.in l.alia.§.eleganter.ad fi. ff.ſolu. mat.Bal.in d.l.1.col.2.verſi.Quæro vtrum ille.& col.fi.

col.6.versi.Ista autem renunciatio.C.tit.no. Vbi exemplificat in eo, qui dolo & fraude factus est inops & præsumitur, si omnia bona sua, vel maiorem partem alienauit.l. omnes.§.Lucius.ff.quæ in frau.credi.siue simul & semel, siue interpolatis vicibus.vt l.nomen.§. filio. de leg.3.vel bona sua in perditionis ludo consumpsit. vt l.si quis cùm sciret.ff.de vsuca.pro empto.vel in meretricibus, quæ perditorum animas deuorant.vt l.1.C. de natu. libe.& dicemus infra in 28.q.vel prioribus creditoribus posteriores proposuit, quod facere non debuit, cùm pro rata solui debeat, vel secundum ptius & posterius si habent hypothecas, nisi ex legis, vel statuti dispositione soluens hoc faciat.vt l.fi.§.Et si præfatam. C.de iure delib.& iuxta ea quæ consuluit Pau.de Cast. consi.179.Viso puncto suprascripto & allegationibus. vol.2.in nouis.prout infra dicemus in 21.q.princ. & ita tenet & prosequitur Sal.in d.l.1.col.fi.versi. Sed iuxta hoc moueo. Are.in §.fi.in prin.vers.Nonò prædicta regula.Instit.de actio.& Vital. in tract.clausula.sub rubr. An possit renuncia.benefic. ces.bono. col.2. sub nu.4.
6 & dicemus infra in 28.q.Sed quid si talem fallitum fugientem in domum meam receptaui, an illum creditoribus indicare & exhibere, vel saltem ad eorum interesse tenear? Bal.d.consi.382.col.pen.in princ.vers.Subsequenter est videndum.tenet quòd illum indicare nõ teneor & minus secundum Gerard.in sing.17. Diligenter no.vnum.exhibere, sed ad interesse teneor, si fallitus sufficientia bona pto creditorum satisfactione non haberet, vt ibi per eum in fi.

S V M M A R I V M.

1 *Hæres hereditatem adiens non confecto inuentario an cessionis beneficium habeat.*

Debitor

2 *Debitor si post cessionem decessit & eius hæres hæreditatem adiuit non confecto inuentario an insolidum teneatur, vel vti poterit cessionis exceptione.*

Hæres inuentarium non conficiens creditoribus vltra vires hæreditarias tenetur & quomodo hoc procedat. ibidem & num. 11.

Hæreditas transit ad hæredes cum sua causa, suisque vitijs. eod. num. 2.

3 *Debitor non habens vnde soluere possit, carcerari non potest, si vult cedere bonis.*

Debitor si post cessionem ad pinguiorem fortunam peruenerit, non conuenitur nisi in quantum facere potest.

Hæres eadem persona cum defuncto censetur.

4 *Delictum in committendo maius est, quàm in omittendo.*

Conditio hæredis & defuncti inæqualis esse non debet.

5 *Debitor si in id quod facere potest, condemnatus est, an eius hæres idem beneficium habebit.*

6 *Filiusf. si per imperitiam tulit sententiam, quo casu non tenetur vltra quàm eius patiantur facultates, an eius hæres non confecto inuentario idem priuilegium habebit.*

7 *Hæres non confecto inuentario allegare non potest tot & tanta esse in hæreditate bona & illa non esse soluendo, secus si confecto inuentario.*

8 *Beneficium quod datur certis personis vt non teneantur vltra quàm facere possint, non transit in hæredem, nec in fideiussores.*

9 *Beneficia personalia ad hæredes non transeunt.*

10 *Beneficium restitutionis in integrum quò ad quadam personale est, quò ad quadam reale dicitur.*

11 *Hæres in foro pœnitentiali non confecto inuentario, vltra vires hæreditarias non tenetur.*

HÆRES NON CONFECTO inuentario an bonis cedere valeat.

QVAESTIO. VI. quartæ. q. principal.

1 SExtò quæro, nunquid hæres, qui non confecto inuentario hæreditatem adiuit, cessionis beneficium habeat? Respon. quòd non, quia in eo dolus, & bonorũ subtractio præsumitur. §. sancimus. in auct. de hæredi. & falcid. Bal. consi. 382. In quæstione. M. col. fi. ad fi. versi. Item si fallitus. nu. 9. vol. 5. Idem si rẽ aliq̃ furto subtraxit. l. nõ dubium. C. de lega. Bal. in l. 1. col. 2. in prin. uersi. Quæro an hæres. C. tit. no. & sequitur Ias. post alios in §. fi. col. 2. uersi. An autem ille. nu. 8. Insti. de actio. Bal. uerò in l. 1. col. 6. post prin. nu. 29. uersi. Quæro si cedens. C. de iure fisci. lib. 10. voluit, quòd hæres indistinctè teneatur de eo quod ad eum peruenit, allegat. l. pe. in fi. ff. quę in frau. credi. Sed voluit allegare glo. in l. fi. in fi. eo.
2 tit. sed illa opi. non tenetur, vt ibi in d. glo. Sed quid si debitor post bonorum cessionem decessit, & eius hæres non confecto inuentario hæreditatem adiuit, creditoresq́; ab eo petunt, vt totum soluat, an insolidum teneatur hæres, & ad cessionis beneficium non admittaľ, an verò uti cessionis exceptione poterit, vt defunctus poterat? Videbatur dicendum quòd insolidum teneatur, & cessionis beneficium non habeat per ea quę dicta sunt supra, cùm etiam hæres de iure digestorum & Codicis inuentarium non conficiens creditoribus ultra uires hęreditarias teneatur. l. quę dotis. ff. sol. matr. & l. fi. §. & si præfatam. & §. si verò postquam. C. de iure delibe. & §. si verò non fecerit. in auct. de hæredi. &

di.& Falci. cum concord.per Boer.relatis consi. 53. Sæpe.col.2.nu.3.Bal. verò in l.fi.in fi. C. tit. no. quem refert & sequitur Soci.in trac. fallen. in uerbo Hæres inuentarium non conficiens.in 7.fallen.contrarium determinat, dicens quòd ad totum non tenetur, quia licet inuentarium non fecerit,habet tamen defuncti beneficium, quia cum sua causa,suisq; vicijs transit hæreditas,nec in plus tenetur hæres,quàm defunctus, & beneficia per defunctum adepta ad hæredes transeunt,& eis tàm in agendo,quàm in excipiendo competunt.eãdem opi.tenet Bald.in d.l.1.col.5.in fi.nu.23.uer. Quartò ponitur casus.& uersi.seq.nu.24.C. de iure fisci. li.
3 10.Quæ opi. confirmari uidetur.Nam certum est, ꝙ ipse principalis debitor si non habet,unde creditori satisfacere possit,carcerari non potest,si vult cedere bonis. d.l.1.C.tit.no.& si bonis cesserit,& postea ad pinguiorem fortunam peruenerit, conueniri non potest, nisi in quantum facere potest, iuxta.l.qui bonis. ff.eo.& l. ex contractu.& ibi Doc.C.de bo.aucto.iudi.pos. idem ergo erit in hærede,cùm eadẽ persona cũ defuncto censeatur.§.1.in auct.de iurei.à motiẽ.præsti.cum uulg.& maior videtur esse ratio in hærede,ꝙ in quantum facere potest, cõueniri debeat, quàm in defuncto,qui cum creditoribus contraxit, & non soluendo immo bonis cedendo quasi deliquit, hæres autem omittendo de-
4 linquit ex eo quòd inuentarium facere neglexit. Sed maius delictum est in committendo, quàm in omittẽdo l.seruum.de uer.obli. Roma. consi. 330. Circa primum.col.pe.circa fi. nu. 23. Et si viueret defunctus,& cessisset bonis, & de nouo facultates & bona acquisiuisset,non teneretur, nisi in quantum facere posset. d. l.qui bonis. & d.l.ex contractu. ergo nec etiam hæres. Quia defuncti & hẽdis conditio inæqualis esse non de

I bet,&

bet,& ex persona hæredis obligationis conditio non mutatur.l.2.§.ex his.de uerb.obli. Afflic. in decis. 153. Venditur domus.sub nu.4. His tamen non obstãtibus contrariam opi.tenet Saly. in d.l.1.in fi. C.tit. no. qui mouetur per tex.in d.§.si uerò non fecerit.ubi præsum ptio est, quòd hæreditatem opulentam, & soluendo hæres inuenerit, & hæreditaria bona suppresserit, & sic præsumpta pinguedo exceptiones prius ab inopia causatas cessare facit, & hæc ratio secundum eum for-
5 tis est, nihilominus cogitandum relinquit. Ego uerò pro huius opinionis confirmatione contra Bal: eundem Bal. adduco in l. 2. versi. Tertiò quæro. C. quod cum eo.ubi querit, condemnatus est aliquis in quantũ facere potest, nunquid eius hæres idem habebit beneficium? arguit quòd sic, quia licet non sit de se transito rium hoc beneficium.arg.l.uerum.§.1.ff. pro soc. propter sententiam tamen fit ei transitio, quasi nunc ex iu re sententiæ, non ex iure contractus agitur. arg. l. 3. §. idem scribit. ff. de pecul. contrarium tamen determinat, ne condemnato, vel eius hæredi condemnatoria prosit.arg.l.euidenter. ff. de excep. rei iudi. secundum Nic.de Matta.& aliam rationem adducit secundũ eum subtiliorem, quia quamuis ista verba sint in sententia declarata, istud tamen est iuris beneficium, & non sententiæ. vt l.miles.§.1.ff.de re iudi. & ideo ad hæredem non transit, quia personale. arg.l.nõ solum. §.si puellæ.
6 ff.de ritu. nup. & l.quia tale. ff. sol. mat. Eundem Bald. etiam adduco in auct.sed cùm testator. in fi. versi. Item extra quæro. C.ad.l.Falci.vbi quærit, filiusfami. per imperitiam tulit sententiam, eius hæres inuentarium nõ fecit, certum est, quòd filius non tenetur, nisi in quantũ bono viro æquum videbitur, id est, non tenetur vltra quàm filij facultates patiantur inspecto sententiæ tem

pore.

pore.l.si filiusfami.ff.de iudi. Paris de Put.in tractat.de sindi.in verbo iudex malè iudicans. col.3.num.7.versi. Iudex qui iudicauit per imperitiam, & tradit Dec. con sil.8.Viso puncto.in fi.num.10.nunquid eodem modo eius hæres tenebitur, qui inuentarium non confecit? Respon.Bal.quòd non,ergo insolidum tenebitur & sic ad cessionis beneficium propter non confecti inuenta
7 rij dolum non admittitur. Adduco etiam quòd hæres allegare non potest tot & tanta bona esse in hæreditate & illam non esse soluendo, nisi inuentarium confecerit. vt declarat Alex.& Doct.in l.si constāte.in prin. col.6.versic.Tertiò respondet.ff.sol.mat.& Ias.in l.fi.§. licentiam.col.1.in fi.versi.Ego omisso.C.de iure delib. vbi inquit,quòd quamuis vera & communiter approbata sit glo.in l.cùm de lege.ff.de proba. quæ voluit, quod probare volens defuncti facultates non esse soluendo, sufficit quòd dicat tot bona esse in hæreditate & non plura. Nihilominus intelligitur quando præsumptio cum eo sic asserente concurrit: prout patet in text.d.§. licentiam. Ex quo enim hæres solemniter inuentariū fecit,præsumptio est,quòd plura non sint in hæreditate bona & tunc probatio per modum prædictum sufficit,& ita tenet & prosequitur Alcia.in tract.de præsum pti.in 20.præsumptio tertiæ regulæ. Si ergo inuentarium non fuit confectum, per hæredem allegari non potest hæreditatem non esse soluendo, immo nisi con trarium probetur,soluendo esse præsumitur non confecto per hæredem inuentario & ideo concludendum videtur,quòd non confecto inuentario hæres cessionis exceptionem opponere non possit. & contra Bald.tenet Alex.in d.l.fin.§.& si præfatam. post princip.versic. Alius est casus. num.4.C.de iure deliber. dicens quòd hæc opin.Bald.est contra tex.in l.sciendum.ff.de re iu-

di.& in l.maritum.cum l.seq.ff.sol.mat.Non ob.adducta per Bald.quia per ipsum allegata eius intentionem non probant,fateor enim quòd in integrum restitutionis beneficium,quod minori defuncto competit,in hę
8 redem transit,sed beneficium, quod certis datur personis,vt non teneantur,nisi in quantum facere possunt, de quibus meminit Iurisconsultus in l.sunt qui in id. cum duabus legibus seq.ff.de re iudic. in hæredes non transit.vt d.l.maritum.& ibi Alexan.post alios.in prin. nec in fideiussores,immo ipsi insolidum tenentur, vt est text. expressus.in d.l.sciendum. in l.& si fideiussor. eo.tit.de re iud.in l.sed & si ex parte.§.soli autem.ff.qđ cũ eo.& in l.verum.§.1.ff.pro soc.vbi apertè probatur, quòd hoc beneficium hæredibus non competit, nec successoribus illius, cui tale beneficium competebat, ratio est,quia hoc est beneficiũ personale, vt dicit text.
9 in d.l.verum.§.1.& glo.in d.§.soli autem. Beneficia autem personalia ad hæredes non transeunt.d.l.quia tale,
10 & l.eum,cum simil.ff.de priuile.beneficium autem restitutionis in integrum quò ad quędam personale est, vt in casibus in quibus ad fideiussorem nõ transit, quò ad quædam reale dicitur,vt quò ad transmissionem ad hæredes. vt l.minor.§.fi.ff.de minor.& l.non solum.ff. de in integr.restitu.secundum Bar.in l.fi.versi. Sed contra hoc.C.de fideiuss.mino.& est ratio secundum Bald. in l.1.eo.tit.quia hæres personam principalem in eadẽ obligatione repræsentat,fideiussor verò non, & si quis est ibi respectus,in diuersa est obligatione,quia à principali diuersa est fideiussoris obligatio. At in casu nostro beneficium,quod defuncto competebat, qui bonis cessit,tale erat,quòd conueniri non poterat,nisi in quantum facere potest. vt d.l.qui bonis.& d.l.ex contractu.ergo ad eius hæredem transire non potest, ergo non

non confecto inuentario in foro iudiciali conuenitur, non in id quod facere potest, sed in integrum, vt inquit text. in d.l. sciendum. quod tamen in foro pœnitētiali
11 secus dicendum est, in quo hæres vltra vires hæreditarias non tenetur, quamuis inuentarium non confecerit, secundum Io. And. in c. quanquam. de vsur. in 6. in nouel. super glo. in verbo dicebat. & in addit. ad Spec. in §. dicto. in vers. Nunc dicamus de inuentario. in add. incip. an in foro conscientiæ. in tit. de instrum. edi. quē refert Ang. in rub. ff. de acquir. hæredit. & in l. more. eo. tit. & in l. 1. §. hæc stipulatio. col. 2. vers. Sed in foro conscientiæ. nu. 3. ff. si quis plus quàm per l. Falci. cum alijs citatis per Boer. d. consi. 53. nu. 3. cum seq. & ita contra Bal. concludendum puto.

SVMMARIVM.

1 *Debitor qui non molestatur ab eius creditoribus an bonis cedere possit.*
2 *Beneficium cessionis est miserabile, & subsidiarium auxilium inuentum, vt quis carceres euitare possit.*

DEBITOR NON MOLESTATVS à creditoribus an bonis cedere valeat.

QVAESTIO. VII. quartæ. q. Princ.

1 SEPTIMÒ quæro nunquid debitor, qui ab eius creditoribus non molestatur, bonis cedere possit. Iac. de Are. quem refert & sequitur Alber. de Rosat. in rubr. C. titu. no. in 2. col. in fi. versi. Item quæritur, nunquid debitor. & Cyn. in l. 1.

in l.1.q.8.eo.tit.quem etiam sequitur Bal.in §.fi. col.fi. versi.Quaero vlterius nunquid debitor.vbi Ioã. Fab. & Ias.in pen.col.in princip.versi.Octauò praedicta regula.
2 Insti.de actio.tenent quòd non, ad hoc enim vt ad cessionem admittatur requiritur quòd à maiori parte creditorum molestetur, vt refert Roland.consi.7.nu.9.vol. 2.& ratio est.Quia cessionis beneficium miserabile est, & subsidiarium auxilium adinuentum, vt quis carcerê euitare possit, vt dictum est supra.in 1.q.princ. & tradit Rolan.d.consi.7.in princi.& Boer.in decis.349. Quaeritur an ciuiliter.col.8.versi.sic etiam debitor. Cùm ergo à creditoribus non molestetur, non est ad cessionem admittendus, quamuis enim debitor creditoribus nõ instantibus soluere posit, nõ tamen bonis cedere valet. Praeterea si creditoribus non petentibus admitteretur cessio, de facili posset in bonis quaerendis creditoribus magnum fieri praeiudicium, quod esse non debet, & ita firmat Boer.in d.decis.349. Quaeritur an ciuiliter.col.8. versi.Cùm ergo non molestetur.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio excommunicationis an excommunicato impedimentum praestet, vt ad bonorum cessionem non admittatur.*

2 *Clericus conuentus ab eius creditore qua cautela in excipiendo vti possit.*

3 *Excommunicatus per sententiam ab Auditore sacri Palatij admitti non potest per Auditorem Camerae Apostolicae ad bonorum cessionem.*

EXCOM-

EXCOMMVNICATVS AN bonis cedere poſsit.

QVAESTIO. VIII. quartæ. q. Princip.

1
CTAVÒ quæro, nunquid excommunicationis exceptio preſtet excommunicato impedimentum, vt ad bonorum ceſſionem non admittatur? Videtur dicendum quòd ſic. per tex. in c. intelleximus. extra de iudi. Fede. tamen de Senis contrarium conſuluit conſi. 193. In quæſtione uertente. & ſic debitor non obſtante excommunicatione bonis cedere poterit, & per ceſſionem ab excommunicatione liberabitur, vt ſentit glo. in c. Odoardus. in verbo non valentem. ibi, ſi ceſſiſſet bonis. & glo. fi. ſecũdum Abb. ibi extra de ſolutio. vbi Imo. latè in pe. col. verſi. Iuxta prædicta quæritur, an exceptio excommunicationis. Sed aduertendum eſt, quòd quamuis glo. & Fede. ſentiant, quòd per ceſſionem ab excommunicatione liberabitur, hoc tamen non eſt ita paſſim & abſolutè verum. cùm in d. c. Odoardus, debitor non fuerit carceratus, quamuis debitum agnoſceret, nec ceſſit bonis, nec cedere paratus erat, nec aliqua de ceſſione fit mentio, immo ſecundum Ancha. & Abb. ibi in fi. clericus debitor ad cedendum non arctatur, ſed tantum in id quod facere poteſt, & non vltra conuenitur, habita ſcilicet ratione ne egeat, cùm alimẽtis quotidianis nõ ſit fraudandus, vt diximus ſupra in 3. q. prin. nu. 10. cum ſequentibus. & tenet Hoſti. in ſumma. tit. no. in prin. & Aufre. in repeti. clem. 1. in prin. col. 3. ſub nu. 5. de off. ordi. & pauci hoc priuilegium habent ſecũdum Rofre. in tract. libel. in tit. de offi. iudi. quo cura. dat. bon. col. 1. in fi.

2 in fi.verſi. Eſt & aliud. Et propterea Afflic. in conſtitu. Regni.incip.Si quis clericus. in 6. not.cautelam clerico præſtat, quòd quando ipſe pro ciuili debito,& actione perſonali conuenitur, non dicat, cedo bonis, quia tunc per creditorem dimiſſis ei ſolum veſtimentis ſpoliati poſſet,ſed excipiendo dicat, ego ſum priuilegiatus, quòd non poſſum niſi relictis mihi alimentis conueniri,& ita per ſupradicta iura tenet Imo.in d.c.Odoardus.quẽ ſequitur.Iaſ.in l.miles.col. pe. ff. de re iudi. poſſet tamen cedere bonis, ſi beneficio prædicto gaudere nollet, vt tenet Roma. in ſing. 560. Quæro an Eccleſia.in fi.& Aufre.in addi.ad Capel. Tholoſa.ſuper q. 136.Item fuit quæſitum,an exceptio ceſſionis. Tu dic. quòd quamuis in d.decretali. Odoardus. non appareat debitorem fuiſſe carceratum,nec ceſſiſſe bonis,non negatur tamen ipſum, etiam ſi voluerit,cedere poſſe,iuxta tex.in l.1.C.tit.no.& per Rom.vbi ſupra. & cedendo ab excommunicatione liberabitur,cùm illa decretalis aliud non exigat, niſi quòd conſtet debitorem in totum, uel in partem ſoluere non poſſe,quod per ceſſionem,vel per teſtes,vel quia bona ſua fortuito caſu perdidit,vel etiam per proprium ſuum iuramentum conſtare poteſt,& tunc ab excommunicatione abſoluendus erit,ſecũdum dominos de Rota in deciſ.567. Vtrũ
3 poſſit.in vlti.col.uerſi.Nam dico. in antiquis. Scias tamen quòd excommunicatus per ſententiam ab Auditore ſacri Palatij ad ceſſionis beneficium per Auditorem Cameræ Apoſtolicæ admitti non poterit, ut concluſum fuit per dominos de Rota.vt refert Aegid.in deciſ.199.Vtrum Auditor Cameræ.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Subditi ad euitandũ onera & collectas à ſuperiore impoſitas bonis cedere non poſſunt.*
2 *Debitor fiſci quando non eſt ſoluendo, poteſt ob impoſitas collectas cedere bonis, ſi verò eſt ſoluendo, capitur, ſed ſub aperta cuſtodia in Palatio detinetur, donec ſoluerit, nu. 4.*
3 *Debitor fiſci ex delicto non cedit bonis, & cedendo non liberatur.*
4 *Debitor fiſci ex cauſa tributaria carcerari non debet, ſed ſub honeſta cuſtodia, etiam ſi ſit in ſoluendo contumax detineri. & nu. 6.*
5 *Debitor fiſci ex contractu, uel quaſi cedendo bonis à carcere liberatur, etiam quòd in ſoluendo ſit contumax. & nu. 6.*
7 *Collecta pro modo ſubſtantiæ, ideſt per æs & libram imponi debet.*
Collecta naturaliter ſunt onera rerum, ſed formaliter ſunt onera perſonarum.
Munera mixta quæ dicantur.
Munus quale ſit collecta. ibidem. remiſſiuè.

SVBDITI OB COLLECTAS impoſitas an bonis cedere poſsint.

QVAESTIO. IX. quartæ. q. prin.

1 NONÒ quæro, Subditi, quibus aliquod imponitur onus publicum, vel collecta, an bonis cedere poſſint? Reſpon. quòd non, vt eſt tex. in l. propter. vbi Bal. & Saly. C. tit. no. ſequitur Iaſ. in §. fi. col. 3. in fi. verſi. Sexta ſupradicta regula. Inſti. de actio. Immo ſi ad ceſſionis beneficium fuiſſent in fiſci fraudem admiſſi, non obſtante ceſſione ad

K collecta-

collectarum solutionem compelli debent, & onera publica pro bonorum quantitate, quæ possident, subire
2 tenetur secundum Pau. de Ca. in d.l. propter. Dicit tamen Io. Fab. in d.§.fi. quòd fisci debitor propter collectas bonis cedere potest. Sed Cy. in d.l.1.q.3.C.tit.no. limitat hoc procedere quando non est soluendo. quod sequitur Ias. in d.§.fi.col.3.uersi. Quinta suprascripta regula. nu.14. Si verò est soluendo, tunc capitur, sed non carcerabitur, aperta tamen & libera custodia in Palatio detinebitur, donec soluerit: idem sentire uidetur Bal. in d.l.1.col. 2.uersi. Quæro nunquid debitor fisci. Saly. ibidem col.2. in prin. uersi. Quæro sextò debitor fisci. quem sequitur Are. in d.§.fi.col.3. in prin. uersi. Quæro
3 an non tantum debitor. distinguit. Aut fisci debitor ex delicto debitor est, & cedere non potest, nec cedendo liberatur, ne delictum impunitum remaneat. l. ita vulneratus.§.pe.ff.ad l.aquil. & etiam quia non valens soluere in ære, luit in corpus. l. quicunq;, cum vulg. C. de
4 ser. fug. Aut est debitor fisci ex causa tributaria, & tunc carcerari non debet. l. nemo. C. de exacto. tribu. lib. 10. Intellige tamen secundum Alberi. in l. diuus. ff. de custo. reo. si soluere paratus est, aut soluere non potest, vt not. per Dy. in l. sacrilegi. la 2. ff. ad l. Iul. pecula. & per Cy. vbi supra. & tunc honestè sub custodia detineri debet, etiam si in soluendo sit contumax. ut d.l. nemo, uersi. Si quis. & per Alberi. in d. l. diuus. & est ratio secundum Saly. quia tributa rebus, nel personæ propter res imponūtur. vt no. in l. indictiones. C. de anno. & tribu. li. 10. Ideo cùm reperiatur vnde solui possit, noluit lex, quòd talis debitor carceretur, sed tantum detineri iussit, ipso uerò contumaciter non soluente bona eius per fiscum venduntur. vt in d.l. nemo. & ideo inquit Alberi. in d.l. diuus. in fi. quòd est satis mirabile, quòd prius
persona

5 perſona detineatur, quàm bona capiantur. Aut eſtfiſci debitor ex cõtractu, vel quaſi & tunc indiſtinctè cedendo bonis ſecundum eum liberatur, & eſt glo. in §. pe. in verbo debita. Inſti. de ſocie. quam allegat Guliel. de Ludo. in ſing. 44. incip. Glo. eſt quòd debitor fiſci. quam prius allegauit Veronenſ. conſi. 9. Quidam ex delicto. in prin. Quamuis Cy. in d. 3. q. & Bar. in d. l. ſacri legi. §. fi. aliàs. l. cum eo. in fi. ff. ad l. Iul. pecula. dicant, quòd ſi in ſoluendo contumax erit, bonis cedere non poterit, aliàs ſic, ſed hoc in debitore laritante, & debitũ non confitente procedit, vt declarat Saly. vbi ſupra. cuius opinio mihi placet, quia ſi ceſſionis beneficiũ cuicunq; debitori conceditur, ut carceres effugere ualeat, vt diximus ſupra in 4. q. prin. in prin. etiam in executione ſententię, quę tranſiuit in rem iudicatam, vt etiam in. 2. q. princi. dictum eſt, ergo in iudicio comparendo, & debitum agnoſcendo, quamuis contumax ſemper fuerit, ex quo carcerari poteſt, ad ceſſionis beneficium admittetur, & ſic cedendo liberatur. d. l. 1. C. tit. noſt. alioquin ſequeretur, quòd dictæ leges, quæ non diſtinguũt, in debitore tantum confitente & ſoluente intelligerentur, quod non eſt dicendum, immo etiam in debitum agnoſcente, & illud non ſoluente procedunt, vt ex illis colligitur. Si enim debitor ſolueret, vtique non carceraretur, nec bonorum ceſſio requireretur, ſed ex quo eſt in ſoluendo contumax, carceratur, ideo vt à carceribus liberetur, ad ceſſionis beneficium admittitur.

6 Concludo igitur cum Salyc. quòd debitor fiſci ex contractu, vel quaſi, etiam quòd in ſoluendo ſit cõtumax, debeat ad ceſſionis beneficium admitti, ſi in iudicio debitum agnouerit & carceretur, prout carcerari poterit, ne deterioris conditionis ſit fiſcus, quàm ſit priuatus, vt inquit Saly. vbi ſupra. Et quia ſuperius de collectis

7 mentionem feci. Sciendum est, quòd tales collectæ pro modo substantiæ imponi debent, quas vulgares per æs & libram appellant, vt declarat Venafr. consi. 8. In causa agitata. num. 1. cum duob. seq. & consil. 22. Dominus Rex. num. 5. & nu. 7. & Roland. consi. 66. Decreueram. col. 3. nu. 15. versi. Eritque collecta. cum multis seq. vol. 1. & istæ collectæ naturaliter sunt onera rerum, id est patrimonialium, sed formaliter sunt personarum subiectarum onera, quæ personis indicuntur & quia forma & materia vnum totum faciunt, ideo munera mixta dicuntur. Bal. in d. l. propter. & in l. prędia. C. de fideicom. & tradit Pet. de Vbal. in tract. de collect. in primo conf. col. 4. ad fi. versi. Restat modo. num. 8. & nu. 9. & declarat Bald. consi. 408. Ad euidentiam. vol. 2. & in l. 1. col. 6. post princ. versi. Dicimus enim quòd collecta. C. de senten. quæ pro eo quod interest. Et quale munus sit collecta, declarat Sal. in l. placet. in vlt. col. versi. Similiter videtur. C. de sacrosf. eccl. & Aegi. Thomati. in tract. de collect. fol. 23. num. 1. versi. Accedit his aliud patrimoniale munus. & fol. 325. versi. Qui bonis omnibus cessit. nu. 3. examinat an ille, qui cessit bonis omnibus cōpelli possit ad solutionem munerum & collectarum, quem per temetipsum videto, ne alieni laboris furti vicio notari queam. & dicit Bal. in d. l. 1. col. 6. in prin. nu. 43. versi. Simile dico. C. de senten. quæ pro eo quod interest, quòd cedens bonis tenetur tamen ad munera personalia, puta custodire castrum vigilijs, id est excubijs, sed non ad munera realia, id est quæ pręstantur ex his rebus, vt tributum, puta quolibet anno vnum saccum frumenti ex redditibus vel fructibus, nec etiam ad munera mixta, vt collectas, quæ præstabantur non ex ipsa re, sed vnusquisque vt decem pro quolibet æstimo, nam decem sol ui possunt qualibet pecunia mundi, sed causa finalis est istud

eſt iſtud æſtimum, quo ſublato & extincto ceſſat pro futuris collecta deberi, ſed pro præteritis obligatio remanet. & ad hanc materiam vide Bart. in l. is cum quo. & ibi Alex. ff. de aqua plu. arcen. quos ſimpliciter ſequitur Iaſo. in l. 2. col. 7. verſic. Et ad iſtas quæſtiones. C. de iure emphy.

SVMMARIVM.

1 *Doctores legum ſi non habent vnde creditoribus ſoluere poſſint, an bonis cedant, vel beneficium habeant, ne conueniantur niſi in quantum facere poſſunt. & nu. 3.*

2 *Inopia & miſeria eſt cauſa bonorum ceſſionis admittendæ.*

3 *Doctor pro ciuili debito, nec capi, nec carcerari poteſt, quod etiam in medicinæ doctore procedit.*

Nec à iudicis familia requiri põt, an penes ſe arma habeat.

4 *Priuilegijs particularium perſonarum per generalem legem non derogatur.*

5 *Stante ſtatuto quod quilibet pro ciuili debito non obſtante quocunque priuilegio perſonaliter capi poßit, ſub hoc ſtatuto non comprehenditur doctor.*

6 *Clauſula non obſtante quocunque priuilegio non facit priuilegijs in corpore iuris inſertis derogari.*

7 *Doctores qui per viginti annos legerunt in ſtudijs, ſacri Palatij comites efficiuntur.*

8 *Doctores qui commodè ex aduocatione viuere poſſunt, priuilegium non habent, vt non conueniantur vltra quàm facere poſſunt.*

9 *Doctores qua cautela vti debeant, quando actione perſonali conueniuntur.*

10 *Doctores aduocationis officium non exercentes, nec publicè legentes, ſed ſolo nomine ſunt doctores non gaudent beneficio,*

ficio, vt non conueniantur vltra quàm facere poßint.
Idem si procuratoris officium exercent. eo. & nu. 15.
11 *Procuratoris officium est vile, & non est dignitas, sed onus.*
Infamis quilibet potest esse procurator.
12 *Tabellio dignitatem habere non dicitur.*
Notariatus officium onus esse dicitur & est officium vile.
13 *Nobilis officium notariatus exercens nobilitatem perdit, nisi sit Principis, aut communitatum notarius.*
14 *Aduocati officium est laudabile & est dignitas & honor.*
15 *Aduocatus procuratoris officium exercens infamis dicitur, nisi sit Principis procurator.*
Doctor & aduocatus quotidie militare dicitur.
16 *Doctorelli doctorum priuilegio non gaudent, & militibus nostri temporis postponendi sunt.*
17 *Doctores mercaturam exercentes & pergulam tenentes, doctorum priuilegio non gaudent, nobilitatem perdunt & mechanici, ac viles sunt.*
Milites mercaturam exercentes militiam & militiæ priuilegia perdunt.
18 *Doctores per alios mercaturam exercentes, rationemq; interdum excutientes doctorum priuilegio non gaudent.*

DOCTORES AN CEDANT bonis.

QVAESTIO. X. quartæ. q. Princ.

1 DEcimò quæro an legum doctores cedant bonis, si eorum debita persoluere non possunt? Videtur dicendum quòd sic, cùm hoc beneficium flebile & miserabile conceda-tur non habentibus vnde soluere possint. l. 1. & l. fi. C.
2 tit. no. & ipsa miseria & inopia sit ipsius cessionis admitten-

mittendæ cauſa; ergo miſeriſ & inopia tentis competit.vt conſuluit Fed. de Sen.conſi.193.In quæſtione vertēte.& tradit Imo. in c.Odoardus.col.pe.in prin.verſi. Quærit etiam hic dominus Pet.extra de ſolutio. Contrarium tamen eſt verius, quia ipſi priuilegium habēt, vt conueniri non poſsint, niſi in quantum facere poſ-
3 ſunt.Et hoc eſt quoniam doctor pto ciuili debito realiter nec citari,nec carcerari poteſt, vt eſt tex.ſing. & ibi not.glo.& Bat.in l.medicos.C.de profeſ. & medi.li.10. & no.Mattheſ. in ſing.59.No.quòd legum doctores.& ibi etiam dicit Bat. quem ſequitur Paris de Put. in tracta.de Sindica.in verbo Doctor. familia poteſtatis. in prin.quòd nec ab officialis familia perquiri poteſt,vtrū habeat arma. Idē tenet Bat.in tract.de carceri.in 3.q.& in l.ſi libertus.ff.de in ius uoc.Quod tamen inquit Bar. in d.l.medicos.eſſe verū in doctore actu legente in ſtudijs approbatis,aliàs ſecus. & ibi quoque tenet Io. de Plat. pro quo dicto allegari poteſt tex.in l.ſi duas.ff.de excuſa.tuto. Ego verò idem dicendum puto in doctore aduocationem exercēte, nam & cauſarum patroni, quales ſunt aduocati, dictum priuilegium habere dicuntur. glo. eſt not.in l. aduocati.C.de aduoca. diuer. iudi.facit tex.in l.1.§.pe.ff.de bono.poſ.ex teſta.mili.ſequitur Bar.Io.de Imo.Alex.& Iaſ.in l.miles.ff.de re iudi.Idem contra Bar.in d.l.medicos, probat Gui. Pa. in deciſ. 88.Sed quæro,verſi. Et credo quòd iſta. & in deciſ.388. Quo verò.& Ripa.in 2.lib.reſponſorum. 120. nu. 9. aliàs reſponſo.1.ſub rub. de muneri.& honori. tàm nobi.quàm cleri. Et quòd in legum doctore diximus,idem in medicinæ doctore procedit, & in alijs de quibus in d.l.medicos.Sed in poetis,& calculatoribus, de quibus ibi in glo.locum non habet,& idem in filijs, & dictorum doctorum familia procedit, uiuentibus tamen

men ipsis doctoribus & non post eorum mortem, secũdum glo. ibi. Quod etiam procedit, si statutum disponeret, quòd quilibet pro ciuili debito personaliter capi possit. arg. not. in l. si serui vestri. C. de noxali. & in
4 c. cùm dilectus. extra de consuetu. Quia per generalem legem nũquam particularium personarum priuilegijs derogatum videtur. vt not. in l. decurionibus. C. de silẽtiari. li. 12. & in §. Quia verò. in 1. constitu. C. & not. in l.
5 in testamentis. C. de testam. Immo fortius si statutum dictaret, quòd quilibet pro ciuili debito personaliter capi possit non obstante quocunq; priuilegio, adhuc
6 doctor vt supra eadem gaudet prærogatiua. Quia per illa verba non obstante quocunque priuilegio. non intelligitur priuilegijs in corpore iuris insertis derogatũ: glo. est not. in l. 2. §. omnes. & l. hæres absens. in prin. ff. de iudi. & in auct. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi opor. & in dictis locis per Doc. & per Bar. valde singulariter in extrauag. Ad reprimendum. super uerbo non obstantibus. & per Matthesil. in d. sing. 59. No. quòd legum doctores. quæ perpetuò tene menti. Nec tibi mirum uideatur quòd doctores legentes hoc priuilegiũ
7 habeant, vt supra dicebat Bar. Quia doctores, qui per viginti annos legerunt in studijs sacri Palatij Comites efficiũtur. vt l. 1. C. de profes. qui in urbe Constan. li. 12. & ibi per Bar. in l. Alexandrinus. C. de decurio. li. 10. per eundem in proœmio. C. in 3. col. versi. Sed si legisset. nu. 2. Si ergo capi & carcerari non possunt doctores, de quibus supra, igitur non cedunt bonis, sed priuilegiũ habent quòd conueniri nequeunt, nisi in quantum facere possunt, deducto ne egeãt, ut uoluit glo. Bar. Alex.
8 Ias. & communiter doct. in d. l. miles. Intellige tamen si commodè ex aduocatione viuere non possunt, vt declarat Pau. de Cast. in l. maritum. col. 2. ad fi. vers. In gl. 1. quem

quem sequitur Alex. ibi in apostil. ad Bar. ff. solut. matr.
9 Cauti igitur esse debent doctores prædicti, qñ actione personali conueniuntur, vt non cedant bonis, sed opponant & in iudicio priuilegium prædictum allegent,
10 vt de clerico diximus supra in 8. q. nu. 2. Fallit tamen in doctoribus, qui aduocationis officium actu non exercent, vt in quampluribus locis vidimus, vt quia in iure non allegant, non consulunt, nec publico ob eorum ignorantiam legunt, sed solo nomine doctores sunt, vt per Alex. in l. centurio. col. 4. in prin. nu. 17. ff. de vulga.
11 & pup. & procurationis officium exercent, huiusmodi enim officium est vile secundum Rom. in sing. 814. Tu habes quòd officium. & Alex. consil. 2. In consultatione. nu. 2. in prin. vol. 6. & non est dignitas, sed onus. glo. in l. 1. §. hoc edicto. in verbo certis personis. ff. de postulan. & est tex. cum glo. in l. si quis procurationem. C. de decurio. lib. 10. Si enim dignitas esset, in infamem cadere non posset, prout cadit. l. 2. C. de dignita. lib. 12. & ibi latè per Bar. cùm quilibet infamis procurator es-
12 se possit. §. fin. Insti. de except. Sicut de tabellione dicimus, qui dignitatem habere non dicitur. Quia tabellionatus officium onus esse dicitur. vt not. glos. sing. in l. fi. C. qui mili. non pos. li. 12. & plenè per Bar. in l. eadē. §. 1. ff. ad l. Iul. repetun. & per Are. in d. §. fi. Insti. de exceptio. & est officium vile, vt per Alex. d. consi. 2. col. 1. sub nu. 2. vol. 6. & pulchrè per Aymo. consi. 163. Videndum
13 est, in prin. vol. 1. Vbi notariatus officium exercens nobilitatem perdit, nisi ad latus Principis esset tabellio. vt est tex. in l. 1. C. de manda. princi. & tradit Are. ubi supra. Tunc enim dignitatem habere. diceretur. Barba. in tract. de præstan. Cardin. in 1. q. Basilica primæ partis. nu. 40. sub versi. Septimò Cardinalis sunt consiliarij. & plura adducit Diplouata. in apost. ad Bart. consi. 174.

L Ser

Ser Ioannes.sub nu.9.in 1.pat.& Mod. in addi. ad Roma.in d.singu.814.& latè scribit Boeri.in deci.222.Secretarij.col.5.nu.12.& 13.Quod est notādum pro Principum & Communitatū Cancellarijs. vt aliàs dixi consi.70.Super puncto amplissimæ legitimationis. nu. 19. sub uersi. Quintò. annullari videtur. li.1. quod hodie impressum reperitur in 1.vol.vlti.volunta.sub nu. 175. in 8.col.in fi. nu. 32. eo. versi. Aduocati verò officium
14 est laudabile.l.laudabile. C.de aduoc.diuer.iud. & esse aduocatum est honor & dignitas.vt ibi.& tradit Bar.in l.fi.C.de iude.& in 1.constitu.C.col.3.versi. Quæro circa hæc, vtrum doctoratus.& ibi Saly. vbi allegant tex. in c.quanto,extra de magistr. & ibi tenet Abb.& est cōmunis opin.secundum Io.de Ana.ibi in 2.col.vt refert Deci.consi.161.Pro domino Præposito.col.1.vers. Tertiò considerandum est.cum alijs per Alexan. relatis. in d.l.centutio.col.3.in prin.versi.Et quòd doctor præferendus.& Dec.in c.proposuisti.in fi.extra de probatio. Et doctori multa dantur priuilegia. vt in l. sancimus.
15 laj.C.de aduoca.diuer.iudi.Aduocatus igitur procuratoris officium exercens infamis videtur, secundum Io. Fab.& Are.in §.Prærerea.il ij.in 2.col. in fi. & in d.§.fi. col.fi.versic.Et ideo doctores.Insti.de excep. Et hoc est quia doctor & aduocatus quotidie militare dicitur.l. aduocati.C.de aduoca.diuer.iudi.Et sic cùm sit in exercitio suæ militiæ, procurator esse non potest, nec propter vilitatem procuratoris officium exercere. Bat.in l. vniuersos.& in d.l.si quis procurationem.C. de decur. lib.10. Nisi esset Principis procurator, quia tunc posset,ex quo est dignitas & officium nobile.vt est text. in l.nemo præfectus.C.de digni.lib.12.quem multū not. Roma.in d.sing.814.vt refert & sequitur Ias. in rub.C. de procura.in quinta differentia. Vel officium aduocati non

ti non exerceret, eo enim casu procuratoris officium exercere posset, vt distinguit Are. in d. §. Praeterea. col. 3.
6 in princ. Et propterea dixit Bal. in proœm. digestorum. in fi. quem sequitur Alexan. in d. l. centurio. col. 2. post princip. versi. Octauò pro hoc facit. & Are. in d. §. Preterea. col. 2. in fi. versic. An autem miles. quòd huiusmodi doctorelli doctorum priuilegio minimè gaudent, & cō sequenter militibus nostri temporis postponēdi sunt. Ideo Barb. in proœm. clem. col. 14. refert fuisse decisum in curia Roma. tempore Eugenij quarti. quòd prærogatiuæ datæ per regulas Cancellariæ doctoribus non cōpetunt doctorellis imperitis & idiotis. Ex quo ipse infert fortius quòd impetrans beneficium nulliter impetrat, si narrat se doctorem & est merus occupator illius tituli ob excellentem eius ignorantiam. quamuis contrarium teneat Fel. in rubr. extra de maiorit. & obed. in 2. col. num. 7. vers. Doctor præcedit. & in c. clerici. col. 1. num. 4. versi. Vltimò pro nunc. extra de iudi. dicens, q licet doctor non mereatur appellari doctor, dignitas tamen in eum collata valet, & ideo gaudere debet priui-
17 legio vsquequo priuetur. Fallit etiā in doctoribus mercaturam exercentibus, vel pergulam tenentibus, quia per tale exercitium nobilitatem perdunt & dignitatē, quæ cum tali exercitio non compatitur. l. antepe. C. de coarcta. & princi. lib. 12. & l. 3. C. de comer. & merca. & tradit Gui. Pap. in decis. 196. Nobiles. cùm isti tales mechanici & viles sint secundum Bal. in l. in testamento. in fi. C. de testam. mili. Sicut milites per huiusmodi negociationem militiam perdunt. vt in l. vnica. C. negocia. ne mili. lib. 12. & latè scripserunt Mod. Anconita. in tracta. de mercatu. in tertia parte mercaturæ. nu. 2. versi. Remouent etiam. cum seq. Et quamuis hoc procedat quando per semetipsos id faciunt tali vacantes exerci-

tio, vt voluit Cagnol. in l. is damnum. col. 2. versi. Hinc etiam est. num. 4. ff. de regul. iur. & Aymo. d. consi. 163. col. 1. Nihilominus etiam locum habet in his, qui inter dum rationes excutiunt, emuntq; merces & illas postmodum per alios venundari faciunt. vt tradit Roman. Are. & Ias. in l. scriniarios. C. de testam. milit. & Alciat. in l. mercis. la ij. ff. de verbor. signi. quos Mod. prędicti referunt in d. tracta. in 1. par. mercaturæ. num. 66. versi. Scio & illud. quamuis contrarium teneat idem Alci. in tract. de præsum. reg. 1. præsumptione. 48. nu. 10.

SVMMARIVM.

1 *Miles non cedit bonis, sed priuilegium habet ne teneatur nisi in quantum facere potest, etiam q; debitum ob militiam causatum extra castra contraxerit.*
Miles pro ciuili debito nec capi, nec carcerari potest.

2 *Stipendiarij nostri temporis, qui sunt armigeri, non tamen milites, priuilegio gaudent, vt non conueniantur, nisi in quantum facere possunt.*
Stipendiarij non iurant eo modo quo milites iurare tenentur.

3 *Milites inermis militiæ, qui equites nuncupantur, priuilegio non gaudent, quo veri milites gaudent, & num. 9.*

4 *Equites licet insignia veteris obseruantiæ non habeant, quæ in militibus requirebantur, insignia tamen habent nouæ obseruantiæ, quæ loco veteris successerunt.*
Equites qui à Papa creantur, ab eo benedicuntur.

5 *Doctores aduocationis officium non exercentes doctoris priui legio non gaudent, qui in actu & doctoris sit exercitio.*
Milites qui domi sunt, vel vagabundi priuilegio non gaudēt, vt non conueniantur vltra quàm facere possint.

6 *Iura de militibus loquentia in veteranit, qui rei militari*

non

non insistunt, locum non habent.

7 *Milites nostri temporis negocijs & mercantijs vacantes militare non dicuntur, secus si armis vacarent & ad reipublicæ sine regis defensionem parati essent.& num. 10.*

Milites rei militari non vacantes militari priuilegio carere debent.

Cessante priuilegij causa, priuilegium cessare debet.

8 *Miles si non est matriculatus, vt sunt hodierni temporis milites, censetur vt priuatus, seu tanquam paganus.*

11 *Milites nostri temporis hodie priuilegium non habent, quòd iure priuilegiato testari possint, sed habent, quòd non torqueantur & non suspendantur pro eo delicto pro quo plebeus suspenderetur.& nu. 12.*

Priuilegium militibus concessum, vt non torqueantur, ratione dignitatis & nobilitatis concessum fuit.

Nec valet consuetudo aut statutum contrarium disponens.

Doctor etiam si ignorantissimus sit, torqueri non potest, nec consuetudo contraria valet.

Doctor in crimine læsæ maiestatis, proditionis populi, falsitatis & simoniæ torqueri potest, sed prius degradari debet.

12 *Miles ob turpitudinem ad furcas suspendi non potest, nec ẽt de consuetudine, nisi ob latrocinium.*

13 *Milites nostri temporis à quibus rebus & negocijs se abstinere debeant.*

14 *Miles qui litis fiendæ, vel debiti non soluendi causa effectus est, instante creditore à militia solui debet.*

15 *Miles renunciare non potest priuilegio ne conueniatur vltra quàm facere potest.*

16 *Milites, clerici & doctores pro ciuili debito capi & carcerari possunt, si fugitiui, vel de instanti fuga suspecti sunt.*

17 *Carceratus pro ciuili, vel criminali causa an pro alia recommendari possit.*

18 *Causa minor maiori præiudicare non debet.*

Pœna

19 *Pœna vnius delicti pœnam alterius excludere non debet, quando plura sunt delicta.*

20 *Impositio maioris pœnæ per minorem differri non debet.*

21 *Carceratus pro fiscali debito, pro priuato debito recommendari potest.*

22 *Tractatus de carceribus quamuis Bartolo attribuatur, à Bal do tamen editus fuit.*

23 *Carceratus pro priuato debito potest pro fisci debito, & pro delicto recommendari.*

24 *Captus pro ciuili debito, si captura fuit nulla, pro alio debito retineri non potest.*

25 *Adhærens semper adhærere debet in eo statu in quo inuenit id cui adhæret.*

26 *Captus si quis est pro ciuili debito & captura tenet, & de iure communi loquimur, captura personæ fieri non potest, nisi in casu iudicati.*

Carceratus dato eius filio fideiussore excarcerari debet, dummodo filius sit idoneus.

27 *Creditores duo ex contractu si eandem causam non lucratiuam prætendunt, & pro se sententiam habent & de capiendo licentiam, si debitor ad unius instantiam captus & carceratus fuit, etiam ad alterius instantiam pro eius credito recommendari potest.*

Captura est quædam realis citatio.

Præsens citari non debet, sed ei præcipitur, vt non discedat antequàm soluat.

Præceptum de non recedendo debitori factum quadam noua citatio dicitur.

28 *Captura & recommendatio facta die feriata in honorem Dei non valet, nec tenet.*

29 *Debitor per suspicionem post contractum superuenientem die feriata in honorem Dei capi potest.*

30 *Recommendari non potest in carceribus debitor, qui per suspicionem*

spicionem superuenientem captus fuit in die feriata in honorem Dei.

31 *Cautela pro creditore contra debitorem captum in die feriata in honorem Dei ad alterius creditoris instantiam & in die feriata relaxatum.*

Carceratus si die feriata in honorem Dei relaxatur, ad alterius creditoris instantiam ratione noua suspicionis fugæ, iterum capi potest.

32 *Carceratus ad creditoris instantiam pro se sententiam habentis, non potest in carceribus ad instantiam alterius creditoris sententiam pro se non habentis rocommendari.*

Cautela pro debitore vt à carceribus relaxetur antequàm ibi ad alterius creditoris instantiam recommendetur.

33 *Carceratus pro delicto pro ciuili debito recommendari non potest. & num. 35.*

34 *Saluusconductus si est datus de stando & liberè veniendo intelligitur etiam de liberè recedendo datus.*

36 *Custos carcerum depositario parificatur.*

37 *Captus si cum iuramento de reuertendo relaxatur, & non reuertitur, an periurij pœna puniatur.*

38 *Carceratus iniustè an pro iusta causa recommendari possit.*

39 *Captus & carceratus per vnum iudicem, per alium relaxari non potest.*

MILES AN CEDAT BONIS.

QVAESTIO. XI. quartæ.q.Princ.

1 VNDECIMÒ quæro, nunquid miles ad bonorũ cessionem admittatur, si carceres euitare uelit, aut priuilegium habeat, ne conueniatur vltra quàm facere possit? Respon. quòd triplicis generis reperiuntur milites. Aliqui sunt armatæ

armatæ militiæ, quidam inermis militiæ, nonnulli cœlestis militiæ. Quò ad primum communis est conclusio, quòd ex quo pro ciuili debito personaliter capi, & carcerari non possunt. vt est tex. & ibi not. communiter scribentes in l. miles ff. de re iudi. & declarat Bal. in l. 1. in fi. C. tit. no. dummodo tamen debitum illud in castris, & non uagando per mundum, vel domi moram trahendo contraxerint. secundum glo. in d. l. miles. cũ qua transeunt ibi Doc. & tenet Saly. in d. l. 1. col. fi. versi. Quæro duodecimò. Quinimmo etiam pro debito extra castra contracto, causato tamen ob militiam, puta pro armis, & equis emendis. Caccialup. in tract. de debi. suspec. in 5. q. princip. col. 2. versi. Quintò quæritur. nu. 12. & Doct. in d. l. miles. non coguntur cedere bonis, cùm priuilegio gaudeant, vt conueniri non possint, nisi in id quod facere possunt, deducto ne egeant, vt communiter tenẽt Doc. in d. l. miles, & ita concludit Bal. in d. l. 1. in fi. quem sequitur Alex. in l. centurio. col. 5. in prin. ver. Accedat quod pulchrè. ff. de vulg. & pup. & Euerard. in sua centuria. arg. 22. Locus à mili. arma. mili. ad mili. cœlest. mili. in litera A. il primo. cum alijs per Didac. Couarruu. relatis in 2. lib. uaria. resolu. c. 1.
2 nu. 4. versi. Sic & milites. Vtrum autem stipendiarij nostri temporis, qui armigeri sunt, non tamẽ milites, hoc priuilegio gaudeant, vt pro debito in castris contracto, vel castrorum occasione non teneãtur nisi in quantum facere possunt? Reperio Pau. de Cast. in l. scriniarios. C. de testam. mil. dicentem quòd milites nostri temporis, qui in actu militari non se exercent, priuilgijs militum non gaudent. allegat Cy. in l. 1. C. de iur. & fac. igno. idẽ tenet Bar. in l. ex eo. ff. de mili. testa. & Bal. in rubr. extra de maiori. & obedi. in 1. col. dicens quòd qui non est miles, non militet, ergo militis priuilegio gaudere
non

non debet.idem firmat Saly.in d.l.1.col.fi.d.versi. Quæro duodecimò. Deinde subdit Pau. de Ca.quòd si quis stipendiarius suæ ciuitatis esset, & in expeditione militari se exercet, non tamen est miles, sed ad stipendium conductus suæ Communitati seruit, puta Florentinus à Republica Florentina, an militum priuilegio gaudeat quò ad bona, quæ in eius ciuitate, vel suo comitatu possidet, inquit ipse primò videri quòd non, quia nō iurat eo modo, quo milites iurare tenentur in l. pe. ff. ex quib. cau. maio. quia stipendia recipiunt, sicut alij extranei. Contrarium tamen determinat, quòd gaudeant sicut olim in ciuibus Romanis, qui stipendia recipiebant, vt in tit. de erro. mili. anno. lib. 12. & ita tenet & sequitur Alex. ibi. in fi. dicens quòd solemnitas, & ordo, qui olim in assumptione seruabatur, in usu esse desijt, remanet tamen effectus. Non obstat secundm eum ibi quòd isti hodierni stipendiarij non iurent, quia hodie illa obseruantia non est in usu, & ab aula recessit, Sed sufficit quòd eorum Capitaneus pro omnibus iuret, & dicit quòd etiam ipsi fidelitatis iuramentum de consuetudine præstant. idem tenet Pau. de Ca. in l. sancimus. C. de resti. mili. dicens quòd milites nostri temporis, qui pro republica non occupantur, sed per plateas uadunt, & propria gerunt negocia, & in sessionibus honorantur, militum priuilegia non habent: Si verò Ciuitas propria guerram haberet, & ipsi ad ciuitatis stipendia permanerēt sicut alij stipendiarij, priuilegia in eorum ciuitate habere debent, sicut Romani milites habebant, qui in expeditione militari pro republica stabant, & tamen stipendia habebant, non solum militis, sed quorumcunq; armorum hominum, qui stant ad ciuitatis stipendia, & potius militaris actus, quàm cingulum inspicitur, & hodie non est in usu, quòd omnes ar

migeri milites sint,& ideo cùm pauci milites sint,non est curandum an sint milites. Ang.& Imo. in l. illæ autem institutiones.ff.de hæred.insti. dum de stipendiarijs hodierni temporis loquuntur,sentire videntur,q si in Ecclesiæ Romanæ, vel Imperij seruitium sint militantes,militari priuilegio gaudent.& hanc opin.sequitur Soc.in l.centurio.col.1.& ibi Ripa.in 3.col.versi. Secundò dubitatur.de vulga.& pup.vbi inferunt ad milites Rhodianos, qui semper pro Christianæ religionis defensione mortem oppetere parati sunt, & eandẽ opinionem sequitur Deci.consi. 578. Viso consilio. col.1. versi.Primò an testator. Circa secundum de militibus
3 inermis militiæ,quales nostri temporis milites dici possunt,qui equites nuncupantur vtentes deauratis calcaribus,& prout sunt etiam in hac Romandiola Prouincia san.Georgij milites,& in Anconitana Prouincia milites Lauretani,qui vt refert Cyn.post Iacob. de Raue. in d.l.1.in 6.q.C.de iur.& fac.igno.ense cingũtur, aqua balneantur,antecedere prætendunt in sessionibus, in potu & in honore, pellis varij & deauratorum calcariũ,cum quadam reuerentiæ prærogatiua salutari quærunt,an eodem priuilegio,quo veri milites,gaudeant, vt non teneantur,nisi in id quòd facere possunt variæ fuerunt opiniones. Nam Iaco.Pet.Cyn. & Bal. in d.l.1. partem negatiuam amplectuntur,ex quo ocijs vacant, & quotidie stant super banchis,& per plateas ambulant.Idem firmat Alberi.in l.militem.C.de procur. vbi refert ita de facto obtinuisse.Idem tenet Bal. in l. in testamento.in fin.C.de milit.testam.dicens quòd milites Tusciæ,& maximè Florentini,qui magis mercantijs, q̃ gloriæ militari student,& non reipublicæ causa, sed ad pompam militant, militum priuilegijs non gaudent, quia tãquam priuati sunt.allegat not.per glos. in l.eos.

C.de

C.de offi.magiſtr.mili.& in l.pen.ff.ex quibus cau. maio.& ita tenent Cano.in c.in noſtra.extra de procurat. Bal.tamen in d.l.1.in fi.C.tit.no.tenet quòd etiam noſtri temporis milites,vt prænominati ſunt,militum priuilegio gaudent & pro contractus,vel vltimæ voluntatis debito carcerari non poſſunt,quia veri milites ſunt, alioquin falsò vterentur vocabulo, quod dicere fatuitas eſſet.
4 Et quamuis veteris obſeruantiæ inſignia non habeant,quæ in militibus requirebãtur, de quibus per glo.in d.l.pen.& declarat Abb.in d.c.in noſtra.col.fin. verſi.Ex qua colligitur. habent tamen nouæ obſeruantiæ inſignia,quæ iure cuiuſdam translationis loco veteris ſucceſſerunt.vt habetur in c.tranſlato, & ibi Fely.in 3.col.in prin.verſi.Et adde Bal.extra de conſtitutio. Et maximè quando à Papa creantur,qui ab eo benedicuntur,vt de benedictionis forma patere dixit in Pontifica li.1.par.fol.63.aliàs.133.& idem refert de his qui à principibus creantur,& quamuis ab eis nõ benedicantur, eiſdem tamen gaudent priuilegijs. Quid tenendum? Reſpon.quòd tutius eſt tenere,quòd veri militis priui-
5 legio non gaudeant. Quia & doctores qui in expeditione & aduocationis exercitio non ſunt, ſed ſolo nomine & non actu ſunt doctores,vt refert Alexan. in d.l.cẽturio.col.4.in prin.num.17.verſ.Et ſic remanet concluſio.doctorum priuilegio,qui actu & exercitio doctores ſunt,non gaudent,vt in præcedenti.q.in 1.fallent.diximus.num.10.& nu.16.quamuis Are.in c.clerici. & ibi Fel.in 1.col.ſub num.4.verſi.Vltimò pro nunc.& num. ſeq.extra de iudi.teneant quòd etiam ſi non exercent, doctoris priuilegio gaudeant.& ita tenet Sal.in d.l.1.in vlt.col.verſi. Quæro duodecimò. dicens quòd milites, qui domi ſunt,vel vagabundi,priuilegium nõ habent, de quo in d.l.miles.per glo.& Bar. & potiſſimè qui do-

mi ſtant & non in caſtris, vt ſunt prænominati & ita cō cludit Alex. in d.l.centurio.col.4.verſi. Secundò iuxta
6 expeditionem. Quia videmus quòd iura de militibus loquentia, in veteranis, qui rei militari non inſiſtunt, locum ſibi non vendicant.l.ad veterani.ff.ad l.Falci.l.ſi liusfa.§.veterani.cum ſeq.ff. de proc. præter quàm quò ad quædam enumerata in l.1. & quaſi per totum.ff.de
7 priuil.vet. Præterea milites noſtri temporis ſi negocijs & mercantiis vacant, non propterea militare dicuntur l.vnica.C.nego.ne mili.li.12.faciunt quæ habentur in d.l.pen.ff.ex quib.cauſ.maio.& Inſti.de teſtam.mili. in prin.& §.fin.in authentico. de manda.princip.vbi glo. apertè voluit, quòd milites illi, de quibus ibi, non obſeruantes, priuilegiis non gaudent. Cùm ergo milites noſtri temporis non obſeruent, pro militibus haberi non debent.l.ſi quis.C.de fabricen.lib.12.& l.nominationes.C. de appellatio. & dato quòd in aſſumptione militię ſolēnia interueniſſent, ſi tamen rei militari non incumbunt, priuilegio militari carere debent.l.qui ſub prætextu. C.de reſtitu.mili.cum concord.Præterea ceſſante priuilegii cauſa priuilegium ceſſare debet.l.Titio Seio.§.vſuras.de leg.2.l.generaliter.C.de epiſc.& cler. & c.cùm ceſſante.cum materia.extra de appella.Sed in milite ſtatutum fuit, vt armis, ac reipublicæ tuendæ foret intentus, quod in iſtis militibus noſtri temporis nō
8 ſeruatur, ergo eorū priuilegium ceſſare debet. Vltimò ſi miles non eſt matriculatus, vt ſunt hodierni temporis milites, cenſetur vt priuatus, ſeu tanquàm paganus ſecundum glo.in d.l.eos.C.de offi.magiſtr.milit. quam reputat not.Bal.in l.non ignorat.col.5.in prin.verſi.In clericatu credo.C. qui accuſar. non poſſ.& in d.l.ſcriniarios.ergo militis priuilegio gaudere non debet, de
9 quo in d.l.miles. Et in hanc ſententiam quòd milites

noſtri

nostri temporis veri militis, qui se in castris exercet, priuilegio non gaudeant. concordat Spec. & Ioã. And. in §.1. versi. Item quòd est miles. in tit. de procura. & in §.1. versi. Item excipitur quòd est miles. in tit. de accus. & Io. And. in c. cum desideres. & ibi omnes Can. extra de sent. exc. & Alb. in d.l. pe. ff. ex quib. cau. maio. vbi refert ꝙ magis communiter seruari vidit, quòd veri militis priuilegio non gaudeant. & ita tenet Maria. Soci. in tract. de citatio. in quinto art. q. 17. versi. Decimotertiò fallit. cum multis aliis concord. per Alex. relatis. in d.l. centurio. col. 4. ante fi. versi. Et in hanc sententiam.

10 Fallit tamen secundum Iac. de Rau. in d.l. 1. C. de iur. & fac. ignor. quem sequitur ibi Cyn. in 6. q. & ibi Sal. in 4. col. sub nu. 9. nisi ratio & causa subesset, propter quã aliquod militibus priuilegium à iure cõcessum fuisset. Vnde si quispiam ex militibus nostri temporis vacaret armis & ad reipublicæ, ciuitatis, aut Regis domini sui defensionem paratus esset, prout sunt in Regno Neapolitano priuilegijs militaribus gauderet, vt potius priuilegij concessi causa, quàm creationis modus & forma consideretur vt d.l. qui sub prætextu. alioquin si ratio & priuilegij causa in eis cessat, tunc illo priuilegio nõ gaudent, vt patet in d.l. ex testã. C. de testa. mil. & declarat Alber. in d.l. pen. vers. Et ꝙ dicatur. & sic milites nostri temporis, qui ad pompam & etiam ad ciuitatis ornatum militant, priuilegio non gaudent. dict. l. 1. de iur. & fac. ignor. & de quo in d.l. miles. argum. l. 1. ff. de bono. poss. ex restamen. mili. & d.l. fi. C. de restitu. mili. Vnde dixit Felyn. in c. quanto. in fin. num. 4. versic. Et scias. extra de magistr. quòd priuilegia data à iure militibus, locum non habent in militibus nostri temporis, nisi concurreret eadem ratio in istis militibus, q̃ in antiquis concurrebat, puta quia aliquis re vera se exercet, vellet

vel se exercere paratus esset, quamuis in creatione sua secundum formam legũ non iurauerit secundũ Bal. in l. 1. in fi. C. tit. no. Quamuis enim ordo & solemnitas in assumptione militiæ in usu esse desierit, remanet tamẽ effectus. l. decreto. C. de infami. & l. ordo ff. de publi. iu-
11 di. & sequuntur Doc. in d. l. 1. de iur. & fac. igno. Illud etiam ignorandum non est, quòd nostri temporis milites etiam si militiam exerceãt, non gaudent priuilegio d. l. miles. si pro republica, vel Patria sua, aut domini sui defensione non militent. secundum Saly. in d. l. 1. q. 5. Reperio Alberi. in d. l. pe. versi. Ipse autem. ubi allegat Guil. de Cun. ibi distinguentem, quòd milites quędam habent priuilegia, quorum ratio in militibus nostri tẽporis hodie non militant, ut puta quòd milites iure priuilegiato testari possint, & hoc hodie nõ habent, quia etiam antiquitus non competebant, nisi in expeditione incumbentibus. vt l. 2. ff. de bono. pos. ex testa. mili. Quædam sunt priuilegia, quorum ratio hodie in eis remanet, scilicet quòd milites quęstionibus non subiiciantur, quod priuilegium habebant, quia ratione dignitatis & nobilitatis concessum fuit. vt l. nullus. C. ad l. Iul. maiesta. & c. sed miles. de pace tenẽ. & eius viola. in usib. feudo. & hęc priuilegia hodierni milites habent. l. milites. C. de quęstio. secundum Saly. in d. l. 1. col. 4. in fi. quintæ. q. de iur. & fac. igno. quem etiam sequitur Alex. in d. l. centurio. col. 5. in prin. versi. Ex his infert. nu. 34. & Brũ. in tract. de indi. & tortu. in 4. q. principali secundæ partis. col. 4. in prin. versi. Sed quid de militibus. & Euerar. in d. 22. argu. locus à mili. arma. mili. sub litera. A. & B. il primo. ubi etiam subdit consuetudinem, vel statutum disponens milites torqueri posse, non valere. iuribus ibi per eum allegatis. & abunde per Mod. in addi. ad Roma. in sing. 494. Milites. Idem priuile-

priuilegium habet Doctor, vt torqueri nequeat, quamuis ignorantiſſimus ſit, ne dignitati doctoreæ dehoneſtetur, vt per Ripam in d.l. centurio. col. 6. in prin. ſub nu. 17. uerſi. Qua ratione. & ita communiter tenetur, nec cōtraria cōſuetudo ualet, vt tener Roma. in d. ſing. 494. Paris de Put. in tract. Sindica. in verbo Doctor. c. An doctor, ſeu aduocatus poſſit torqueri. vbi plenè. & Marſi. in ſing. 556. Plura vt credo. quē ſequuntur Mod. Rhegi. in ſua prati. crimi. ſuper repeti. l. obſeruare. in pin. ſub nu. 180. ibi. Item excipiuntur doctores. C. quorum appella. & latè tradunt Mod. in addit. ad Mattheſila. in ſing. 59. No. quòd legum doctores. vbi tenēt hoc procedere in doctore actu legente, & nō cæteris. Quin immo concludunt Marſi. & Mod. Rhegi. vbi ſupra: ꝙ in caſibus, in quibus doctor torqueri poſſet, vt in crimine læſæ maieſtatis, proditionis populi, falſitatis & ſimoniæ, doctor primò degradari debet, antequàm torqueatur, quamuis indifferenter contrarium obſerue-
12 tur & malè per prędicta. Habent etiā milites ultra prædicta aliud priuilegium, quòd hodie de conſuetudine non ſuſpenduntur pro eo delicto, pro quo plebeius ſuſpenderetur. vt inquit glo. in l. deſertorem. §. pœna. in verbo torquentur. ff. de re mili. Et ideo dixit Paris de Put. in d. tract. Sindi. in verbo Paupertas. c. An ſi ſtatutum relinquit pœnas. col. 2. in fi. verſic. Vnde iudex. ꝙ propter turpitudinem miles ad furcas ſuſpendi nō poteſt, nec etiam de cōſuetudine, niſi propter latrociniū,
13 per quod omne priuilegium eximitur. Sed tales hodierni temporis milites ab agrorum cultura, animalium cuſtodia & mercimoniorum quæſtu abſtinere debent, in quibus hodie auaritiæ cauſa immerſos quàmplures variis in Italiæ locis agnouimus, aliena non peragant negocia & ad ciuiles curas non accedant, alioquin mili-

tia &

tia & priuilegiis priuantur.l.nemo miles. C. de re mili. lib.12.iuncta.d.l.vnica. C.negocia.ne mili.eo.lib.Scias
14 tamen quòd qui litis fiendæ, vel debiti non soluendi causa effectus est miles,instante creditore à militia solui debet.l.1.C.qui mili.non pos.li.12.& ideo ad bonorum cessionem admitti nõ debet,iuxta tradita per Bar. in l.1.§.1.ff.si quis testa.liber esse ius. fue. & quæ dicen
15 tur infra in.30.q.Non potest tamen hic miles renunciare huic beneficio, quod habet, ne conueniatur vltra quàm facere possit, vt latè declarat Alex.in l.alia. §. eleganter.col.pe.nu.16.ff.sol.mat.quia priuilegium illud ratione personæ, non ratione contractus militi cõ
16 petit. Circa tertium de militibus cœlestis militiæ, quia satis diximus supra in 3.q.principali, aliud scribendũ non curaui, nisi quòd quamuis pro ciuili debito non possint tàm hi,quàm milites armatæ militiæ,& doctores, de quibus in præcedenti quæstione carcerari,capi tamen & carcerari possent, si fugitiui, vel de instanti fuga suspecti forent,vt in clerico diximus supra in dicta.3.q.principali. versi. Sed videtur mirabile. nu. 17. per ea quę tradit Abb.& alii in c.cùm non ab homine extra de iud.& Bal.& Doct.in l.si curialis C.de episco. & cleri.& in l.1.C.vbi quis decu. vel cohar. Materiam hanc de suspicione fugæ ponit latè Io. Bap. de Sancto Seueri.in tract.de debito.suspec.& fugi. ideo ad ibi dicta per eum me remitto: Solum duo dicam quæ ab eo scripta non reperii,quamuis extra materiam nostram
17 sint.Primò,nunquid si quispiam fuerit pro aliqua ciuili vel criminali causa carceratus,pro alia in carceribus recommendari possit?Bar.in l.2.ff.de custo.reo. multũ prolixè hac in materia loquitur.Ang. uerò ibi breuius & melius loquitur secundum Aug. de Arimino conciuem nostrũ in addi.ad Ang.in tract.malefi.in glo. fama publi-

ma publica.verſi. Septimò quæro an carceratus. Nam Angel. in d.l.2.repræhendit Bart.ibi in fin.dicentem,ꝙ prima executio differtur,ſi cauſa ſuper qua debet ſecũdò cognoſci,erat delictum grauius, quàm eſſet primũ, quia ſecundum Ang.Iudex per legis interpretationem ad minorem pœnam procedere debet.l. ſi de interpretatione.ff.de pœnis.& ex quo ambæ imponi non poſſunt. Ego autem puto Ang.non bene dicere, ex quo non ſumus in dubio,ideo eius reſponſio fundamentũ Bar.qui bene loquitur, tollere non videtur, pro cuius
18 dicto tres adduco rationes. Nam clarum eſt, quòd minor cauſa maiori præiudicare non debet.l.ſi quis forte.
19 ff.de pœnis.& l.cum reis.C.eo. Secundò pœna vnius delicti pœnam alterius excludere non debet, quando plura ſunt delicta.tex.eſt in l.nunquam. & ibi nota.ff.
20 de priua.delict.Tertiò & vltimò maioris pœnæ impoſitio per minorem differri non debet. vt not.in l.is qui reus.in fi.glo.magnæ.ff.de publi.iudi. ergo vbi delictũ eſt grauius & minor pœna imponi debet, illius executio & non minoris fieri debet: & ita tenendum puto
21 non obſtantibus per Ang. allegatis. Redeundo ad quæſtionem noſtram,dicas,quòd ſi quiſpiam fuit pro fiſcali debito carceratus,pro priuato debito recommendari poteſt.Bar.in l.quoties.C.de exactori.tributo.lib.10.
22 & Bald.in ſuo tract. de carceri. Qui tractatus quamuis Bartolo attribuatur,à Baldo tamen editus fuit ſecundũ ea quæ ibi allegantur & ita dixit Barb. in c.olim.col.7. num.41.extra de præſcript. idem firmat Diplouata. in apoſt.ad dictum tractatum,& ita Bal.attribuitur, vt hodie in tertio vol.tractatuum reperitur impreſſus,quamuis teneat Caccialu.in tract.de debito. ſuſpect. & fugi. in quinta.q.principali.in prin.illum eſſe domini Franciſci domini Baldi de Peruſio, quod idem firmat Boer.

in decis. 349. Quæritur an ciuiliter. col. 4. ad fin. Veritas est, Bartolum nunquam illum composuisse, vt etiam attestatur Marian. Soc. in tract. de citatio. in 5. artic. q. 17. in 12. fallen. & clarè patet ibi in pen. col. sub versi. Circa secundum, dum allegat l. 3. & ibi per eum not. C. de episcop. aud. & in eadem col. in fi. ibi. Nam iudici iniustè. dum allegat not. per ipsum in l. addictos. C. eo. Nã Bar. ibi nihil scripsit, ad quod allegatur, immo Bal. vtrobiq; scripsit & adducit ea quæ in eodem tract. allegat in eo-
23 dem proposito. Dico igitur quòd eodem modo si pro priuato debito fuit carceratus, pro fisci debito, & pro delicto recommendari potest, vt tradit Bar. in l. cum ea. aliàs. l. sacrilegi. §. fi. ff. ad l. Iul. pecu. & diffusius in d. l. 2. ff. de custo. reo. & sequitur Bal. in d. tract. de carceri. col. fi. in princ. versi. Restat quartò videre. & Mod. Bono. in §. Attingam. col. 16. versi. Quæri etiam potest, nu. 32. cũ seq. in sua prat. crim. Si verò pro vno delicto ex causa ciuili fuit captus, an pro alio similiter priuato debito re-
24 commendari possit? Dic quòd si captura prima non tenet, pro alio debito detineri non potest. vt in not. causa consuluit Parisi. consi. 101. Citatio. col. 2. versic. Postquam enim. vsque ad fi. vol. 3. Quia quod est in se inutile, alteri vigorem dare non potest. l. cum vnus. ff. de auctor. iudic. possi. ideo in vi, seu ueritate adhæsionis
25 recommendatio non procedit. Quia qui adhæret, semper adhærere debet in eo statu, in quo inuenit id cui adhæret. Rota in decis. 225. Adherentes. in nouiss. Oldrad. consil. 290. Contra articulos. Bald. in auhent. hodie. col. fi. num. 9. C. de appellatio. & consi. 90. Quæritur an captus. in prin. vol. 5. cum alijs per Ely. citatis in c. veniens, il secundo. col. 2. in fi. versi. Secunda conclusio. extra de testi. & in c. cùm super. col. 2. ad fi. versi. Quoties tertius. & col. seq. in prin. & col. 6. in princi. versi.

versic. Nota etiam quòd quando tertius. extra de re iu-
26 di. Aut prima captura tenet, & tunc aut de iure commu
ni loquimur, & talis personæ captura fieri non potest,
nisi in causa iudicati. vt l. 1. C. tit. nost. & §. aliud quoq;
capitulum. versi. Si verò virum de prædictis. in authen-
tico, vt cùm de appella. cogno. & ibi etiam est tex. quòd
dato fideiussore debet quis excarcerari, etiam dato eius
filio pro fideiussore, dummodo sit idoneus, ideo distin
27 guendũ vẽ. Aut ambo creditores ex pctu eandem cau-
sam non lucratiuam prætendunt & pro se sententiam
& de capiendo licentiam habent, & tunc unius carce-
ratio alteri prodest, & sic captus pro debito recommẽ
dari debet, quia non refert, vtrũ de nouo capiatur, vel
in carcerem recommendetur: Nam captura quædam
realis est citatio, ac ille qui præsens est, citari non debet
vt tradit Maria. Soci. in tract. de citatio. articulo quin-
to. nu. 21. versi. Decimosextò quæro. sed ei præcipitur,
vt non recedat priusquàm debitum soluat, & hoc præ
ceptum de nõ recedendo est ipsum de nouo citare. l. 2.
C. quom. & quando iud. ergo in carceribus pro alio de
bito recommendari potest, nisi die feriata in honorem
28 Dei recommendatio facta esset: Nam capturæ & recõ-
mendationes tali die factæ non ualent, nec tenẽt l. fi.
29 & ibi no. C. de feriis. & c. fi. extra. eo. tit. Et quamuis ob
suspicionis causam, quæ post contractum superuenis-
set, debitor die feriata in honorem Dei capi posset. vt
not. glo. sing. in d. l. fi. & ibi Bar. & alii. & Ang. in l. 2. ver
si. Conclude. & ibi Alex nu. 8. ff. eo. cum aliis per Soci.
senio. citatis consi. 99. Circa primum. nu. 4. & cõsi. 100.
In dubitationibus. col. 1. & consi. seq. col. 1. versi. Non
30 habet. vol. 4. Non poterit tamen tali die recommenda-
tio, & personę iam carceratæ fieri sequestratio, vt singu
lariter uoluit Bal. in auct. ei qui. col. 4. ad fi. vers. Quæro,
N 2 pone

pone dictat statutum.C.de bo.aucto.iudi.pos.quem sequitur Alex.consi.159. Circa primum dubiū.col. fi. ver si.Tamen non potest, vol.2. & Ias. in l. si fideiussor. §. si satisdatum.col.pe.in prin. ff. qui satisd. cog. & Fely. in c.significauerunt.col.fi.in prin. versi.Limita etiam ista.
31 nu.30.extra.de iudi. Cautela est igitur quòd creditor prouideat,& diligenter curet, quòd si die feriata carceratus relaxetur,ipsum ratione nouæ suspicionis fugæ iterum capere faciat,vt est de mente Bal.in d.versi.Quęro pone dictat statutum.quē sequitur Alex.d.consi.159.
32 col.fi.sub nu.7. versi. Tamen non potest. Si verò unus sententiam habet,alter nō, & tunc ille qui non habet, illum,qui captus est,in carceribus recommendari facere non potest,nisi ipse carceratus se denuo citari expectet,& contra ipsum licentiam concedi, quod fieri potest etiam quòd ipse sit in carceribus. Cautela est igitur quòd captus debitum offerat,pro quo captus fuit, & illud consignet,ante quàm alia de ipsum capiendo licentia detur.iuxta.l.acceptam.& ibi Bal.Ang.Saly.& Pau. de Cast.C.de vsur.& sic cùm sit de carcere relaxandus, recommendari non poterit. l.si reus paratus.ff. de procura. Aut de iure muncipali loquimur,& tunc illius dispositioni inhærendum est.Si verò fuit pro delicto carceratus,& similiter pro alio delicto recommendatus,& sic vtraque executio corporalis esse debet, & tūc dicas secundum Bar.in d. l. 2. de custo. reo. ad quem omnes recurrunt, ideo ad ipsum breuitatis causa me remitto.
33 Si verò est pro delicto carceratus, an pro ciuili debito recommendari possit? Inquit Bar.consi. 221. An positus in carceribus. in 2.pa.quòd si habita modica dilatione in executione pœnæ corporalis cōsuli possit illi,qui pecuniam petit, tunc (inquit)concedendum esse hanc dilationem,alioquin secus.allegat l. 2. C. de bo. dam-

na.&

na.& facit.l.fi.circa prin.C.de publi.iud. Dic quòd nõ, vt latè per Romã.in quodã suo consi.non impresso penes me existente, cuius tenorem hic transcribendum duxi, vt rationes & iura per eũ allegata uideri possint. Tenor igitur illius talis est. In Christi nomine amen.
34 Casus super quo consiliũ petitur est præmissus.Ex quo duo dubia excutienda ueniunt: Primum,an ille,cui datus est saluusconductus de stando & ueniendo liberè, intelligatur datus de liberè recedendo?Secundum dubium est,an carceratus pro delicto possit recommendari in carceribus pro debito? Et circa primum dubiũ uidetur dicendum quòd non,quia promissio limitata non porrigitur extra casum suum.ff. de verbo. ob. l. 1. §.sed si mihi.extra de restitu.spolia.c.Pisanis. Est enim talis promissio stricti iuris, & ideo strictè intelligenda est.ff.de verb.ob.l.quicquid astringendæ. cum similib. Sed contrarium est verum.Quia ille,cui data est securitas veniendi,habet securitatem & recedendi,cùm non veniat securè,qui nõ potest recedere.l.sciendum.ff.de lega.& ad trebell.l.de ætate.prout pro hac parte est glo. not.in l.vtimur.ff.de sepulch.viola.hanc partem tenet Iacob.de Arc.& Bar.post eum.in d.l.vtimur.et in l.1.ff. ad l.Iul.maiest.et in l.relegati.ff.de pœnis. Circa secun
35 dum dubium dicẽdum est,quòd non,quia in casu nostro sequestrãdo eum in carceribus,priuat ipsum libertate propria,quod non potest.ff.de in ius vocan.l. plerique.de condit. et demonst.l.Titio centum.§.Gaio.ff. de libe.homi.exhib.l.1.in fin. Quinimmo si est sequestratus,debet tanquam spoliatus propria libertate ante omnia restitui. C.ad l.Iul.de vi pub.l.si quis ad se fun dum.ff.de ord.cogn.l.fi.vnde vi.l.meminerint. de resti. spol.c.item cum quis.cum simili.Item non debent audiri creditores volẽtes obijcere exceptionem aliquam contra

contra istum sequestratum, vel ipsum impedire quominus restituatur in sua propria libertate. ff. quod vi aut clam. l. 1. §. et parui refert. et not. Dyn. in c. qui ad agendum. de regu. iur. lib. 6. Præterea si iudex ad instantiam creditorum sequestrasset istum debitorem, deberet sibi actio concedi contra creditores, quia quando vis cõpulsiua, siue spoliatiua infertur per illas personas, per quas nobis acquiritur, datur spoliato in nos actio. ff. de vi & vi arma. l. 1. §. 1. & §. si filius. & l. interdicto. & ibi nor. Sed per iudicem nobis potest quęri, sicut per alios officiales. ff. rem pup. sal. fore. l. 2. & 3. de adoptio. l. si his verbis. & l. non enim aliter ff. de magistra. conueni. l. 1. §. exigere. & not. per Doct. in l. 1. §. ius publicum. ff. de
36 iust. & iure. de conuer. coniuga. c. ex publico. Præterea custos carcerum parificatur depositario, & sicut isti cõmittitur custodia rerum. ff. deposi. l. 1. in princ. extra de depo. c. 1. & per rotum. ita illi custodia personarum. C. de custo. reo. l. fi. ff. eo. l. milites. Sed per sequestrationẽ factam depositario non debet interdici, vel impediri depositi restitutio. C. deposi. l. pe. & in authentica ibi posita. Præterea iste debitor fuit incarceratus pro criminis executione, sequestratio autem petitur pro processus expeditione, ꝑ causa summaria & ciuili, & ideo fieri non potest, cùm sint diuersæ speciei, sicut dicitur in reconuentione & prærogatione. vt not. in l. si quis ex consensu. de episco. aud. per Cyn. ff. de iud. l. 1. extra de iud. c. at si clerici. C. de senten. & interloc. omn. iud. l. cùm Papinianus. & authentica & consequẽter. secus si esset eiusdem speciei. arg. ff. de iurisd. om. iudi. l. si idẽ cum eodem. de mutu. peti. c. 1. & 2. & ita intelligendum est quod not. Bart. in l. 2. §. fi. ff. de custo. reo. & maximè in casu nostro, vbi non potest reuocari securitas data: pro quo facit regu. qui semel. cum sua materia. lib. 6. & melius

melius probatur per iura supra allegata. Ex quibus omnibus consulo sequestrationem huius debitoris fieri non posse pro debito ad instantiam creditoris, & saluũ conductum reuocari non posse, donec dictus debitor in libertate propria reperiatur. Sed an casu prædicto primò possit impunè offendi, etiam si sciatur eius securitas à priuato, vide Alber. de Rosa. in tracta. statuto. in 2. par. q. 9. & ibi tractatur à quibus possit ista securitas concedi, & quando seruanda est, & quando non. & de causa. q. 1. Vide etiam Nellum in tracta. bannito. in 2. tēpore. in 3. parte q. 17. vbi etiam habes, si est data talis securitas, an intelligatur pro vna vice, vel pluribus. ibi vide. Quid autem si positus sit in carcere pro vno debito, an possit pro alio recommendari? vide tex. in l. 2. & ibi Bar. ff. de in ius voc. & in l. sed eximendi. §. item si quis. ff. ne quis eum qui in ius voca. est vi exi. Contrarium tamen videtur per tex. in l. si cui crimen. §. Idem imperator. & §. fi. ff. de accus. tamen quęstio ista est satis dubia. vide Bar. in d. l. 2. de custo. reo. in pen. col. in fi. & seq. & in disputa. Lapus fuit captus. vbi latè disputauit. & in l. cum vnus. de bon. auctori. iudi. poss. Quid autem si vnus illicitè capiatur, adeo quòd debeat statim relaxari, an statim iterum & licitè capi possit? dic quòd nō.
37 l. naturalem. ff. de accusa. Quid autem si captus relaxetur cum iuramēto, vt debeat reuerti, si non reuertitur, propter hoc possit de periurio puniri? de hoc dic quod legitur per glo. in l. succurritur. ff. ex quib. cau. maio. Bal. allegat. l. nam & Seruius. ff. de nego. gest. Cano. habent glo. in clem. pastoralis. in verbo per violentam. de re iudi. Io. And. in addi. Spec. in titu. de hoc est tex. iuncta. glo. de iure ciuili in l. quinta. ff. de capti. & postli. reuer. Et ita dico & consulo vt supra Ego Ludouicus de
38 Roma &c. Iuxta hæc dubitari posset an carceratus in

iustè

iustè pro iusta causa recommendari possit? hanc quæstionem latè disputat Bar. in d. disputatione. Lapus fuit captus. qui multũ subtiliter arguit ad partes, & soluit. Et quia longum esset hic omnia recensere, ideo à teipso poteris ibi dicta per eum uidere. & vide eũdem Bar. & Ang. in d. l. cum unus. cum alijs ad saturitatem per
39 Mod. Bono. relatis in d. §. attingam. nu. 34. versi. Sed dubitari potest. in sua prati. crimi. Secundò nunquid debitor, qui per unũ iudicem captus & carceratus fuit. per alium iudicem relaxari possit? hanc quæstionem habui de facto, & dixi quòd ex quo per alium iudicem relaxatus fuerat, iterum veluti nulliter relaxatus capi & carcerari debeat, & per iudicem qui eum detineri, & sequestrari iusserat, de nouo relaxari, cùm certum sit, quòd ab eo, qui illum carcerari fecerat, relaxandus erat, ut not. dixit Ang. l. neque impuberes. §. fi. ff. de in ius uoc. dicens praticam esse, quòd carcerum custodes pro debito captum ad instantiam creditoris nõ relaxẽt, nisi primò iudicis bullettam habeant, qui eum carcerari fecit, cum iudicis auctoritate carceratus, absq; eius licentia ẽt de creditoris consensu relaxari non possit, secundum Bar. in l. qui neque. ff. de in ius uocan. quem ibi sequitur Bal. per not. in l. 2. ff. de offi. procu. Cęsa. pro vt declarat Paris de Put. in tract. Sindi. in verbo Carcer & carceratus. in c. Licet dicatur quòd carcerarius. ad fi. versi. Quibus adde. & est ratio secundum Ang. ibi quia eius est relaxare, cuius est carcerare. ut in regu. iuris. nihil tàm naturale. ff. de reg. iur. & in regn. eius est saluare, cuius est destruere. idem firmat & sequitur Aug. conciuis noster in addi. ad Ang. in tract. malefi. in glo. Fama publica. sub versi. Et aduertas tu iudex. Idem comprobat Anch. consi. 340. Viso themate prædicto. in fi. vbi ponderat quoddam statutum, mandans captum relaxari, di-

ri, dicens ꝙ ex quo statutũ non disponit à quo relaxari debeat, quòd secundum ius intelligi debet; scilicet auctoritate iudicis, qui eum detineri & sequestrari, vel commendari fecit. ad idem not. Bal. consi. 91. Sed pone dictat statutum. vol. 5. & ita obtinui. Et hæc duo addere poteris ad ea quæ tradit Caccialup. in d. tracta. de debi. suspect. & fugi. tanquàm magis ad illum pertinentia.

SVMMARIVM.

1 *Obligatio ad rem in specie non potest cedere bonis.*

OBLIGATVS AD REM IN specie an cedat bonis?

QVAESTIO. XII. quartæ. q. Princ.

1 QVODECIMÒ quæro, an obligatus ad rem in specie bonis cedere possit? Respon. quòd non, quia prouisio tituli nostri non est in tali obligatione necessaria, vt not. probat Bar. in l. continuus. §. illud. de verb. obli. quòd est not. secundum Alex. in l. is qui bonis. la. 2. ff. tit. no. in prima apostil. ad Bart. vbi allegat etiam not. per Azo. in summa. C. de his, qui in prio. credi. loco succed.

SVMMARIVM.

1 *Debitor qui est inops, & in pari egestate eum creditore ad bonorum cessionem non admittitur, nisi statum suum mutaret.*

DEBITOR AN AD BONORVM cessionem admittatur, si creditor reperiatur pauperior.

QVAESTIO. XIII. quartæ. q. Princip

1 DECIMOTERTIÒ quæro, an debitor ad beneficium cessionis bonorum admittatur, si creditor non habet vnde viuere possit, & sic est pauperior, vel in pari egestate cũ debitore? Respon. quòd si creditor causam onerosam prætendit, melior est agentis conditio, Nã cùm actor & reus eiusdem sint priuilegij, potentior est actor, qui de damno euitando certat, quàm reus, qui certat de lucro captando, & sic de alterius debito retinendo, ergo ad cessionẽ non admittitur. ita Bal. in l. 2. versi. Quartò quæro. C. quòd cum eo. Guil. de Cun. & Pau. de Ca. in l. in traditionibus. §. si quis crediderit. ff. de pact. Bal. in l. si maritus in id. vbi Bar. Alex. & alij. ff. sol. mat. & idem Alex. 2 in l. maritum. col. fi. in prin. ff. eo. vbi in marito loquitur, qui non conuenitur nisi in quantum facere potest cui hoc denegatur priuilegiũ, si eius vxor esset inops, sicut ipse maritus, & hanc opi. dicit Alex. ibi esse magis communem, & eam sequitur Ias. in l. quod nomine. col. 1. versi. Quartam limitationem. ff. de condi. inde bi. & Are. in §. Item si de dote. & ibi Ias. versi. Secundò vltra glo. nu. 10. Insti. de actio. cum alijs concord. per Marsi. relatis in singu. 99. Priuilegiatus. & eleganter declarat Deci. in c. in præsentia. col. 21. versi. Et retenta communi conclusione. nu. 51. cum duobus seq. extra de probatio. Intellige tamen prædicta esse vera, nisi debitor statum suum mutaret, nam tunc indistinctè ip

se suo

ſe ſuo utitur priuilegio, quia ſatis eſt actori, quòd contra iuris rigorem agit modificato modo, Bal. in d. verſi. Quartò quæro, quem ſequitur Alexan. in rub. ff. quod cum eo. & Firma. in ſuo repetorio. in verbo Debitor pauper. nu. 23. & in verbo Filius conuenitur. nu. 26. cũ alijs, quæ allegaui ſupra in 4. q. principali. circa fi. verſi. Et hoc procedit.

SVMMARIVM.

1 *Spoliatus bonis propter guerram priuilegium habet, ne conueniatur vltra quàm facere poteſt.*

SPOLIATVS BONIS PROPTER guerram an cedat bonis.

QVAESTIO. XIIII. quartæ. q. princip.

1 DECIMOQVARTÒ quæro, nunquid ſpoliatus bonis propter guerram inſolidum excutiatur, adeo quòd bonis cedere debeat, ne in carceribus detineatur? Reſpon. quòd inſolidum non condemnabitur, ſed priuilegio gaudebit, vt non conueniatur, niſi in quantum facere poteſt. ſecundum Io. Fab. in §. fi. Inſti. de actio. quia maior ratio eſt in ſic ſpoliato, quàm in cedente, cùm hic ſpoliatus præter eius voluntatem bonorum perditionem patiatur, cedens verò ex voluntate per ceſſionem. l. 2. §. ſi quis tamen. ff. ſi quis cautio. & l. quæ fortuitis. C. de pigno. actio. & hanc deciſionem refert Iaſ. ibi in 2. col. ver ſic. Vltimò notate. eſſe mirabilem & notandam. & eam refert & ſequitur Gramati. in deciſ. 85. Dum Magnificus. nu. 2. verſi. Hinc voluit.

SVMMARIVM.

1 *Bannitus ad Patriam & ad bona olim confiscata restitutus an ad beneficium cessionis bonorum admittatur.*
2 *Bannitus ad Patriam & ad bona olim confiscata restitutus omnia recuperat.*
3 *Bannitus per deportationem ab omnibus passiuis obligationibus exutus esse dicitur, si postea restitutus fuit, omnia bona acceptare compellitur.*
4 *Dos filiæ data in bonis stabilibus si casmate, vel alluuione perijt, non imputatur in legitima filiæ post obitum patris.*
5 *Bannitus ad Patriam & ad bona restitutus ab emptore bona per fiscum alienata non recuperat, nec debitorum nomina, qui ad iniuriam banniti fuerunt exacti.*
6 *Bannitus ad patriam & ad bona restitutus actionem contra fiscum pro bonis ab eo alienatis habet ad id, in quo fiscus locupletior effectus est.*

BANNITVS AD PATRIAM & ad bona restitutus an cedat bonis.

QVAESTIO. XV. quartæ. q. Princ.

1 DECIMOQVINTÒ quæro, vtrum bannitus, cuius bona per fiscum publicata & confiscata fuerunt, ad patriam & ad bona restitutus ad bonorum cessionem admittatur? Distinguendum arbitror, aut iste restitutus omnia bona cõ-
2 fiscata recuperat, aut nihil. Primò casu cùm ad patriam & ad bona restitutus omnia recuperet. l. 1. & l. fin. C. de senten. pass. videtur dicendum, illum teneri creditoribus absque cessionis beneficio, quatenus illorum bonorum

norum suppetant vires, secundum Rom. in singu. 212. Deportatus. & in l. alia. §. eleganter. ff. sol. mat. per text. quem dicit sing. & literis aureis scribendum in l. 2. in fi. ff. de sent. pass. quem etiam sequitur Vital. in tract. clau sula. in rub. An possit renunc. benef. cess. bono. col. 9. in princ. versi. Secundus si post publicationem. Ioann. de Arno. Epito. 82. & Ias. in §. fi. col. pen. in princip. versic. Item fallit vbicunque. nume. 22. Insti. de actio. & alium text. in l. pen & fi. C. de sen. pas. allegat Soc. in tract. fallen. regu. 65. Cedens bonis. in 15. fallent. In hoc autem puto Roma. Soc. & sequaces non bene dicere, quoniã illi tex. hoc non probant, ibi enim solum dicitur, quòd restitutus etiam ad bona cessionis beneficio vti non potest, quin etiam bona cum suis obligationibus actiuis & passiuis acceptet, illa enim repudiare non potest,
3 vt se à carceribus exoneret. Nam licet per deportationem ab obligationibus passiuis esset exutus, iuxta l. 1. C. de fideiusso. & l. 3. C. ad l. Iul. vnde vi. si tamen restituitur. acceptare bona compellitur. d. l. 2. nec per hoc inferri potest, ergo bonis cedere non poterit, stat enim ꝙ acceptare possit, & ilico bonis postea cedere, quoniã inter acceptare & bonis acceptatis cedere, non parum distat, primo enim casu nullo modo in primæuas obligationes, à quibus per deportationem erat exutus inci deret. Secundo verò casu quamuis cedat bonis, nõ per hoc tamen à creditoribus liberatus dicitur, ipse enim ad pinguiorem fortunam perueniens integrè satisface re tenetur, deducto tamen ne egeat. l. ex contractu. C. de bo. aucto. iudi. poss. l. 4. & l. qui bonis. ff. tit. no. repro bata glo. in l. vbicunque. ff. de fideiuss. quæ contrarium tenet, & malè secundum Barto. & Doct. ibi. & dicemus infra in 20. q. principali. & ita respondet Alex. in d. §. ele ganter. col. 6. in princ. versi. Sed in hoc puto. Præterea

non

non videntur congruè allegari.d.l.2.& d.l.pen.quòd re stitutus ad bona non posſit cedere bonis, quoniam in diuerſis terminis loquuntur, ſcilicet, quãdo restitutus per Principem ad bona, quorum confiſcatione liberatus erat à creditoribus tunc fiſcum obligatum habentibus & quorum reintegratione reincidens in primas obligationes non poterit & refutando bona reſtituta, & allegando pœnam, quam paſſus eſt, ſe defendere, quin creditoribus ſoluat, vt ante ſententiam ſoluere tenebatur, verum ante confiſcationis bonorum ſententiam ſi competijſſet condemnato contra creditores refugium ceſsionis bonorum, poſſet etiam ad bona reſtitutus cedere bonis, non eo prætextu & allegatione vt dicitur in d.l.2. & in d.l. pen.ſed ex iure primæuo ante ſententiam competente, ad quod ſimul per reſtitutionem & indulgentiam cenſetur repoſitus.vt d.l.fin.ibi. Ideoque tantum ad reſtitutionem & c.C.de ſent.paſ.& l.ꝗ ſi minor.§.reſtitutio.ff.de mino. Secũdo caſu quando nihil recuperat, aut illa bona, quæ non recuperauit, caſu & fortuna deperdita fuerunt, puta quia caſmate perierũt, vel eius debitores effecti ſunt nõ ſoluendo, & iſto caſu puto, cùm abſque eius culpa hoc euenerit, ꝗ beneficium ſibi à iure indultum ad bonorum ceſſionẽ perdere non debeat, cùm ipſe creditoribus ſatisfacere
4 non valeat.l.1.C. titu.no. Prout dicimus de dote data filiæ in bonis ſtabilibus, quæ caſmate, vel alluuione perierunt, quæ poſt patris obitum ſibi in legitima nõ imputantur, cùm teneatur filiam redotare, ſi poterit. vt tradit Bal.nouel.in tract.de dote.in 6.par.in quinto ſpeciali.arg.eorum quę tradit Io.And.in c. nòn poteſt. in verbo.primis.de præben.in 6. de quo per Tiraquel.in repeti.l.boues.§. hoc ſermone. in regu. verſi. Decimũ octauò.in d.c non poteſt.ſub nu. 31.ibi. Item ſi primũ, ff.de

ff.de verb.signi. Aut illa bona, quæ nō recuperauit, fuerunt durante banno per fiscum alienata, & isto casu cùm restitutus illa ab eo, qui emit à fisco, non recuperet, secundum Bar. in d.l.fi.col.3. in prin.versi. Pro declaratione eius. C. de sent.pas.& in l. Gallus. §. & quid si tantum.cum concord. de quibus ibi per Alc. de libe. & posthu.per Abb.& Imo.in c.inter quatuor, & ibi Fely.in pe.& fi.col.extra de maio. & obedi. & idem Fely. in c.super eo.nu.4.versi. Quòd non valet. de offi. delega.per Pau.Grillan.in tract.de relaxatio. carcera. in 4. q.secundæ speciei relaxationis.sub.rub.de benefi.& indulgen.Princi.& in tract. de hæreti. in 6. q. versic. Sed quæro retentis. & Nellum in tract. bannito. in 1.par. tertij tempo. in 5.q.versi. Viso ergo.& q.seq. & Plot. in repeti.l.si quando.nu.9.versi. Sic & restitutio. C. vnde ui.& est communis Doct.opinio, vt attestatur Calcan. consi.52. Licet his.col.ante pe.in fi.versi. Et sic per consequens.sub.nu.12. Nec etiam debitorum nomina recuperat, quando debitores ad banniti iniuriam exacti fuerunt, vt consuluit Ruy. consi. 22. In quæstione. col.1.versi. Si verò fuerunt. vol.5. & aliàs in facti contingentia ad fauorem Iacobi de Cusinis contra Pirottum Magnanum Ariminensem obtinui, vt patet consi. 4. Viso processu per Pirottum.nu. 10.versi. Sicut enim
6 bānitus.& nu.seq. Sed contra fiscum, qui bona illa alienauit, vel exegit, actionem habeat ad id, in quo locupletior effectus est, secundum Bar. in d.versi. Pro declaratione eius. quem sequuntur communiter Doct. vt refert Nellus in tract. bannito. in 1.par.tertij tēpo.& Pau. de Grillan.in tract.de hære.in 6. q. versi. Sed quæro retentis.& in tract. de relaxatio.carcera. in 2. par. in 4. & 5.q. Videtur dicendum quòd ad dictum cessionis refugium admitti non debeat, Quia cùm ex sua culpa hoc

contigerit

contigerit ex eo quòd culpa casum præcesserit, ei imputandum videtur. regu. damnum quod quis. de reg. iur. in 6. Dy. in regu. peccatum. in fi. eo. tit. & tradit Bal. in c. quæ in ecclesiarum. col. 3. in prin. versi. Accipio secundam glo. extra. de const. qui quamuis hanc opinionem ibi secutus fuerit, ea ratione quia dignum est, q̃ malè meriti egestate laborent. l. bona fides. ff. deposi. Verius tamen puto debitorem hoc casu non perdere cessionis beneficium, quoniam ob huiusmodi culpam nō offendit directò creditores suos, sed alium. l. etiam. §. licet, cum glo. in verbo quemlibet. cum ibi not. per Ale. in 1. col. ff. sol. mat. Præterea cùm requiratur dolus, & culpa non sufficiat, ut quis beneficio cessionis priuetur, vt est tex. in l. verum. §. tempus. ff. pro soc. nor. in l. fi. in fi. ff. quæ in frau. credi. tenet Bal. in l. 1. col. 2. & fi. C. rit. no. & diximus supra in 5. q. & dicemus infra in 20. q. in decimooctauo casu. nu. 31. cum seq. & in q. 28. nu. 1. 2. & 3. ad cessionis refugium admittetur, & sic ab opinione, quam sequitur Alex. in d. §. licet. non est in iudicando recedendum, quoniam non est in iure expressum, quòd in d. casu debitor cessionis beneficio priuetur, & nemo priuationis pœnam pati debet, vbi non est à iure expressum. §. cùm igitur. in auct. de non elig. secun. nuben. & per illum tex. sufficit dicere non esse lege cautū, quòd imponatur dicta priuationis pœna, secundum tradita per Bald. in auct. ex testamento. sub. nu. 5. C. de secun. nup. Nec obstat dicta ratio, quòd malè meriti debeant egestate laborare. Quoniam respondetur, quòd satis egestate laborabit debitor, qui cesserit bonis. cùm cedenti denarius vnus remanere non debeat, secundum glo. fi. in l. pe. ff. tir. no. & diximus supra in. 3. q. principali. num. 9. versi. An autē quod supra dictum est. Præterea Bal. ibi loquitur in eo qui cō

uenitur

uenitur in id quod facere poteſt, quamuis etiam eo caſu contrarium ſit verius, vt dicemus infra in 29. q. in fi. non autem in debitore bonis cedẽte, vt in caſu iſto. ergo &c. & pro hac opinione faciunt dicta per Gramati. in deciſ. 85. Dum magnificus. per totam. vbi deciſum fuit, quòd conuentus à ſuis creditoribus opponẽs ſe ſpoliatum fuiſſe omnibus bonis per regiam Curiã, ita quòd eis ſatisfacere non poteſt, ab eis durante dicto ſpolio moleſtari non poteſt.

SVMMARIVM.

1 *Debitor diues & ad ſoluendum idoneus an ad ceſsionis beneficium admittatur.*

2 *Debitor pro ciuili debito nec capi nec carcerari poteſt, niſi prius facta fuerit eius bonorum excuſsio, quòd bona non reperiuntur*

DEBITOR DIVES AN BONIS cedere poſsit?

QVAESTIO. XVI. quartæ. q. prin.

1 DECIMOSEXTÒ quæro, nunquid debitor diues & idoneus ad ſoluendum creditoribus debeat ad bonorum ceſsionem admitti? Videbatur dicendũ quòd ſic, ex eo quòd debitor ad euitandos carceres ceſsionis beneficium habet. vt eſt tex. in l. 1. C. tit. no. & ita determinat Cy. ibi in 3. q. per tex. ſing. in l. illud. §. quid tamen. ff. de tribu. actio. vbi parer vel dominus ſi non uult inter creditores, qui in illam cauſam contraxerunt, merces æqualiter di-

ter distribuere, poreft mercibus, vel peculio cedere. & ex illo rex. colligũt Guil. de Cun. & And. de Pisis. quod licet quispiam sit diues, & ad soluendum idoneus, si vult, bonis cedere potest, ne illa uendendo, & soluendo laborem subeat. Eandem opinionem tenet Ray. de Forli. in l. legis Iuliæ. C. tit. no. Contrarium tamen decidunt Guil. & And. de Pisis. vbi supra quos sequitur ibi Pau. de Cast. & Bal. in d. l. 1. col. 2. versi. Quæro nunquid ille qui habet. nu. 10. & ita consuluit Fed. de Senis. consi. 193. In quæstione. versi. Nunc est discutiendum, idem tenet Soci. in tract. fallen. regu. Cedens bonis. in 11. fallen. sequitur Ias. in §. fi. col. pe. versi. Duodecimò & vltimò. Insti. de actio. Ad dictum §. Quid tamẽ. Respondet ibi Albe. de rosa. quòd ibi est quædam obligatio realis peculij, ideo cedẽdo liberatur, & quòd ibi non bonis omnibus, sed mercibus tantum cedebat. & ita firmat Ias. in d. versi. Duodecimò & vltimò. Quod ego quoq; affirmo, & huius conclusionis ratio esse po-
2 test. Quia pro ciuili debito ad capturam & carcerationem debitoris non deuenitur, nisi prius facta bonorũ excussione, quòd bona non reperiatur, cùm captura non fiat, nisi in subsidium. vt est glo. sing. in l. 3. §. pe. ff. de suspec. tuto. quam sequitur ibi Bar. & Bal. & idem in d. l. 1. col. 2. ver. Quæro nunquid ille. C. tit. no. & Bal. in sua Margarita. in verbo. Filiusfa. Imo. in c. Odoardus, col. 3. in fi. versi. Item non videtur esse verum, extra de solutio. Alex. consi. 149. Circa primum dubium, in fi. vol. 2. & in l. à diuo pio. §. in venditione. col. 2. in fi. ver. Iuxta hoc incidit. ff. de re iudi. vbi refert illam glo. esse communem. Vnde dicit Fely. in c. quod ad consultationẽ. col. 7. sub nu. 17. in fin. extra de re iud. q̃ periculosum esset in pratica recedere ab opinione. d. glo. idẽ tenet Didac. Couarruui. in 2. lib. varia. resolu. cir. nu. 2.

& ita tenet Io.Per.de Ferra.in sua prat.papi. in for.exe cutio.sent. in glo.1.col. pe. post medium. versi. Sed an sit necessaria excussio bonorum, quamuis interdũ vel consuetudine, vel ex forma statutorũ hoc nõ seruetur in pratica secũdum eum ibi. Si ergo bona reperiuntur pro creditorum satisfactione, ergo ad bonorum cessionem deueniri non poterit.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus pro delicto ad pœnam pecuniariam, quamuis non habeat vnde soluere possit, non tamen ad cessionem bonorum admittitur.*

Qui in ære soluere non potest, luit in corpus.

2 *Pœna si venit fisco applicanda, commutari potest etiam inuito accusatore, secus si est parti applicanda.*

Commutatio pœnæ an & quando fieri non potest.

3 *Regula, qui in ære soluere non potest, luat in corpus, quomodo procedat.*

CONDEMNATVS PRO DElicto an cedat bonis.

QVAESTIO. XVII. quartæ. q. Princip.

1 DECIMOSEPTIMÒ quæro, debitor ob delictum condemnatus ad pœnam pecuniariã, ex quo pœnam soluere non potest, an bonis cedere possit? Respon. quòd non, sed pecuniaria pœna in corporalem resoluitur, quia qui in ære soluere non potest, luit in corpus. l.fi.in fi.C. de sepul.viol.l.quicunque.C.de ser.fug.l.fi.ff. de in ius voc. & l.1.§.generaliter.ff.de pœnis.cum vulg.ita tenet Angel.in l.4.num.4.versi.In criminali verò.ff.tit.no. & ita

consuluit Veronen.consi.9. Quidam ex delicto.& tradit Didac.Couarr.in 2.lib.variar.resolu.c.1.nu.8.versic. Præterea dubitatur. Et in tantum hoc est verum quòd etiam postquam luit in corpus, si ad pinguiorem fortunam peruenerit, non vexabitur, quia corporalis pœna loco talis satisfactionis est.vt not.Io.And.in reg. peccatum.de reg.iur.in 6. quem refert & sequitur Ang. in d.
2 versi.In criminali verò.Et prædicta intellige quando fisco est applicanda pœna & criminaliter & ad vindictã agitur. Nam eo casu etiam inuito accusatore fiet commutatio secundum Archi.in c.si res.14.q.6.Secus quando parti pœna venit applicanda, vt in furto, eo enim casu commutatio in corporalem fieri non debet, nisi actore consentiente. arg.c.fraternitas.12.q.2. inuito enim actore commutatio fieri non potest.Bald.in l.fi.ff.de in ius vocan. per illum text. & in l.quod si maior.§.si seruus.ff.de minori.Non tamen hoc casu propter eius dolum in furto commissum ad cessionis beneficium admittitur.vt per Veronen.d.consi.9.Quia in delictis bonorum cessio locum non habet, vt not.Bal.in l.sed & si ex parte.in princ.argum.illius tex.ff.quod cum eo. vbi pro hoc allegat esse expressum in l.fi.§.fi.ff.quæ in fraud. cred.& in obligatione quæ venit ex delicto non est locus cessioni bonorum.vt d.l.quicunque.de ser.fugi. & tradit Bal.in l.si prius.in princ.sub nu.26.C.de iure fisci.lib.10.Si verò ad interesse conuenitur, siue ex contractu, siue ex quasi delicto agatur, tunc in corporalem pœnam non fiet commutatio, sed expectabitur, donec ad pinguiorem fortunã peruenerit, vt in c.Odoardus extra de solutio.& in c.olim vobis.de restit.spoliat.& l. nam is.ff.de dolo.ita tenet Abb.post Ioan.Andr.in d.c. Odoardus. col.1.in 1.oppo. cum quo transit Aufrer. in addi.ad Capel.Tholos.in q.61. Item fuit quæsitum an

cessioni

cessioni bonorum. Quamuis Io. Fab. in §. fi. & ibi Iaso. in 3. col. versi. Quartò suprascripta regula. Insti. de actio. dicant, quòd si quis iniuriarum actione agat, concludatq; ad pecuniam & sic ciuiliter, & reus cōdemnatus bonis cedat, non liberat se, sed pecuniaria pœna in cor
3 poralem resoluitur & non bene per prædicta. Attende tamen quòd supradicta regula, qui in ære soluere non potest, luat in corpus, in mulcta locum sibi non vindicat, quia tunc diminutio, vel moderatio fieri debet. l. illicitas. §. fi. ff. de offi. præsi. Immo ratione inopiæ fit remissio & liberatio totaliter, nec luere debet in corpus, nec cauere de soluendo si ad pinguiorem fortunam peruenerit, nec soluere teneretur, etiam quòd ad pinguiorem statum postea deueniat, vt tenet Phil. Franc. in c. reprehensibilis. col. pen. nu. 20. versi. In mulcta verò. extra de appellatio. & in d. §. fi. per illum text. inquit Bar. in fi. quòd eadem regula non vindicat sibi locum, quando pro delicto pecuniaria pœna extraordinaria imponi debet, sed tantum quando ordinaria imponitur. & dicit glos. in c. 1. 14. q. 6. quòd hæc regula locum non habet in obligatione ex contractu, vel alia ciuili causa, tūc enim qui soluere non potest, non luit in corpus, sed bonis cedere sufficit. vt in l. 1. C. tit. no. & idem voluit glo. in d. regu. peccatum. in prin. & ita determinat Bal. in l. fi. §. & si præfatam. versic. Alij dicunt. C. de iure delibe. & sequitur Phi. Fran. in d. c. reprehensibilis. col. pen. sub. nu. 17. versi. Sed contrarium tenuit glo.

SVMMARIVM.

1 *Vsurarius in foro contentioso ad bonorum cessionem admittitur, nisi bona dissipasset.*

2 *Vsurarius si sub vsuris spe consequendi à debitore, vel à Prin*

eipe veniã, pecunias mutuauit, cessionis beneficiũ perdit.

3 *Vsurarius post cessionem si bona acquisiuit, in solidum tenetur in foro pœnitentiali, secus in foro contentioso.*

4 *Dispositio legis positiuæ si super veritate fundata est, in foro conscientiæ est seruanda.*

5 *Prouidere quis debet in foro conscientiæ alteri in summa necessitate constituto.*

VSVRARIVS AN BONIS cedere possit.

QVAESTIO. XVIII. quattæ. q. princ.

1 DECIMOOCTAVÒ quæro an vsurarius ad cessionis beneficium admittatur? Respon. quòd si non habet vnde vsuras restituere valeat, nulla pœna in foro conscientiæ restitutionis mulctari debet, cùm satis eum nota paupertatis excuset. inquit tex. in c. cùm tu. extra de vsur. sed in foro contentioso tenetur aut integrè satisfacere, vel bonis cedere, quia talis peccator semper in mora esse dicitur. Hostien. in summa de pœniten. & remiss. §. fin. col. pen. versi. Quid si nullam. & Archi. in c. quanquam. col. 1. versi. Sed nunquid in hoc casu. de vsur. in 6. nisi dolo bona dissipasset, nam hoc casu cessionis beneficio vti non posset secundum Imo. in l. etiam. §. licet. quem ibi sequitur Alex. in fin. ff. solu. matr. prout etiam dicemus

2 infra. in 28. q. Idem si mutuasset sub vsuris pecunias spe veniam à debitore, vel à Principe cõsequendi, nam ob eius damnatam intentionem bonorum cessionis beneficium perdit. Dyn. in regu. peccatum. in fi. de regu. iur. in 6. & Alex. in l. alia. §. eleganter. col. 5. versi. Confirmo

per id

per id quod voluit.ff.sol.mat.cessante ergo dolosa bonorum dissipatione & praua intentione veniam confequendi, cùm ad cessionis beneficium admittatur secundum Archi.
3 Quid si bona post cessionem acquisierit, an habebitur ratio ne egeat, vel insolidum exigetur? glos. in d. c. cùm tu. in verbo facultatibus dicit quod insolidum sicut prius tenebitur, quam glo. sequitur Clarasi. in summa Angeli. in verbo Vsura.2.num.16. versi. Decima pœna est. quod intellige verum in foro pœnitentiali secundum Ioann. Andr. ibi super glos. in uerbo & licet. quem sequitur Ancha. in repeti. d. regu. peccatum. in 8.col. in fi. versi. In vsurario vtrum. & idem firmat Abb. in d.c. cum tu. Secus est in foro contentioso, nam in acquisitis de nouo exigetur solummodo in quantum facere poterit, & non vltra, reseruatis sibi quotidianis alimẽtis, vt est tex. in l. qui bonis. & l. si debitoris.ff.tit.no.& not.in c.2.extra de pigno. & in l. ex contractu. C.de bo. aucto.iudi. pos. & ita declarat Abb. post alios in d.c. cum tu.in 2. col. in prin. versi. In gl. in verbo facultatibus. Sed forte illa doctrina in d.c. cùm tu. ꝙ in foro cõscientiæ debitor post cessionẽ etiã
4 insolidum teneatur, non est vera, primò quia cùm lex ciuilis non nutriens peccatum aliud statuat fundando se super veritate, non super præsumptione, videtur ꝙ dispositio illa legis positiuæ sit in foro conscientię seruanda, secundum ea quæ tradit Bal. in l. cùm quis. col. 5. in fi. versi. Post hoc sciatis. nu. 14. ibi. In secundo vero casu quando ius est fundatum super veritate. C. de iur. & fac. igno. & Archi. in regu. possessor. de regu. iur. in
5 6. Secundò quia etiam in foro conscientiæ debet quis in summa necessitate constituto prouidere. vt est tex. in c. pasce. 35. distin. & in l. necare. ff. de libe. agno. & bene facit tex. in c. sicut hi. 47. distin. & in c. satis. 86. dist.

ergo

ergo multo fortius ei relinquere debet id qđ est debitori necessarium ad sustentationem uitæ.arg. tex. in c. 1.extra de natis ex libe.ventre. Et cum hac opi. transit Didac.Couarruui.in d.regu.peccatum,sub nu.2. versi. Hinc etiam & illud.& in 2.lib.uaria.resolutio. c. 1. sub nu.6.ibi idem ni fallor. nihil allegans pro hac opi. & ita sentit Phi. Franc.in c.repræhensibilis.col.pe.nu.18. versi.Et scias quòd non solum, extra de appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Iudex qui per imperitiam iudicauit,& in sindicatu condemnatus fuit an ad cessionis beneficium admittatur?*

2 *Iudex qui per imperitiam iudicauit, & in sindicatu condemnatus fuit, de consuetudine in carceribus poni debet, donec integrè satisfaciat. fallit in filiosfamil. vt infra sub num.3.*

3 *Iudex qui dolosè iudicauit,& in sindicatu cōdemnatus fuit, integrè satisfacere tenetur,& priuilegium non habet, vt non conueniatur vltra quàm facere possit.*

IVDEX PER IMPERITIAM iudicans in sindicatu condemnatus an bonis cedere possit?

QVAESTIO. XIX. quartæ. q. princip.

1 DECIMONONÒ quæro vtrum iudex, qui per imperitiam iudicauit, ex quo litem suam fecit, si in sindicatu condemnatus fuit, ad cessionis beneficium admittatur pro carcere euitando? videtur dicendum, quòd quamuis non sit soluen-

2 soluendo, pœna corporali puniri debeat, cùm ex quasi maleficio teneatur, vel saltem de consuetudine in carceribus ponatur, donec integrè soluat, vt voluit Bal. in c. 1. §. iudices, col. 1. in fi. versi. Item no. quòd iudex. de pace iura. firman. in vsib. feudo. quem sequitur Aluaro. ibi sub §. qui verò. Subdens uidisse ita Florentiæ & Senis praticari. & hoc dictum refert Alex. in l. fi. ff. de vari.
3 & extraordi. cogni. Contrarium determinat glo. in l. si filiusfa. ff. de iudi. vbi vult quòd solum teneatur in quantum facere potest: & illam glo. sequuntur communiter Docto. vbi differentiam ponunt, quando per imperitiam, & quando per dolum iudicauit. Primo casu condemnatio arbitrio boni viri modificatur, quod est in quantum facere potest, secundum Bal. in c. canonum statuta. col. 2. in fi. versi. Quæro quid si iudex, extra. de constitu. & Roma. in sing. 162. Iudex qui admittit, cum concord. ibi per Mod. in eius additio. & tradit Federi. Schenk. in tract. de senten. & re iudi. in pe. col. sub nu. 43. ver. At si iudex. Secundo verò casu non modificatur condemnatio, immo totaliter & integraliter condemnatur, & ita procedant quæ in contrarium adducuntur, vt declarat idem Bal. in auct. sed cùm testator. col. fi. circa fi. versi. Item extra quæro. C. ad l. Falc. & in rub. C. de pœna iudi. qui malè iudi. in 1. col. versi. Quæro vtrum iudex. nu. 5. & in l. mancipia. in prin. ver. Si aũt iudex C. de ser. fugi. & Ro. d. sing. 162. & nedum facit litem suam iudex qui per dolum malè iudicauit, verum etiam l. Cornelia de falso tenetur. l. 1. §. 1. in fin. ff. de fals. secundum Aret. Institu. de obligat. quæ ex quasi delic. nasc. in prin. sub nu. 3. versi. Quid autem in consultore. quem refert & sequitur Federi. vbi supra sub nu. 44. versi. Et iudex qui per dolum. Fallit tamen in filiofa. &c. sequere vt ibi. Fallit tamẽ in filiofamilias,

qui licet per imperitiam malè iudicauerit, insolidum non tenetur, sed in quantum facere potest. Dec. consi. 8. Viso puncto. in fi. nu. 10. & Federi. Schenk. in d. trac. de sent. & re iudi. nu. 44. versi. Filium tamen fami. & diximus supra in 6. q. nu. 6. versi. Eundem Bal. Vnde dixit idem Bal. in l. quæ fortuitis. col. 6. versi. Redeo ad primum. C. de pigno. actio. quòd iudex qui per imperitiã iudicauit, & in sindicatu condemnatus fuit, si non est soluendo, non carceratur, sed tenetur solum in quantum facere potest, quod dictum refert & sequitur Alex. in d. l. si filiusfa. & in l. 4. §. in eum. ad fi. versi. Sentit etiã ff. de dam. infec. vbi allegare voluit Bald. in d. l. quæ fortuitis, quamuis ipsum alleget. in l. pignus. C. eo. vbi nullum verbum de hoc facit, idem tenet Paris de Put. in tract. Sindica. in verbo Aduocati causarum. in c. An si potestas. col. 4. versi. Et si officiales non sint soluendo. nu. 19. & sequitur Firma. in suo repertorio. in verbo officialis sindicatur. nu. 44. Sed ad hoc euitandum hodie praticatur, quòd facta per eum ad generalem inquisitionem respõsione contra ipsum in sindicatu formatam, fideiussionẽ præstat de soluendo omne & quicquid, in quo condemnatus fuerit, & si fideiussores non inuenerit, sub iuratoria cautione dimittitur. l. 1. C. ut omnes iudi. tàm ciui. quàm milita. nisi contra ipsum specialis inquisitio formata esset de homicidio, vel de alio delicto, pro quo corporalis pœna veniret imponenda, iuxta tradita per Bart. in l. 1. ff. de custo. reo. tunc in carceribus retinetur, & sub fideiussoria cautione nõ relaxatur, vt ibi per Bar. & plenè per Amade. de Castell. in tract. Sindica. In glos. Supradictus dominus Potestas. nu. 184. cum seq.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Maritus an in dotis restitutione ad cessionis beneficium admittatur, vel gaudeat priuilegio ne conuenatur vltra quàm facere possit.*

Maritus in causa dotis, nec carcerari, nec bonis cedere potest.

2 *Maritus soluto matrimonio actione reali conuentus ad fundum in dotem datum tenetur in quantum facere potest, ni si in dotali instrumento precarium esset appositum.*

3 *Maritus conuentus actione de dote ad rem dotalem, quæ exta ret, vel ad aliam ex pecunia dotali acquisitam & eam restituere nollet, non gaudet priuilegio quòd conueniatur in id quod facere potest, sed insolidum condemnatur.*

4 *Maritus actione personali descendente ex maleficio conuentus insolidum tenetur.*

5 *Depositarius vtens pecunia in sacculo signata furti actione tenetur.*

6 *Maritus si eius bona in fraudem vxoris dolosè alienauit, seu dissipauit, priuilegio mariti non gaudet, sed insolidum tenetur.*

7 *Maritus ab vxore actione negociorum gestorum conuentus, quæ successit propter eius negligentiam loco actionis de dote, perdit beneficium, quod habet à lege & insolidum condemnatur.*

8 *Maritus ab vxore conuentus actione separata ab actione de dote, id est ex contractu celebrato post solutum matrimonium insolidum conuenitur.*

9 *Maritus putatiuus priuilegio non gaudet, quòd non conueniatur nisi in id quod facere potest, sed insolidum tenetur.*

10 *Maritus eius substantia malè vtens ab vxore conuentus constante matrimonio insolidum conuenitur & non gaudet beneficio sibi à lege concesso.*

11 *Maritus sciens à principio se non posse dotem integram red-*

dere, si eam accepit, vel habuisse confessus fuit, an ex hoc in dolo fuisse præsumatur & sic insolidum cōdemnari debeat, vel beneficium habeat, vt non conueniatur vltra quàm facere possit.

Intellectus ad l. pen. ff. de iure dot.

12 *Maritus ab vxore conuentus si inter eos matrimonium contractum fuisse negauit, beneficium sibi à lege concessum perdit & ad integram dotis solutionem condemnatur & hoc si in mendacio esset dolus, seu lata culpa, secus si dolus & culpa cessaret, & nu. 16.*

13 *Maritus matrimonium negans, si postea pœnitet & ante litem contestatam confitetur, sibi non præiudicat, nisi vxor talem recusaret acceptare confeßionem & offerret se probare contrarium, & nu. 14.*

15 *Maritus negans narrata prout narrantur & petita prout petuntur in libello, in quo de matrimonio & dotis traditione fit mentio, sibi non præiudicat, nec beneficium perdit, vt non conueniatur vltra quàm facere potest.*

17 *Maritus si dotem alteri, quàm mulieri restituere promisit, ad integram dotis solutionem tenetur, nec beneficio gaudebit, vt non conueniatur vltra quàm facere posit.*

18 *Maritus alteri quàm vxori dotem restituere promittens per hæc verba, videlicet, promitto quod meæ vxori debeo, non conuenitur nisi in quantum facere potest, secus si dixisset, centum ex causa dotis restituere promitto, quia eo casu insolidum condēnabitur, etiam si delegatio ex lucratiua causa facta fuisset.*

19 *Maritus si certam dotis quantitatem negauit offerens se stare vxoris iuramento, si de tanta quantitate creditrix esset & ipsa in iudicio iurauit maritum ex dotis causa centum sibi debere, insolidum condemnabitur.*

20 *Maritus si ad dotis restitutionem ab vxore longiorem habuit dilationem, quàm de iure communi consequi debeat, elapso ter-*

pſo termino priuilegio gaudet, vt non condemnetur niſi in quantum facere poteſt.

21 Opinio vltima gloſæ in dubio ſemper approbata cenſetur, quando non apparet, quam opinionem ipſam approbare voluerit.

Debitor qui à creditoribus quinquennalem dilationem, vel etiam minorem habuit, bonis amplius cedere non poteſt

22 Maritus non poteſt pacto expreſſo, nec tacito etiam cum iuramento renunciare beneficio, quòd non conueniatur vltra quàm facere poſſit.

23 Gloſſa quando plures opiniones recitat, primam ſimpliciter, in ſecunda verò ait, quidam dicunt, vel alij dicunt, tunc prima opinio gloſæ cenſetur approbata & non ſecunda.

Dictio alij perſonam loquentem excludit.

24 Beneficium ceſſionis bonorum propter quod non tenetur debitor in acquiſitis poſt ceſſionem, niſi in quantum facere poteſt, non ſt à iure reuerentiali cauſatum, prout eſt beneficium marito conceſſum.

25 Maritus vel eius filij ſi artifices ſunt, ex quo artificio victum ſibi acquirere poſſunt, non gaudet beneficio ſibi conceſſo, ſed in ſolidum condemnatur.

26 Maritus excipiens conueniri non poſſe niſi in quantum facere poteſt, ſi reiecta eius exceptione inſolidum condemnatur, & non appellauit, non poterit in executione ſententiæ de huiuſmodi beneficio excipere, ſecus ſi ante ſententiam oppoſuiſſet.

27 Exceptio inuentarij confecti ſi oppoſita fuit, & per iudicem reiecta per proceſſum ad vlteriora, nec appellatum fuit, amplius opponi nō poteſt, ſecus ſi ante ſententiam non fuit oppoſita, quia in executione ſententiæ opponi poterit.

Exceptio quæ ſententiam non impugnat, etiam in executione ſententiæ opponi poterit.

28 Maritus pauper & inops effectus poſt ſententiam, in qua ad

integram dotem cōdemnatus fuerat, beneficio non gaudet, quòd conueniatur in quantum facere potest.

29 *Maritus pro dote confiscata ex delicto vxoris à fisco conuentus beneficio gaudet, quòd non conueniatur nisi in quantum facere potest, secus si maritus confiscatus fuit, & fiscus à mariti creditoribus conueniatur, quia fiscus mariti priuilegio minimè gaudet.*

30 *Maritus ab vxore inope conuentus insolidum condemnatur, & beneficio non gaudet vt non conueniatur vltra quàm facere potest, nisi ob status mutationem priuilegiatus esset.*

31 *Maritus in bonorum suorum & eius vxoris administratione dolum committens perdit priuilegium quod habet à lege & insolidum condemnatur, nec ad cessionis beneficium admittitur.*

32 *Maritus si lata culpa bona propria dilapidauit, non perdit beneficium, quod habet à lege, secus si lata culpa vxoris bona dilapidauit. & nu. 33.*

34 *Maritus si omni iuris & legum auxilio renunciauit, renunciasse censetur beneficio sibi à iure concesso.*

35 *Maritus & non vxor electionem habet, an quinquennales velit inducias, vel cedere bonis.*

MARITVS IN RESTITVtione dotis an cedat bonis.

QVAESTIO. XX. quartæ. q. Princ.

1 VIGESIMÒ quæro nunquid maritus ab vxore pro suarum dotium restitutione conuentus tàm constante, quàm dissoluto matrimonio ad integram dotem teneatur, ita q; ne in carceres detrudatur, boni cędere debeat? an verò be-

rò beneficium habeat, ne teneatur ultra quàm facere possit, deducto ne egeat? Respon. quòd quamuis regula sit, quòd conueniri aut executi non possit, nisi quatenus facere potest. vt est tex. in l. maritum. vbi Bar. Ale. & communiter Doc. ff. sol. ma. in l. patronus. & l. non tantum. cum l. seq. ff. de re iudi. & sic carcerari non potest & ex consequenti nec cedere bonis, vt probatur in d. l. maritum. iuncto. §. si. Insti. de actio. & tradit Bap. de Sancto Blasio. in tract. de priuile. dota. in 350. priuilegio. nu. 50. In multis tamen casibus reperitur quòd insolidum tenetur, ne igitur in carceres detrudatur, ad
2 bonorum cessionem admittetur. Primus ergo videtur esse casus, quando soluto matrimonio actione reali cõuenitur, puta quia domus, vel fundus in dotem traditus fuit, nec alienatus reperitur, & tunc ex quo non vt maritus, sed vt quilibet extraneus possessor conuenitur, iuxta. l. si fundus. §. in venditione. ff. de pign. in solidum tenetur, vt videtur esse tex. in l. Nesennius. §. fundum. ff. de re iudi. & in l. ex facto. §. si. ff. de pecul. secundum Bar. in d. l. maritum. & in l. si constante. in prin. in 8. q. vltimæ par. col. pe. versi. Ad cuius declarationem. ff. sol. mat. Contrarium tamen teneas, quòd immò cõuenitur tantum in eo quod facere potest, vt communiter tenent Doc. quos citat Alex. in d. l. si constante. in 6. col. in prin. versi. Item adde quòd in quantum, Bar. in l. filiosa. la. 2. ff. eo. & in d. §. fundum. in prin. versi. No. quòd conuentus. idem tenet Bal. in l. quod nomine. quem ibi sequitur Ias. in 2. limita. ff. de condi. inde. Ad contraria responde, quòd illa procedunt, & sunt uera, quando dos per maritum erat cõstante matrimonio restituta, vel quia de bonis mariti insolutum datio facta fuit mulieri, & sic dominium in ipsam mulierem fuit de iure communi translatũ, iuxta. l. traditionibus. 3

C. de

C.de pact.& l.si aget.C.de rei uindi. Si enim posteà illorum bonorum possessio ad manus mariti peruenerit, tunc mulier soluto matrimonio rei vindicatione contra maritum de iure communi aget tanquam contra quemlibet rerum suarum extraneum possessorem, & sic non conuenietur vt maritus, nec ex causa dotis, ideo beneficium non habebit, vt exigatur in quantum facere potest, sed cogi poterit, vt integra bona restituat l.nam & maritus.ff.de condi. indebit. tradit Tiraquel. in tract.de iute consti.in 1.par.nu.28.versi.Hinc etiam fit.Secus ergo si mulier soluto matrimonio rei vindicatione contra maritum ageret ex causa dotis nondũ sibi restitutæ, quo casu de iure speciali, quo dominium rerum dotalium soluto matrimonio ipso iure transit in mulierem absq; aliqua traditione per l. in rebus. C. de iure doti.maritus conuenitur vt maritus, & non vt quilibet extraneus possessor, meritò secundum magis communem opi. teneatur, quòd tunc beneficium habeat, vt non tenetur, vltra quàm facere possit.& in his terminis loquitur Bar.in d. l.si filiosa. & in d.§. fundũ. vbi etiam Ale.in 1.col.versi.Sed Bar.hic fatetur. & Are. in §.Item si de dote.col.1.in fi.versi. Aut maritus conuenitur.Insti.de actio.& ita declarat Ias. in d. l. si constante.in prin.col.20.in prin.versi. Sed tu ingenuè dic. Restringe tamen hanc communem opi. nisi in dotali instrumento precarium esset appositum, quia sic incõtinenti soluto matrimonio non solum dominium in mulierem translatum esset, per d.l. in rebus. sed etiam possessio, iuxta.l.interdum.cum vulg. ff. de acqui. pos. hoc casu insolidum teneretur, & dictum priuilegium non haberet.Bal.Ang. & Roma. in d. l. si filiosa. quos Alex.sequitur in d.§.fundum.col.1.nu.3. & Tiraquel.
3 in d.versi.Hinc item fit.Si verò maritus ad rem dotalẽ

quæ

quæ extaret, actione de dote conuenitur, & eam restituere nollet, quia eo ipso diceretur esse in dolo, dictũ beneficium non habet, sed insolidum condemnari debet. arg. l. in bonæfidei. ff. de pecul. Alex. in d. l. maritũ. col. 1. versi. Decimò fallit. & isto casu etiam ad cessionis beneficium ob eius dolum non admittitur. l. fi. cũ ibi not. per glo. fi. ff. quæ in frau. cred. & l. pe. ff. de iure dot. & ex quo videtur ad rem in specie obligatus, vt diximus supra. in 12. q. Idem si res dotalis non extaret, sed alia ex re & pecunia dotali acquisita. l. vxor marito. ff. de dona. int. vir. & vxo. & l. si cùm dotem. §. fi. sol. ma. cum alijs per Are. citatis in d. §. Item si de dote. col. 2. versi. Sextò fallit. & ibi per Ias. circa fi. versi. Tertiò limi
4 tatur. not. Secundus casus est, quando actione personali ex maleficio descendente conuenitur, puta rerum amotarũ actione, vel actione depositi ꝓ pecunia in sac
5 culo signata, qua depositarius usus est, quo casu furtũ commisisse dicitur, vt colligitur ex notatis per glo. in l. die sponsaliorum. §. fi. ff. deposi. & est tex. & ibi not. in l. sacculum. ff. eo. & est decis. Tholosa. 168. Item fuit quęsitum. si pecunia fuit alicui tradita. & optimè declarant Mod. Fanen. in tract. de pigno. in 3. membro quintæ partis. nu. 13. versi. Et obsignatio. & tunc insolidum tenetur. vt est tex. in l. si rerum. ff. de re iudi. An autẽ hoc casu ad bonorum cessionem admittatur, videatis quæ
6 dicta sunt supra i 17. q. Tertius casus est, vbi dolosè alienauit, seu bona in fraudem suæ vxoris dissipauit, eo enim casu insolidum tenetur. vt est tex. in l. si quis dolo. in prin. & ibi not. glo. ff. de re iudi. & in l. etiam. §. licet. & ibi glo. Bar. & scribentes. ff. sol. matri. & hoc casu cessionis beneficio caret. glo. in d. l. fi. quæ in frau. credi. & tradit. Bal. in l. 1. col. 2. ver. Quæro vtrum ille. C.
7 ti. no. & dicemus infra. in 18. casu. Quartus casus est, quã

do conuenitur actione puta negociorum gestorum, quæ loco actionis de dote successit ob eius negligentiam, isto casu perdit beneficium, quod habet, & insolidum tenebitur, vt est tex. in l. diuortio. vbi glo. & Doc. ff. de nego. gest. Sed hoc casu ad cessionis beneficium
8 admittetur, d. l. 1. C. tit. no. Quintus casus est, vbi alia actione prorsus ab actione de dote separata conuenitur, & sic ex contractu post dissolutum matrimonium celebrato, & hoc casu insolidum excutitur. vt tenet gl. in d. l. diuortio. & Dy. in §. præterea. Insti. de actio. quē sequitur Bar. in d. l. maritum. & Are. in d. §. Item si de dote. col. 1. versi. Si verò cōueniatur. Sed tamen pro euitandis carceribus ad beneficium cessionis bonorū ad-
9 mittetur. d. l. 1. Sextus casus ex quando maritus non esset verè maritus, sed putatiuus, nam talis non gaudet beneficio, ne conueniatur vltra quàm facere possit, sed insolidum tenebitur, & sic carcerari poterit, vt est tex. not. in c. 1. in verbo totam. secundum communem intellectum Doc. extra de dona. inter vit. & vxo. idem tenet Bal. Pau. de Cast. Imo. & Alex. in l. diuortio. §. impendia. in fi. ff. sol. ma. quamuis glo. in d. c. 1. contrariū teneat & malè secundum Alex. ibi & hoc casu ad refu-
10 giū cessionis admittetur. d. l. 1. Septimus casus est, vbi maritus constante matrimonio ad dotem conueniretur, eo quia substantia sua malè uteretur, nam hoc casu insolidum conuenitur, & dicto beneficio non gaudet, secundum glo. communiter approbatam in l. vbi adhuc. in verbo ad substentationem. C. de iure dot. per rationem ibi assignatam. & cum illa transit Cy. & Bal. ibi pe. col. versi. Pone quòd vir constante matrimonio. & idem Bal. in l. si quis crediderit. ff. de pact. & ita tenent Pau. de Cast. Imo. Roma. & Alex. in d. l. si constante. in prin. col. 5. in fi. uersi. In gl. ibi & cum temperamen-

ramento.& ibi Ias.in 18.col. versi. In vltima parte glo, quamuis contrarium teneat glo.& malè in d. l. si constante.in glo.fi.ibi & cum temperamentis. & hoc casu
11 ad bonorum cessionis beneficium admittitur. Octauus casus est. Vbi maritus à principio sciens non posse dotem integram reddere,illam accepit, vel habuisse cõfessus fuit,eo enim casu insolidum tenetur, & dictum beneficium non habet.glo.est not. iuncto tex. in l. pe. in glo.fi.ff.de iure dot.& not.Bar.in l.alia.§. eleganter. in fi.ff.sol.ma.Sed iste casus ad regulam, de qua supra, aptari posse non videtur, quia d.l.pe.in socero viri loquitur,qui pollicitus fuit id in quo se incontinenti nõ esse soluendo sciebat,casus autem noster in marito loquitur,qui licet tempore receptionis dotis se inopem esse sciret, & illam pro vsu quotidiano se consumpturum(vt pauperes rustici faciunt)nihilominus illam accipere & conseruare,& sic totam restituere poterat, vnde ex hoc dolus in eo argui non debet: Quinimo dici potest adaptari posse,quoniam si maritus dotem recipiens sciat se præter dotem nihil habere, quamuis eam vsque ad restitutionis tempus integram conseruet, nõ ignorat tamen quòd dicto tempore tantum de dote ipsa retinere poterit,quòd non indigebit,ideo sequitur, quòd ita recipiens in dolo versatus fuerit. Hoc tamen non obstante concludo ipsum non esse in dolo, quia quamuis sciret se tempore receptionis vltra dotem nihil habere,nihilominus quia statim & incontinenti ad illius restitutionem se non esse obligatum, sed solum dissoluto matrimonio sciebat,cogitare poterat, quòd soluendo efficeretur,cùm in futurum antequam fortè restituendæ dotis dies eueniat,ditari præsumatur. arg. l.si defunctus.C.arb.tute.& l.cura.§. deficientium.ff.de mune.& honor.Bar.in l.ex diuerso.§.fi.post antiquos.

ff.solut.matr.Sal.in l.ex persona. & in l. non est necesse.C.de probatio.& per Alcia.in tract.de præsumpt.27. præsump.num.3.in 2.regu.ita Alex.in d.l.maritum. in 9.fallent.& in d.l.ex diuerso.in princip.col.fin.circa fi. versi.Secundus est casus.quam legit sub l.rei iudicatæ: cessante ergo dolo cessat dispositio.d.l.pen. quæ in debitore doloso loquitur.vt latè dicemus infra. in 22. & 31.q.super materia.d.l.pen.& hoc casu ad cessionis be-
12 neficium admittitur.d.l.1.C.tit.no. Nonus casus est, si maritus per mendacium negauit illud quod erat causa beneficij puta quòd nunquam inter eos contractum fuerat matrimonium,nam negans hoc,dictum beneficiũ perdit & ad integram dotis solutionem tenebitur: tex.est in l.sed hoc ita.§.quod autem.ff.de re iudi.l.verum.§.fi.cum l.seq.ff.pro soc.& firmat in terminis Bar. in d.l.etiam.§.licet.& ibi Alexan.col.2.versi.Successiuè quæritur.solu.mat.facit text. in l.sed & si ex parte.§.interdum.& in l.eum qui.ff.quod cum eo.& vtrobiq; no. Bar.Sal.& Pau.de Cast.& est tex.& ibi no.Ias.post alios in l.qui cùm se.ff.de iudi.& hoc casu perdit etiam cessionis beneficium per ea quæ tradit Bal. in d.l.1.C. tit. no.& facit tex.in l.sed si dubitet.§.1.& ibi Batt. & Alex.
13 ff.de fideiuss.Quod tamen intelligendum est si in negatione vsque ad litis contestationem perseuerat,si enim pœniteret & matrimonium ante litem contestatam cõfiteretur,talis negatio sibi non præiudicaret secundum Iac.de Are.vt refert Ang.in d.§. quod autem. per l.electio.§.neque.vbi valde not.Bald.ff.de noxali. cum alijs infinitis concord.per Alexand. congestis. in d.§.quod autem.in princ.& in l.eum qui.in princ.col.1.& 2.ff.de
14 iureiur. Et hoc verum si mulier huiusmodi pœnitentiã acceptare velit. Si verò eius confessione vti nollet, immo ipsa per testes contrarium probare vellet & mariti nega-

riti negationem eſſe falſam, talis eius confeſſio marito
non proderit, ita elegāter voluit Bar. in d.l.eum qui. in
15 princ. per illum text. & ibi eum ſequitur Alex. Et prædi
cta ſunt vera, ſi maritus ſimpliciter negauit, ſecus ſi ge-
neraliter reſpondendo libello, in quo de matrimonio
& dotis traditione fit mentio, dicat nego narrata pro-
ut narrantur, & petita prout petuntur eſſe vera, iux-
ta praticam, qua boni & pratici procuratores vtuntur.
Nam hoc caſu beneficium perdere non dicitur, ita ſi-
gnanter dixit Bar. in d.l.ſi dubitet.§.1. cum quo tranſit
ibi Imo.& Pau. de Caſt. & Saly. in l.cum precum. C. de
libe.cau. Are. & Iaſ. in §.ſed & ſi quis. Inſti. de actio. quā
uis Fely. in c.cæterum. col. pe. in prin. verſ. Limita ter-
tiò. extra de iudi. dicat hanc limitationem communi-
ter reprobari. Sed Iaſ. in d.§.quod autem. col.fi. circa.fi.
reprǽhendit Fely. & refert eum malè dicere, & quòd
magis communis opinio eſt cum Bar. & ita conſuluit
Pariſi. conſi. 100. Certiſſimum eſt. col.1.nu.9.ver. Pro vt
16 & tertiò. vol.3 Item prædicta vera ſunt, quando in men
dacio adeſſet dolus, ſeu lata culpa, ſecus ſi ceſſaret do-
lus, aut culpa, nam tunc beneficium non perdit. Alex.
in d.l. etiam.§.licet. col. fi. verſ. Tertiò limita non pro-
cedere & Fely. in d.c.cæterum. col.5. in fi. verſ. Iſta limi
ta primò. quem ſequitur etiam Pariſi. d.conſi. 100. col.
17 1.nu.8.verſ. Præterea per negationem. Decimus caſus
eſt, vbi maritus alteri, quàm mulieri dotem reſtituere
promiſiſſet, nā ille extraneus, cui facta fuit promiſſio,
poterit inſolidum conuenire maritum, nec ei, cui ex
lucratiua, vel onerosa cauſa facta fuit delegatio, obſta-
bit exceptio, ne teneatur vltra quàm facere poſſit, vt
eſt tex. in l. Neſennius, in prin. ff. de re iudi. Sed huic
obſtare videtur tex. & quod ibi not. Alex. in l. ſi prior.
ff. ſol. ma. vbi eſt caſus, quòd maritus exceptione vti-

tur, ne vltra quàm facere possit, exigatur, etiam contra eum, qui per mulierem delegatus est. Respon. quòd op positio procedit, vbi maritus per hæc verba promisisset, promitto quod vxori meæ debeo, secus si dixisset, centum ex causa dotis promitto, nam tunc talis exceptio non obstaret, quòd est verum, etiam si huiusmodi delegatio ex causa lucratiua facta fuisset, ita not. voluit Bar. in l. doli. in prin. ff. de nouatio. quem sequitur Ale. in d. l. si prior. cum cõcor. de quibus ibi per eum. & per Campegi. in tract. de dote. q. 268. Si maritus promittat in 3. par. & hoc casu ad bonorum cessionem admitte-
19 tur. l. 1. C. titu. n ost. Vndecimus casus est, si maritus negans certam dotis quantitatem obtulit stare vxoris iuramento, an ipsa de quantitate per eam petita creditrix esset, quæ postmodum in iudicio iurauit maritum ex causa dotis centum sibi debere, hoc casu lex voluit maritum insolidum teneri & priuilegio aliàs sibi concesso non gaudere. tex. est not. iuncta glo. 1. in d. l. cum qui. §. si mulier. ff. de iureiuran. de cuius intellectu vide ibi Alexand. & Ias. & consequenter non gaudet etiam ob eius negationem cessionis beneficio, vt dixi supra in nono casu, nisi post condemnationem confessus fuerit iuxta ea quæ vidimus supra in 2. q. principali. sub nu. 6.
20 Duodecimus casus est, si vxor vltra legalem dilationẽ marito in dote restituenda longiorẽ concesserit, quàm de iure communi consequi debet, vt in casu. l. licet. cũ ibi not. per glos. in verbo iusta causa. ff. de pact. dotali. vbi mulier ex inopia viri longiorem terminum ad dotis restitutionem marito præstans sibi præiudicium inferre potest, elapso igitur termino non gaudebit maritus beneficio, quòd teneatur in quãtum facere potest, sed insolidum condemnabitur. text. est not. secundum vltimam lecturam glos. in d. l. sed & si ex parte. §. sed an etiam

etiam. ff. quod cum eo. ſecundum quam lecturam ita te ner Roma. in d. l. maritum. Sed contrarium tenet Bart. in d. §. ſed an etiam. dicens quòd primus intellectus gl. ibi tenendus eſt, quem ſequitur ibi Alberic. de Roſa. & Bal. & Saly. quoque vt refert Alex. in d. l. maritum. in 1. col. in fi. verſi. Quartodecimò fallit. dicens quòd illum primum intellectum videtur approbare gloſ. non autē ſecundum. Quinimmo ſecundum Saly. gloſ. vltimum approbat intellectum, quem videtur ſequi Sal. ibi, non autem primum. Nam poſtquam ſecundum intellectū retulit, in eo reſidet, dicens & ſecūdum iſtos multi, vel pauci anni, de quibus hic in litera. in iudicis arbitrio relinquitur, quam ſententiam videtur tenere glo. & ſic Saly. cum ſecundo intellectu glo. & non cum Bar. tenere videtur, & cum ſecundo intellectu tenet etiam Ang. ibi, inquiens primam lecturam gloſ. non eſſe veram & quòd vltimum intellectum approbauerit glo. hoc pro-
21 bat ut medio. Nam quando plures adducuntur per glo. opiniones & non apparet quam approbare voluerit, in dubio vltima opinio ſemper approbata intelligitur. l. qui filium. §. Sabinus. & ibi not. per glo. ff. ad treb. & ita colligunt Doct. in l. ſi idem cum eodem. §. fi. in glo. fin. ff. de iuriſd. omn. iud. & contra Bar. facit tex. in l. fi. C. ti. noſt. vbi debitor, qui à creditoribus quinquennales obtinuit inducias, non habet amplius facultatem cedendi bonis, immo etiam ſi minorē obtinuiſſet dilationē, cedendi facultate priuaretur. vt not. glo. in d. l. fi. quam communiter omnes Doct. ſequuntur ibi. & in l. alia. §. eleganter. ff. ſolu. mat. & alibi, vt refert & ſequitur Affl. in deciſ. 378. Quidam debitor. in princ. His tamen non obſtantibus Alexand. in d. l. maritum. d. verſi. Decimoquartò fallit. quē ſequitur Campegi. nullā de eo faciēs mentionem in tractat. de dote. q. 238. Quando maritus habeat.

habeat. versi. Quartodecimò fallit. in 3. par. tenet hoc di
22 ctũ Romani non esse verum. per d. §. eleganter. Quia si pacto expresso maritus renunciate non pôt beneficio, quòd non teneatur vltra quàm facere potest, etiam cũ iuramento. vt voluit Bar. & Doc. in d. §. elegãter. Afflic. in decis. 222. Dictat consuetudo. & dicemus infra in 21. q. principali. ergo nec etiam per tacitum. arg. l. qui ad certum. ff. loca. & l. si sponsus. §. si maritus. cum si mi. ff. de dona. int. vir. & vxo. cùm taciti & expressi idẽ
23 sit iudiciũ. l. cum qd. cũ materia. ff. si cer. pe. Ad ea quæ in comprobatione secundi intellectus gl. dicta sunt, respondetur. quòd regula illa non procedit, quando glo. primam opi. recitat, in secunda verò dicit, alij dicunt, vel quidam dicunt, & tunc prima opinio censetur glossæ, & non secunda. ita probatur ex glo. in rub. ff. si cer. pet. iuncta gl. in l. certi condictio. in prin. eo. tit. & facit etiam ratio, quia dictio alij, loquentem excludit, vt habetur per Bal. in l. conuenticulam. col. 4. in prin. C. de epis. & cleri. cum alijs per Parisi. adductis consi. 79. Videtur prima. col. 3. in prin. versi. Quæ dictio. nu. 21. vol. 2. & ita limitat Ias. in d. l. si idem cum eodem. in 3. limi-
24 ta. Sed ita inquit glo. in d. §. sed an etiam. ergo &c. Ad l. si. supra allegatam respondent Alex. & Campegi. vbi supra. quòd illud beneficium cessionis bonorum, propter quod debitor in acquirendis post cessionem non tenetur vltra quàm facere possit, iuxta. l. 4. & l. qui bonis. ff. tit. n o. & l. ex contractu. C. de bo. aucto. iudi. pos. non est à iure reuerentiali causatum, ptout in beneficio marito cõcesso. vt in d. §. eleganter. & in l. vnica. §. cùm autem. ibi, reuerentiæ debitũ. C. de rei vxo. actio. & beneficio patri & patrono concesso quod in reuerentia fundatum est. ut in l. pattono. ff. de re iudi. & tradit Deci. in l. venia. in fi. C. de in ius vocan. quem sequitur Roland.

Roland.consi. 37. Circa præsenrem.col.2. nu.10. vol.2. Sed in illa.l.fi. nulla deberur à creditore debitori reuerentia, immo debitor dicitur secundum eos quasi creditoris seruus.vt not.glo.in l. fideicommissa. §. si ratio.
25 de leg.3.& in l.3.C. de nouatio. ergo &c. Decimustertius casus est, si maritus, vel eius liberi artifices sunt, & artem aliquam exercent, qua mediante uictum sibi quærere potest, nam hoc casu excipere non potest, ne exigatur, nisi in quantum facere potest, sed insolidum condemnabitur.tex.est, & ibi not.glo.fi.in l. si maritus in id.vbi Bar.Alber. Bal.Pau.de Cast.& Alex.ff.sol.ma. & Amanel.de Claris aquis.in sing. 188. Item no. quòd maritus. quam glo. dicunt esse sing. Nic. de Neap. & Pau.de Cast.in d.l.maritum.nu. 8. & similis glo. habetur.in l.si quis argentum. §.sed & si quis.in glo.fi.C. de donatio.cum alijs concord. per Ias.relatis in. §. Item si de dote.col.1.versi.Nam si est persona.sub nu. 7. Insti. de actio.quamuis Aymo consi.199. Ad subtilia.col.pe. in prin.versi.Nec ob glo.vol.1.dicat glo.illam non procedere sine dubio. per ea quæ scribit Soci. seni. consi. 30.In causa dominæ Agnetis.col.fi.versi.Confirmatur hoc. vol. 4. & hoc casu cessionis bonorum beneficio
26 gaudebit, iuxta tex.in d. l. 1. C. tit. no. Decimusquartus casus est, si maritus exceptionem opposuit, quòd conueniri non debet, nisi in quantum facere potest, & ea reiecta iudex eum insolidum condemnauit, à qua sententia maritus non appellauit, non poterit postmodum in executione sententiæ de huiusmodi beneficio excipere.glo.est not.in d.l. Nesennius. §.fi. de re iudi. quamuis posset, si ante sententiam non fuisset opposi-
27 tum.vt ibi not. Prout in exceptione. inuentarij confecti dicitur, quæ si opposita fuit, & per iudicem ad ulteriora procedendo non fuit admissa, nec à non admis-

S sione

sione fuit appellatum, talis exceptio amplius opponi non poterit, nec super ea quæstio refricari. vt habetur in cle.si.de appellatio. & c.suborta. extra de re iudi.per Bar.in l. ne quicquam. §. vbi decretum. col. 2. in prin. versi. Sed quæro circa hoc. ff. de offi. procons. & lega. per Ancha.pulchrè consi.6. Viso themate.q.col.1.versi. Quò ad secundum, Alex.consi.3. In causa & lite. col. 1. versi.Sed quid opus est.vol.2.Roma.consi.384. In casu propositæ.in fi.Calcan.consi.115.Licet copiosè.in prin. & in fi.& Deci.in c.quoniam contra.col.19.in fi. versi. Dicunt tamen Mod.extra de probatio.Et nihilominus si ante sententiam non fuit opposita, in executione sententiæ opponi poterit.vt tradit Bart.& Doct.in l.ex diuerso.§.fi.ff.sol.mat.vbi Alexan.hanc esse communem opin.attestatur.& ita decisum fuit in Capel. Tholos.q. 321.Item fuit quæsitum. an hęres possit. & Aret. tradit in §.appellantur.col.13.in fi.versi.Ex quo sequitur.Inst. de exceptio.& Aufrer.in addit.ad Capel.Tholos.q.258. Item fuit quæsitum. Socer & socrus.& Roland.consil. 28.Quoniam.col.2.in princ.vol.1. Nec est mirum, quoniam regula est, quòd omnis exceptio, quæ sententiæ non repugnat, etiam post sententiam, quæ transiuit in rem iudicatam & sic in executione opponi potest.l.1. cum ibi not.per glos.& Doct.C.de iur. & fac.ignor. & est tex.& ibi glo.& Paul.de Cast.in d.l.Nesennius.§.fi. cum concord.per Are.citatis in §. sed & si quis cum parente.col.fi.versi.Quæro quando potest opponi. & ibi Ias.in vlt.col.vers.Quando autem.nu.13.Insti.de actio. & per Mod.Fanen.in tract.de pign.in 4.membr.5.par. num.10.versi.Secunda conclusio sit. Si ergo insolidum hoc casu cõuenitur, beneficio cessionis bonorum gaudebit, vt carceres effugere valeat.iuxta text. in d.l.1.C.
28 tit.no.Decimusquintus casus est, vbi maritus post sen-
tentiam

tentiam pauper & inops effectus eſſet, nam ſi hæc inopia poſt ſententiam etiam abſq; eius culpa ei obuenit, inſolidū tenebitur & non gaudet beneficio, quòd exigatur quatenus facere poteſt, ita probatur in l.rei iudicatæ. in princ.ff.ſol.mat.quod eſt valde notandum, gau
29 debit tamen beneficio.d.l.i.C.tit.noſt. Decimuſſextus caſus eſt, vbi dos ex delicto vxoris eſſet confiſcata, nā maritus à fiſco pro dote conuentus non vtitur beneficio ſibi à lege conceſſo, ſed inſolidum damnabitur, ſecundum Bald.in l.quod nomine.ff.de cond.indeb.contta Bald.multum exclamat Alexan.in d.l.maritum.col. 2.in 20.fallent. & Campegi. in d. tract.de dote.q.228. Quando maritus.circa fin. verſic. Vigeſimò fallit.in 3. par.dicentes, aut lectura Bal.eſt defectiua, aut ipſe malè loquitur.Iaſ.etiam contra Bald.duo fundamenta adducit in d.l.quod nomine. vbi de Bald.miratur, qui cum ſit tantus iuriſta, dixerit contra expreſſum caſum legis, videlicet contra tex.in l.ſi maritus.la j.ff.ſol.mat. & ibi reprehendit Alex.qui non viderit.d.l.ſi maritus.et tandem concludit, quòd in hoc caſu maritus habeat ſuum beneficium, et inſolidum non damnatur. Sed Bald. in lectura mea, dum allegat.l.ſi marito publico.ff.ſol.mat. allegat ad quæſtionem ſi maritus fuit confiſcatus & fiſcus à creditoribus conueniatur, quòd ipſe priuilegio marito conceſſo non vtetur, quia illud eſt perſonale, quod perſonam non egreditur.l.quia tale.ff.ſolu.matr. dum verò format quæſtionem de dote ex delicto vxoris confiſcata, concludit, quòd maritus contra fiſcum gaudebit priuilegio, quod habet à lege, ne cõueniatur vltra quàm facere poſſit, & pro hoc allegat d.l.ſi maritus.la i.quam allegauit Iaſ.contra Bal. ex quibus igitur patet Bal.bene locutum fuiſſe, ſed eius lectura, quam habebant Alexan. Campeg.& Iaſ.erat defectiua & arbi

ttor illam lecturam fuisse per hæc verba. Quid si dos est confiscata delicto mulieris, an maritus contra fiscum habebit beneficium mariti? dic quòd non, quia beneficium personale non transit in fiscum. l. si marito publico. ff. sol. mat. Sed vera Baldi lectura, quam ego habeo, talis est. Quid si dos est confiscata delicto mulieris, an maritus contra fiscum habebit beneficium mariti? dic quòd sic. ff. sol. mat. l. si maritus. la. 1. Quid si maritus est confiscatus. an fiscus habeat beneficium mariti? dic quòd non, quia beneficium personale non transit in fiscum. ff. solu. matri. l. si marito publico iudicio damnato. Stante igitur hac lectura, benè locutus fuit Bal. nec ab vllo reprehendi potuit, ideo casus iste ad materiam nostrã aptari non potest, quod secus fuisset, si lectura de qua
30 supra procederet. Decimusseptimus casus est, vbi mulier inops esset, sicut maritus. Nam isto casu mulier est præferenda, & sic maritus beneficio sibi concesso non vteretur, sed in solidũ conuenitur. Guil. de Cun. & Pau. de Cast. in l. traditionibus. §. si quis crediderit. ff. de pac. Bal. in l. præses. C. de serui. & aqua. Aret. in §. Item si de dote. col. 2. in princ. versi. Primò secundum Iac. de Are. & ibi Ias. in 1. col. in fi. versi. Secundò vltra glos. Instit. de actio. & abundè per Hyp. in singu. 99. Priuilegiatus, & hoc casu bonorum cessionis beneficio gaudebit, iuxta d. l. 1. C. tit. no. Quæ tamen supradicta intellige vera, nisi maritus ob status mutationem priuilegiatus sit, tunc enim beneficio gaudet, vt non damnetur, nisi in id quod facere potest. Bald. in l. 2. versic. Quartò quæro. C. quod
31 cum eo. cum alijs quę supra in 13. q. allegauimus. Decimusoctauus casus est, si maritus in administrando bona propria & suæ vxoris, dolum commisit, eo enim casu beneficio sibi à lege concesso priuatur & in solidum conuenitur. Bar. Alexand. & communiter scribentes in

d. l. etiam

d.l.etiam.§.licet.ſolut.matrim.et Bapt.de ſancto Blaſio in tract.de priuileg. dotis. in 137.priuilegio.nu.37.Idē dicas ſi dolo deſijt eſſe ſoluendo.l.vnica.§.cùm autem. C.de rei vxo.actio.et tradit idem Bapt. in eodem tract. in 314.priuileg. num.14. et his caſibus ob eius dolum etiam ceſsionis beneficium perdit.l.fi.in fi.et ibi glo.ff. quæ in frau.cred.et l.pen.ff.de iure dot. et tradit Bal. in d.l.1.col.2.verſi.Quæro vtrum ille.et col.fi.verſi.Iſta au-
32 tem renunciatio.C.titu.noſt.An autem perdat, ſi lata culpa propria bona dilapidauit? Opiniones Doct.ſunt variæ, Alexand. tamen in d.l.etiam.§.licet. col.1.verſi. Sed iuxta hoc quæro. ſub num.6.reſidet cum opi. Raphael.volentis quòd non perdat,quoniam text. in d.§. licet.dolum requirit,id eſt animum fraudandi vxorem in dote reſtituenda, bona propria dilapidando, qui quidem animus in meris finibus culpæ conſiſtere non poteſt,quia tunc non eſſet dolus.ergo &c.Et hanc opi. ſequitur Campegi. in tract.de dote.q.263. Quid ſi lata culpa.in 3.par.& ratio eſt,quia lata culpa in rebus proprijs toleratur & non punitur, quòd eſt ſecus in alienis.
33 vt per eundum Alexan.ibi in 1.not. Et idem concludo ſi bona dotalia non dolo,ſed culpa dilapidauit,ſecus ſi lata culpa,vt decidit Ang.& Doct.in l. ſi conſtante.§.ſi maritus.ſolut.mat.ſequitur Alexan.in d.§.licet.col.pe. verſi.Sed iuxta hoc quæro.Bal.nouel.in tracta.de dote. in 14.priuileg.7.par.Bapt.de ſancto Blaſ. in d.tracta.de priuile.dota.in 241.priuileg.nu.41.& Campeg. eo. tracta.de dote.q.264.Quid ſi committit. in 3. part. Et hoc caſu cùm lata culpa dolo æquiperetur.Alex. in d.verſi. Sed iuxta hoc quæro,tradit Bar.in l. quod Nerua.ff.depoſi.cum plenè not.per Cagno.in regul.contractus. in 1.not.ff.de regu.iur.perdit etiam ceſsionis refugium.d. l.fi.in fi.& ibi glo.quæ in fraud.cred.& d.l.pen.de iure dot.

34 dot. Vltimus casus est, si maritus omni iuris et legum auxilio renũciauit, eo enim casu renunciasse censetur beneficio, ne conueniatur vltra quàm facere posſit. secundum Corn.conſ.128. Circa hanc.col.pen.nu.7.verſic. Confirmantur prædicta.vol.3. Ripa. in repet.l.ſi vnquam.col.pen.num. 61. verſ. Quinquageſimoſecundò quæro.et ibi Tiraquel.in prefatio.num.121.verſ. Ex quibus fit.circa fi.C.de reuocan.donat. ideo inſolidũ conuenitur et ad ceſsionis bonorum beneficium admitte-
35 tur.d.l.1.C.tit.noſt. Vnum tamen adde quòd in omnibus caſibus, quibus poteſt maritus cedere bonis, eſt in electione hæredum mariti, vel ipſius mariti, vtrum inducias quinquennales velit, an verò cedere bonis, non autem eſt in electione vxoris de dote creditricis, vt probatur in d.l.ſi conſtante.§.quoties.in fi.ſolu.matrim.et not.gloſ.in l.fi.in verbo inducias.C.tit.noſt.et Bapt.de ſancto Blaſio.in d.tract.de priuileg.dota.in 260. priuilegio. num. 60.

SVMMARIVM.

1 *Vxor in ſolutione dotis gaudet beneficio, quod maritus habet, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, niſi tempore promiſſionis dotis in dolo fuiſſet.*

VXOR IN SOLVTIONE DOTIS AN CEDAT BONIS.

QVAESTIO. XXI. quartæ. q. Princ.

1 VIGESIMOPRIMÒ quæro, an vxor gaudeat beneficio, quo maritus in dotis ſolutione gaudet, vel inſolidum teneatur, ita vt ad bonorum ceſſionem admittatur? Reſpõ. quòd mariti beneficio gaudet. l.non tantum.ff.de re iudi.niſi tem-

si tempore promissionis dotis in dolo fuisset, cùm sciret se dotem promissam soluere non posse, eo enim casu priuilegio mariti non gaudebit, sed insolidum conuenietur iuxta glo. not. iũcto tex. in l. pe. ff. de iure dot. vt in præcedenti. q. octauo casu diximus. & hoc casu etiam ad cessionis beneficium ob eius dolum non admittetur, vt habetur in l. fi. in glo. fi. ff. quæ in frau. credi. & dictum est in præcedentibus. q. & dicemus infra in seq. & in 31. q. ergo carcerari poterit. intellige tamen hoc, vt dictum est supra in 1. q. quartæ. q. principalis.

SVMMARIVM.

1 *Socer vxoris conuentus pro restitutione dotis tàm constante, quàm soluto matrimonio gaudet beneficio, quòd non conueniatur, nisi in id quod facere potest, deducto ne egeat.*

2 *Socer viri tàm constante, quàm soluto matrimonio priuilegium habet, vt non conueniatur in dotis solutione nisi quatenus facere possit, sicut habet vxoris socer, nisi instrumento promissionis dotis eam restituere iurauerit.*

3 *Socer viri si dolum commisit inducendo generum ad matrimonium contrahendum cum eius filia sub spe dotis promissæ, quam soluere non poterat, priuilegio non gaudet, quòd conueniatur quatenus facere potest, sed insolidum condemnatur soluto matrimonio, an idem sit si constante matrimonio conuenitur & nu. 4.*

Intellectus. l. pen. ff. de iure dot. eo. nu. vsque ad fi.

SOCER

SOCER VXORIS ET VIRI an cedat bonis.

QVAESTIO. XXII. quartæ. q. princip.

1 VIGESIMOSECVNDÒ quæro, nunquid vxoris socer, & sic mariti pater pro dote conuentus insolidum conueniri debeat, & sic non soluendo ad refugium cessionis admittatur, vel beneficio gaudeat, vt nõ dãnetur vltra quàm facere possit? Respon. quòd beneficium habet, ne conueniatur nisi quatenus facere possit, deducto ne egeat. tex. est in l. sicut. ff. de re iudi. & in l. rei iudicatæ. §. socero. cum l. seq. ff. sol. ma. quod intellige non tantum constante matrimonio, verum etiam eo dissoluto. secũdum glo. in l. non tantum, in verbo condẽnatur. quã-

2 ibi sequitur Alex. in 1. col. versi. Capio glo. ff. de re iudi. An autem in socero uiri idem procedat? tex. in l. ex diuerso. in prin. ff. sol. ma. videtur velle, quòd eiusdem sit conditionis mariti socer, cuius conditionis sit pater viri & consequenter quòd vnus sicut alter indistinctè priuilegium habeat, ne exigatur vltra quam facere possit. Sed tex. in d. l. sicut. cum l. seq. differentiam inter prędictos constituere videtur, scilicet quòd viri pater indistinctè priuilegium habeat, pater verò mulieris illud tãtum habeat, si constante matrimonio, non post, conueniatur, & ideo Doctores in hoc ob varietatem. d. l. ex diuerso. in princi. & d. l. sicut. & l. pen. ff. de iure dot. vario modo locuti sunt & pro tanta Iurisconsultorum euitãda varietate. glo. in d. l. ex diuerso. in verbo iustum esse. conatur ad cõcordiam dicta iura reducere & vult quòd vterque socer supradictum beneficium habeat indistinctè tàm

ctè tàm conſtante matrimonio, quàm eo diſſoluto, niſi in inſtrumento receptionis dotis eam reſtituere iuraue rit, tunc enim contra iuramentum venire non poteſt, vt conſuluit Alber. Bru. conſ. 89. Viſo inſtrumento. ſub num. 3. & num. 8. niſi prius abſolutione à iuramento obtenta. vt concluſum fuit in Curia Tholoſa. q. 258. Itē fuit quæſitum. Socer & ſocrus. & niſi dolus à principio
3 ex parte patris mulieris interuenerit, qui generum ad matrimonium cum eius filia contrahendum induxerit ſub ſpe dotis promiſſæ, quam ſuadebat ſocer ſoluere poſſe, cùm non poſſet. per tex. in d. l. pen. in fin. de iure dot. & cum d. glo. tranſit Bar. & communiter Docto. vt refert Alex. in d. l. ſicut. quam legit cum d. l. nō tantum. col. 3. verſi. In glo. in verbo vtimur num. 13. Et Didac. Couarr. in lib. varia. reſolutio. lib. 2. c. 16. ſub nu. 9. verſ. Secundò illud eſt aduertendum. excepto Pau. de Caſt. qui inquit, aut in patre mariti loquimur & tunc plenè gaudet hoc beneficio, quia actio ad dotem reſtituendā dicitur ſoluto matrimonio nata, non ante, & iura dicūt eam gaudere, ſed in hoc malè loquitur Pau. de Ca. quia etiam conſtante matrimonio de dote conueniri poteſt per d. l. ſi conſtante. §. quoties. ſol. matr. quo caſu locum habet etiam dictum beneficium. vt per Bar. in d. l. ſi con ſtante. in prin. col. 4. verſi. Septimò quæro quid in ſocero. Item quia non diſtinguit Paul. in caſu matrimonij diſſoluti, an dolum commiſerit ſocer, vel non, & ſic dixit contra tex. in d. l. pen. Idem tamen Paul. in d. l. non tantum. ſequitur glo. ſupradictam, vt non ſit differētia, an conſtante, vel diſſoluto matrimonio conueniatur, & an ſimus in patre mulieris, vel in patre mariti ceſſan-
4 te dolo. Sed adhuc reſtat dubium vnum non leue, quid enim ſi ſocer viri à principio fuit in dolo dotem promittendo, quam ſciebat ſe ſoluere non poſſe, vt dixi, & cō
T ſtante

ſtante matrimonio conueniatur, nunquid dictum beneficium habeat? certum eſt quòd ſi ſoluto matrimonio conueniatur, non habebit, d.l.pen. Sed conſtante matrimonio, hoc opus, hic labor eſt. ſi tenemus glo. ſupra relatam in d.l. ex diuerſo contrariari videtur dictæ l.pen. & l. ſed hoc ita, de re iudi. & ſic tanta eſt inter doctores varietas ex dictarum legum varietate, quòd vix defendi poſſunt. Videtur tamen dicendum, quòd dictũ priuilegium non habeat propter d.l. ſed hoc ita. in fi. in verbo doli, & l. verum, §. tempus autem, ff. pro ſoc. facit tex. in l. etiam. §. licet. ff. ſolut. mat. & hoc tenere videtur Pau. de Caſt. in d.l. ex diuerſo. & idem ſentit Barto. in l. alia. §. eleganter. in fi. ſolu. mat. dum allegat. d.l. pen. vbi Bar. non videtur aliquam conſtituere differentiam inter patrem viri & patrem vxoris, quia ſiue pater mariti ſciens ſe non eſſe ſoluendo dotem recipiat, ſiue pater mulieris dotem promittat ſciens ſe ſoluere non poſſe, cum in dolo videantur, dictum beneficium perdunt. In contrarium facit, quia ſi hoc verũ eſſet, ſcilicet quòd beneficium perderent, ſequeretur, quòd nunquam eſſet differentia, ſi ſocer viri conſtante matrimonio, ſiue ſoluto conueniatur, cuius contrarium voluit litera in d.l. ſicut. in fi. cum l. ſeq. & d.l. pen. iuncto fine cum principio. & hoc in puncto iuris verius videtur ſecundum Alex. in d.l. ex diuerſo. in vlt. col. verſi. Sed adhuc mihi remanet, quando tempore contractæ obligationis dolus fuit commiſſus, alioquin non videtur huiuſmodi contrarietatem tutè defendi poſſe. Ad contraria ſ. de l. ſed hoc ita. & l. verum, inquit reſponderi poſſe, quòd loquuntur de dolo, qui ex poſtfacto interuenit, hoc eſt ante ſoluendi facultatem, non autem à principio contractæ obligationis, quo caſu ſiue conſtante, ſiue ſoluto matrimonio conueniatur, beneficium perdit. vt ibi.

Imo.in d.l.non tantum.in hoc paſſu cogitandum relin quit. Vnde Alex.inquit minus peccatum eſſe cogitandum relinquere, quàm Iuriſconſultorum varias ſententias demonſtrare, quoniam (ſalua eorum pace) non poteſt eorum varietas vllo pacto tutè defendi. Nihilominus ipſe aliter loquendo in d.l.ſicut,in glo.in verbo vti mur.varias refert opiniones & tandem dicta iura concordare conatur,dicens non videri benè dici poſſe,dolum,de quo loquitur tex.in d.l.pen. adaptari ad ſocerũ mulieris,cùm incertus ſit caſus & tempus reſtituendæ dotis incertum & ſpes ſit,talem ſocerum alia bona acquirere,ut etiam in octauo caſu.10.q.dictum eſt ſupra. per tex.in l.ſi defunctus.C.arbi.tute.cum vulgar. Et ex hoc fortaſſe.d.l.ſicut. vult inter ſocerum viri & ſocerũ mulieris differentiam conſtitui, alioquin difficilè forſitan eſſet diuerſitatis rationem reddere, & ita arbitratur dicta iura fore intelligenda.& ita idem Alexand.tenere videtur in d.l.ex diuerſo.col.fi.circa fi.verſi.Secundus eſt caſus.Sed huiuſmodi reſponſio non tollit contrarietatem.d.l.ſicut.in fi.ſtricta.d.l.ſed hoc ita.in princ. & d.l.pen.textus enim in d.l.ſicut.in fin.& d.l. ſed hoc ita . in prin. volunt ſocerum viri non ſoluto matrimonio,ſed duntaxat eo durante beneficium habere.l.verò pen.ibi,ſi dirempto matrimonio.vult contrarium, quòd etiam matrimonio diſſoluto habeat dictum beneficiũ, niſi in dolo fuerit,vt communiter tenent Doct. in d.l. ſicut.vt atteſtatur Alex.ibi nu.13.verſi.In gloſ.in verbo vtimur.& ſic iſta iura adinuicem contratiantur, quam contrarietatem impoſſibile eſt euitari poſſe, niſi ex mẽte glo.& Doct.dicatur.d.l.ex diuerſo. diſtingui per d.l. ſicut.in fi.& d.l.ſed hoc ita.in princ.an manente vel ſoluto matrimonio contra ſocerum agatur à marito.& d. l.ſicut. & d.l.ſed hoc ita . per d.l.pen. ſubdiſtingui, an

ſoluto matrimonio ſocer à principio dolum contra generum commiſerit. Cogita tamen.

SVMMARIVM.

1 *Procurator vel defenſor mariti gaudet priuilegio mariti eo viuente, ipſo autem mortuo condemnatur inſolidum, niſi filius eiuſdem matrimonij marito succeſſiſſet.*

PROCVRATOR VEL DEFENSOR mariti an cedat bonis.

QVAESTIO. XXIII. quartæ. q. princ.

1 VIGESIMOTERTIÒ quæro, nunquid procurator, vel defenſor mariti viuentis de dote conuentus ad beneficium ceſſionis bonorum admittatur, vel priuilegio gaudeat, quod eius principalis habet. Reſpon. quòd vtitur mariti priuilegio, ne condemnetur niſi in quantum facere poteſt, mortuo autem viro inſolidum condemnabitur. tex. eſt in l. ſi cum procuratore. & ibi no. Bar. Alex. & Iaſ. ff. de re iud. & hoc caſu ad ceſſionis refugium admittitur. l. 1. C. tit. no. niſi eſſet eiuſdem matrimonij filius, qui marito ſucceſſiſſet. vt eſt glo. ibi quã ſequitur Bar. & communiter Doc. vbi Iaſ. in pe. col. verſi. In glo. in verbo inſolidum. Pet. de Vbal. in tract. de duo. fratri. in vlti. par. col. 3. in fi. & Ancha. conſi. 411. Et prima facie. col. 1. verſi. Tertiò iſtud. num. 5. & dicemus infra. in 26. q. ſeq.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Socius ſoluta ſocietate gaudet beneficio, quod non condemnetur vltra quàm facere poſſit, niſi in inſtrumento ſocietatis iuramentum interuenerit, & niſi dolum, ſeu latam culpam commiſerit. & nu. 2.

Quod procedit tam in ſocio omnium bonorum, quàm vnius rei. eo. nu. 4.

3 Negans id quod eſt cauſa ſui beneficij perdit beneficiũ, ſecus ſi debitum negaret. & nu. 5.

SOCIVS AN AD BONORVM ceſſionem admittatur.

QVAESTIO. XXIIII. quartæ. q. Princip.

1 VIGESIMOQVARTO quæro, vtrum ſocius ſoluta ſocietate ſi non habet vnde ſoluere poſſit, ad bonorum ceſſionem admittatur, vel beneficium habeat, vt non damnetur, niſi in quantum facere poſſit? Reſpon. quòd dictum beneficium habet. tex. eſt in l. ſunt qui in id. ff. de re iudi. & l. verum, in prin. ff. pro ſoc. & Pariſ. conſi. 99. Iſte Ioannes. col. fi. nu. 64. cum ſeq. vol. 3. vbi ſocius non exigitur in plus, quàm facere poſſit, ſcilicet commodè ſecundum eius qualitatem, vt habetur in l. in condemnatione. ff. de reg. iur. & commodè dicitur facere poſſe deducto ne egeat, non tamen æs alienum deducit. d.
2 l. ſunt qui in id. Et hoc intellige verum niſi in ſocietatis inſtrumento iuramentum interuenerit, eo enim caſu beneficio prædicto non gaudet, iuxta ea quæ not. in Capella. Tholoſa. q. 258. Item fuit quæſitum. Socer & ſocrus

& foctus & Albet. Bru.consi.89.Viso instrumento.sub nu.3.& num.8.& Rolan.à Val.conf.31. Quia præsens. vol.2.Et procedit dolo cessante,si verò dolum, vel latã culpam in societate commiserit,in solidũ tenetur, cùm neque sit æquum dolum suum quenquam releuare.l. verum.§.tempus autem.ff.pro soc.& l.sed hoc ita.in fi. ff.de re iudi.& l.qui cùm se.ff.eo. & latè consuluit Cor ne.consi.128.Circa hanc. col.1.num.5.versi.His tamen non obstantibus.vol.3.& hoc casu respectu doli perdit etiam cessionis beneficium.vt est glo.sing.in l.fi.in fin. ff.quæ in frau.credi.& d.l.pen.de iure dot. Is enim qui doli ratione conuenitur,cessionis refugium nõ habet, nec priuilegio gaudet,ne conueniatur vltra quàm face re possit. vt tradit Veron.consi.9. Quidam ex delicto. nu.4.& vidimus supra in 14.q.Idem si negauerit se so-
3 cium.Nam negans id quod est causa beneficij, benefi- ciũ perdit.d.§.tempus autem. & d.l.sed hoc ita.§.quod autem.in fi.l.si vnus.in fi.ff.pro soc. not.in d.l.sunt qui in id.& l.si dubitet.§.1.ff.de fideiussor.facit text.in l.sed & si ex parte.§.interdum. & ibi Doct.ff.quod cum eo. & tradit Ias.cum multis simili.in l.quod te. col.2. in me dio.versi.Eodem modo si quis.ff.si cert.peta.& in l.qui
4 cum se.ff.de re iud.Et intellige non solum de socio om nium bonorum,sed etiam vnius rei.d.l.verum.in prin. & not.in d.l.sunt qui in id.& in his casibus carcerari po terit,à quo carcere etiam cedendo non liberabitur.d.l. fi.quæ in frau.cred.& d.l.pen.prout etiam in marito di ximus supra in 20.q.in nono casu.num.12. Si verò de- bitũ negaret,priuilegio gaudebit,vt non exigatur vltrà quàm facere potest,vt tradit Bat.in d.l.si dubitet. Mul- ta alia in proposito scripsit Aret.in §.idem si socius. & ibi Ias.sub §.sed & si quis.in 3 not. Insti. de actio. quos omnino videbis.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor non gaudet priuilegio principalis habentis priuilegium ne conueniatur vltra quàm facere potest, sed insolidum conuenitur.*

2 *Priuilegiū concessum marito, socio, & alijs de quibus in l. sunt qui in id. ff. de re iudi. non transit ad fideiussorem, ex quo est personale.*

3 *Fideiussor datus à marito soluto, vel constante matrimonio pro dote restituenda, non gaudet priuilegio mariti, secus si datus fuit à principio. & nu. 4.*

5 *Fideiussor quo casu possit se defendere vt insolidum non condemnetur, sed teneatur solum quatenus facere potest.*

FIDEIVSSOR AN CEDAT bonis, vel gaudeat priuilegio principalis debitoris.

QVAESTIO. XXV. quartæ. q. princ.

1 VIGESIMOQVINTÒ quæro, an fideiussor datus ab his qui non conueniuntur vltra q̃ facere possint, si non habet vnde soluere valeat, eodem priuilegio gaudeat, quo gaudet principalis, vel insolidum teneatur, ita vt volēs se à car
2 ceribus liberare, bonis cedere debeat? Respond. quòd insolidum tenetur & sui principalis priuilegium non habet, quia illud est personale & ad fideiussorem non transit, vt est text. in l. & si fideiussor. vbi glos. Barto. & Alexand. quem vide omnino sub. l. sed hoc ita. §. quod autem. num. 9. & ibi Ias. ff. de re iudica. & dictum est supra in 6. quæst. versic. Sed beneficium quod certis da-

tis datur.num.8.ideo ad bonorum cessionem admittitur.idem firmat Are. in §. fi. versi. In ea. ibi de re iudi. Insti.de replica.dicens hoc beneficium fideiussori non prodesse,quamuis procuratori & defensori prosit, ratio differentiæ est, quia fideiussor ex sua obligatione, vel stipulatione conuenitur. l. blanditus. C. de fideiusso. Sed defensor & procurator ex obligatione ipsius rei principalis conuenitur,vt ibi,& not.in l. alia. §.ele-
3 ganter.sol.matr. Et hoc vindicat sibi locum etiam in fideiussore mariti dato pro dote restituenda, si fuit soluto matrimonio datus,secus si à principio.vt voluit Bar. & communiter Doc.in l.si constante.§.quoties. col. 1.
4 sol.ma.Et procedit etiam si constante matrimonio datus fuit,quando maritus incipit ad inopiam uergere. iuxta tex. reputatum singularem in c. per vestras. vbi Bal. ad hoc not. extra de dona. inter vir. & vxo.de quo per Ias.in d.l.& si fideiussor. in fi. & in d. l. si constante. in prin.col.1.versi.Tertiò not.amplia.& col.10.in fi.ver
5 si.Sed æquiuocat dominus Alex. Poterit tamen dictus fideiussor à dicta cessione se defendere,vt non condemnetur nisi in quantum facere potest,si principalis comparendo in se iudicium suscipiat tanquam necessarius defensor ex persona sua propria exceptionem opponẽdo, quod facere potest. l. idemq;. §. generaliter. & ibi Bar.& Doc.ff.manda.& not. Bar.in d. l. & si fideiussor. & in l.verum.in prin.ff.pro soc. Are. in §. sed & si quis. col.fi.versi.Et prædicta exceptio. Insti. de actio. & ibi Ias.in vlti. col. in prin. versi. Nunquid autem. & idem Are.in d.§.fi.versi.Aduertas, quòd licet.Inst.de replica. vel fideiussorem procuratorem suum constituat. vt declarat etiam idem Are.in §.in omnibus.col.2. versi. An priuilegium.cum versi.seq. Insti. de fideius. alioquin si non comparuerit,& insolidum condemnetur fideiussor,

ſor, etiam principalis ad idem condemnabitur, & ſic per indirectũ excludetur principalis à beneficio, quod habet, vt non teneatur vltra quàm facere poſſit. vt pulchrè declarat Alex. in d. l. & ſi fideiuſſor. ad quem me remitto, vbi etiam quæſtionẽ ponit de eo, qui pro uſurario fideiuſſit, an vltra vſurarij facultates exigi poſſit. iuxta. c. quanquam. de vſur. li. 6.

SVMMARIVM.

1 Hæres mariti legantis in teſtamento vxori dotes ſuas ſi non habet vnde ſoluere poßit, an gaudeat mariti defuncti priuilegio, vel ad bonorum ceßionem admittatur? & nu. 3.

2 Priuilegiũ quod maritus habet, ne conueniatur vltra quàm facere poßit, conceditur à lege marito ad tempus, id eſt vſque quò ad pinguiorẽ fortunam peruenerit, vel quò ad ui xerit, & ad filios primi gradus eiuſdem matrimonij tantum extenditur, non ad nepotes, vel pronepotes. & nu. 4. & nu. 7.

3 Hæres mariti ſi filius eſt eiuſdem matrimonij, gaudet eodem priuilegio, quo gaudebat maritus defunctus, vt non conueniatur niſi in quantum facere poteſt.

5 Filiorum appellatione in priuilegijs non comprahenduntur nepotes. & nu. 9.

6 Sobolis appellatione ueniunt liberi, nepotes, pronepotes, & vlteriores.

8 Priuilegium filijs conceſſum in præiudicium tertij ad nepotes non extenditur, ſecus ſi tertij præiudicium non concernit.

HÆRES MARITI AN CEDAT bonis, vel gaudeat defuncti priuilegio.

QVAESTIO. XXVI. quartę.q.Princ.

1

IGESIMOSEXTÒ quæro, nunquid hæres mariti in solutione dotis vxori in testamento relictæ, si non habet vnde satisfacere valeat, ad bonorum cessionem admittatur, vel gaudeat priuilegio, ne conueniatur vltra quàm facere possit, quo maritus defunctus uti poterat? Videbatur dicendum quòd ad solutionem integræ dotis relictæ teneretur, per tex. in § sed si vxori. Insti. de lega. & quod
2 ibi not. Et est ratio, quia priuilegium illud personale est & ad hæredes non transit. l. maritum. & l. quia tale. ff. sol. ma. Nam hoc priuilegium, quod maritus habet, vt non exigatur vltra quàm facere possit, ad tempus marito à lege conceditur, vsque quò ad pinguiorē fortunam peruenerit, ad quam lex ipsum venire præsumit arg. tex. in l. si defunctus. cum vulg. C. arbi. tute. vel quò ad vixerit, & sic cum ipsius vita extinguitur. vt declarat Bar. in l. ex diuerso. §. si in iudicio. in fi. ff. sol. ma. meri-
3 tò ad hæredem non transit. Tu dic quòd gaudet mariti priuilegio, si hęres erit filius ex eodem matrimonio natus. tex. est in l. etiam, in prin. & ibi not. Bar. & communiter Doc. vbi latè per Alex. ff. sol. ma. glo. est not. in l. si cum procuratore, & in l. sciendum. ff. de re iudi. & est glos. in l. liber captus. in fi. & ibi not. signat Bald. C. de postli. reuer. vbi quærit, an mater petere possit filiū pro dote carcerari, & respondet quòd non, quia filius ad dotis restitutionē matri non tenetur, nisi quatenus facere

potest,

pōt,& allegat.d.l.ēt.idē firmat Pet. de Bellaperti. in §
4 sunt præterea.col.1.versi. Aduertatis istud priuilegiū.
Insti. de actio.Et ideo dixit Ang.in d. l. etiam. in prin.
cum quo transeunt Imo. Roma. & Pau. de Cast. quòd
priuilegium marito concessum, ne exigatur nisi in quā
tum facere possit,ad filios primi matrimonij, non au-
5 tem ad nepotes, vel pronepotes extenditur. Quia ex
alio matrimonio sunt nepotes,& filiorum appellatio-
ne in priuilegijs nepotes non comprænduntur. l.
sed & milites.versi.Hic autem.ff. de excusa. tuto. Bar.
tamen in d.l.si cum procuratore. in fi. tenet illud priui
legium transire ad omnes de sobole,per tex. in auct. Si
6 quid.C.qui potio.in pign.habe. Quia sobolis appella
tione liberi, nepotes, pronepotes, & vlteriores veniūt
vt est tex. in §. si quis autem defunctus. in auct. quib.
mod.natu.effi.sui.probatur in l.2.C. de infanti.exposi.
iuncta.l.1.C.de alen.libe.& contra Ang.tenet Iac.But.
quem sequitur Bar.in l.liberorum.col.5.versi. His præ
missis reducamus hanc materiam ff.de verb. signi. Ale.
7 verò in d.l.etiam.in 1.col. versi. Sed pro concordia. di-
stinguit,Aut loquimur de priuilegio de quo in d.l.etiā.
& tunc quia litera clarè de filijs ex eodem patre & ea-
dem matre loquitur,non comprehenduntur nepotes,
nec vlteriores,& sic procedit opin. Ang. & sequacium.
8 Et hoc est,quia priuilegium filijs concessum ad nepo-
tes in præiudicium tertij non extenditur.Bart.in d.l.li-
berorum.col.4.post princ.versic. Quæro quòd in rescri
pto.& Ancha.in cle.1.col.3.versic.Tertiò quæro.de ba-
ptis. Aut tale priuilegium tertij præiudicium non con
cernit, & tunc transit ad nepotes.l. diuo Marco.C.de
quæstio. & hac distinctione vtitur Bald. in l.maximum
vitium.col.2.& 3.C.de libe.præteri. & in d.l.sed & mi-
lites.Aut loquimur de priuilegio dictæ auct. si quid. &

tunc quia ille tex. expressè de sobole loquitur, ad nepotes transit, & ideo dictum Bar. in d. l. si cum procuratore. non plenè probatur in d. auct. si quid: Quia in casu quæstionis Bar. de priuilegio priuilegium tertij concernente agebatur, nec illud in dicta auct. si quid. exprimitur, nisi dicas secundum Ias. in d. l. si cum procuratore. col. pen. in fi. versi. Tu pondera diligenter defendendo Bar. quòd nepotes ex eodem matrimonio, scilicet aui & auiæ descendunt, cuius vigore agit contra istos nepotes ad dotem, ipse tamen contra Bart. tenet non ob-
9 stante supradicta Alexandri distinctione. Quia in priuilegijs, quæ strictè interpretanda sunt, filiorum appellatione, non nepotes, neque pronepotes veniunt, vt inquit Ang. & sequaces, præsertim vbi priuilegium filijs concessum tertij creditoris præiudicium concernit, vt dictum est. Concludo igitur quòd in casu nostro filij tãtum, non autem nepotes priuilegium habent eius qui non tenebatur, nisi in quantum facere poterat. & ista est communis opin. quam refert & sequitur Neguſan. in tract. de pign. in 4. membro secundæ partis. num. 95. versi. Sed difficultas est. Et ideo non filij, sed nepotes ad integram dotem tenentur, & si nepotes nõ habent vnde soluant, ad bonorum cessionem admittuntur. l. 1. C. rit. nostro.

SVMMARIVM.

1 *Donator factus inops ante tempus traditionis rei donatæ priuilegium habet, vt non exigatur, nisi quatenus facere potest, deducto ne egeat & ære alieno deducto.*

Cautela excipiendi pro donatore qualiter fieri & proponi debeat.

2 *Donator insolidum donatario tenetur ad rem, & fructus penes ipsum*

nes ipsum existentes, seu dolo consumptos, si possessio rei donatæ iterum ad manus ipsius peruenerit & rei vindicatio ne ad rem illam donatam conuentus fuerit.

3 *Donator negans bona donata donasse, in solidum à donatario conuenitur*

4 *Donator in solidum conuenitur, si donauit in opus publicum construendum.*

5 *Donator si constituit ab initio se rem donatam nomine donatarij possessurum, in solidum conuenitur.*

6 *Donator renunciare potest beneficio quod habet, vt non conueniatur vltra quàm facere possit.*

DONATOR EFFECTVS inops ante traditionem rei donatæ an cedat bonis.

QVAESTIO. XXVII. quartæ. q. princip.

1 Vigesimoseptimò quæro, donator, qui purè & simpliciter ex sua mera liberalitate donauit & donatario bona donata infra certum diem, tradere & consignare promisit, vtrum factus inops ante tempus traditionis beneficiũ habeat, ne conueniatur vltra quàm facere possit, vel insolidum teneatur, ita quòd si soluere non potest, ad cessionis beneficium admittatur? Respon. quòd beneficiũ habet, vt non exigatur, nisi in quantum facere potest, deducto ne egeat, & alieno ære deducto. tex. est in l. inter eos. §. is quoque. & l. exhæredatum. & l. ne liberalitate. ff. de re iudi. & facit tex. in l. maritus facere. sol. mat. tradit Deci. in l. diuus. num. 9. versi. Vltimò ad declarationem. ff. de reg. iur. & Rolan. consil. 37. Circa præsentem.

tem.col.2.num.2.vol.2. Cautelam autem excipiendi ꝑ donatore ponit Aret.in §.appellantur.col.4.ante fi.ver
2 sic. Vltimò no.Insti.de excep. Fallit tamen si rei donatæ possessio ad manus donatoris peruenit, & rei vindicatione ad rem illam donatam à donatario fuit conuentus, nam isto casu beneficio, de quo supra, non vtitur, sed insolidum tam ad rem ipsam, quàm ad fructus penes ipsum existẽtes, seu dolo consumptos, pro quibus iuratur in litem, condemnatur, vt est tex. & ibi pulchrè per Alexã. post alios in l.Nesennius.§.fundum.ff.de re iud.& est text. in §.sed & si quis.versi. Idem si quis. vbi Are.& Ias. Instit. de actio. & quò ad rem & fructus penes donatorem extãtes ad bonorum cessionem admittitur, quò verò ad fructus dolo consumptos cessionis beneficium perdit.iuxta not.per Pau.de Cast.in l.etiã. §.licet.num.2.versi.Quæro quid in alijs.ff.solut. matri.
3 Fallit etiam si negaret donans bona illa donasse, nam eo casu insolidum cõuenitur.vt est tex. in l.sed hoc ita. in fin.ff.de re iudi. Et hoc casu per eius dolum cessionis beneficium perdit.l.fi.in fi.& ibi glo.ff.quæ in frau. cre
4 dit.& diximus supra in 24.q. Fallit quoq; nisi esset donatio in opus publicum constituendum, quo casu insolidum tenetur. Alex.in l.qui ex donatione.ff. de donatio. An autem hoc casu cessionis beneficio gaudeat?
5 vide quæ supra scripsimus in 9.q. Item fallit si donans se ab initio donatarij nomine possessurum constituerit, qui postea rem ipsam à donatore petit, nam hoc casu donans eo beneficio vti poterit, non magis quàm si rem semel realiter tradidisset, vt not.tradit Tiraquel.in tract.de iure constitu.in 1. part.nu.29.versi.Et in simili.
6 Fallit quoque in donatione remuneratoria, nam hoc casu donans eo beneficio gaudere non põt secundum Ange.in d.l.sed hoc ita, in princ.& Roma.consi.26.Pro decisio-

decisione.col.si.post princ.versi.Tertiò quia licet. quos sequitur Roland.consi.5.Pulchra.col.4.in prin.nu.16. vol.1.sed insolidum conuenitur, & sic ad cessionis beneficium admittitur. An autem donator beneficio, vt non conueniatur in plus quàm facere potest, renuncia re valeat? conclude quòd sic. vt per Alex.in l.alia.§.ele ganter.col.pen.num.16.ff.sol.matr.

SVMMARIVM.

1 *Debitor qui malitiosè bona sua in fraudem creditorum dissi panit omnia sua bona alienando, vel maiorem partem, perdit beneficium cessionis bonorum, & etiam extra ordinem puniri debet.*

Debitor, qui bona sua in ludo, vel in meretricibus consumpsit in fraudem creditorum, ad bonorum cessionem non admittitur.

2 *Debitor si dolosè cum creditore versatus est, cessionis beneficium perdit.*

3 *Nemo ex proprio delicto praemium reportare debet.*

4 *Debitor condemnatus si statim ad mandatum alterius iudicis alteri creditori bona insolutum, ob eius fraudem ad cessionis refugium non admittitur.*

5 *Debitor qui malitiosè & in fraudem creditorum bona sua cō sumpsit, si ad pinguiorem fortunam peruenerit, non gaudet beneficio, quòd non conueniatur vltra quàm facere possit, sed insolidum exigetur.*

6 *Debitor quamuis bona immobilia dolosè alienauerit in fraudem creditorum, ex quo poterunt illa per creditores actione pauliana reuocari ab his, qui ea possident, poterit tamen cedere bonis.*

DEBITOR

DEBITOR BONA IN FRAVdem creditorum dissipans an bonis cedere possit.

QVAESTIO. XXVIII. quartæ. q. princ.

1 IGESIMOOCTAVÒ quæro, nunquid debitor, qui bona sua in fraudem creditorum omnia bona, vel maiorem partem alienando iuxta.l.omnes. §. lucius. ff. quæ in frau. credi. malitiosè dissipauit, vel in ludo perditionis bona sua consumpsit. vt.l.si quis cùm sciret.ff.de vsucap. pro emp. vel in meretricibus, quæ perditorum animam & corpus deuorant. vt l.1.C.de natu.libe. beneficium cessionis bonorum habeant? Respon. quòd nõ. vt est tex. in l.fi. secundum glo. fi. ibi communiter approbatam. ff. quæ in frau.credi.l. pe.ff.de iure dot.l.si quis dolo. in prin.ff.de re iudi.& §.item si quis in fraudẽ.& ibi Doct. Insti.de actio.Pet.Iac.in sua prati. tit. nostro.in pe. col. versi.Item si quis.Domini de Rota. in decis. 83. No.ꝗ vbi monachus. in fi. in antiquis. Imo. in c. Odoardus. col.3.in princ.versi.In glo. fi. ibi quia periurus. nu. 18. extra de solutio.Bar.in l.alia.§.elegãter.in fi.ff. sol. ma. firmat Bal.in l.1. col.2. versi. Quæro vtrum ille qui studiosè.& col.fi.versi.Ista autem renunciatio.& ibi Ang. qui illam.l.fi.dicit esse sing. & alibi non reperiri. C. tit. no.idem Ang.in d.§.eleganter.nu.4.& Bal.in §.fi.ad fi. Insti. de actio.Saly.in d.l.1.col.2.in prin.versi.Oppo.tertiò.Ang.in l.nemo carcerem. C.de exact. tribu. li. x.& in l.4.ff.tit.no.& in l.si fraudator.§.hæc actio.ff. quæ in frau.credi.cum concord.per Alex.citatis in d.§. elegan ter.col.5.in prin.versi.Et in quantum,Bar. Ate. in d.§. fi.in

fi. in prin. & ibi Iaf. in 2. col. ad fi. versi. In ea. glo. & col. pe. in prin. versi. Nonò prædicta regula. vbi addit Are. quòd talis debitor carcerari potest, & etiam extra ordinem puniri, & tali casu non iuuatur cedēdo bonis. Prædictam cōclusionē firmat Imo. in c. lator. col. 5. in prin. versi Primus est, extra de pign. Veronen. consi. 9. Quidam ex delicto. nu. 4. versi. Et eandem opi. vbi tenet φ qui ratione doli conuenitur, cessionis beneficium non habet, nec priuilegio gaudet, ne conueniatur, nisi in quantum facere potest. Bal. nouel. in tract. de dote. priuile. 4. septimæ par. & latè consuluit Parisi. consi. 94. Spectabiles. col. 2. versi. Minus etiam poterunt. & col. 7. in fi. versi. Nec istis obstabit. & col. pe. post prin. versic.
2 Quoniam ut ex verbis. vol. 1. Quod etiam procedit si debitor cum creditore dolosè versatus est. vt consuluit Pau. de Cast. consi. 179. Viso puncto suprascripto & allegationibus. ad fi. vol. 2. in nouis. quem sequuntur quidam in apost. ad Bart. in d. §. eleganter. & in l. etiam. §. licet. in vltima apost. ff. solu. ma. Ausre. in addi. ad Capel. Tholosa. in decis. 456. Item fuit quæsitum. Quidam Monachus. & Plot. in repeti. l. si. quando. nu. 179. versi. Sic & contrahens. C. vnde vi. Et ratio prædictæ conclu
3 sionis reddi potest, Quia non est æquum quēquam ex proprio delicto releuari, & præmium reportare. l. verū. §. tempus autem. ff. pro soc. & c. intelleximus. extra de iudi. per Io. de Ana. consi. 80. Visis & intellectis. ante fi. facit tex. in l. non fraudantur. §. nemo ex suo delicto. ff. de reg. iur. & l. relegatorum. in fi. ff. de interd. & relega.
4 Et prædicta procedunt, si debitor condemnatus fuit, & statim post condemnationem ad alterius iudicis mandatum dat alteri bona insolutum, ex hoc enim præsumitur fraus, per quam ad cessionis beneficium non admittitur. vt determinat Rota in recollectis Belleme. in

X decis.

5 decis.261. In causa mea. Et in tantum est vera prædicta conclusio, quòd etiam si talis consumptor ad pinguiorem peruenerit fortunam, non habebit beneficium, de quo in l.4.& 6.ff.tit. no. & in l.ex contractu. C. de bo. auc. iudi. possi. sed insolidum conuenietur. vt est tex. sing. secundum vnam lecturam glo. ibi per Bar. approbatam. in d.l.fi. quæ in frau. credi. quam sequitur Ias. in d.§.fi.col.2.in prin. versi. Secundò ergo limito. Insti. de actio. & ideo incarcerari posset, & in carceribus mori secundum Pau.de Cast. in d.l.etiam.§.licet.versi. Quæro. Quid in alijs debitoribus.fol. matr. Restringitur ta-
6 men prædicta conclusio, si bona consumpta erant mobilia, secus si immobilia, nam ex quo immobilia in esse reperiuntur, licet penes alium, possunt per creditores actione pauliana reuocari ab his, qui illa possident. isto casu dicit Pau.de Cast.in d.versi. Quero quid in alijs debitoribus. quòd talis consumptor & fraudator poterit cedere bonis. allegat Dyn. ita tenere in d.§.Item si quis in fraudem. idem firmat & sequitur Alex. in d.§. eleganter. in 5.col.versic. Vbi hoc limitat.num.14.quod est valde notandum.

SVMMARIVM.

1 *Debitor priuilegiatus, qui ex delicto commisso effectus est inops, & non habet vnde soluere possit, retinet priuilegiũ, quod habet, ne conueniatur vltra quàm facere possit.*

DEBITOR

DEBITOR PRIVILEGIATVS pauper ex delicto commiſſo effectus an retineat eius priuilegium, vel cedat bonis.

QVAESTIO. XXIX. quartæ. q. Princ.

1 IGESIMONONÒ quæro, vtrum debitor priuilegiatus, qui ex maleficio quod cõmiſit, ad tantam deductus eſt paupertatem, quòd debita perſoluere non poteſt, & eſt de illis, qui non exiguntur in plus quàm facere poſſunt, dictũ beneficium retineat, vel bonis cedere teneatur? Videtur dicendum, quòd illud non retineat, quia dignũ eſt, quòd malè meriti egeſtate laborent.l.bona fides.ff.depoſi.facit text.in l.pen.in fin.quæ eſt ad hoc ſing.ff.de iure dot.In contrarium videtur, quia illud maleficium contra creditorem agentem non fuit commiſſum, ſed contra tertium.argum.l.Fulcinius.§.quid ſit latitare.ff. ex quibus cauſ.in poſ.ea.Bal.tamen in c.quæ in eccleſiarum.col.3.in princ.verſi.Accipio ſecundam gl.extra de conſtitu.quem refert Iaſ.in l.quod nomine.verſi. Vltra quos.ff.de condi.indeb.decidit, quòd dicto priuilegio priuatur ob eius latam culpam, vel dolum, qui ad caſum ordinatum proceſſit, ideo ſibi imputare debet.al legat text.in c.Odoardus.extra de ſolutio.& l.Titius.ff. de procura.& l.ſi ne hæreditaria.de negoc.geſt. & facit tex.in reg.damnum quod quis.& ibi Dy.de reg.iur.in 6.& per eundem in reg.peccatum.ad fin.eo.tit. Tu dic quòd non ſolum ob culpam quis non perdit beneficium, quod habet, ne conueniatur vltra quàm facere poſſit, vt eſt text.in l.verũ.§.tempus.ff. pro ſoc. & tenet

Bar.in l.etiam.§.licet. versi.Quæro quid de alijs.ff. sol. ma.quem sequuntur ibi Doc. & refert & sequitur Ias. in d.l. quod nomine.d. versi. Vltra quas. Sed nec etiam qui dictum beneficium non habet, cessionis bonorum beneficio priuatur.vt vidimus supra.in 15.q. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Debitor, qui sub spe cessionis bonorum debita contraxit, ad cessionis beneficium non admittitur.*

2 *Venditor sciens super frumento futurum edictum, si illud vendit statim carius, ad restitutionem tenetur. & ad interesse.*

Idem de expendente monetas, quæ statim per edictum prohiberi debent.

DEBITOR SVB SPE CESSIONIS CONTRAHENS NON POTEST CEDERE BONIS.

QVAESTIO. XXX. quartæ. q. Princip

1 TRigesimò quæro, nunquid debitor, qui sub spe cessionis bonorum debita contraxit, ad bonorum cessionem admittatur? Respon. quòd non, secundum Dy. in reg. peccatum. in fi. de reg. iur. in 6. sequitur Ang. in l. 4. versi. Item non gaudet. ff. tit. no. bene facit quod not. Bar. in l.1. §.1.ff.si q̃s testa. lib. esse ius. fue. de Præfecto Vrbis Romæ multa debita contrahente sub spe quòd ab omnibus eius debitis in aduentum Imperatoris liberetur. & quod not. idẽ Bar. post Guil. de Cu. in l. contra legẽ. ff. de legi. de eo qui sciebat super frumento futurũ edictum, & illud incõtinenti carius vendit, quòd per eius dolum

dolum nedum ad restitutionem tenetur, vt tradit Affli. in decis. 399. Fuit latum laudum. num. 9. & latè scribit Veronens. in l. quæritur. §. fin. q. 1. nu. 11. cum seq. ff. de edili. edic. sed etiam ad eius interesse, vt voluit Roman. in sing. 286. Nunquid si sum magnus mercator. & Fel. in c. 2. col. 3. num. 8. versi. Et pro hac limitatione. extra de constitutio. cum alijs per Mod. citatis in addi. ad Roma. in d. sing. 286. & tradunt Mod. Anconi. in tracta. de mercatu. sub rub. de sponsio. in 4. par. versi. Item quæro
2 Vincentius. sub nu. 2. Quod idem firmari potest de eo qui prohibitionem monetatum futurā sciebat, si illas statim expendidit, vel de illis creditori satisfecit, illas recipere tenetur & bonas ac expendibiles loco earum restituere. sequitur Ias. in fi. col. pen. in princ. versi. Vndecimò fallit. Insti. de actio. Mod. Bonon. in rub. ff. de fideiusso. nu. 88. versi. Et facit optimè. & Boer. in additio. ad Dyn. in d. reg. peccatum. in fi. & Grat. consi. 110. Thema tale est. col. 2. in princi. num. 16. versic. Item videtur decidi. vol. 1.

SVMMARIVM.

1 Debitor qui tempore contracti debiti sciebat se non esse soluendo ad bonorum cessionem non admittitur. & quomodo procedat. num. 4. 6. & 7.

2 Tex. in l. pen. ff. de iure dot. quomodo procedat.

3 Prodigus si ad emendum emptorem induxit, ex quo dicebat doctoris habere consilium non valere curatoris dationem & bonorum interdictionem, emptori non præiudicat & ob eius dolum non potest cedere bonis.

4 Deceptio & non decipientibus iura subueniunt.

Prodigus non excusatur in delictis.

5 Beneficium cessionis bonorum dicitur esse de iure speciali, idest

id est contra generales regulas iuris communis.

6 *Debitor si tempore contractæ obligationis pauper erat, nec hodie eius conditionem deteriorauit, bonis cedere potest.*

DEBITOR TEMPORE DEbiti sciens se non esse soluendo, ad bonorum cessionem non admittitur.

QVAESTIO. XXXI. quartæ. q. princ.

1 TRigesimoprimò quæro, an debitor, qui tempore cõtracti debiti pauper erat, & sciebat se non esse soluendo, ad refugium cessionis bonorum admittatur? Respon. quòd non. text. est multum not. in l. pe. in fi. ff. de iure dot. per quem tex. ita not. decidit Bar. in l. alia. §. eleganter. in fi. ff. sol. ma. cum quo transeunt ibi Aug. & communiter Doc. excepto Raph. Cuma. qui asserit casum in d. l. pe. non probare hanc generalem doctrinam Bar. quoniam ibi priuilegium perditur, quod iure speciali introductum est, nõ autem de beneficio iure cõi indulto loquitur, vnde nimirũ si facilius perdit, quod de iure speciali conceditur, arg. l. eius militis. §. militia missus. ff. de testamen. mili. Non tecedas tamen ab opi. Bar. cũ quo etiam transit Ang. in l. 4. ff. tit. no. Bal. in §. fi. in fi. Insti. de actio. per text. in d. l. pe. Cardi. & Imo. in c. latot. col. 5. in prin. versi. Secundus est, sub nu. 19. extra de pigno. & in c. Odoardus. de solutio. & nouissimè Plot. in repeti. l. si quando. nu. 179. versic. Sic & cõtrahens. C. vnde
2 ui. Quod dictum Bar. confirma per id quod voluit Pau. de Castr. in l. etiam. §. licet. ad fi. versi. item quid si non disputa-

disputauit.solu.matri.dicens tex.in d.l.pe.intelligi debere, quando debitor asserens se idoneas habere facultates creditorem ad secum contrahendum dolo induxit.ita sonat ille tex. in ratione sui secundum ipsum.
3 Pro quo faciunt quæ in not. q.ad propositum dixit idē Pau.de Cast.consi. 248. Visis & ponderatis omnibus. col.2.circa medium.versi.Plus dicitur, quòd cùm Thadeus.vol.2.in nouis.quem refert & sequitur Aymo cōsi.192.Casus ita habet.col.6.versi. Alibi scribit Pau. de Castr.vol. 1. Quòd si prodigus emptori dixit, ne emere dubites, quia consilium doctoris habeo, qui consuluit curatoris dationem, & bonorum interdictionem tanquam prodigo factam non valere, & ipse emptor suasione & dolo ipsius fuit ad credendum inductus, ipsum venditorem alienandi potestatem habere, etiam si re vera non habebat, nō debet sibi emptori imputari posse cur illi crediderit, quia dolo versatus est, immo
4 subueniri debet. Cùm deceptis & non decipientibus iura subueniant.l.2.§.verba.ff.ad Velleya. & l.si decipiē di.cum simi.C.eo. Et propterea prodigus hoc casu insolidum ab emptore conuenietur ad rem venditam, & ideo tàm per ea, quæ diximus supra in 12.q.quàm etiā ob eius dolum non potest cedere bonis, vt not.per glo. fi.in l. fi.ff.quæ in frau. credi. & per Veronen. consi. 9. Quidam ex delicto. vbi concludit quòd quando quis ratione doli conuenitur, non potest cedere bonis, cùm etiam prodigus non excusetur in delictis, ut per Bar.& scribentes in l.is cui bonis.ff. de verbo. obli. cum concord.de quibus per Mod.Rhegy. in repeti.l. obseruare. super.§.Circa quartum.col.6.nu.21.versi.An autē prodigus excusetur.fol.100.C. quorum appel.non recipi. vbi etiam sub nu.25.in fi.dicunt, quòd dormiens si eius vitium sciebat, & dolosè dormierit, vt homicidium cōmitteret,

mitteret, non excusatur, ita ergo in casu nostro cùm dolosè emptorem ad rem emēdam induxerit, vt supra, cessionis beneficium perdit. & cum Bar. tenet Ias. in l. si ab arbitro. col. 2. versi. Limita quatuor notabilibus modis. ff. qui satisd. cog. & Boeri. in decisio. 349. Quæritur an ciuiliter. col. 9. versi. Et pro decisione quæstionis nostræ. Si verò dolus non interuenisset, tunc videretur creditor secum contrahens eum velut idoneum approbasse. arg. l. 3. ff. de fideius. & l. qui cum alio. ff. de reg. iur. ratio igitur illius tex. in d. l. pe. non fuit specialitas, sed debitoris dolus, vt etiam satis supra dictum est in 22. q. super materia. d. l. pe. quæ vult socerum viri dotis debitorē per eius dolum beneficio, quod habet à lege, priuari, quia generum creditorem insidiari vo-
5 luit. Non ob. Raph. ratio. Quia etiam beneficium cessionis bonorum dicitur esse de iure speciali, idest contra generales iuris communis regulas, quæ habent, ꝙ ius creditori acquisitum, puta de conueniendo debitorem insolidum, sine facto suo à se auferri non debet.
6 l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. Nec ob. si diceretur, quòd debitor tempore contractæ obligationis pauper esset, & hodie eius conditionem non deteriorauerit, bonis cedere potest, ex quo imputari creditori debet, qui cum eo sic paupere contraxit. l. is à quo. in fi. cum l. seq. ff. vt in pos. lega. & l. qui bona. §. de illo. ff. de dā.
7 infec. Quia istud procedit, si à principio nullus interuenit dolus, secus si debitor inducens creditorem ad secum contrahendum dolum commisit. vt dictum est supra, vel nisi creditor iustam credendi causam ipsum esse sufficientem habuisset, ex quo diues reputabatur, & de nouo post contractam obligationem ad eius peruenit notitiam ipsum non esse, isto casu excusandus est creditor, nec ipsi imputari debet. arg. l. in confirmādo.

ff. de confir. tuto. & c. pastoralis, extra de excep. & ita tenet Pau. de Cast. in l. in omnibus. ff. de iudi. & in d. l. etiam. §. licet. in fi. sol. ma. quem sequitur Fely. in c. significauerunt. col. fi. in prin. versi. Limita nisi tempore contractus. nu. 31. extra de iudi. ideo debitor per eius dolum & fraudem in contrahendo commissam ad cessionis beneficium admitti non debet. d. l. fi. in fi. & ibi glos. quæ in frau. credi. & d. l. pe. de iure dot. & Veronen. d. consi. 9.

SVMMARIVM.

1 *Spoliator ad cessionis beneficium admittitur etiam quòd spoliatus non fuerit integrè restitutus ad fructus, in quibus spoliator fuerat condemnatus, nisi ipse per dolum, fraudē, & cum inuasione spoliauerit.*

SPOLIATOR CONDEMNATVS ad fructus an ante illorum restitutionem bonis cedere valeat.

QVAESTIO. XXXII. quartę. q. Princ.

1 TRIGESIMOSECVNDÒ quæro, an spoliator volens cedere bonis audiendus sit, antequàm spoliatus integrè restitutus fuerit ad fructus, in quibus spoliator condemnatus fuit? Videbatur dicendum quòd non. arg. tex. in c. alma mater. §. illis. in fi. de sent. excomm. in 6. vbi si quis delictum cōmisit, propter quod lata fuit interdicti sententia, nisi prius de ipso delicto satisfecerit, aut cautionem præstiterit, non debet ei aliquatenus pœnitentiæ

 benefi-

beneficium concedi. facit tex. in l. pen. & ibi Bar. ff. tit. no. & quod not. Inno. Abb. & alij in c. Odoardus. de solutio. & Doct. in l. 1. C. tit. no. & vidimus supra in 2. q. principali. quòd non audiatur debitor, nisi prius debitum confessus fuerit, vel fuerit condemnatus. Contrarium tamen decidunt domini de Rota in decis. 554. Vtrum spoliator. in antiquis. per nota. per Archi. in c. quia sæpe. in fin. de electio. in 6. & in c. quanq. versic. Sed nunquid. de vsur. eo. li. & per Spec. in §. 1. col. 4. ver. Sed cùm spoliatus. in tit. de petito. & poss. Limitatur tamen nisi spoliator per dolum, fraudem & cum inuasione spoliauerit, quia tunc ad cessionis refugium non admittitur. vt reperitur decisum in Capel. Tholos. q. 466. Item fuit quæsitum. quidam Monachus. & ita tenuit prius Rota in decisio. 83. Nota quòd vbi Monachus. in antiquis.

SVMMARIVM.

1 *Colonus partiarius si non habet vnde portionem domini soluere valeat, beneficio gaudet, ne exigatur vltra quàm facere possit, nisi in instrumento locationis iurauerit portionem domino consignare, & nisi dolosè contraxerit & animo opponēdi dictum beneficium tēpore solutionis. & nu. 2.*

Colonus partiarius æquiparatur socio.

Colonus partiarius propter periurium ad cessionem bonorum non admittitur. sub nu. 2.

3 *Beneficium ne quis exigatur nisi in id quod facere potest, deducto ne egeat, operatur vt ipse necesse non habeat cedere bonis.*

COLONVS

COLONVS PARTIARIVS an cedat bonis.

QVAESTIO. XXXIII. quartæ. q. princ.

1 TRigesimotertiò quæro, nunquid colonus partiarius ſi tempore conſignationis fructuum non habet vnde ſoluere valeat, ceſſionis bonorum beneficio gaudeat, vel beneficio ne exigatur vltra quàm facere poteſt? Reſpond. quòd cum ipſe ſocio ęquiparetur, beneficio gaudet, ne conueniatur, niſi in quantum facere poteſt, ſicut alij ſocij. vt in l.verum. in princ. ff. pro ſoc. & in l.ſunt qui in id.ff. de re iudi. quod expreſsè tenet Fulgoſ. in l. ſi merces.§. uis maior.ff.loca.quam ſequitur Ang.de Peri.in tract.de paleis & oliuis. col.3.verſi. Ad tertium autem reſpondeo. ibi ex quibus etiam tertia differentia.de quo mentionem facit Pet.de Vbal. in tract.de duob.fratr.in 11.par.q.9.ſub nu.10.col.3. verſ. Ex quibus etiam tertia differentia colligi poteſt. & Cremen.in ſing.156.Tu ſcis quòd ſocius.& Nico. de Milis. in ſuo repertorio.in verbo Colonus.& Are.Inſti.de lo-
2 ca.in prin.num.4.Quod intelligo verum, niſi colonus ipſe in inſtrumento locationis iurauerit domino ſatiſfacere, eiusque portionem conſignare, nam ratione iuramenti illo beneficio non gaudebit, & illud opponere non poterit, iuxta ea quæ tradit Capell.Tholoſa.q.258.Item fuit quæſitum. Socer & ſocrus,& Alb. Brun.conſil.89. Viſo inſtrumento.ſub nu.3.& num.8. & diximus ſupra in 24.q.nu.2.Nec etiam ad bonorum ceſſionem propter periurium admittetur, ex eo quòd infra terminum per eum promiſſa non adimpleuit. vt diximus ſupra.in 3.q.principali.ſub nu. 17. Limita etiã

nisi cum domino dolosè contraxerit, & animo ac intẽtione dictum beneficium opponendi tempore quò fructuum consignationis & solutionis venerit dies. vt dictum est supra in 30. & 31. q. & consuluit Corne. consi. 128. Circa hanc. col. 1. nu. 5. versi. His tamen non obstantibus. vol. 3. Aduerte tamen quòd hoc beneficium, ne quis teneatur vltra quàm facere possit, operarur, ne habeat debitor necesse cedere bonis, nam cùm non teneatur in plus quàm facere possit, habita ratione ne egeat, iuxta. l. in cõdemnatione. ff. de reg. iur. cum sim. cogi non potest cedere bonis, ergo pro tali debito carcerari non potest, & consequenter non cedit bonis. ita Are. in §. sed & si quis. in prin. Insti. de actio. alioquin si in carceribus detineri posset, bonis cedere cogeretur, ut ex carceribus liberaretur. iuxta tex. in l. 1. C. rit. no. & hoc vtitur arg. Bal. in l. liber captus. in fi. C. de postlimi. reuer.

SVMMARIVM.

1 *Debitor offerens rem meliorem, quam habet, insolutum, carceres euitat, & non cogitur cedere bonis, nisi in instrumento obligationis iurauerit in pecunia soluere.*

DEBITOR OFFERENS REM meliorem quam habeat insolutum an cedat bonis.

QVAESTIO. XXXIIII. quartæ. q. prin.

1 TRIGESIMOQVARTÒ quæro, quid si debitor nolens cedere bonis, creditori rem offert meliorem, quam habeat, insolutum, an ex hoc carceres euitare valeat? Respõ. quòd sic, se-

ſic,ſecundum Imo.in l.ſi lioſa.ſi.2.in 2.col.in prin. ſub nu.7.ſequitur Firma. in ſuo reperto. in verbo Debitor pauper.nu.8. Quod tamen intellige verū, niſi debitor in pecunia ſoluere iurauerit, nam eo caſu carcerari poterit, & rem meliorem offerens non liberabitur.vt conſuluit Gozadi.conſi.27. In cauſa conductorum.col.pe. in fi.nu.28.ſub ver. Non obſtant allegata in contrariū. & conſi.32.Dominus labia mea apetiet.col.1.ad fi. ver ſi.Secundò ego moueor.nu.9.

SVMMARIVM.

1 *Creditores ſcientes debitorem bonis cedere velle, ſi iuri incarcerandi renunciant, debitor ad ceſsionis refugium non admittitur.*

2 *Renuncians expreſsè iuri incarcerandi, tacitè renunciat iuri debitorem inſolidum conueniendi.*

Taciti & expreſsi idem eſt iudicium.

CREDITOR SI IVRI INCARcerandi renunciat, an debitor bonis cedere poſsit.

QVAESTIO. XXXV. quartæ. q. princip.

1 TRIGESIMOQVINTÒ quæro, quid ſi debitor bonis cedere volens, creditores hoc ſcientes renunciant iuri, quod habent ipſum carcerari faciendi, vtrum ex hoc bonis cedere valeat? Reſpon.Bal.in l.1.col.pen. in prin.verſic. Quæro ſi creditores.C.tit.no.quòd ad ceſſionis beneficium non admittitur, quia ceſſante ratione beneficij ceſſat

cessat beneficium.l. fi.ff. de diuot.c. cùm cessante. cum vulg.extra de appella.sed ratio cessationis beneficij hu ius est,ne primò in carcerem dettudatur.vt d. l.1. ergo &c.& secundum eum creditoribus prodesit, quia tene bitur eis,quod dietim lucrabitur,soluere, non attento ne egeat, quod dictum sequitur Vital.in tract.clausula. in rub. An possit renunciari beneficio cessionis bono rum.col.2.in prin. versi. Et si creditores renunciant. & col.9.ante medium.versi.Item si cteditores renunciant iuri.Saly.verò in d.l.1.col.pen.versi.Quæro octauò. asserit hanc esse cautam pro creditoribus prouisionem,si vera esset,dubitat tamen,quia non sufficit,quòd simpliciter iuri debitorem carcerandi renuncient, sed secundum eum requiritur, quòd etiam iuti eum insolidum conueniendi renuncient ei dando facultatem, vt dedu cat,ne egeat,alioquin cedere poterit. Ego autem Baldi
2 opinionem amplectendam censeo. Nam licet iuri incarcerandi tenunciando creditores iuri ipsum debitorem insolidum cõueniendi exptesè non renuncient, tacitè tamen tenunciasse videntur, & hæc tacita renun ciatio operatur,ac si exptesè renunciatum fuisset,cùm taciti & exptessi idem sit iudicium.l.cum quid. cũ vulg. ff.si cet.pet.clarum est enim quòd si nolunt in carceribus detineri,nolunt etiam insolidum conueniri, quia si insolidum conuenirerur,& postea carcerari non posset,frustratoria esset talis insolidum conuentio, si etgo insolidum conueniendo carcerari non posset, ergo in id quod facere poterit,excutietur,ergo iuri incarceran di renunciando dicitur etiam renunciatum esse, vt insolidum conueniti non possit,& hanc opi.Baldi sequitur Aegidi.Bossi.in suo tract.crimin.in tit. de carcerato fideiussionibus committendo.col.7.nu.24.vetsi. Alius est modus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iudeus an ad ceſsionem bonorum admitti debeat.*
2 *Perſona vilis, odioſa & infamis an ceſsionis beneficio gaudere debeat.*
3 *Iudeus eſt de populo & corpore ciuitatis, & dicitur eſſe de Populo Romano in locis, in quibus ſeruatur ius ciuile Romanorum.*

IVDEVS AN AD BONORVM ceſsionem admittatur.

QVAESTIO. XXXVI. quartæ. q. Princ.

1 TRigesimosextò quæro, an Iudeus ad
2 ceſsionis beneficium admitti debeat? Videbatur dicendum, quòd cùm ſit perſona vilis, odioſa & infamis, vt per Soci. ſen. conſi. 70. Conſilijs noſtris. col. 1. num. 5. verſi. Quartò videtur probari. vol. 1. & conſil. 119. Præſupponitur. colu. 3. in princip. num. 12. verſi. Pro hoc facit. vol. 4. & per Crau. conſ. 73. Dicendum videretur. num. 6. cum allegatis ibi per eum. uol. 1. & Roland. conſi. 35. Viſa. col. 2. num. 14. vol. 2. admitti non debeat. & ratio eſſe videtur, quia in beneficijs generaliter conceſſis non videntur comprehendi perſonæ odioſæ. tex. eſt in l. Lucius. §. Lucius Titius. ff. de leg. 2. quem tex. ita ſummat Bart. poſt Iaco. de Are. & ſequitur Soci. ſen. conſi. 62. In præſenti conſultatione. col. pen. poſt princip. ſub nu. 16. verſi. Secundò
3 hæc opi. vol. 1. Contrarium tamen verius eſt, quia Iudeus eſt de eodem populo & corpore ciuitatis cũ Chriſtianis, vt per Soc. d. conſi. 70. nu. 3. Et iudei dicuntur eſ

ſe de

se de Populo Romano in locis, in quibus seruatur ius ciuile Romanorum, quantum ad hoc, vt illis legibus viuant, idem Soci.d.consi.62.col.antepen.in fi.vers. Secundò pro hac parte.& Rolan.d. consi.35.col.3.nu.22. versi.Quia regulariter.facit tex.in l.iudei cõmuni Romano.C.de iude.vbi dicitur, quòd agendo & defendẽdo debent vti iure Romano & communi iure. quem tex.etiam allegat Imo.consi.1.prope fi versi.Item etiam est aduertendum.num.5.vbi inquit iudeos subesse legibus imperialibus, in legibus autem imperialibus disponitur, quemcunque debitorem cedendo bonis liberari à carceribus, vt in l.1.C.tit. no. ergo iudæi ad dictũ beneficium admittuntur. Non obstant, quæ supra in contrarium adducebantur, quoniam illa iura procedunt, quando personæ sunt odiosæ illi beneficium cõcedenti. vt declarat Pau.de Cast.& Doct.in d.§.Lucius Titius.secus in casu nostro, quia iudei non sunt dispositioni dictæ.l.1.odiosi, immo cum lex ipsa generaliter loquatur, generaliter intelligi debet, vt etiam odiosos compræhendat, vt dicemus infra in 8.q.prin. nu.3.

SVMMARIVM.

1 *Debitor bonis cedere volens tenetur omnia bona, quæ habet, indicare.& nu.3.*

Descriptio bonorũ, quæ in domo debitoris reperiuntur ad instãtiam creditorum fieri potest.

2 *Debitor qui rem aliquam scienter occultat, eam non indicando cessionis beneficium perdit.*

Debitor rem aliquam occultans, cùm neganti sit similis, in duplum eius quod occultauerit, puniri debet.

3 *Hæres occultans ponere rem vnam in inuentario perdit inuentarij beneficium.*

Frustra

Frustra legis auxilium inuocat, qui in legem committit.

4 *Negans primo aliquid si postea confitetur, præmium non consequitur per eius mendacium, nisi negatio ante litem contestatam reuocata fuerit, secus si post litem contestatam.*

Negatio ante litis contestationem reuocari potest.

5 *Clausula, sola facti veritate inspecta, quid operetur.*

6 *Vxor mortuo eius viro bona mobilia hæredibus mariti indicare tenetur, alioquin si non reperirentur, præsumitur vxorē illa surripuisse, & contra eam agi posset.*

7 *Vasallus omnia bona quæ in feudum recipit domino indicare tenetur, si de feudo inuestiri velit.*

DEBITOR BONIS CEDERE volens an bona indicare teneatur.

QVAESTIO. V. princ.

1 QVinto ò principaliter quæro, an debitor volens cedere bonis teneatur omnia bona, quæ habet, indicare, & si rem aliquam fraudauit cessionis beneficiū perdat? Dic quòd si vult ad cessionis refugium admitti, bona omnia iudicis officio indicare tenetur. gl. est not. in l. pe. & ibi Bar. & Ang. not. ff. tit. no. glo. & Cy. in l. 1. q. 7. & ibi Bal. in 2. col. in prin. versi. Quærit glo. an iste. Saly. ibidem in 2. col. nu. 5. versi. Redeo ad q. & Pau. de Cast. C. eó. Idem Bal. in §. fi. versi. Sed nūquid cedens. Insti. de actio. Alb. de rosa. in rub. C. tit. no. col. 2. ante finem. versi. Itē quærit an cedens. vbi allegat tex. in l. præsenti. §. sicubi. C. qui ad eccle. confugi. & in l. fi. §. licentia. C. de iure deli be. sequitur Ias. in d. §. fi. col. 2. ver. An autem qui cedit.

nu.8.Et ideo per illam glo.in d.l.pe.dixit Paris de Put. in tract. Sindica. in verbo Electio. c. Pone quòd commissa est executio.ante fi.quòd officialis executor poterit debitori dicere,bona,in quibus executio fieri possit,exhibeas, alioquin in persona tua te carcerãdo executionem faciam,& ita refert pluries executoribus cõsuluisse,& ibi subiungit,quòd aliàs per illam glo.dixit, quòd cedens bonis, qui bonorum occupatione suspectus est à iudice torqueri posset, vt bona exhibeat, & ad creditorũ instantiam descriptio bonorum,quę in domo cedere volentis inueniuntur, fieri posset, ne bona illa occultentur, & vt fraus in indicatione nulla committatur.arg.eorum quæ tradit Pau. de Cast. in l.cùm tale.§.Titius.versi.Ex hoc dicũt Doc.ff.de condi. & demon.& Vital.in tract.clausula.in rub.Nil nouari accusatio.penden.sub. nu.2.versi.quædam est descriptio.fo. 127.cum concord.de quibus per Roland. consi. 90. In causa.col.pe.sub nu.20.vol.1. quæ fraus facta descriptione penitus cessat. vt in simili probat Parisi. consil. 132.Ad corroborationem.col.fi.nu.4. & 5.inter consi. Soci.Iuni.vol.1. Amplius dico quòd cogi & compelli posset cedere volens ad cautionem præstandam de bonis indicatis non barattandis nec alienandis , ne post cessionem factam fraudati reperiãtur creditores, iuxta tradita per gl.fi.& ibi Doct.in l.si fideiussor.§.si satisda tum.ff.qui satid.cog. prout etiam de mercatore fallito & fugitiuo dicitur,qui torqueri potest, vt pecunias ad mercandum sibi traditas indicet, quas habere nunc denegat,& eas perdidisse asserit, vt referunt Mod. Anconi.in tract. de mercatu. sub rub. de Decoctori. nu. 2. & Mod.Rhegy.in sua prati.crimi.super repet.l. obseruare in prin.sub nu.179.versi. Circa secundum in quibus casibus.ibi.Quòd mercatores falliti.C. quorum appellat.

non

non recipi.& Mod.Bonon.in ſua prati.crim.in §.expedita.nu.62.cum alijs per Boer.relatis in deciſ.215.Incarceratus pro delicto.col.2.ad fi.verſ.His præmiſſis.nu.5.
2 Si ergo non indicauit, priuatur ſecundum omnes illo beneficio,ex quo ſequitur,quòd ſi rem aliquam ſcienter occultat,cùm neganti ſimilis ſit occultans.l.hæreditatum.§.fi.& ibi Pau.de Caſt.& Alexan.ff. ad l.Falci. in duplum eius quod occultauerit,puniri debet. arg.l. fi.§. illo videlicet. C.de iure delibe. Bal. in d.l.1.col.2.in princ.verſi.Quæro quid ſi cedens.iuncto verſic.Quærit glo.an iſte.Saly.ibidem in 2.col.verſic. Redeo ad quæſtionem.& ſequitur Are.in d.§.fi.col.fin.poſt princi. & col.pen.verſi.Quæro aliquis ceſſit.nu.8.Quod comprobari poteſt per ea quæ not.Doc.in l.ſed hoc ita.§.quod autem.ff.de re iudi.& per tex.in l.ſed & ſi ex parte.§.interdũ.& l.eum qui.ff.quod cum eo.& per Bart.in l.etiã. §.licet.vbi Alex.col.2.verſi.Succeſſiuè quęrit.ff.ſol.ma. de eo qui negauit,quod eſt cauſa ſui beneficij. vt vidimus ſupra in 20.q.in 9.caſu.nu.12.& in 24.q.nu.3. Nã cùm iſte omnia bona indicare teneat̃,vt beneficio ceſſionis vti valeat,ſi poſtea reperitur,quòd non omnia indicauit,ex hoc mendacio ceſſionis beneficio priuatur. arg.eorum quæ tradit Bar.in l.Paulus.ff.ad l.Falc. Bald. conſi.219.Statuto ciuitatis Papiæ. vol.1. & Abb. conſi. 73.Circa primum.col.pen.in prin.ſub num.8.in 2. par.
3 vbi voluerunt,quòd hæres occultans ponere rem vnã in inuentario, inuentarij beneficium perdit, fruſtra.n. legis auxilium inuocat,qui in legem committit.c.quia fruſtra.extra de vſur.& l.auxilium . in fi.cum vulg.ff.de
4 minori.Et propterea dixit Bal.in l.eum qui.ff. de iureiur.quòd ſi quiſpiam primò negauit, poſtea confeſſus eſt,præmium non conſequitur, quia per eius mendacium videtur indignus.arg.c.1. extra vt eccleſia.benef.

& l.fideicommissa.§.si quis decem.de leg. 3. Solum .n. potest in sui odium & præiudicium confiteri, non autē ad prēmium consequendum, vt ibi per eum, quem latè prosequitur ibi Alex. Prædicta tamen intellige, nisi talis negatio ante litis contestationem reuocara fuerit, nam tunc huiusmodi negario reuocari posset, secundū Bal. & Alex. vbi supra. per eundem Alexan. in d.l. hæreditatum.§.fi.& per Bal. in l.quidam æstimauerunt. in vltima col. versi. Sed quid si in prima.ff.si cert. peta.& isto casu cessionis beneficium consequi posset. vt in simili not. Ias. in §.Item si quis in fraudem.nu.79.versi. Sextò ego limitò.Insti.de actio. Secus si post litem contestatā reuocata fuisset, nam tunc sibi non prodesset, vt cōcludit Alex. in d.l. eum qui.col.2. in fi.vers. Puto veriorem. & iste talis debitor tenetur nedum bona mobilia & stabilia, verum etiam debita & credita, & omnia iura quæ tàm cum eius creditore, quàm cum alijs habet, indicare, in quibus iuribus comprehenditur etiā ius recatandi, quod habet cum eius emptore, cui vendidit quædā bona cum pacto de retrouendendo, vt voluit Aymo consi.213. Ad primum.num.4.versi. Ad tertium & vltimum.li.2.& etiam cum iuramento indicare tenetur ad euitandam omnis suspicionis fraudem, iuxta dispositionem statutorum nostrorum Ariminēsium. sub rubr.
5 de debitoribus. ne currant facile ad benefi.cessio. Quid autem si fuit inserta clausula sola facti veritate inspecta in precibus debitoris & in rescripto. in quibus dicitur. Quòd cōstito sibi summariè & sola facti veritate inspecta, oratorem ad alterum de duobus beneficijs admittat. An dictam negationem reuocare, seu bonorum occultationem propalare poterit? videbatur dicendum, quòd non, quia clausula illa operari non debet, vt mendax beneficiū consequatur, vnde videretur, quòd clau-

sula

ſula illa materiam & anſam delinquendi præſtaret, & ſic ex ſuo delicto præmium reportaret, contra l. nō fraudantur. §. nemo ex ſuo delicto. vt ibi pulchrè per Cagnol. ff. de reg. iur. Tu dic quòd ſiue ante, ſiue poſt litis conteſtationem dictam negationem reuocauerit, & bona omnia propalauerit, ceſſionis beneficio priuari non debet, cùm in cauſa, in qua ſola facti veritate inſpecta proceditur, non attendantur ea, quæ ſunt de ordine & apicibus iuris. vt voluit Roma. in ſing. 792. Quid importãt. Mod. Fanen. in tract. de pignor. in 1. membro octauæ par. nu. 27. verſi. Ego putarem. & pulchrè per Gramati. in deciſ. 19. Lata ſententia. & in deciſ. 62. In cauſa magnificorum. col. fi. nu. 31. cum ſeq. Immo in tali cauſa iudex iudicare debet ſecundum quòd Deus iudicaturus eſſet. vt ibi per eũ. & optimè per Iaſ. in §. in bonæ fidei. nu. 45. verſi. Quid autem ſi committatur. Inſtit. de actio. niſi de fraude, aut doloſa occultatione conſtaret, talis enim reuocatio ſibi non prodeſſet. l. fina. in fine. & ibi not. per glo. ff. quæ in fraud. credi. & l. pe. ff. de iure dot. Et ex prædictis infertur, quòd vxor mortuo eius

6 viro bona mobilia hæredibus mariti indicare tenetur. l. 2. C. quando & quib. quar. pars debea. li. 10. Per. Iac. in ſua prati. ſub tit. no. col. 2. in prin. ſub verſi. Quintò eſt notandum. & tenet Bal. in l. ordo. col. 2. in fi. verſi. Quæro vtrum vxor. C. de execu. rei iudi. etiam cum iuramẽto, vt tradir Aymo in tract. de antiqui. tempo. in 1. par. Sectione. Viſo de fama. ſub nu. 17. in 8. col. per glo. in verbo iurata fide. in d. l. 2. C. quando & quib. quar. pars debea. Quod facit ad ſtatutum noſtrum Ariminenſe. ſub rub. de inuentario faciendo per vxorem de bonis defuncti. Vbi diſponitur, quòd vxor teneatur mortuo eius viro infra quinque dies in ſcriptis regiſtrari facere per notarium publicum omnia bona mobilia, quæ in

domo mariti reperiuntur, ita quòd hæredes, & defuncti creditores copiam dictę scripturæ habere possint, & vxori contrafacienti, vel fraudem committenti pœnā irrogat. Vnde stantibus prædictis vxor nedum inuentarium conficere tenetur, verum etiam bona indicare, quia si ipsa inuentarium conficit, de illis bonis est certa, ideo tenetur illa hæredibus assignare, alioquin præsumetetur, si omnia bona non reperientur, vxorem illa surripuisse, & sic contra eam agi posset rei vindicatione, aut hæreditatis petitione, non autem rerum amotarum actione. vt est tex. & ibi glo. fi. in l. contra nurū.
7 §. fi. ff. rerum amota. Et prædicta locum habent etiam in Vasallo, qui si de suo recto feudo se inuestiri petit, bona, quæ in feudum accepit, domino indicate tenetur. Ang. in l. pe. ff. tit. no. & Pet. Iac. in d. sua prati. in d. versi. Quintò est notandum. Quod tamen non procederet in receptante in domo sua mercatorem fallitum fugientem. vt vidimus supra. in 5. q. quartæ. q. prin. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Cessio bonorum qualiter fieri debeat.*
Solemnitas aliqua non requiritur in cessione bonorum.
2 *Amaltisani quomodo & qualiter cedant bonis.*
Cessio bonorum coràm testibus fieri potest.
3 *Cedens bonis sine aliqua solemnitate non efficitur infamis.*
4 *Cedens bonis vituperosè efficitur infamis infamia facti, non autem infamia iuris.*
5 *Cessio bonorum ex consuetudine & dispositione municipali fit in aliquibus locis modo vituperabili.*
Romæ, Papiæ, & alibi qualiter debitor cedat bonis.
6 *Statuta & consuetudines super cessione vituperosa an valeant.*

Princeps

7 *Princeps rescribēs quòd carceratus facta bonorum cessione relaxetur, dicitur illa ignominiosa remittere, quæ ex munici pali dispositione seruantur.*

8 *Creditores debitoribus carceratis alimenta præstare debent, alioquin per iudices relaxantur.*

9 *Cautela pro creditore antequàm debitor dilationē quinquennalem petat, vel cedat bonis.*

CESSIO BONORVM QVOmodo & qualiter fieri debeat.

QVAESTIO. VI. princ.

1 SExtò principaliter quæro, quomodo & qualiter cessio fieri debeat? Respō. quòd simplici verbo fieri potest, per nuncium, & per epistolam, & non tantum in iudicio, sed extra iudicium, agnoscendo prius debitum, & præsente, & absente aduersario. Azo in summa. tit. no. Alb. de Rosa. in rub. C. eo. col. 2. versi. Item quæritur qualiter debeat fieri cessio. Nec aliqua in hac cessione facienda de

2 sideratur solemnitas, sicut Amalthisani faciunt, qui linteamen & pecten habent, & eorum caput in terram sedentes pectinant, dicētes, cedo bonis, vt refert Rofred. in tract. libel. in rub. de offi. iudi. quo cuta. datur bo. co. 3. in prin. versi. Item non desideratur. de hoc est tex. in l. in omni. C. tit. no. & in l. fi. vbi Bar. ff. eo. Sequitur Ias. in §. fi. col. pe. in fi. nu. 28. versi. Qualiter autem. Insti. de actio. & etiam coràm testibus fieri potest, secundum Pet. Iac. in sua ptati. tit. no. col. 1. in prin. versi. Secundò est notandum. & sola voluntatis professio sufficit, dummodo debitum sit certum vel per confessionē, vel per senten-

3 sententiam.vt in l.pe. ff.tit. no. Et hoc modo talis cedens infamis non efficitur.l.1.& l. fi. & ibi glos. in verbo æstimatione. C.eo.& est tex .in l.debitores. C. de in-
4 fami.Immo etiam si vituperosè cederet, nō efficeretur infamis.Pet.Iac.in d.tit.col.1.in 3.not. in fi.& Gui. Pa. consi.124.Circa materiam.col. fi. versi. Non est tamen ipse Guaspardus.Intellige tamen hoc esse verum infamia iuris,secus infamia facti,vt per Alber.in d.l.debito-
5 res.& in d.rub.in fi. Scias tamen quòd in multis partibus ex consuetudine, vel municipali dispositione fit modo vituperabili cessio secundum Bar. in l. fi. ff. tit. no.vbi refert Cy.dicentem quòd Accur.dum hanc materiam legeret, cedendi modum in Chatedra ostendebat.Vnde dixit Angel.in d.l.fi.quòd in partibus Italiæ inoleuit cōsuetudo, quòd cedens bonis in publico & notorio loco vadat nudus, vt posteriora ter ad lapidē, vel columnam percutiat,clamando cedo bonis,de qua consuetudine & obseruantia meminit etiam Bal. consi.301.Ad euidentiam.vol.5.Romæ etiam bonis cedere volēs Leonem marmoreum in schalis Capitolij ascēdit,& ibi nates percutiens dicit cedo bonis. Cy. in d.l. 1.C.tit.no.& Alberi.in d.versi. Item quæritur qualiter debeat fieri cessio.Papię similiter lapidem cum natibus percutit,dicens cedo bonis. Alibi fit campana pulsata, & cum tubis ducitur cedere volens ad sedendum super lapidem depositis sarrabulis, dicens cedo bonis. vt refert Saly.in d.l.in omni.Laudis etiam non sine infamia & vituperio cedens cum ano nudo ter lapidem percutit,dicens cedo bonis.vt attestatur Hosti.in summa tit. no.post prin.versi.Fit autem Laudis. Alibi introductū est,vt cedens bonis bassatis brachis in curia ter de ano in quadam tegula percutiat dicens qualibet uice,cedo bonis. & apud Auinionem demissis brachis in Peyrono Curiæ

no Curiæ scinditur sibi lumbar, & inquit cedo bonis. vt refert Pet. Iac. in d. 3. not. Arimini etiam Patriæ meę extat statutum sub rub. de debitori. ne currant faciliter ad benefic. cessio. aliàs sub rubric. de cessio. bonor. facta per debito. vbi disponitur, quòd recognito debito coràm iudice & indicatis omnibus bonis cum iuramento, asserens se velle bonis suis cedere, exui debet vsque ad interulam, & sic expoliatus cum sono tubæ ante ipsum iudicem ducitur ad lapidem magnū prope Palatium, & ibi super lapidem ter ponat se ad se
6 dendum cum ano nudo, dicendo ter, cedo bonis. Sed quæri potest an hæc statuta & consuetudines valeant? Cyn. in d. l. 1. q. 5. C. tit. nostro. quem refert Bal. in d. l. fi. post prin. eo. tit. Alex. consi. 210. Ponderatis his. col. 2. ad fin. versic. Et quòd istud statutum. vol. 2. & Aymo in tract. de antiquita. tempo. in 4. par. sectione, Videamus modo. sub num. 42. versic. Nec valet consuetudo. tenēt huiusmodi statutum & consuetudines nō valere, quia sunt contra bonos mores & contra d. l. fi. ff. tit. no. & d. l. in omni. Et quia res est turpis & mali exempli, & oculi videntium infestantur. vt l. cùm supra virentes. C. de re mili. lib. 12. Idem etiam tenet Alberi. in d. versi. Item quæritur qualiter debeat fieri cessio. & in 1. par. statuto. q. 38. incip. Item quæritur, an valeat statutum. vbi decidit non valere statutum Patauinum, quòd quis nō possit cedere bonis, nisi cum solemnitate inhonesta cedat, quia turpis est eius effectus, & contra bonos mores. Immo inquit Bal. d. consi. 301. sub nu. 3. quòd talis obseruantia in se fœtum habet & creditoribus nihil vtilitatis accrescit, & cōtra dicta statuta sic disponentia arguit Sal. in d. l. in omni. dicens ea esse contra l. illā, quæ vult cessionem sine aliqua solemnitate valere, & quòd sola ac nuda voluntate cedi potest: idem firmat ibi Paul. de

Cast.& tenet Are.etiam in §.fi.col.3.in fin.versi.Quæro quomodo.nu.6.Insti.de actio. & cum hac opin. transit ibi Ias.in vlti.col.vers.Nunquid ergo. vbi allegat Card. & Imo.in c.Odoardus.in vlti.col.in fi.versi.Adde quòd de iure communi.extra de solutio. & inquit Gui. Pap. d.consi.124.in vlt.col.versicu.Quæ tamen consuetudo. nu.9.quòd cùm talis consuetudo & statutum sit contra bonos mores,non sunt seruanda,vt latè consuluit Roland.cons.7.Quoniam.col.2.circa fi.nu.12.sub vers.Ad quod dicendum.vol.2.si ergo contra bonos mores nō essent,& in se fœtum non haberent,vtputa si inducerēt eos,qui bonis cesserunt, debere cum vestibus, seu biretto crocei, aut viridis coloris, vt hodie per motum proprium sanctissimi.D.N.Papæ decretum est.sub grauissimis pœnis incedere,vt extāt Lucæ statuta sub banno vitæ,arbitror illa valere,vt alijs sint exemplo.quamuis etiam Pet.Iac.in d.3.not.quem refert Gui.Pap.in d. versi.Quæ tamen consuetudo.dicat quòd prædicta statuta & consuetudines sunt laudanda, ex quo hodie hominum malitia excreuit,quorum multi pecunias mutuò accipiunt,qui satis bibunt,& parum comedunt,in suis negocijs vigilantes,& postea cum ab eorum creditoribus requiruntur,ipsi absconsis bonis, quæ sibi supersunt,vel maiori parte, non verecundantes bonorū cessionem facere,bonis suis cedunt,& ideo ne faciliores & ad cessionis refugium promptiores essent,sed potius alijs sic inhiantibus essent exēplo, concludit quòd tales prædicta pati personaliter deberent, nec ob statutum seu consuetudinem legitimè præscriptam audiri deberent,& hęc opi.multum mihi placet ad fraudes debitorum reprimendas, & ad obuiandum creditorū præ
7 iudicio. An autem eo ipso quòd Princeps rescribit, ꝙ carceratus facta bonorum cessione relaxetur, videatur illa

illa ignominioſa remiſiſſe,quæ in loco debitoris impe trantis ex municipali diſpoſitione ſeruantur? Bald.d. conſi.301.ſub nu.3.tenet quòd ſic,cum quo tranſeunt quidam in apoſtill. ad Bartol. in l.alia. §.eleganter.ff. ſolut.matrimon. cum alijs per Roland.d.conſil. 7. col. fin. num. 16. ſub verſic. Tertiò dicitur. allegatis. Sed hæc deciſio Bald. confundi videtur per ea quæ ipſemet tradit in l.ſi quando.in prin. verſi. Sed hic quæro. C.de inoffi.teſtam.& in l.1.verſi.Sed pone.C.ſi propter publi.penſita.niſi dicatur quòd aliàs ſtatutum inducẽs turpem cedendi modum non valet, vt dictum eſt ſupra in verſi.Sed quæri poteſt. Deberet tamen per Principem aliqua ſuper hoc noua fieri prouiſio, quæ tàm cedere volentibus,quàm eorum creditoribus, prodeſſe poſſet,maximè in partibus noſtris,quia quamplures(vt ſunt ruſtici noſtri temporis)qui eorum induſtria & labore eorum debita poſſent abſq; ceſſione, & dilatione quinquennali ſoluere,tanquam animosè ad brauium currentes,in futurum à creditoribus putantes nunquã vexari prout multis contigiſſe vidimus, ad Principem confugiunt ſupplicantes ad alterutrum de dictis beneficijs admitti, & reſcripto obtento citatiſque creditoribus ex iudicis benignitate in contumacia creditorũ ad quinquẽnalẽ dilationẽ admittuntur,ob quã dilationem potius ſi quæ habẽt, diſſipant, quàm acquirant, & parta tueantur, & exultant ſine fine dicentes,ſi elapſo termino non habebimus vnde ſoluere valeamus &
8 in carceres detrudemur,creditores nobis alimenta præſtabũt, alioquin iudex nos relaxabit, iuxta tex.in l.ſanctum.cum ibi not.per Bar. & Alex.ff. de rerum diuiſio. Gui.Pa.in parlamen. delphi. in deciſ. 22. Debitor non poteſt.verſi.Sed quid ſi debitor.per glo.ſing. in l. fi. C. de eroga.mili.li.12.Are.in d.§.fi.in finalibus verbis.In

sti.de actio.Ant.Corf.in sing.incip. Creditor. sub verbo Expensa.quem sequitur Fely. in c.1.col.fi. in prin. nu.11.extra de libel.oblario.& Boeri.in decis. 303. Clericus captus.in 2.col.in prin.sub nu.2.Idem firmat Aufre.in addi.ad Capel.Tholosa. q. 100. Item fuit quæsitum.Si positiones.ante fi.versi.Ad præmissa benè facit. & in repeti.cle.1.de offi.ordi.in 3. regu. fallen. sub rub. de potestа.secula.super eccle.perso.nu.17.versi.Expensis verò victus.& ita tenet Ias.in l.si victum.col. 1. versi. Alibi habes glo.ff.de re iud.& in §.Item si quis in fraudem.col.9.nu.113.Insti.de actio. & hoc quotidie seruatur i Palatijs, nisi ex eleemosinis tales carcerati viuere possent.l.iudices. C. de episco. audi. Paris de Puteo in tract.Sindica.in verbo Carcer & carceratus. c. An carcerarius teneatur alimentare.Boeri.in d.decis.303.sub eodem nu.2.& Aufre.vbi supra.Afflic. tamen in decis. 71.Fuit dubitatum.in fi.refert fuisse in consi.Neap.omnium voto decisum, quòd si pauper non habet, vnde se alat, bonis cedere debet, vt à carceribus liberetur, non
9 autem à iudice liberari debet. Cautela tamen erit pro creditore, quòd antequàm debitor dilationem petat quinquennalem, vel se ad bonorum cessionem præparet, coràm iudice instet debitorem ad operas sibi præstādas cogi, & ei seruire, donec ei satisfecerit. quod per iudicem fieri potest.glo.Bar.& Ang.in l.pro hærede. §. si quid tamē.ff.de acqui.hæredi.tradit Bal.in l.fi. C. de postli.reuer.& l.1.col.fi.post prin.C.tit.no.sequitur Firma.in suo reperto.in verbo Debitor pauper.nu. 18. vt aliàs Romæ per Reueren.dominos carcerum Visitatores obseruari vidimus, dum ibi pro causarum criminalium Locumtenente Capitolij sub generoso Aequite ac Iurisconf.D.Francisco Gualdo Arimin. Senatore dignis.residerem sub Paulo III. Pont.anno salutis.1537.

SVMMARIVM.

1 *Debitor, qui bonis cessit, cautionem de soluendo præstare non cogitur, si ad pinguiorem fortunam peruenerit, si fideiussorem inuenire non potest, sufficit tamen iuratoria cautio. & nu. 8. distingue tamen vt in nu. 9.*

2 *Maritus pro assecuratione dotis in pecunia consistentis satisdare tenetur.*

3 *Condemnatus cui datur terminus ad soluendum iudicatum, satisdare tenetur.*

4 *Debitor, cui datur à Principe dilatio ad soluendum creditoribus, satidare tenetur.*

5 *Cautio iuratoria quo casu sufficiat & quo casu non, & nu. 6. cum seq.*

Vsufructuarius tenetur cum idoneo fideiussore cautionem præstare, quòd proprietati læsionem non afferet.

6 *Tutor impotens ad præstandam pupillo cautionem repellitur.*

7 *Excusatus ob paupertatem ab onere satisdandi nudo verbo cauere debet sub pœna & hypotheca bonorum suorum.*

8 *Debitor lapso dilationis termino si non soluit, carceratur, & amplius ad bonorum cessionem non admittitur.*

Qui facit quod potuit, legem adimpleuit.

9 *Debitor suspectus ad iuratoriam cautionem non admittitur.*

DEBITOR QVI CESSIT BOnis an teneatur præstare cautionem de soluendo.

QAESTIO. VII. Princ.

1 SEPTIMÒ principaliter quæro, an debitor, qui bonis cessit, cogatur de soluendo præstare cautionem, si ad pinguiorem perueneerit fortunam? Hanc quæstionem ponit Ias. in §.

in §.fi.col.2.in prin.verſi. Nunquid autem ille qui ceſſit.Inſti. de actio.& nihil determinat, ſed ſe remittit ad not.per Bal.in l.2.C.quod cum eo. & ad Canoni. in c. Odoardus.de ſolutio.Cyn.in l.1.col.1.q.5.C.tit.no. refert canoni.tenere, quòd de ſoluendo ſatiſdare tenetur ſi ad pinguiorem perueneri fortunam. quod ibi intelligit Cyn.ſi poteſt, ſi verò non poteſt, ſufficit quòd verbaliter caueat. allegat l.2.§.ſed & ſi dubitetur.ff.de iudi.& argum.l.1.§.cùm autem.C.de rei vxo.actio. idem inquit Bal.in d.§.fi.col.fi.in princ.verſi.Item quæritur. Bal.verò in d.l.2.in finalibus verbis refert Nic. de Mattarel.tenere, quòd debitor ſatiſdare compellitur. allegat tex.in d.§.cum autem. quod dicit Bald. eſſe verum, iuratoria cautione, ſi fideiuſſorem inuenire nõ poteſt. idem firmat Sal.in d.l.1.col.pen.verſi. Quæro decimò. Rom. autem conſi.439.Circa primum.col.fi.verſi.Quò ad tertium.arguit dicens, quòd cùm debitori quinquẽnalis dilatio miſerationis cauſa concedatur, vt de ſe patet. iuxta tex.in l.fi.C.tit.no.debitor ſatiſdare tenetur.
2 quod triplici probat fundamento. Primò quia videmus maritum, cui miſerationis cauſa à lege conceditur, in tuitione & aſſecuratione dotis in pecunia conſiſtentis ſatiſdare debere.l.ſi conſtante.§.quoties.ff.ſolu.mat. &
3 ibi Bar. Alex.& cæteri ſcribentes.Secundò videmus cõdemnatum, cui miſerationis cauſa terminus ſoluendi iudicatum conceditur, tunc ad ſatiſdandum compelli-
4 tur.l. ſi debitori.ff.de iudi. Tertiò & idem videmus in debitore, cui Princeps miſerationis cauſa dilationem ad ſoluendum creditoribus concedit, qui etiam ſatiſdare tenetur.l.vniuerſa.& ibi Doct.C.de preci.impe.offe.
5 & eſt deciſio Neapoli.378.Quidam debitor.Sed an iuratoria cautio ſufficit, ſi fideiuſſorem non habet? Videbatur dicendum quòd ſic, per auct.generaliter.C. de epiſ. & cler.

& cler.l.fi.§.ſuper.C.de aſſer.tol.§.ſi verò crimen. in au ctent.vt nulli iudi.& in §.ſed hodie. Inſti. de ſatiſdatio. c.fi.de ſenten.excomm.in 6.& quod not.glo. in l.1.vbi per Iaſ.in pen.col. in fi.verſi. Secunda concluſio.ff.qui ſatiſd.cog.in quibus iuribus probatur, iuratoriæ cautioni ſtandum eſſe, ſi fideiuſſorem dare non poteſt.Cōtrarium putat Roma.vbi ſupra,eſſe verius. Quia vbi de ſatiſdatione neceſſaria tractatur,prout in propoſito caſu,quamuis impotentia ſit in illo,qui eam præſtare debet,iuratoria tamen cautio ſufficere nō videtur, vt probatur ex glo. ordinaria in l.4.C.de vſu & habita.volente quòd vſufructuarius teneatur cum idoneo fideiuſſore cauere,quòd nullam proprietati per eius vſum affe-
6 ret læſionem.Secundò per tex.in l.2.C.de tuto. vel cura.qui ſatiſd.non dede.vbi repellitur tutor, qui ad cautionem pupillo præſtandam eſt impotens, qui non repelleretur, ſi iuratoria ſufficeret cautio,concludit tamē in caſu propoſito ſufficere cautionem pœnalem præſtari ab eo, qui ſatiſdare tenetur,vt determinat gl.ſing. in d.l.2.§.ſed & ſi dubitetur.in verbo ſola promiſſione. de iudi.& in l.niſi.§.quamuis.in glo.quibus. in fin.ff.ſi cui plus quàm per l.Falci.& ſequitur Bart. in l.fin.ff.de præto.ſtipu.& dicit Pau.de Caſtr.in l.ſi.C.tit. no,quòd ille debitor fideiuſſores de ſoluendo infra terminum, vel adueniente termino præſtare debet.arg.l.bonæ fidei.ff.de iudi.& auctent. quæ ſupplicatio.C.de precib. imper.offer.& hoc ſi poteſt, alioquin iuratoria cautio cum ſtipulatione pœnali ſufficeret.vt in l.cum non facilè, & in d.l.niſi.§. quamuis. vbi nota. Angel.ff.ſi cui
7 plus quàm per l.Falc.ſequendo glo. dicens, ꝙ caſu quo quis ab onere ſatiſdandi ob paupertatem excuſatur, nudo verbo ſub pœna, & ſuorum bonorum hypotheca cauere debet,cùm hoc graue non ſit, & ratio excuſa

tionis

tionis cessat. idem firmat Bal. nouel. in tract. de dote. in 12. priuile. octauæ partis. dicens quòd quādo Princeps alicui ob eius paupertatem soluendi dilationem indulgeret, sufficit iuratoriam cautionem cum generali bonorum hypotheca, & cum adiectione pœnæ præstari.
8 Subdit etiam Pau. de Cast. in d. l. fi. quòd lapso dilationis tempore si non soluit, carcerabitur, nec amplius cedere poterit, alioquin fraudarentur creditores, qui dilationem concesserunt, quod minimè dicendum est. Are. etiam in §. Item si de dote. in prin. versi. In glo. facultates. Insti. de actio. tenet quòd cautionem cum fideiussore præstabit, si poterit. arg. d. c. Odoardus. alioquin autem si non potest, fideiussorem præstare non cogitur. vt est tex. in l. uerum. §. videndum. ff. pro soc. quem tex. etiam allegat Pet. de Bellaperti. in §. sunt præterea. sub nu. 5. versi. Item oportet. & versi. Sequitur aliud. Insti. de actio. Et isto casu stabitur eius iuratoriæ cautioni. vt not. glo. in d. c. Odoardus. in verbo. idonea. vbi inquit Hosti. quòd indistinctè hoc casu iuraroria cautio idonea intelligitur, quia ex quo bonis cedit, notū est, aliam ptæstate non posse, facit ergo quod ipse potest. c. faciat. 22. q. 2. & cum eo transit Io. And. & illam glo. refert & etiam sequitur Are. in d. versi. In glos. facultates. Et propterea qui fecit quod potuir, legem adimple
9 uit. Conclusio est igitur secūdum prędictos, quòd qui bonis cessit. si cautionem cum fideiussore præstare nō potest, iuratoriam hypotheca bonorum suorum, & pęnali stipulatione præstabit. & ita tenet Didac. Couarruui. in 2. lib. uaria. resolutio. c. 1. sub nu. 6. versi. Pręstabit item cedens. Ego verò distinguendum putabam, aut iste debitor bonis cessit, & nisi viles uestes sibi non remanserunt, prout sibi relinqui debent, vt vidimus supra in 3. q. princ. nu. 8. & tunc vera sit opinio doctorū,

de qua

de qua ſupra, quòd ipſe ad iuratoriam cautionem, ſi fideiuſſorem inuenire non poteſt, admittatur, quem veriſimile eſt reperire non poſſe: Aut fuit ad quinquennalem dilationem admiſſus, & tunc quia bona ſua per creditores non auferuntur, & ſic ceſſat ratio, de qua in ceſſione bonorum & non eſt veriſimile, quòd fideiuſſorem reperire non poſſit, non debet ad iuratoriam cautionem admitti, ſed cautionem cum fideiuſſore præſtare tenetur, quam veriſimile eſt, ipſum hoc caſu inuenire poſſe, cùm iſte talis æquiparetur debitori, qui à Principe per reſcriptum dilationem obtinuit, iuxta ea quæ habentur in l. vniuerſa. C. de precib. imper. offe. per quē text. ita tenet Oldra. quem refert & ſequitur Gui. Pa. in deciſ. 109. Reſcripta annalia. verſic. Sed an debitor. vbi inquit, quòd debitor, cui data eſt quinquennalis dilatio pro debitis ſuis ſoluendis cauere debet de iſtis ſoluendis. Et præcipuè cùm iſte ſuſpectus ſit, prout illum de bonorum occupatione ſuſpectum appellat Paris de Puteo in tracta. Sindica. in verbo Executio. c. Pone quòd commiſſa eſt executio. in fi. dum inquit, quòd cedens bonis, qui de bonorum occupatione eſt ſuſpectus, poſſet à iudice torqueri, vt bona exhibeat, vt vidimus ſupra in 5. q. princ. in princ. Nam ſicut in præteritum bona ſua dilapidauit, ita etiam reſiduum in futurum dilapidabit. Et vbi perſona eſt ſuſpecta, tūc ad iuratoriam cautionem non admittitur, ſed cum fideiuſſore cauet. vt tenet gloſ. in d. l. 2. §. ſed & ſi dubitetur. arg. l. ſi fideiuſſor. §. ſi. ff. qui ſatiſd. cog. & not. Ang. in d. l. cùm non facilè. & ita tenet Afflict. in deciſ. 170. Habuimus. ad fi. & hoc modo pro creditorum indemnitate ſatis tutum erit, alioquin difficillimū erit, quòd eorum credita exigere valeant. Cogita tamen.

SVMMARIVM.

1 *Debitor si non potest soluere, nec fideiubere, an cogatur cedere bonis, si iuratoriam cautionem de soluendo præstare velit.*
2 *Debitor facta cessione creditoribus soluere tenetur, si ad pinguiorem fortunam peruenerit.*
3 *Lex indistinctè & generaliter loquens indistinctè & generaliter intelligi debet, nec per nos distingui potest.*
Quod procedit etiam in materia odiosa.
Et comprehendit omnes casus etiam quòd in vno maior sit ratio, quàm in alio.
Et procedit etiam in materia pœnali, & correctoria.
4 *Debitor condemnatus si non cedit bonis in carceribus detruditur.*

DEBITOR NON VALENS FIdeiubere, nec soluere, an cogatur cedere bonis, si iuratoriam cautionem præstare velit de soluendo, quando ad pinguiorem peruenerit fortunam.

QVAESTIO. VIII. princ.

1 OCTAVÒ principaliter quæro. Quid si debitor condemnatus reperitur tàm pauper, quod nec fideiubere, nec soluere potest iuxta. l. si debitori. ff. de iud. an cogatur cedere bonis? Dyn. in l. 4. §. ait prætor. ff. de re iudi. tenet quòd bonis cedere non cogitur si iuratoriam cautionem de soluendo præstare velit, cùm ad pinguiorem fortunam peruenerit. Contrarium tenet ibi Alb. de Rosa. per tex. in l. 1. C. tit.

C.tit.nost.& in l.si pecunia.de lega.2. in l.promissor.§. constituto.ff.de consti.pecu.& per regu.l.2.§.1.ff.si cer. peta.Nam frustratoria esset adinuēta bonorum cessio, si debitor condemnatus soluere, aut cedere cogi non posset, & debitor semper iuratoriā cautionem potius offerret,quàm ad miserabile cessionis remedium confugere.Ripa verò pro harum opinionum concordia distinguebat ibi. Aut notorium est debitorem non posse eo tempore satisfacere,& tunc procedit opi. Dyn. Aut non est notorium & tunc procedat opinio Alberi. Ego autem dico quinimmo etiam quòd notorium sit debitorem satisfacere non posse, quòd nihilominus cedere cogitur,quia post cessionem illius bona per curatorem bonis cessis datum distrahentur,& creditores de illis sa
2 tisfient,vt dicemus infra in 18.q.prin.num.10. Et si illa non sufficiunt, debitor ad residuum tenebitur, cùm ad pinguiorem peruenerit fortunam, deducto tamen ne egeat,iuxta tex.in l.ex contractu.C.de bon.aucto.iud. possi.aliàs sequeretur,quòd d.l.1.C.tit.no.quæ generaliter & indistinctè loquitur,ad hunc casum restringeretur,si notorium sit debitorem soluere, & satisfacere nō
3 posse, quod minimè dicendum est. Cùm lex indistinctè & generaliter loquens, indistinctè & generaliter intelligi debeat & per nos distingui non possit.l.1.§.generaliter.& ibi glo.ff.de lega.præstan.l.3.ff.de offi.præsi.& l.imperator.cum vulg.ff.de postulan. Quod etiam in materia odiosa procedit.vt est tex.in l.cùm lege.vbi Are.not.ff.de testam.& in l.1.§.quod autem.ff. de aleæ lusu & aleato.& ibi tradunt Doct. ponit Cald.in materia dispensationis,quæ est odiosa in consi. 1. de consan guin.& affin.quem sequitur Deci.consil.5.In causa. in fi.Et omnes casus comprehēdit etiam quòd in vno maior sit ratio,quàm in alio.vt d.l.1. §. quod autem. facit

tex.in l.in fraudem.§.fi.ff.de testam.mili.& ibi not.Bal. & Deci.d.consi.5.col.1.in fi.versi.Confirmatur hoc. & non solum in materia odiosa, sed etiam in pœnali & correctoria locum habet.glo. est communiter approbata in c.contra christianos.de hæreti.lib.6. sequitur Ale. in auctén.ex testamento.C.de collatio. & Grat. consil.
4 10.& si causa. col.1.post prin.vol.2.Considerata igitur ratione d.l.1.C.titu.nostro, quæ est, quòd condemnati cessionis beneficium habent, ne in carcerem detrudantur, vel à carceribus detenti relaxentur, dicendum est, quòd comprehendat tàm debitores, qui notoriè satisfacere non possunt, quàm illos, qui, etiam quòd non sit notorium, satisfacere nequeant, si ergo non cedunt, in carcerem detruduntur. vt tenet glos. fin. communiter recepta in d.l.1.quam etiam sequitur Alber.in l.ob æs. versi.Contrarium tenet glo.C.de actio.& obligat.ergo ad iuratoriam cautionem non admittuntur, & si ad illã admitterentur, carcerari non possent & superuacuus esset titulus noster, vt etiam inquit Alberic.in d.l. ob æs. Concludendum est igitur debitorem non posse iuratoriam cautionem præstare de soluendo cùm ad pinguiorem peruenerit fortunam, etiam quòd notorium sit ipsum satisfacere non posse, nisi prius cesserit bonis, facta autem cessione ad illam tantum præstandam tenetur & non ante. Et si ad illam non facta cessione admitteretur, frustra quærerent Doct. an qui cessit bonis, teneatur cautionem præstare de soluendo, quãdo ad pinguiorem fortunam peruenerit, vt in præcedenti.q.satis abunde diximus. Et si tandem tenere velles, quòd debitor non valens fideiubere, nec soluere, bonis cedere cogi non possit, si iuratoriam cautionem de soluendo præstare velit, dic quòd hoc poterit, si infra tempus iudicatis traditum illam de soluendo præstaret, iuxta.l.

debitori-

debitoribus.ff.de re iudi.& l.2.& fi.& ibi glos. & Doct. C.de vsur.rei iudi.& infra dilationem decem dierum, quæ confessis de consuetudine dari consueuit,iuxta d. l.si debitori.de iudi.eo enim casu quamuis idoneè, & sic cum fideiussore cauere deberet de soluendo infra dictum tempus,vt tenet ibi glos.& Doct.communiter,& non soluendo, vel idoneè non cauendo capi & carcerari posset,vt caueat,vel bonis cedat. vt declarat Bar.in d.l.si debitori.in fi.quem ibi sequitur Alex.& Firma.in suo reperto.in verbo Debitor soluens. nu. 73. Nihilominus si fideiussorem reperire non posset, ad iuratoriā cautionem admitteretur,quia vbicunque quis idoneè cauere tenetur & fideiussorem ob eius paupertatem reperire non potest,ad iuratoriam cautionem admittit̄. aucten.generaliter.C.de episco.& cler.glos.in l.1.& ibi Bar.Alex.& Ias.ff.qui satisda.cogan.tradit Guid.Pap.in decis.189.Circa materiam.& idem Ias. plenè in l.sancimus.in 1.& 2.col.maximè in versi. Sextò pro limitatione.C.de verbor.sign.& ita concludendum censeo.

SVMMARIVM.

1 Cessio principalis debitoris fideiussori non prodest. & num. 6.& 20.

2 Quinquennalis dilatio debitori concessa an fideiussori prosit? & nu.5.& 6.

3 Exceptio,quæ est in persona principalis debitoris,fideiussori non competit.

4 Beneficium personale de non petendo infra certum tempus ad hæredem non transmittitur,nec ad fideiussorem.

Hæres & fideiussor æquiparantur quantum ad vires personalis beneficij extendendas.

7 Concessum ob gratiam siue in alicuius priuilegium ad aliam perso-

personam non extenditur.

8 *Fideiussor an à creditoribus principalis debitoris molestari queat? si debitor in precibus petijt ipsum & fideiussorem non molestari & illis verbis non cassatis rescriptum obtinuit, quòd iudex constito sibi de debitoris paupertate, ipsum ad alterum beneficium admittat non obstantibus quibuscunque. & nu. 11.*

9 *Princeps rescribens nullo verbo in precibus cãcellato, omnia in precibus contenta concedere videtur. & vide nu. 17.*

Mens rescribentis ex præfatione depræhenditur.

10 *Priuilegium à Principe obtentum intelligi debet iuxta tenorem supplicationis oblatæ.*

11 *Signatura attendi debet.*

12 *Rescriptum dicens quòd Oratorem ad alterum de duobus beneficijs admittat, prout petitur, ad fideiussorem non extenditur, etiam quòd in precibus de fideiussore fiat mentio. & num. 13.*

13 *Rescripta in his quæ sunt contra ius, restringenda sunt & non valent ex defectu præsumptæ voluntatis Principis. & num. 15.*

Clausula indefinitè posita nõ refertur ad ea quæ sũt cõtra ius.

14 *Legatus de latere contra ius rescribere non potest, nec contra illud rescribere censetur, etiam si à Papa sic rescribendi facultatem habeat.*

15 *Rescripta, quæ sunt contra ius, ex defectu præsumptæ voluntatis Principis non valent.*

16 *Papa plenitudine potestatis uti sine causa non debet, & in dubio uti potestatis plenitudine velle non censetur.*

17 *Causa, si simpliciter, & de plano ac sola facti veritate inspectâ &c. committi petatur, & illa verba cancellata non sint si rescribitur, quòd audiat talis, & iustitiam faciat, iudex procedere non poterit summariè &c. prout petitum fuit, secus si dicatur, Audiat talis, & procedat summariè &c.*

Obstantia

18 *Obſtantia gratiæ quæ ex narratis colligi poſſunt, tacitè in dubio ſublata videntur, quamuis in conceſsione gratiæ nihil de illis tollendis expreſsè fuerit dictum, ſecus ſi clarè appareat, quòd ſignatura ampliet, vel narrationem limitet, quia tunc ſtatur reſcripto.*

19 *Petitio ſi indeterminata fuit, & conceſsio determinata, attenditur conceſsio.*

Priuilegium & indulgentiæ ſumunt à conceſsione vires, & non à petitione, quamuis in dubio ad petitionem conceſsio referatur.

CESSIO PRINCIPALIS DEBItoris an fideiuſſori proſit.

QVAESTIO. IX. Princip.

1 NONÒ principaliter quæro, an ceſſio principalis debitoris fideiuſſori proſit, ita vt ipſe fideiuſſor à creditore moleſtari nequeat? Reſpon. quòd fideiuſſor non obſtante principalis debitoris ceſſione, creditori ſatisfacere tenetur, ex quo talis ceſſio ei non prodeſt. vt eſt tex. in §. fi. & ibi Are. Inſti. de replica. l. hæres à debitore. §. quòd ſi ſtipulator. & ibi Bar. no. illum tex. ad hoc. ff. de fideiuſ. & facit tex. in l. vbicunque. iuncta ibi glo. ff. eo. per quem tex. ita tenet Pet. Iac. in ſua prati. tit. no. in prin. idem tenet Gui. Pa. in deciſio. 211. Debitor non poteſt. ad fi. ver ſi. Sed an ceſſio bonorum. idem firmat Are. in §. fi. col. pe. in fi. verſi. Quæro principalis. nu. 10. & ibi Iaſ. in pe. col. verſ. An āt ceſſio. Inſti. de actio. Quāuis in quinquē
2 nali dilatione Pet. Iac. ibi in pe. col. verſi. Item illę induciæ. teneat quòd fideiuſſori proſint illæ induciȩ, & ideo à credi-

à creditore vexari non possit per tex. in l. etiam hæredi
3 in fi.ff.de pact. Sed contra Pet.Iac.facit regula, quòd ex
ceptio, quæ est in persona principalis, fideiussori non
competit.l.exceptiones quæ personæ.ff.de excep. l. pri
uilegia.& l.in omnibus.ff.de reg.iur. Sed hæc exceptio
personæ debitoris inest, cui quinquennales induciæ
4 concessæ fuerunt, ergo fideiussori non prodest. Præte-
rea sicut personale beneficium, maximè de non peten-
do infra certum tempus, ad hæredem non transmitti-
tur. vt l.non solum.§.tale.ff.de libe .lega.ita etiam ad fi
deiussorem non extenditur, cùm fideiussor & hæres
quantum ad vires personalis beneficij extendēdas ęqui
parētur. vt est tex.in l.& si fideiussor.ff. de re iudi. & d.l.
exceptiones quæ personæ. cum concord. & ita tenet
Are.in §.In omnibus.col.2.nu.6.versi.In ea ibi. cū duo
bus seq.Insti. de fideiusso. Posset forte saluari hoc di-
ctum Pet.Iac.per ea quæ tradit Are.consi.33.Consulta
tio.col.1.versi.Sed dubium facit. per doctrinam Cy. re-
latam per Bal.in l. quoties. in vlti. col.versic. Secundò
modo quæritur. C. de preci. impe.offe. quòd quamuis
dilatio reo concessa ad fideiussorem non extendatur,
quando personæ, & non causæ conceditur, reus tamen
ex persona sua fideiussorem defendere poterit. per l.idē
5 que. §. generaliter. ff. manda. vt vidimus supra in 25.q.
quartæ.q.prin.nu.5.Sed ad hoc respōderi potest, quòd
hoc procedit, quando exceptio ipsam obligationem
personæ cohęrentem respiceret, puta si principalis, qui
conueniri non poterat, nisi in quantum facere potest,
posset statim exacto fideiussore conueniri, & ab ipso fi-
deiussore exigi, nam hoc casu principalis ex priuilegio
sibi concesso posset fideiuslorem defendere. vt in d. 25.
q. nu.5.vidimus.secus si priuileginm, non obligationē
sed personam tantum, respiceret, & sic ab ipso fideius-
sore

fore exactò ſtatim exigi non poſſet, nam tunc fideiuſſori non proderit. vt per Cy. in d. l. quoties. in fin. & Alex. in apoſt. ad Bald. ibi. Ad l. etiam hæredi. in fi. per Pet. Iac. allegatam reſpondet Cyn. in d. l. quoties. in 2. col. verſi. Sextò quæro. ibi, Item lege cauetur. & in vlti. col. verſi. Ad contraria ſic reſpondet, quòd illa lex non facit ad rhumbum, quia ibi nō de perſonali pacto, ſed de reali dicitur, & dato quòd in perſonali loqueretur, ibi ſunt perſonalia impropriè, q̄ rei adhærēt, nos in perſonali priuilegio loquimur, quod perſonæ tantū adhæret.
6 Concludo igitur, ꝙ tàm ceſsionis, q̄ quinquennalis dilationis beneficium principali debitori conceſſum fideiuſſori non prodeſt, nec ad fideiuſſorem extenditur.
7 Pro qua concluſione adduco id quod not. Bal. in l. 1. in primo not. C. de legi. quòd illud, quod ob gratiam, ſiue in priuilegium conceditur, ad aliam perſonam non ex
8 tenditur. Quid autem ſi in precibus debitoris peteretur, eo ad ceſſionis, vel dilationis quinquennalis beneficium admiſſo, ſe & eius fideiuſſorem, vel correum nō moleſtari, & illis verbis non caſſaris reſcriberet Princeps hoc modo. Audiat. D. Matthæus Brunus Ariminen. Prætor, & vocatis vocandis, & conſtito de Oratoris paupertate, ipſum ad alterutrum beneficium ad omnium, vel maioris partis creditorum electionem admittat, non obſtantibus quibuſcunque. An debitore ad alterum de dictis beneficijs admiſſo fideiuſſor à creditoribus moleſtari poſſit? Videbatur dicendū quòd non, ex eo, quòd dictum reſcriptum nedum principalis debitoris, ſed etiam fideiuſſoris perſonam reſpicit, cùm in eo petitum fuerit etiam fideiuſſorem, vel correum non moleſtari, & ſimpliciter fuerit per principem reſcriptū.
9 Et vbi Princeps nullo verbo in precibus cancellato reſcribit, velle videtur, quòd omnia in reſcripto petita in-

telliguntur concessa, prout voluisse videtur Rota in decis.77. Si petitur. in nouis. & in decis. 378. No. quòd si petitur, in antiquis. Cùm etiam ex literarum & precū præfatione deprehendatur mens rescribentis. l. si. ff. de hæred. insti. per Bar. in l. ambitiosa. ff. de decret. ab ordi. faci. & tradit Corne. consi. 55. Reperio me aliàs. col. fi.
10 versi. Secundum imminet. vol. 2. Et priuilegium à Principe obtentum intelligi debet iuxta tenorem supplicationis oblatæ, vt not. Bal. in c. inter dilectos. per illum tex. ibi ex forma petitionis. in vlt. col. versi. Item no. extra de fide instrumento. cum multis simili. de quibus per Gramat. in decis. 103. Illustrissima Marchionissa Pa-
11 dulę. nu. 201. Contrarium tamen verius esse puto. Nam licet in supplicatione partis illa verba, se & fideiussorē non molestari, inserta fuerint, non tamen in rescripto superioris repetita fuerunt, cùm signatura attendi debeat. vt per Doct. in c. super literis. extra de rescript. & plenè per Parisi. consi. 107. Non obstat quòd sententia. col. fin. num. 22. versic. Propterea debet. cum seq. vol. 4.
12 Amplius dico, quòd quāuis in signatura diceretur, Oratorem ad alterutrum beneficium admittat, prout petitur, & sic ex virtute dictorum verborum, vt petitur, quæ cùm sint indefinitè posita, vniuersaliter intelligenda videantur. arg. l. si pluribus. de lega. 2. & l. 1. §. generaliter. ff. de lega. præstan. cum simil. & consequenter etiam ad preces referantur, quòd ipse debitor & eius fideiussores & correi, ipso ad vnum ex dictis beneficijs admisso, nō
13 molestentur, nihilominus respōdetur quòd in his quæ sunt contra ius, rescripta sunt plurimum restringenda. argum. l. ius singulare. & l. quod verò. ff. de legi. & in regul. quæ à iure communi exorbitant, de regul. iur. in 6. Et clausula indefinitè posita non refertur ad ea, quæ sunt contra ius. glo. est sing. in l. talis scriptura. in fin. in glo. fi.

gloſ.fi.de leg.1. per l.vxori.de legat.3.tradit Corn.conſil.119. Circa primum.col.4.verſi.Quòd licet ſignatura. num.17.vol.2.conſil. 48. Quoniam in præſenti. col.2. in fi.verſi.Et maximè hoc dicendum.nu.4.vol.3.conſi. 312. Circa primum.in prin.vſque ad ſecundum dubiũ. eo.vol.& conſil.136.Viſis actis.in fi.vol.4.quem ſequitur Rober.Maranta in ſuo Specu.in 4.par.principali.in nona diſtin.nu.4.verſi.Idem putarem quãdo Princeps. fol.28.in primis formis magnis. Vnde illa verba,vt petitur,ad fideiuſſores & correos non referuntur,cùm ſit contra ius,quòd beneficium perſonale debitori cõceſſum ad fideiuſſorem extendatur. vt diximus ſupra,per rex.in d.l.excepriones quæ perſonæ. cum concord. ſed ad debitorem oratorem rantum & non ad alios referuntur,cùm reſcripta ſint ſtrictè & non largè interpretanda.vt d.regu.quæ à iure cõi.& ſecundũ iuris ordinẽ,
14 vt habetur in c.cum dilecta.de reſcrip.Et pro hac inretpretatione facit,quia inferior à Papa ẽt legatus de latere cõtra ius reſcribere non põt.l.formã C.de offi. præſ. præto.illiri.orien.iuncto.c.2.de offi. delega. in 6.& hoc per rationem.c.cùm inferior extra de maiori. & obedi. & ita firmat glo.communiter ſingularis in c.fi.de hæreti.in 6.Et dato quòd de abſoluta poteſtate poſſet, forte quia fuiſſet dicto legaro ſpecialiter à ſede Apoſtolica in
15 iunctum, non cenſeretur ramen contra ius reſcribere velle,quia ita Principum reſcripta interpretamur, nam ſi contra ius emanant,ex defectu præſumptæ voluntatis Principis non valent.l.reſcripta.& l.damnoſa. C. de preci.imp.offe. & quod habetur in l. humanum. C. de legi.& Papa dicit ſe non poſſe, quod de iure non poteſt.quamuis de abſoluta poteſtate poſſet.c.veniens ex
16 tra de accuſa.Nec Papa plenitudine poteſtatis vti ſine cauſa debet,immo in dubio poteſtatis plenitudine vti

velle non censetur, nisi quatenus exprimatur. vt no. In no. in c. innotuit. extra de electio. & Io. And. in c. statutum. in fi. de rescrip. in 6. & in c. porrecta, extra de cōfir. vti. vel inuti. & ibi per Ant. de But. Imo. & Abb. cū alijs concord. per Ias. relatis consi. 1. col. pe. in fi. sub num. 9. vol. 1. per Gigan. in tract. de pensio. q. 37. nu. 13. versic. Dicas tamen. per Marsi. in sing. 84. Princeps. & pler e per Mod. Ariminen. in tract. de nullita. proces. sub rub. An quælibet sententia possit dici nulla. nu. 20. versi. Si
17 verò fuerimus. Ad allegata in contrarium respondetur quòd quædam sunt quæ specialiter & expresse debent in signatura cōcedi, vt puta si in precibus petitur, quòd in causa summariè, simpliciter, de plano, ac sola facti veritate inspecta &c. procedatur. quamuis prædicta verba non sint cancellata, nec eorum aliquid, si signatura tantum habeat. Audiat D. Matthæus Brunus, & iustitiā faciat. Do. Matthæus vigore talis signaturæ procedere non potest summariè, simpliciter &c. prout petitū fuit. Hoc enim commissum non videtur, immo neglectū. Si enim Princeps voluisset, hoc expresisset. c. ad audientiam, extra de decim. c. 2. ver. Vnde si circa, extra de trāsla. Episco. & l. vnica. §. fin autem ad deficientis. C. de cadu. tollen. ita formaliter inquit Rota in decis. 358. Si in commissione. in nouis sequitur Alex. consi. 136. In causa & lite. col. 2. in prin. versi. Et secundò quòd licer. vol. 2. Idem firmat Aegid. in decisi. 276. In causa mea. & Maranta vbi supra. in 1. col. versi. Sed iuxta hoc cadit. nu. 3. Vt ergo concessum intelligatur vt summariè, simpliciter, de plano, ac sola facti veritate inspecta procedatur. Rescribens ita rescribere debet, Audiat. D. Matthæus Brunus, & procedat summariè &c. tunc enim sub illo verbo summariè &c. veniunt omnia alia in precibus non cancellata. & ita procedant allegata per dominos

nos de Rota in d. dec f.77.& in d.deci. 378.& ita firmat eadem Rota in decis.379. No.quòd si in commissione. in antiquis. quem sequitur Staphile. in tract. de literis gratiæ & iustitię.fol.140. versi.Dicendum est modo.in primis formis.Nec obstant tradita per Corne. d. consi. 55.& per Gram. in d. decis. 103. Quoniam illa procedunt vbi Princeps simpliciter rescriberet,non se ad aliquid de contentis in precibus restringendo,secus si ad aliquid de comprænhensis in eis se restrinxisset,vt in casu nostro,nam ad illud tantum & non vltra se extendit
18 resctiptum. Quamuis enim omnia gratiæ obstantia, quę ex narratis colligi possunt,tacitè sublata esse videâtur, licet in concessione gratiæ de illis tollendis nihil expressè fuerit dictum secundum Aegid. in conclusione Rotæ.333.In causa domini Cardinalis.Anto.de Bu. consi.2.Visis literis. quod est repetitum consi.49.in fi. Roma.consi.80.Confirmanda profectò. Hoc tamen verum est in dubio.vt inquit Roma.ibi.secus si clarè appareat,quòd signatura narrationem ampliet, vel limitet,tunc enim signaturæ, vel concessioni statur.c.inter dilectos. & ibi Abb.in 4.col.versi.No.bonam limitationem.extra de fide instrum.& in c.2. extra de treuga &
19 pace.vbi not.quòd si petitio indeterminata fuit & concessio determinata,concessio attenditur, quia priuilegium & indulgentia vires à concessione & non à petitione sumunt,quamuis in dubio ad petitionem referatur concessio,quod est notandum secũdum eum, quẽ refert & sequitur Fely.in d.c.super literis.col.4.nu. 25. versi.Limita regulam extra de rescrip.& Ruyn.consi.3. Videtur prima consideratione.col. 2. versi. Sed tamen præmissis.consi.43. Circa id.col.1.num.7.vol.5.& tradit Parisi.consi.107.Non obstat quòd sententia.col.fi.ver.
20 Præterea debet.nu.21.cum seq.vol.4.Cùm ergo in casu isto

ſu iſto Princeps in ſignatura ad principalem debitorẽ ſe reſtrinxerit, & fideiuſſoris aut correi perſonam non expreſſerit, debitori principali dũtaxat priuileguim cõ ceſſum intelligitur, & non alijs in reſcripto non expreſ ſis, ſi enim voluiſſet, vtique vt ſupra diximus, expreſſiſ- ſet, illa igitur in reſcripto non expreſſa intelliguntur omiſſa & neglecta, & ſic in diſpoſitione iuris commu- nis remanẽt. l. commodiſſimè. cum vulgar. ff. de liber. & poſth. & incluſio vnius eſt alterius excluſio. l. cùm præ- tor. cum ſimili. ff. de iudi. & ita concludendum eſt.

SVMMARIVM.

1 *Creditores omnes in ceſſione bonorum an vocari debeant, antequàm debitor ex carceribus relaxetur, & ad ceſſionis beneficium, vel ad quinquennalem dilationem admittatur. & num. 4.*

2 *Carceratus antequàm relaxetur, citari debent creditores per generale proclama, ſi non conſtat ad cuius inſtantiam carceratus fuit, ſi verò conſtat ad cuius inſtantiam, citari debet ille, vel eius procurator.*

3 *Cuſtos carcerum ad intereſſe creditorum tenetur, ſi carceratus fuit per ipſum relaxatus, vel aufugit antequàm per iudicem declaratum fuiſſet, an eſſet, vel non eſſet ad ceſſionem bonorum admittendus.*

4 *Cedens bonis ad aliquorum creditorum inſtantiam non poteſt ab alijs, quorum timore non ceſſerit, moleſtari, niſi vt bona doceat, & debitum aliorum agnoſcat in iudicio. & num. 5.*

6 *Ceſſio bonorum facta per debitorem ſufficit pro omnibus creditoribus, ſicut vna inuentarij confectio.*

CREDI-

CREDITORES OMNES AN in cesſione bonorum citari debeant.

QVAESTIO. X. princ.

1 DEcimò principaliter quęro, nunquid in ceſ ſione bonorum creditores vocari debeant antequàm debitor ex carceribus relaxetur, & ad cesſionis beneficium, vel ad dilationē quinquennalem admittatur? Bal. conſi. 301. Ad euiden tiam. vol. 5. tenet quòd ille qui cedit bonis, à carcere ēt inuitis creditoribus relaxari debet. vt not. in l. 1. C. tit. no. non tamen ſine aliquali iudiciorum ordine talis re laxatio fieri debet, quia hi quorum intereſt, vocari de-
2 bent. Nam interdum aliquis eſt in carcere, & non conſtat ad cuius petitionem fuit carceratus, tunc generale proclama ſufficit. vt no. Bar. in l. ſi quis vxori. §. ſi fugitiuum. ff. de furt. vbi huius articuli theoricam & praticā ponit. Interdum conſtat ad cuius inſtantiam fuit carceratus, & tunc ille vel eius procurator citandus eſt vt l. 1. §. 1. ff. de libe. agno. & l. eum qui res. C. de procura. & §. fi. cum concord. Inſti. de pœna teme. litig. Citatis ergo creditoribus, factaq; bonorum ceſſione dimittetur
3 carceratus, ita concludit Bal. d. conſi. 301. Quid ſi carceratus à Principe reſcriptum ceſſionis bonorum impetrauit cum mandato, quòd cedendo bonis à carceribus relaxetur, & à carcerum cuſtode fuit relaxatus, vel aufugit, antequàm iudex illum eſſe, vel non eſſe ad bonorum ceſſionem admittendum decerneret, an carcerarius ad totum debitum, vel ad intereſſe creditorum teneatur? Dic quòd ſi notorium erat debitorem non eſſe ſoluendo, propter quod debeat ad bonorum ceſſionē admitti,

admitti, tenebitur tantum ad creditorum interesse, vt pulchrè declarat Paris de Puteo in tract. Sindi. in verbo Carcer & carceratus. c. Licet dicatur. sub num. 4. ver
4 sicu. Si tamen carcerarius. An autem creditores omnes citari debeant, vel sufficit, quòd eorum aliquis tantum citetur? Pet. Iac. in sua prati. tit. no. in secundo not. tenet non esse necessariũ quòd creditores omnes coràm iudice vocentur, sed sufficit illos, qui instant, seu eos qui contra debitorem litigant, seu cum quibus pendet causa, vocari. pro hoc facit tex. in l. 4. §. Sabinus. & ibi glo. ff. tit. no. vbi dicitur, quòd qui ad nonnullorum instantiam cessit, ab alijs creditoribus, quorum timore nõ cesserit, inquietari non potest, nisi vt bona doceat. & ita est de mente Saly. in d. l. 1. col. 1. versi. Secundum dubiũ est. & tenet & sequitur Gui. Pa. consi. 124. Circa materiam. col. fi. nu. 9. versi. Nec sunt necessariò. Quod tamẽ
5 intelligunt, si debitum istorum agnoscat debitor in iudicio, indicando eorum credita cum illorum citatorum creditis, iuxta ea quæ diximus supra in 5. q. princ. sub nu. 4. cùm non præiudicet his, quorum debitum
6 non agnouit. l. pen. ff. tit. no. Et prima cessio pro omnibus sufficere debet, sicut vna inuentarij confectio sufficit pro omnibus creditoribus etiam ex postfacto apparentibus. l. fi. §. licentia. C. de iure delibe. & hoc dicit ibi Saly. esse verum, nisi qui bonis cessit, de nouo bona acquisiuisset, nam respectu illorum bonorum non præiudicat cessio illis, quorum respectu cessio facta nõ fuit, vt vidimus supra in 2. q. princ. nu. 7. 8. & 9.

SVMMARIVM.

1 Creditores posteriores an anterioribus præferantur, vel è contra in bonis post cessionem acquisitis. & nu. 3. & 4.

Debitor

2 Debitor qui ceſſit bonis à debito non liberatur.
4 Creditores primi vnam hypothecam habentes poſterioribus etiam duas hypothecas habentibus præferuntur.
5 Venditor habens generalem bonorum emptoris hypothecam an pro pretio rei venditæ conſequendo præferatur in re ipſa creditoribus anterioribus ſimiliter bona dicti emptoris generaliter obligata habentibus.
6 Creditor primus generalem bonorum hypothecam habens, & poſterior ſpecialem in vna re, poſteriori in dicta re habenti ſpecialem præfertur.
7 Pactum inter emptorem & venditorem factum, quòd res vendita ſit creditori ſpecialiter obligata valet in præiudicium anteriorum creditorum.
8 Hypotheca generalis cum iuramento an pro conſequendo pretio rei venditæ in præiudicium anteriorum creditorum ſit ſufficiens.
9 Iuramentum vim ſpecialis expreſſionis habet.
10 Iuramentum non auget, nec ampliat principalem obligationē, ſed ſolum dat illi robur, & uinculum religionis addit.
11 Iuramentum ſemper habet tacitam conditionem, quam habet actus & promiſſio, cui adhæret, & non extenditur ad plus quàm promiſſionis virtus extendatur.
12 Iuramentum nihil operatur in his quæ ſpecificari debent.
13 Iuramentum nihil operatur in præiudicium tertij, ſed ſolum iurantis.
14 Iuramentum quod habet vim caſus expreſſi quomodo procedat.
15 Iuramentum vim habet, vt ſolemnitatem ſuppleat, non autem vt conſenſum extendat.
16 Iuramenta in contractibus appoſita magis ex communi pratica & conſuetudine notariorum præſtantur, quàm quòd contrahentes iurando ſciant, quid agant.
17 Hypotheca ſpecialis apponi debet in initio contractus ante

traditionem, vel in actu traditionis & non in fine instrumenti.

18 *Cautela pro venditore rem vendente, vt pro pretio consequẽdo præferatur anterioribus creditoribus.*

19 *Pactum, quòd venditor retineat in se dominium rei venditæ donec solutum fuerit pretium, valet.*

20 *Creditores primi conueniunt debitorem, qui bonis cessit, in id quod facere potest, posteriores verò insolidum.*

21 *Cessio prima nouis creditoribus non præiudicat & quo casu præiudicet.*

Cessio est actus reiterabilis.

22 *Vsufructuarius si operas suas in biennium pro viginti locauit & conductor cessit bonis, finito vsufructu post annum dicta cessio prodest debitori aduersus proprietarium nouum creditorem.*

CREDITORES POSTERIORES an anterioribus creditoribus præferantur in bonis post cessionem quæsitis.

QVAESTIO. XI. Princip.

1 NDECIMÒ principaliter quęro, an creditores posteriores anterioribus præferri debeant, vel è contra, in bonis postea quæsitis per debitorem, qui ad cessionis beneficiũ fuit admissus? Cyn. & Alberi. in l. ex contractu. in fi. C. de bo. aucto. iudi. possi. decidunt, quòd posteriores pręferuntur, per text. in l. 3. in fi. ff. quod cum eo. Saly. verò ibi in 3. q. concludit quòd tàm primi, quàm posteriores concurrunt, nisi alter altero ex alia causa magis priuilegiatus esset. & ad d. l. 3. in fin. respondet, quòd ille debitor per

tor per capitis diminutionem liberatus erat. vt l. 2. ff. de capi. dimi. Sed per Prætoris beneficium, ne creditores absque eorum culpa perderẽt, restituitur in eum actio, vt teneatur in quãtum facere potest, ideo in postea quę sitis ratio posterioris habeť, & hoc est verum secundũ eum, quia restitutio illa fit speciali beneficio, quod non
2 datur in alterius præiudicium. In casu autem quæstionis nostræ debitor, qui bonis cessit, à debito non liberatur, vt dicemus infra in 20. q. sed de iure communi ad solidum remanet obligatus, quamuis propter cessionis beneficium postea conueniri non possit, nisi quatenus facere potest. d. l. ex contractu. & l. 4. in princ. & l. qui bonis. ff. tit. no. vnde posterioris ratio cõtra priorem, qui de iure communi venit, haberi non debet.
3 Pau. de Cast. in d. l. ex contractu. in fi. tenet quòd anteriores posterioribus præferuntur, ex quo debitor remã sit obligatus, & hanc opi. puto veriorem, & eo magis cùm primi tanquam anteriores hypothecam habentes posterioribus præferri debeant. per regu. qui prior. de regu. iur. in 6. & l. quoties vtriusque. cum. vulg. ff. eo. tit. etiam si posterior duas haberet hypothecas. & primus vnam tantum, nisi posterioris hypotheca esset priuilegiata iuxta l. licet. C. qui potio. in pigno. hab. vt tradit Negusan. in tract. de pignori. in 2. memb. quintę partis. col. pe. in prin. versic. Sed si è conuerso. sub num. 51.
5 Sed quid si penes hunc debitorem res vltimo loco vendita reperiatur nondum soluto illius pretio, nunquid iste posterior creditor generalem bonorũ huius debitoris hypothecã hñs pro pretio dictę rei venditę cõsequẽdo præferatur in re ipsa vendita anterioribus creditoribus hñtibus similiter bona dicti debitoris generaliter obligata? & esto ꝙ hypotheca generalis non sufficiat, vt anterioribus præferatur, an tamen cum iure sufficiat?

 Et posito

Et posito etiam quòd hoc casu non sufficiat, sed specialis hypotheca requiratur, an talis hypotheca specialis si apposita fuit in fine instrumenti post dictæ rei venditæ traditionem sufficiat, vel requiratur quòd in initio contractus apponatur, vt anterioribus creditoribus præferatur? Et prima facie videbatur, dicendum posteriorem creditorem generalem hypothecam in re illa vendita habentem anterioribus creditoribus præferri, per ea q̃ tradit Spec. in §.1.nu.33.vers. Sed quid si primo. de obliga.& solutio. dicens quòd si primò quis obligauit mihi generaliter omnia bona sua, postea emit à te domum & pro eius pretio tibi obligauit etiam omnia sua bona, quòd tu debes esse potior & refert ita tenere Vber. de Bobio. arg. l. licet. C. qui potio. in pigno. habe. quem etiam refert & sequitur Alberi. in l. obligatione generali. ff. de pignori. & cum hac opi. trãsit Veronen. in tract. cautela. in caute. 124. Vulgaris. num. 2. versi. Si quis primò obligauit. & Cur. iun. in add. ad Alex. in l. si cum dotem. §. si. ff. sol. mat. Contrariam tamen opin. quòd immò non sufficiat generalis hypotheca, sed specialis requiratur super re vendita, tenet Ioan. Fab. in §. venditę. vers. Sed an saltem. Insti. de rer. diui. idem tenet Neguś. in d. tract. de pigno. in 2. memb. quintæ par. in 2. fallen. num. 18. versi. Et etiam facit per tex. in d. l. licet. qui tex. cùm de speciali hypotheca loquatur, non est ad generalem extendendus. eandem opin. nouissimè secutus est Ioan. Cephal. consi. 131. in prin e. Et hæc opin. verior & probabilior est & tenenda vti communis. Nam si generalis hypotheca sufficeret, sequeretur, quòd vltimus creditor melioris esset cõditionis cęteris anterioribus similiter generalem hypothecam habentibus, quibus iam fuit quæsitum ius in omnibus bonis per dictum debitorem acquisitis & acquirendis contra dictam re-

gu. qui

6 gul.qui prior.& l.quoties vtriuſque. ſupra allegatis . cũ ſimil.Quæ regula procedit etiam ſi primus creditor generalem bonorum obligationem haberet, & poſterior ſpecialem in vna re,quia etiam in illa re ſpecialiter obligata præfertur primus ratione generalis hypothecæ.vt eſt tex.in l.2.ff.qui potio.in pigno.habe.& in l. ſi generaliter.& ibi not.Bal.& Saly.C.eo. & Neguſan. vbi ſupra.in 20.ampliatione.nu. 14. Sequeretur etiam quòd non bene dixiſſet Saly. in l. pro debito. ſub nu.3.C.de bon.auct.iudi.poſſ.communiter approbatus, volens ꝗ expreſsè conueniri poteſt inter emptorem & venditorem,quòd res illa vendita ſpecialiter ſit ſibi obligata,vt vltimus creditor anterioribus præferatur: quod idem firmat in propoſito noſtro Cur.iun.in prin. dictæ apoſtillæ ad Alex.in d.l.ſi cùm dotem.§.ſi. dicens. & limita niſi pacto expreſſo ſpecialiter prouiderit de hypotheca,quia tunc præfertur omnibus creditoribus etiam anterioribus.l.licet, & ibi not. Ang. C. qui potio. in pigno.hab. & hoc idem tenet Saly.ex mente Iac.de Are. in d.l.licet.nu.4.& Alex.in d.l.ſi cum dotem.§.ſi. prope ſi.verſi.Nec etiam prædictis ob.quos referunt & ſequuntur Mod. Anconi. in tract. de mercatu. in rub. de Decoctori.in vlt.par.ſub rub.qui potio.in bonis decocto.habean.ſub nu.5.ver.Nũc vnde diuertetã. Pro qua opi.adducọ tex.in l.in rebus.C.de iure dot. vbi dicitur, ꝗ mulier in hypotheca rerũ per eam datarũ inſolutum marito præfertur cæteris creditoribus etiam anterioribus,& hoc ſpeciali fauore dotis , ſi ergo ſpeciale eſt in illo caſu,ſequitur quòd in cæteris ius commune eſt in contrarium.& ita arguit etiam Ang. ibi dicens, Attende ſingulariter,ſi ſpeciale eſt in muliere, quæ dedit dotem pro æſtimata ea æſtimatione, quæ emptionem facit,vt præferatur,ergo in contrarium eſt ius commune:&

ne: & ibi adducit esse casum rotundum in mercatore vendente alteri mercatori multas mercantias, & tradit, & habet fidem de precio, & deinde emptor cessit, & fugit. quòd etiam in illis mercantijs vltimo loco venditis repertis in domo dicti emptoris creditores ipsius emptoris anteriores in tempore, & hypothecam habentes præferuntur huic vltimo venditori, prout communiter concludunt Doc. in d. l. si cùm dotem. §. fi. fol. ma. Concludo igitur quòd si habita fuit fides de precio, & consequenter translatum fuit dominium in emptorem dictæ rei venditæ, creditores anteriores præferuntur, & non venditor habens generalem hypothecam. l. procuratoris. §. si plures. versi. Sed si dedi. ff. de tribu. actio. & ita communiter tradunt Doc. in d. l. si cùm dotem. §. fi. Quòd secus dicendum est, si dominium rei venditæ in emptorem non fuit translatum, eo enim casu venditor cæteris creditoribus anterioribus præfertur. vt est tex. in d. versi. Sed si dedi. & declarat Ang. in d. l. si cùm dotem. §. fi. quem referunt & sequuntur Mod. Anconi. in d. tract. in rub. de Decoctori. in 3. par. sub nu. 30. versic. Hinc subiungi potest. & nu. seq. tenet Saly. in d. l. pro debito. nu. 3. & Pau. de Cast. in d. §. si plures. nu. 3. & ita cõsuluit Ias. consi. 111. Magnificus, vol. 4. Cõfirmãtur prędicta per ea quæ tradit Negusan. in d. tract. de pigno. in 4. q. quartæ part. princip. num. 34. versic. Tamen præ-
7 missis non obstantibus. Vbi valere voluit pactum inter emptorem & venditorem, quòd res sibi vendita sit specialiter sibi obligata etiam in præiudicium anteriorum creditorum, si tale pactum valet, & potest anterioribus creditoribus præiudicare, sequitur quòd generalis hypotheca non sufficiat, alioquin frustratoria
8 esset, & de vento seruiret talis quæstio. Nec generalis etiam cum iuramento in præiudicium anteriorum creditorum

9 ditorum sufficit. Quia quamuis iuramentum vim specialis & expressi consensus habeat, vt tradit Bal. in l. 1. col.fi.in 2.q.C.commoda.Alex.consi.133.Super quæsitis.nu.2.vol.5.Cur.seni.consi.75.Dominus Ludouicus col.4.sub nu.5. plenè per Mod.Vercellen.in repeti.l. 2. nu.92.cum seq.versi.Iuramentum enim vim haber. C.
10 de rescin.vendi. & Soci.Iuni.consi.50.Viso.nu.19.cum concord.ibi relatis.vol.2 Nihilominus in casu nostro iuramentum non auget, nec principalem obligationẽ ampliat,sed solum dat illi robur, & religionis vinculũ addit.Oldra.consi.238.Cùm mulier.Cur.seni. d. consi. 75.col.5.nu.9.versi.Quia iuramentum Deci. consi.180. Visa renunciatione.in fi. consi. 408. In præsenti. num. 10.& consi.493.Viso tenore.col.pe.nu.25.cum seq. & Parisi.consil. 110. Promissio. col.5.ad fi.num.36.vol.1.
11 Et iuramentum semper habet illam tacitam conditionem,quam habet actus & promissio:cui adhæret, & nõ extenditur ad plus,quàm promissionis virtus extendatur,vt dicit Ang.consi.315.Statuto cauetur.col.1.quem refert & sequitur Deci. d.consi.408.col.1.in fi.versi.Vl
12 timò non obstat.& d.consi.493.num.26. Præterea iuramentum nihil operatur in his quæ debent specificari, vt habetur per Bal.& communiter Doc. in l. 4.§. quæsitum.in fi.ff.si quis cautio. Ruy.consi.6.Super casu. col. 2.in fi.nu.8.vol.2.Cur.seni.d.consi.75.sub d.versi.Quia iuramentum.Grat.consi.15.Magnificus.col.2.nu.13.vo. 1.& Gram.in decis.57.Iacobus Campanarius.col.8.nu. 27.versi.Nec obstaret ex alio.dicens quòd licet iuramẽtum faciat actũ ualere omni meliori modo quo potest, non tamen operatur,vt extendi possit ad id, de quo spe
13 cialis mentio fieri debeat:Accedat quòd vbi de præiudicio tertij agitur(prout in casu isto si venditor iste præferretur in anteriorum creditorum præiudicio) tunc iuramen-

ramentum nihil releuat, & nihil operatur in præiudicium tertij, sed solum ipsius iurantis.c. quamuis. ibi in alterius præiudicium. de pact.in 6.& tradit Bar. in l.Titia Seyo.§.imperator.de leg.2.sequitur Alex. consi. 55. Consideratis.col.pe.in fi.versic. Nec prædictis obstat. vol.1.& consi.38.Visa petitione. col.3.sub nu. 10. vol.3. Corne.consi.224.Licet claram.col.2.nu.4.versi. Tamē his non obstantibus.vol.3.Soci.Iun.consi.69. Pro dilucidatione.nu.40.vol.1.dicens iuramentum in quocunque casu præstitum,quod tendit in alterius, quàm iurantis præiudicium, seruari non debet, & nihil operarur,aliàs iniquitatis vinculum diceretur contra.c.quanto.cum simili.de iureiu.Soci.seni.consi.77.In præsenti consulatione.col.6.in prin.versi.Tertiò quòd non tendat.vol.1.Pau.de Cast.in l.si tibi decem. §. filiafam. sub nu.4.ff.de pact.& consi.448.Tria sunt.vol.2. in nouis. & Parisi.consi.72.Videtur dicendum.col.2. nu. 17. vol. 1. Nec refragatur quòd iuramentum casus expressi vim
14 habeat, secundum Bal.& Doc. vbi supra.Quia illud dictum Bal. intelligitur & procedit respectu eius. super quo præstatur consensus,non autem in aliis. vt declarat Saly.in d.l. 1.in vlti.col.versi.Quæro quid si in casu. C. commoda. quem refert & sequitur Alex. in apost. ad Bal.in d.l.1.in 2. q.& Ias. consil. 173. Circa primum. col.fi.versic.Tertiò in contrarium.vol. 4. Parisi.d. consil.110.col.6.in prin.num.38.versi.Et illud. & dicit De-
15 ci.consil.374. In casu proposito.in fi. Quòd iuramentū vim habet,vt solemnitatem suppleat, non autem vt cōsensum extendat.Cur.seni.vbi supra.sub num.8. & declarant Mod. Vercel. in d.l.2.nu.93. vers. Iuramentum tamen.firmat Boeri.in decis.3. Filia.col.2.num.8.versi. Et ad iuramentum.in 1.pat.& dicit Ias.d.consi.173. col. fi.in prin.vers.Sed illam decisionem.quòd Are.in l.qui super-

superstitis.col.4.ad fi.ff.de acq. hæred. reprobat & melius illam Baldi decisionem, & contra illam multa ibi congerit Ias.quæ breuitatis causa non refero. & inquit Cur.sen.d.consi.75.col.5.in princ.versi. Et sic simplex consensus.quòd illud dictum Bal.confunditur per doctrinam Doct.in d.l.4.§.quæsitum. communiter rece-
16 ptam.ff.si quis cautio.Amplius dico quòd talia iuramẽta,quæ in contractibus præstantur,magis ex communi pratica & consuetudine notariorum apponuntur, q̃ q̃ iurando sciant contrahentes,quid agant,vt refert Soci. iun.consi.48.Viso puncto.col.8.in fi.num.39. vol.1.& consi.144.Prosequendo.col.5.nu.37.versi.Attento maximè.eo.vol.Ex quibus concludo generalem hypothecam cum iuramento in præiudicium anteriorum creditorum nõ sufficere,sed specialis requiritur, vt diximus
17 supra. Et hæc specialis hypotheca apponi debet in initio contractus ante traditionem,vel in ipso saltem actu traditionis rei venditæ, & non sufficit quòd in fine instrumenti & post traditionem apponatur: Nam cùm in ipsum emptorem translatum esset dominium vt l. quidam.ff. de in rem verso. & d.l.procuratoris.§. sed si plures.versi.Sed etsi dedi.ff.de tribu.actio.& sic anterioribus creditoribus generalem hypothecam habẽtibus ius hypothecæ competens esset in d.re empta acquisitum,illis per aliquod pactum in fine contractus appositum præiudicari non potest.l. id quod nostrum.ff.de regu.iur.latè probant Mod.Fanen.in d.tract. de pigno. in 4.q.quartæ par.princ.sub versi. Tamen præmissis nõ obstantibus.num.34.vsque ad versi.Vltimò dubitatur. vbi probabilibus rationibus & fundamentis probant tale pactum & hypothecam in contractus initio,vel saltem in ipsa traditione apponi debere, respondendo ad omnia,quæ in contrarium adduci possent,& ad ea etiã

quę per Mod. Vercel. adducta fuerunt in l. lecta. sub nu. 17. not. & sub num. 151. cum duobus seq. ff. si cert. peta. quos Mod. Fanen. sequitur Ari. Pinel. in l. 1. in tertia par. sub nu. 54. fol. 409. C. de bo. mater. nō obstantibus etiam per Mod. Anconi. allegatis in tracta. de mercatu. in rub. de Decoctori. in vlt. par. sub rubr. Qui potio. in bo. decoct. habe. nu. 6. versi. Num tale pactum. Et prædictam opi. etiam tenet Alexan. in d. l. si cum dotem. §. fi. prope fi. versi. Nec etiam prædictis ob. ff. sol. mia. Dicens quòd si venditor ad traditionem venit, non præfertur, nisi ab initio contractus actum sit, quòd pro precio remaneat hypotheca, eam quoque approbant & sequuntur præfati Mod. Vercel. in repeti. l. 2. in 36. q. nu. 148. versi. Trigesima sexta. q. C. de pact. inter empt. & vendi. citans Mod. Fanen. vbi supra. Eandem opin. firmat & consulendo sequitur Pau. de Cast. consil. 318. Considerandum est. col. fi. nu. 4. vol. 1. in nouis. Cōcludo igitur opi. Mod. Fanen. & sequacium veriorem & de iure probabiliorem esse, & si in facto mihi contingeret, ita consulerem & secundum illam iudicarem, prout aliâs consului, vt patet consil. 50. In casu de quo quæritur. lib. 1.

18 Cautela etiam erit quòd venditor dictæ rei vt anterioribus creditoribus pro eius pretio consequendo præferatur, dictæ rei venditæ in venditionis contractu dominiū per pactum expressum sibi retineat & reseruet, do-

19 nec integrum pretium fuerit sibi solutum, quod fieri potest & tale pactum valebit, vt in d. §. venditæ. Insti. de rer. diuisio. & in d. l. procuratoris. §. pe. ff. de tribu. actio. declarat Bal. in rub. C. de contrahen. emp. in 13. q. tradit Fabia. de Monte. in tract. de empt. & vend. in 7. q. principali. versi. Sequitur tertium. sub nu. 15. & Tiraq. in tract. de vtroque retract. in rub. A vendu vendidit. §. 1. in gl. 2. nu. 36. versi. Nec tamen omiserim. fol. 17. Quam cautelam

telam ponit Alberi.de Roſa.poſt Vber.de Bobio.in d.l. obligatione generali. in fi.ff. de pignori.refert & eam ſequitur Veronen.d.caute.124.ſub nu.2. verſi. Ad tollendum tamen omne dubiū.& in cautel.125.Qui vult. col.fi.ibi.Et hoc erit vtile. & Neguſan.in d.2.membro quintæ partis.ſub num.18.verſic.Et etiam ,facit. vbi inquiunt,quòd ita communitet obſeruatur & bene. Sed huiuſmodi pactum in principio inſtrumenti apponendum eſt, dicendo hoc modo, A, ſponte per ſe & ſuos hæredes obligando reſeruato imprimis ſibi & in ſe dominio infraſcriptarum rerum, & ſalua & reſeruata infraſcripta ſpeciali hypotheca & obligatione earundem rerum vſque ad integram ſolutionem & ſatisfactionē infraſcripti illarum ptetij & non aliter, nec alio modo, iure proprio & in perpetuum dedit, vēdidit & tradidit.
20 N.preſenti &c. Redeundo vnde diuerreram,dico quòd præfati creditores in quæſtione noſtra differunt, quia primi debitorem,qui bonis ceſſit,conuenire non poſſunt, niſi in id quod facere poteſt, ſecundi verò inſolidum.vt d.l. ex contractu.in prin. C. de bon. auctot.iudi. poſ.à contratio ſenſu.vt etiam inquit ibi Salyc.in 2.q.
21 Nec aduerſus eos nouos creditores obſtabit ceſſio præcedens. niſi de nouo cedat bonis,cùm hoc facere poſſit,ex quo ille actus reiterabilis eſt.vt per Sal. & Pau. de Caſt.in d.l.ex contractu.in fin.& vidimus ſupra in 2.q. princ.ſub num.8.& 9.& in præcedenti q. nu. 6. vel niſi noui creditores cauſam ex præcedenti contractu conti
22 nuatā haberent, verbi gratia ſi ſeruus fructuarius operas ſuas in biennium pro viginti locauit,conductor bonis ceſſit,deinde poſt annum finitus eſt vſusfructus & ſic proprietarius incœpit nouus eſſe creditor, quia iuris ratio hoc expoſtulat.vt eſt tex.in l.ſi ſetuus communis Meuij.§.fi.ff.de ſtipul.ſeruo.hoc enim caſu dicta ceſ

 ſio de-

ſio debitori aduerſus proprietarium proderit, quia nõ eſt cum eo de nouo contractum, ſed perſona duntaxat mutata, cui acquiritur & eſt idem contractus, de cuius executione agitur, vt tenet Bald. in d.l.ex contractu. ad fi. quem ſequitur Alex. in apoſt. ad eundem Bald. in l. 1. in 2. col. in prin. in verbo creditoribus. C. ti. no.

SVMMARIVM.

1 *Ceſsio bonorum facta per debitorem an ei proſit quò ad conditionalem creditorem, cuius conditio poſt ceſsionem euenit, vt in bonis poſtea quæſitis non conueniatur niſi in quantum facere poteſt. diſtingue vt ibi.*

2 *Teſtator primus ſi legata conditionalia fecit, quorũ dies poſt legata hæredis ſecundi teſtatoris euenit, legatarij primi teſtatoris legatarijs ſecundi teſtatoris præferuntur.*

CESSIO BONORVM AN DEbitori proſit contra creditorem conditionalem.

QVAESTIO. XII. ptinc.

1 QVODECIMÒ principaliter quærò, Quid ſi inter primarios creditores quidam creditor conditionalis erat, & poſt debitoris ceſſionẽ ſua extitit conditio, nunquid debitori quò ad eum ceſſio proſit, vt ſic in poſtea quæſitis debitor ipſe non conueniatur ab eo, niſi in quantum facere poteſt? Pet. quem ſequitur Cy. & Alb. de Roſa. in l. ex contractu. C. de bo. aucto. iud. poſ. determinat quòd in ſolidum conuenietur, quia quò ad hunc conditionalem credito-

creditorem cessio sibi non prodest, & hac mouentur ratione, quia vbi cessit debitor ex contractu præambulo conuenitur deducto ne egeat, & hoc verum est quando cessio creditoribus proficit, quia penes se bona debitoris habent, sed iste conditionalis creditor nullum consequitur commodum ex bouis cedentis, ex quo illa ad aliorum creditorum manus peruenerunt, ergo &c. Bal. verò ibi putat esse distinguendum, an talis conditio inuito euenit debitore, & tunc conditio trahitur retro, & sic de bonis debitoris participabit creditor, & tunc in postea quæsitis cedenti proderit cessio: Aut extitit eo volente, & facto suo interueniente, & tunc nō trahitur retro, nisi factum suum esset necessarium, non voluntarium. l. 1. & l. potior. & l. qui balneum. ff. qui potio. in pigno. habe. Subdit Bald. prædicta procedere in contractibus, sed in legatis conditionalibus, in quibus conditio non trahitur retro. l. 1. §. serui. ff. ad syllania. potius antiqua, quàm noua obligatio inspicitur, quæ necessariam à sua causa consequentiam habet. arg. l. 3. §. scio. ff. de minori. ideo minimè curandum est, vtrum trahatur retro. quia in proposita quæstione non de legati acquisitione, sed de cessionis tractatur. vt probatur in beneficio
2 l. 1. C. de bo. aucto. iudi. pos. Et propterea exemplificat Bal. quòd si primus testator legata conditionalia fecit, quorum dies venit post legata hæredis, dato quòd in legatis hæredis conditio existens non traheretur retro, verbi gratia si Capitolium ascenderit, vel si matrimonium contraxerit, vel alia similia, vbi naturales termini fictionem recipiunt, nihilominus legatarij defuncti testatoris legatarijs hæredis præferuntur, & sic concludit, quòd tempus causæ, non causati tempus inspicitur. cum Bal. transeunt alij, Salyc. tamen cogitandum relinquit, maximè quare diuersum sit in contractibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Executio instrumenti pendente lite super bonorum cessione contra debitorem committi non potest.*

2 *Cessio bonorum instrumentum non impugnat, sed executionem mutat & restringit.*

EXECVTIO AN COMMITTI possit pendente lite super cessione bonorum.

QAESTIO. XIII. Princ.

1 DECIMOTERTIÒ principaliter quæro, creditor vigore statuti executionem instrumēti contra Titium confitentem in iudicio debitum & petentem se ad cessionis beneficium admitti, petit, an lite pendente super dicta cessione instrumēti executio committi poterit? Reperio fuisse decisum in curia Tholosana. q. 28. Item fuit dubitatū si aliquis, quòd sic. nisi iudici constaret cedere volentē nulla habere bona. vt not. in c. Odoardus. extra de solutio. Ego autem sic distinguendum putabam, aut iudicium petitæ cessionis cęptū fuit prius quàm instrumenti executio peteretur, aut post. Si prius, & tunc quia lite pendente nihil debet innouari. l. cùm aliquis. & ibi Bal. in 2. not. C. de iure delibe. & habetur in tit. C. & extra, vt lite penden. & per Vital. in tract. clausula. in rub. nil nouari lite penden. per executionem instrumenti petitam impediri non poterit, quin super dicta cessione procedatur: Si verò post & tunc aut ex iuris communis, aut municipalis dispositione proceditur, primò casu idem 2

ſu idem dicendum arbitror, cùm etiam in executione ſententiæ debitor ad ceſſionis beneficium admittatur, vt vidimus ſupra in 2.q.prin.ſub num.10. verſ. Scias ta
2 men. Et ratio eſt, quia ceſſio bonorum inſtrumentum non impugnat, ſed executionem mutat, & reſtringit. ita dixit Galleſi.in tract.de obli.in for.came.in 3.q.ſecũdæ par.ad quartam partem obligatio.camera.ſub nu.1. per not.per Canari.in tracta.de execu. inſtru.q.28. nu. 63.Secundo caſu aut ſtatutum diſponit, quòd contra inſtrumẽtum publicum nulla opponi poſſit exceptio, aut prohibet contra executionem inſtrumenti exceptionem opponi, primo caſu executio petita per exceptionem ceſſionis impeditur.vt tradit Bar.Ale.& alij in l.1.§.& parui.ff.quod vi aut clam.& Corne.conſil.212. Placet.col.1.vol.2.Vltimo verò caſu inſtrumenti executio non obſtante ceſsionis exceptione committi poterit, vt latè proſequitur Corne. d.conſi.212.per theoricã Bar.in l.ſi filius. ff. quod cum eo.& vidimus ſupra in 3. q.prin.ſub nu.4.verſi. Et prædicta in tantum.& firmat Canari.in d.28.q.in fi.

SVMMARIVM.

1 Feriæ inductæ ob neceſsitatem hominum in cauſa ceſsionis bonorum non obſtant, quando cedere volens eſt carceratus. & num. 2.

Cauſa carceratorum tàm ciuiles, quàm criminales diebus feriatis expediuntur non tamen in honorem Dei, niſi quando contra inſignem latronem proceditur.

FERIAE

D. Matthæi Bruni

FERIAE OB NECESSITATEM hominum an obstent in causa cessionis bonorum.

QVAESTIO. XIIII. princ.

1 DECIMOQVARTÒ principaliter quæro, an feriæ ob necessitatem hominum inductæ in causa cessionis bonorum obstent? Respon. quòd non, vt voluit Bal.consi.301. Ad euidẽtiam, in fi.vol.5.vbi allegat tex.in l.fi.ff. de feri. sed allegare uoluit.l.pen eo.tit.vbi est tex. quòd carcerati pro causa ciuili, vel criminali etiam diebus feriatis expediũtur, non tamen in honorem Dei, nisi quando contra insignem latronem procederetur, vt est tex. in l. prouinciarum.C.eo.tit.not.glo.in l.custodias. ff. de publi. iu-
2 di. Et prædicta intellige quando cedere volens in carceribus reperitur. vt expresſè determinat Ang.in d.l.pen. quem sequitur ibi Ias.circa fi.ver.Nota secundò. & idẽ firmat Bal.d. consi.301.per totum.

SVMMARIVM.

1 *Debitor qui cessit bonis, cessionem reuocare potest, antequàm bona distrahantur. & sic pœnitere potest, dummodo creditoribus soluere paratus sit.*
2 *Cedens bonis non desinit esse dominus bonorum suorum ante eorum distractionem.*
3 *Cessio bonorum in fauorem debitorum introducta fuit.*

DEBITOR

DEBITOR QVI CESSIT BOnis an pœnitere posſit, ante quàm bona vendantur.

QVAESTIO. XV. Princip.

1 DECIMOQVINTÒ principaliter quæro, nunquid debitor, qui ceſſit bonis, poſſit ceſſionem, antequàm bona diſtrahantur, reuocare, & ſic an pœnitere poſſit? Cyn. in l. 1. q. ſexta. C. tit. no. quem ſequitur Alberi. in rubr. eo. tit. in 2. col. verſi. Item quæritur vtrum. refert opiniones quorundam diſtinguentium, ipſe tamen indiſtinctè tenet, quòd pœnitere poſſit, pro hoc eſt tex. & ibi not. Bart. & Ang. in l. 3. & in l. quem pœnitet. ff. tit. no. per gloſ. in l. pen. vbi etiam Bar. in pen. q. eo. tit. & facit tex. & ibi no. Bar. Bal. Saly. & Pau. de Caſt. in l. 2. C. eo. vbi dicunt, quòd qui bonis ceſſit, pœnitere poteſt & bona illa re integra recuperare, quando vendita non erant, ſi tamen creditoribus ſoluere paratus ſit, id quod ipſe tenetur. argu. tex. in c. in cauſis, & ibi plene per glo. extra de electio. Vnde inquit Bal. ibi facere in arg. quòd qui rem pro derelicto habuit, re integra pœnitere poteſt, quia interim non eſt alicui quæſitum ius. Et ideo dicunt Doct. quòd volenti debitum ſoluere bonorum ceſſio non præiudi-
2 cat, ſi bona non ſunt vendita, quia cedens bonis non deſinit eſſe bonorum ſuorum dominus ante illorum diſtractionem. vt eſt tex. in d. l. 3. & reperitur deciſum in
3 Capel. Tholoſ. q. 134. Item an cedens bonis. Et eſt ratio, quia bonorum ceſſio in fauorem debitorum introducta fuit, ergo &c. l. pe. C. de pac. ſequitur Are. in §. fi. col. pen. in princ. verſi. Quæro ſemel. & ibi Iaſo. in pen. col.

versic. An autẽ post cessionem. Insti. de actio. q̃uis contrarium teneat Bal. in l. si. col. pe. versi. Quæro si aliquis solemnitet. C tit. no. Et licet quandam distinctionem ibi ponat in versi. Circa autem articulum. in effectu tamen concludere videtur, quòd vbi actus non est consu matus & sic res est integra, pœnitere potest, secus si actus esset ad perfectionem ductus & consumatus, nã tunc pœnitere non potest. arg. tex. & quod ibi not. Bal. in l. si quis iusiurandum. & ibi Saly. in si. C. de iureiu. & hoc modo cum aliis Doct. concordabit. quòd si bona per creditores distracta non fuerint, aut eis insolutum data, debitor pœnitere potest & creditoribus satisfacere. & ita tenet Hostien. in summa tit. no. col. 2. versi. Sed nec creditores. & ita communiter tenent Doct.

SVMMARIVM.

1 *Litis contestatio an in causa cessionis bonorum requiratur.*

2 *Officium iudicis quando incidenter imploratur, litis contesta tio non requiritur, secus est, vbi principaliter imploratur, etiam quod causa sit summaria. & nu. 3. & 4.*

LITIS CONTESTATIO AN requiratur in causa cessionis bonorum.

QVAESTIO. XVI. princ.

1 DECIMOSEXTÒ principaliter quæro, nunquid in hac bonorum cessione litis contestatio requiratur? Reperio dominos de Rota vt refert Aegid. in decis. 197. Secundò in causa tenere, quòd in hac causa cessionis admittendæ, vel

vel denegandæ de neceſſitate litis conteſtatio & terminorum Palatij ordinatio requiritur, & per eos adducebatur hæc ratio, quia licet iudicis officium hic imploretur, non tamen principaliter, immò incidenter, allegabant tex. in c.fi. extra de offi. iudi. Sed hæc ratio concludit tàm contra dictum, quàm contra text. in d.c. fin.
2 Nam quando iudicis officium incidenter imploratur, litis conteſtatio non exigitur, vt in illo tex. expreſsè dicitur, vbi verò principaliter imploratur, conteſtatio requiritur & ita tenent omnes Doct. ibi. & eſt decifio Rotæ.9. Si petatur. in additio. in nouis. Dicendum eſt igitur, quòd hoc fuit impreſſorum vitio, cùm illa verba principaliter & incidenter poſtponi debeant & ſic dicere debemus, ratio eſt, quia licet officium iudicis hic imploretur, non tamen incidenter, immo principaliter & hoc caſu ratio benè concludet cum dicto, quòd de neceſſitate litis conteſtatio requiratur. Quidam verò ex dictis dominis Auditoribus contrarium tenebant per not. per Cy. in auct. ſi omnes. C. ſi minor ab hæredi. ſe abſti. ex eo quòd in hac cauſa nihil dari, vel fieri petitur à parte. & vbi nihil dari, vel auferri petitur & ſummariè procedatur, litis conteſtatio nō exigitur, vt not. per Imo. & alios. in d. c. fi. & eſt decifio Rotæ. 54. Si petatur. in nouis. Nonnulli autem ex dictis dominis Auditoribus dicebant, quòd quia iudicis officium contra certam perſonam, & ſic contra certos creditores hic imploratur, litis conteſtatio requiritur. Imo. Abba. & Felyn. in d. c. fin. dicunt, quòd vbi iudicis officium principaliter contra certam perſonam imploratur, & plenaria cauſæ cognitio requiritur, libellus dari, & litis conteſtatio fieri debet. Si verò incidenter imploratur, litis conteſtatio non requiritur, in cauſa verò hu
3 ius ceſſionis bonorum iudicis officium nō incidenter,
 ſed

3 sed principaliter imploratur, vt dictũ est, ergo &c. Amplius dicit Spec. in §. fi. versi. Sed quæritur vtrum. in ti. de offi. omni. iudi. quem allegat Rota in d. decis. 54. in fi. quòd in omnibus causis in quibus iudicis officium imploratur, etiam in cognitione summaria litis contestatio requiritur. Alij verò tenebant in hac cessionis causa litis contestationem non requiri, cùm sit causa miserabilis, pro hoc adducebant tex. in auct. nisi breuiores. C. de sent. ex pericu. reci. & cum hac vltima opi. trāsit Aegidi. ibi. Ego verò primam opinionem amplectendam censeo, cùm in hac causa plena requiratur cognitio, tàm super debito nondum agnito, nec liquidato, vt vidimus supra in 2. q. prin. quàm etiam super paupertate probanda, & creditorũ electione in admittendo debitorem ad bonorum cessionem, vel quinquennalem di-
4 lationem, vt dicemus infra. in 22. & 26. q. princ. Et propterea concludo secundum Abb. in d. c. fi. circa fi. quòd aut iudicis officium incidenter imploratur, & litis contestatio non est necessaria, nec libellus, aut principaliter imploratur, & tunc aut super liquido, ita quòd non est necessaria causæ cognitio, & litis contestatio fieri non debet, aut super non liquido petitur, & tunc aut aduersarius est certus & præsens, & litis contestatio fieri, & libellus offerri debet, aut aduersarius est absens & certus, & tunc si aliquid in præiudicium partis dari, vel fieri petitur, vt hic, cùm in præiudicium creditorum ad bonorum cessionem admitti petatur, vel quinquennalis dilationis terminum sibi dari, iuxta tex. in l. f. & l. fi. C. titu. no. & tunc litis contestatio exigitur. vt not. in glo. in d. c. fi.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio cessionis bonorum litis contestationem & processum impedit, si debitum est liquidum, vel debitor paratus est illud agnoscere.*

2 *Cessio bonorum litis contestationem non impedit quo ad credi tores post cessionem creatos.*

EXCEPTIO CESSIONIS BONORUM AN LITIS CONTESTATIONEM IMPEDIAT.

QVAESTIO: XVII. Princ.

1 DECIMOSEPTIMO principaliter quæro, nunquid cessionis bonorum exceptio litis contestationem impediat? Respon. si debitum liquidum est, vel debitor extra iudicium illud agnoscere paratus est, litis contestationem & processum impediet. Bar. in l. pe. versi. Sed contra hoc oppono. & ibi Ang. ff. tit. no. & est tex. in l. ex contractu. & ibi not. Bar. & Saly. C. de bo. aucto. iudi. pos. Ang. in l. 4. ff. tit. no. & cum eis transit Ias. in §. fi. col. pe. versic. Nunquid autem cessio bonorum. Insti. de actio. & vidimus supra in 2. q. prin. num. 5. versic. Tu dic quod leges
2 contrariæ. Quod intellige verum quo ad creditores ante cessionem creatos, secus est in creditoribus, qui post cessionem contraxerunt, quia illa cessionis exceptio quoad ad eos debitori non proderit, nec eis obstabit, vt est tex. a contrario sensu in d. l. ex contractu. & ibi Saly. in princ. in 2. q. & ita fuit determinatum in Capella Tholosa. q. 136. Item fuit quesitum. an exceptio cessionis bonorum.

SUMMARIUM.

1 *Debitor qui bonis cessit pro bonis, quæ ante cessionem habebat, agere aut conueniri non potest, sed in postea quæsitis sic.*

2 *Debitor si lite pendente super iniuriarum actione cedit bonis, iudicium super illa actione intentatum amplius prosequi non poterit.*

3 *Moratoriam obtinens sicut à creditoribus conueniri non potest, etiam contra alios agere non poterit.*

4 *Iudei sicut ab alijs in die sabbati & in alijs eorum festiuitatibus conueniri non possunt, ita & alios ipsi conuenire nequeunt.*

5 *Legatus qui durante eius legatione ab aliquo conueniri non potest, nec alios conuenire, si alios conuenit, aduersus eos & alios se defendere compellitur.*

6 *Tutor nondum confecto, nec perfecto inuentario conueniri nõ potest, nec alios conuenire.*

7 *Hæres durante tempore ad conficiendum inuentarium à creditoribus & legatarijs conueniri non potest, si tamen alios inquietat, poterit ab alijs conueniri.*

8 *Debitor qui in fraudem creditorum cessit bonis, non potest postea contra suos debitores agere.*

DEBITOR QVI BONIS CESsit, an agere seu conueniri possit.

QVAESTIO. XVIII. Princ.

1 DECIMOOCTAVÒ principaliter quæro, an debitor qui bonis cessit, agere, seu conueniri possit? Respon. quòd pro bonis quæ ante cessionem habebat, neq; agere, neque conueniri potest, secus est in postea quæsitis, vt est tex. in l.

item

item ſi vnus.in prin.& ibi glo.ff de arbi.Idem dixit per illum tex.Amanel.de claris aquis.in ſing.incip.tex.eſt. Vnde dixit ibi Bald.quòd actiones perſonales directæ, quę penes cedentem remanẽt,inanes ſunt, nec ab eo
2 moueri,ſiue intentari poſſunt. Et propterea per illum tex.in Capella Tholo.concluſum fuit in q.249. Itẽ fuit quæſitum. Si auctor.quòd ſi ſuper iniuriarum actione actor lite pendente cedat bonis, iudicium iniuriarum acti one intentatum amplius proſequi nõ poterit,quia ceſſionis exceptio ei ſemper obſtabit & etiam ipſe pote rit contra alios ceſſionẽ opponere, niſi circa bona poſt ceſſionem acquiſita conueniretur, aut ageret, vt etiam deciſum reperitur in Capella Tholoſa.q. 136. Item fuit quæſitũ. an exceptio ceſſionis.vt eſt tex.in l. 4.in prin. & in fi.ff. tit.noſt.& tradunt Mod. Anconit.in tracta.de mercatu.in materia decoctorum.in 3.part.nu.14. Idem
3 procedere dicas in Moratoriam obtinente, quæ operatur, quòd ſicut ille conueniri non poteſt, nec etiam cõtra alios agere valet. argumento.tit.ne[illegible].ff.quod quiſq; iur.& tradit Firma.in ſuo repertorio. in verbo Moratoria.nu.2.vbi allegat Bar.in l.fin.C.ſentent.reſcind.non poſſ.qui tamen nullum de hoc facit verbum.Idem dicẽ
4 dum eſt in Iudeis,vt eſt tex. in l.die ſabbati.C. de iude, & nota.Bal.in l.quod fauore.col.2.in fiu.verſi.Quintò oppo.nu.7.C.de legi.vbi diſponitur quòd in die ſabba ti & alijs feſtiuitatibus iudeorum ipſi conueniri nõ poſ ſunt,nec etiam alios conuenire. per quem text. inquit ibi Bar.quòd ſi aliquis dies quò ad te feriatus eſt,vt con ueniri non valeas,etiam contra te feriatus eſſe debet,
5 vt alios non conuenias.Idem etiam dicendum eſt in le gatis,vt eſt bonus tex.in l.2.§.ſed & ſi agant.ff. de iudi. vbi legati, qui ex priuilegio legis durante legatione cõ ueniri non poſſunt,nec alios conuenire,ſi tamen agãt,

& alios

& alios conueniant, aduersus omnes se defendere compelluntur, vt tradit Staphil. in tract. de lite. gratiæ & iusti. fol. 86. sub versi. Tertiò motus proprius, in primis
6 formis. Idem dicas etiam in tutore, qui nondum confecto & perfecto inuentario conueniri non potest, nec alios conuenire, vt est tex. in l. fi. §. fi. & ibi Doct. C. arbi. tute. Bar. in l. tutor qui repertorium. in prin. ff. de admi. tuto. & Corn. consil. 207. Videtur prima. col. 1. in fi. nu. 4. vers. Item peccat. vol. 3. nisi in quatuor casibus. de quibus per Bar. in d. l. tutor qui repertorium. Saly. in l. tutores. C. de admin. tutor. & per Boer. in decis. 53. Insuper.
7 num. 5. Idem dicendum est in hærede, qui durante tempore dato ad conficiendum inuentariũ conueniri non potest à creditoribus, nec à legatarijs. vt est text. & ibi not. Bar. Ang. Pau. de Castr. Alex. & alij in l. fi. §. donec. C. de iure deliber. Si tamen alios inquietat, poterit ab alijs conueniri, vt tradit Vital. in tract. clausula. in rubr. Nil nouari inuentarij confectione pendente. nu. 4. versic. Tertiò fallit, vbi inquit quòd si hęres alios inquietat durante dilatione conficiendi inuentarium, poterit ab alijs conueniri, nisi alios conueniret necessitate com-
8 pulsus. Adde etiam quòd qui in fraudem creditorum cessit bonis, non potest postea contra suos debitores agere, vt est tex. in l. imperatores. & ibi not. Alb. de Rosa. ff. de cura. bon. dan.

S V M M A R I V M.

1 Creditores facta bonorum cessione propria auctoritate non possunt bona cessa occupare, & inter eos diuidere & appropriare.

2 Bona si per debitorem creditori insolutum data fuerunt, ab eo adiudicari non poterunt.

Domi-

2 *Dominium in creditorem per dationem insolutum transfertur, si debitor est dominus, si verò non est, publiciana, & præscribendi causa transfertur.*
3 *Priuilegium prioritatis anterioribus creditoribus per dationem bonorum insolutum non aufertur.*
4 *Creditores ex pacto & licentia per debitorem præstita bonorum possessionem insolutum datorum propria auctoritate ingredi possunt.*
5 *Licentia bonorum possessionem ingrediendi dari potest in testamento per defunctum.*
6 *Cedens bonis antequàm bona sint vendita, remanet dominus.*
7 *Creditores facta per debitorem bonorum cessione an in eorum tenutam mitti debeant.*
8 *Titulus de bonis auctoritate iudicis possidendis, quomodo procedat.*
Creditor missus in possessionem bonorum debitoris fit detentator & custos, donec in possessionem ex secundo decreto missus fuerit.
9 *Creditores facta per debitorem bonorum cessione instare debēt bonis cessis curatorem dari.*
10 *Creditor bonis cessis datus bona vendit, creditoribus pro portione satisfacit, & contra cedentis debitores actiones utiles exercet.*
11 *Curator bonis cessis datus quas actiones intentare debeat.*
12 *Curator ventris ad bona conseruanda & custodienda datus non intentat nisi perituras actiones.*
13 *Curator bonis cessis datus actiones ēt non perituras intētat.*
14 *Curator bonis cessis datus in quibus casibus ab aliis tutoribus & curatoribus differat.*
15 *Actio quæ datur curatori bonis cedentis non est priuilegiata, secus in tutoribus & aliis curatoribus.*
16 *Curator bonis cessis datus actione mandati conuenitur, alius*

autem actione negociorum gestorum vtili tenetur.

17 *Curator bonis cessis datus de dolo & lata culpa tenetur, alius verò de leui.*

18 *Curator bonis cessis datus non iurat tempore interpositi decreti, alius autem sic.*

19 *Curator qui datur bonis cessis, non inuitus, sed volens datur, alius verò inuitus.*

Tutela sicut agnatis, qui succedere debent, sic & cura defertur.

20 *Tutor & curator in testamento datus si tutelam gessit, non cogitur postea inuitus curam assumere.*

21 *Curator bonis cessis datus agendo vel defendendo non cauet de rato, nec iudicatum solui, alius sic, si de eius cura non constaret, vel probabilis esset præsumptio, quòd curator non esset.*

22 *Curatores plures si bonis cessis dati sunt, etiam quòd vnus non attingat, insolidum conueniuntur, sicut ille qui attigerit, quod secus est in aliis tutoribus & curatoribus.*

Quod procedit si vnus ab aliquo conueniatur, qui actionem se habere contra defunctum, vel debitorem asserit, secus si ad reddendam administrationis rationem.

23 *Curator bonis cessis datus administrationis rationem reddere tenetur, non illi qui bonis cessit, sed illis quorum interest, nisi dolum vel latam culpam in dictis bonis commiserit.*

24 *Curator adulto vsque ad 30. annos administrationis rationem reddere tenetur.*

25 *Curator bonis cessis datus si sine inquisitione datus est, inuentarium facere & fideiussorem dare tenetur.*

26 *Curator si bonis cessis non reperitur, qui hanc curam suscipiat, quid agendum sit.*

CREDITORES FACTA BOnorum ceſsione an poſsint propria auctoritate bona cedentis occupare.

QVAESTIO. XIX. princ.

1 DECIMONONÒ principaliter quæro, facta bonorum ceſsione an credirores bona debitoris occupare & iure dominii retinere poſſint? Reſpon. quòd cedenti nihil amoueri debet per iudicem, neq; per alium, nec creditores propria auctoritare bona ceſſa occupare, nec inter eos diuidere & appropriare poſſunt. rex. eſt in l. legis iuliæ. vbi Bar. Bal. Ang. Saly. & Pau. de Caſt. C. tit. no. immo ſi illa occupauerint, non obſtante lōgi temporis præſcriptione poterunt illa ab eis aduocari, niſi per debitorem ipſis crediroribus inſolutum data fuiſſent. vt ibi in fi. dicitur. tradit Hoſti. in ſumma tit. no. col. 1. verſic. Sed nec creditores. & Bar. in d. l. legis iuliæ. quem ſequuntur om
2 nes ibi. Nam iſto caſu debitor in creditores dominium transfert, & ſi non eſt dominus, publicianam & præſcri-
3 bendi cauſam, non tamen per hanc traditionem prioritatis priuilegium anterioribus creditoribus aufertur. arg. l. fi. §. & ſi præfatam. C. de iure delibe. vt voluit Bal.
4 & ſequitur Saly. in d. l. legis iuliæ. Et poterunt creditores ex pacto & licentia eis per debitorem data poſſeſsionem dictorum bonorum inſolutum datorum auctoritate propria ingredi, cum inter eos huiuſmodi pactum valeat. vt ibi per eundem Bal. & Saly. & aliquibus locis ex municipali diſpoſitione etiam abſque pacto hoc facere poſſunt, vt in noſtro Ariminenſi ſtatuto. ſub rub.

5 de permissa cesſione bonorum. diſponitur. Quod extē dunt ijdem etiam in licentia per defunctum in eius teſtamento tradita.l.Titia cum teſtamento.§.1. de legā. 2. vt etiam firmat Neguſan. in tract. de pigno. in quarta parte.col.10.num.12.verſi. Tertia concluſio eſt. per not. per Bar.in l.creditores.col.3.in prin.in 2.q.prin. vbi etiā Saly.in 5.col.ver.Quæro tertiò. C.de pignori. cum alijs concord.per Io.Dilectum relatis in tract. de arte teſtan. caute.12.Legatarius etiam.num.4.verſi.Tertium reme-
6 diū eſt.in rub.de leg.Interim ergo & anteq̃ fuerint vendita bona,cedens remanet dominus. d. l. legis Iuliæ. &
7 l.3.ff. tit.no.& reperitur deciſum in Capel. Tholoſa. q. 134.Item an cedens. Facta igitur bonorum ceſsione refert Pet.Iac. in ſua pratica tit. noſt. in 5.not. quòd credītores in tenutam illorum bonorum poni debent,vt tāgitur in rub.de bo. aucto. iudi. poſ. Ego verò hoc non benè dictum arbitror, cùm in materia ab illo titulo differenti ſimus,ſi enim hoc verum eſſet, ſequeretur quòd neceſſe non eſſet,nec requireretur bonis cedentis cura-
8 torem dari,vt infra dicetur.Præterea titulus ille procedit,quando creditor in contumaciam debitoris ſe non defendentis mittitur in poſſeſſionem bonorum ſuorū ex primo decreto,vt declarat Pa.de Caſt.in rub. C. ſi ad uer.vendi.pigno.& ſic creditor fit detentator, & illorū bonorum cuſtos donec in poſſeſsionem ex ſecundo decreto debitore latitante fuerit miſſus, cuius virtute poſtea ad bonorum venditionem proſiliri poterit, vt eſt text.in d.l.in venditione.§.1.ff. de bo. auctor. iudi. poſ. & declarat Spec.in §.Nunc dicamus.col. 5. verſic. Illud
9 autem.in tit.de ſecun.decre. Quod eſt ſecus in caſu noſtro,cùm facta per debitorem bonorum ceſsione inſtare debeant creditores bonis ceſſis curatorem dari, vt eſt tex.in l.ſi.ff.de cura.bo.dan.tradit Roſre. in tract. libel.in

bel.in rub.de offi.iudi.quo cura.datur bo.col.3. verſic.
Hac cesſione facta.& firmat idem Pet. Iac. in d. 5. not.
verſi.Item dabitur curator.vbi allegar.d.l.fi.de cura. bo
nis dan. & l. 2. C.quan. fiſc vel priua. & Aymo conſil.
213.Ad primum. cum concord. de quibus ibi per eum.
vol.2.Sequitur ergo quòd non mittuntur credirores in
poſſesſionem bonorum dicti cedentis, niſi iure muni-
cipali permittente,vr in noſtro Ariminenſi ſtatuto. ſub
dicta rub. de permiſſa cesſione bonorum. diſponitur.
Sed dabitur illis bonis curator. Qui curator ea bona vẽ
10 det,creditoribus pro portione ſatisfaciet.vt d.l.fi. & cõ
tra debitores cedentis vtiles actiones exercebit.l.de cu
ratore.circa prin.ff. de cura. bonis dan. de cuius mate-
ria vide pulchrum conſi. Ang.conſi.393. Mortuo debi-
11 tore.vbi plenè loquitur. Quas autem actiones curator
ille intentare debeat. gloſ. in d. l. de curatore. in verbo
rata habebuntur.dicit quòd.perituras intentabit, in pe- non
rituris verò ſe remittit ad l.creditore.in prin. ff. de bon.
aucto.iud.posſi.ubi Alb.de Roſ.diſtinguit. Aut curator
12 ad bona conſeruanda datur, aut vt creditoribus ſoluat.
Primò caſu quando ad conſeruanda & cuſtodienda da
tur, vt eſt curator ventris,& ille non intentat , niſi peri-
13 turas.vt in d.l.creditore.cum concord.ibi traditis. Secũ
do caſu quando ad bonorum diſtributionem datur,ſeu
vt creditoribus ſoluat,vt quia bonis debitor cesſit, &
tunc etiam non perituras intentat.vt d.l.de curatore.&
l.prætor §.his verbis.ff.de bo.aucto.iudi.poſ. Vel vt alii
inquiunt,quod quaſi in idem recidit,aut datur curator
antequàm bonis debitor cedat, & tunc perituras tan-
tum exercere poteſt. vt d.l.de curatore . & d.§. his ver-
bis.Aut datur poſtquam bonis debitor cesſit, & tunc
cùm bona ceſſa vendere debeat, & inter creditores di-
ſtribuere,etiam non perituras actiones intentat , vt di-
ctum

ctũ est. Pro hoc facit. l. Fulcinius. §. adeo. ff. ex quib. cau. in pos. eatur. & tradit Spec. in §. cùm autem. col. 4. vers.
14 Item curator ad litem. in tit. de curato. Scias tamẽ quòd iste curator datus bonis cedentis ab alijs tutoribus &
15 curatoribus differt. Primò quia actio, quæ in hunc datur, priuilegiata non est, in alium verò sic. l. idem priui
16 legium. ff. de priuileg. credi. Secundò hic actione mandati conuenitur. l. si mandauero. §. si procurator. ff. manda. Alius verò negociorum gestorum vtili tenetur. l. cu
17 ratores. C. de nego. gest. Tertiò hic de dolo tantum, & lata culpa tenetur. l. prætor. §. est præterea. & l. in vendirione. §. de eo tempore. ff. de bon. auct. iud. pos. Alius
18 autem de leui. l. tutori. C. de nego. gest. Quartò hic tempore interpositi decreti non iurat, ille verò sic. §. fi. in auct. vt hi qui obliga. hab. res mino. Quintò hic non in
19 uitus, sed volens decernitur, nisi magna necessitate imminente, & tunc ex mandato iudicis. d. l. de curatore. §. quæritur. Alius verò inuitus creatur. §. quibus. Insti. de satisda. tuto. glo. in d. §. quæritur. in verbo rata. & in verbo inuitum. & est ratio, quia sicut agnatis, qui succedere debent, tutela defertur. §. ex his autem. in auct. de hæredi. quę ab intesta. defe. Bar. in auc. matri & auię. col. 2. in prin. sub num. 6. C. quando mul. tute. offi. fun. pet. Afflic. in deci. 281. Vtrum auia. in prin. & est tex. in auct. sicut. C. de legi. tute. Sic & cura. l. fi. §. sin autem testamentum. C. de curato. furio. tradit Spec. in d. §. Cùm
20 autem. col. 1. versi. Sed nunquid mater. Nisi talis in testamento tutor & curator datus fuisset, si enim tutelam gessit, inuitus postea curam suscipere non cogitur. §. Qui tutelam. Insti. de excusa. tuto. & l. curator. C. eo. ti.
21 Sextò hic agendo vel defendendo de rato non cauet, nec iudicatum solui. l. actor. ff. rem rat. habe. Alius sic, si de eius cura non constaret, vel probabilis esset præsumptio,

ptio, quòd curator non eſſet. vt not. per glo. in d. l. actor.
22 Septimò ſi plures curatores conſtituti, & bonis ceſsis dati ſunt, etiam quòd vnus non attingat, inſolidum cõuenietur, ſicut ille qui attigerit. d. l. de curatore. §. ſi tres. ex quo volentes & ſpontanei conſtituuntur, quod in alijs eſt ſecus. Cùm primò qui attigit, quàm qui non attigit, conueniatur. vt not. in l. 2. C. de diuiden. tute. in l. tutores qui poſt ſententiam. §. curatores. ff. de admini. tuto. & arg. l. creditor. §. duobus. ff. mand. Intellige ſanè quòd inſolidum conuenietur, ſi vnus ex curatoribus bonis datus ab aliquo conueniatur, qui contra defunctum, vel debitorem ſe actionem habere dicebat, ſi verò ad rationem reddendam conueniatur, tunc qui primò geſſit, conuenietur, quàm qui non adminiſtrauit, prout in tutoribus & curatoribus dicitur, & ita obſeruandum eſt ſecundum Rofre. in d. tract. libel. in rub. de offi. iudi. quo cura. datur bo. in pe. col. verſi. Item quæritur ſi plures. num. 8. Octauò hic adminiſtrationis rationem non illi, qui bonis ceſſit, ſed alijs tantum, quorum intereſt, reddere tenetur. l. pe. ff. de cura. bo. dan. & not. l. ſi plures. eo. tit. niſi in dictis bonis aliquid dolo, vel lata culpa commiſerit. d. l. prætor. §. eſt præterea. voluit Rofre. in d. rub. de offi. iudi. quo cura. dat. bo. col. ſi. verſi. Quæſtio. ſed cui reddet rationem. & not. Pet. Iac.
23 (margin, at line "ritur ſi plures")
24 in d. 5. not. verſi. Item curator datus. Quod eſt ſecus in alio curatore, qui adulto, cuius bona adminiſtrauit, rationem etiam poſt longum tempus annorum viginti, & vſque ad annos triginta reddere tenetur. l. maximè. ibi not. ff. de adminiſtr. tuto. l. tutores. vbi Doc. C. arbi. tute. & tradit Boer. in deci. 59. Tres aut quatuor. in prin.
25 Adde tamen quòd hic curator datus bonis ceſſis inuentarium facere tenetur. vt eſt tex. in l. 1. §. ſi. ff. de vent. in poſ. mitten. tradit. Spec. in §. ſi. col. pe. verſic. opponitur autem

autem. in tit. de curato. & Ang. in auct. vt lice. ma. & auiæ.ad fi.principij.verfi. Ibi fideiuffione. vbi etiam renet quòd fideiufforem præftare tenetur.vt l.fi. §. fin autem teftamento. C. de cura. furio. Intellige tamen effe verum fi fine inquifitione datus eft,tunc enim fatifdat, fecus fi cum inquifitione datus eft, & tunc non fatif-
26 dat fecundum Spec.in d.§.fi.col.pe.circa fi.verfi. Curator autem.Sed quid fi poft ceffionem reperitur nemo. qui curam hanc fufcipiat, an de illis bonis inuentariũ per aliquem fieri debeat,ne bona diffipentur?Dic quòd bonum erit,vt iudex dictorum bonorum inuentarium faciat, vel quòd ea fequeftrentur,vel penès aliquem ad creditorum inftantiam deponantur,nec debitor ex hoc conqueri poterit,cùm ipfe,ex quo ceffit bonis, hoc voluiffe videatur,& fic velle videtur,quòd creditorum fecuritati prouideatur, taliter quòd eis de bonis per ipfum relaxaris fatisfiat, & fi quid de illis poft creditorũ fatisfactionem fuperfuerit, habebit cedens, fi verò ad fatisfactionem non erunt, creditores de bonis in pofterum per debitorem querendis fatifient. l.ex contractu. C.de bo.aucto.iud.pof. cum concord.

SVMMARIVM.

1 *Debitor an per bonorum ceßionem à debito liberetur? & num. 3.*

2 *Exceptio inuentarij fententiam non perimit, aut elidit, quia eft intentionis & facti exceptio, quæ contra fententiam non venit.*

DEBI-

DEBITOR AN A DEBITO per bonorum cesſionem liberetur.

QVAESTIO. XX. princ.

1 VIGESIMÒ principaliter quæro, an debitor per bonorum cesſionem à debito liberetur, ita quòd amplius inquietari non posſit? glo. 1. in l. vbicunque. ff. de fideiuſſ. tenet cedentem bonis ipſo iure à ciuili obligatione liberari, remanente tamen naturali. per tex. in §. fin. Inſti. de replica. Idem renere videtur glo. in c. ſicut dignum. §. eos. in verbo habeant. extra de homic. quam glo. 1. ſequitur Dyn. ibi per tex. in l. hæres à debitore. §. quòd ſi ſtipulatur. ff. de fideiuſ. idem firmat Ray. de Forli. in l. 1. C. tit. noſt. & ita tenet Nico. de Neapo. in §. fin. Inſti. de actio. Cyn. in d. l. 1. opinionem dictæ glo. renere videtur, quòd tollatur ciuilis & naturalis remaneat, & ſi diceretur, ex ſola naturali agi poterit, reſpondet ipſe hoc eſſe ob ciuilis obligationis reliquias, quæ cum illa naturali fuerat, cuius calore iuuatur, ſicut è contra ex ſola ciuili agitur, q̃ calore naturalis iuuarur, cuius concomitantiã habuit, vt in l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pact. & ita eum refert Alberi. in rub. C. tit. no. in 2. col. in fi. verſi. Secundum beneficium eſt. & ita tacito auctore reſpõdet Bal. in d. §. fi. col. fi. verſi. Vlterius quæro. Inſtit. de actio. vbi etiam reſpondet ad l. ex contractu. C. de bo. aucto. iud. poſ. dum in ea dicitur, quòd cedens bonis ope exceptionis iuuatur, ſecũdum eum, de facti vel intentionis exceptione intelligi debet, prout inquit Ancha. conſil. 6.
2 Viſo themate. col. 2. poſt princ. verſi. Arbitratum eſt. in exceptione inuentarij, quæ ſententiam non perimit,

aut elidit, sed est intentionis & facti exceptio, quæ contra sententiam non venit, vt pulchrè scribit Neguf. in tract. de pigno. in quarto membro quintæ partis. num. 10. versi. Secunda conclusio. Ang. verò in d. l. 1. & in d. l. ex contractu. inquit debitorem nec ipso iure, nec ope exceptionis liberari, quia si ad pinguiorem peruenerit fortunam, exigi potest, deducto ne egeat. d. l. ex contra-
3 ctu. & l. 4. & l. qui bonis. & l. pen. ff. titu. nost. Contrariũ tamen tenet Bat. in d. l. 1. in prin. & in d. l. ex contractu. dicens debitorem non ipso iure sed exceptionis ope liberari. & sequitur glo. in d. l. 1. quã inquit esse veram, quicquid dicat Dy. in d. l. vbicunque. & hanc opin. probat per d. l. ex contractu. idem Bar. in d. l. qui bonis. tenet à ciuili obligatione non liberari, quia post cessionem conueniri potest & sic ciuilis obligatio nõ est sublata & hanc refert esse veritatem, quamuis contrarium not. in d. l. vbicunque. Eandem opi. tenet Alberic. in d. versi. Secundum beneficium est. vbi allegat Dy. innuere, quòd vtraque tollatur, ex eo quòd si remaneret naturalis, cum ea remaneret & fideiussoria, concludit tamen Alber. ibi quòd vtraque remanet & non liberatur cedens, nisi ope exceptionis, quia exceptio actionem præsupponit & quia si ad pinguiorem fortunam peruenerit, contra eum cũ effectu agi potest. d. l. 4. & d. l. qui bonis. idem firmat Bal. in d. l. 1. in prin. dicens glo. in d. l. vbicunque. malè dicere. sequitur Sal. ibi in princ. dicens glo. in d. l. 1. communiter teneri per Doct. tàm iuris ciuilis, quàm Cano. vt in c. Odoardus vbi Imol. in 2. col. in prin. versi. Vltimo not. extra de solutio. & pro ea adducit tex. in l. pen. in fi. C. tit. nost. vbi si ad pinguiorem fortunam peruenerit, vult tex. quòd ab eo ad modum debiti pro creditorum satisfactione euelli possit, & sic vult Saly. quòd vtroque iure cedens exigi valeat,

prout

prout prius exigi poterat, vnde datur intelligi, ꝙ ciuilis non eſt ſublata, quia ex ſola naturali actio non datur & hoc confirmatur, quia bonorum ceſſio non tendit ad contradicẽdum actioni, nec obligationi & propterea inquit tex. in d.l.1. quòd liberati non ſunt, & quòd nulla obligatione liberetur, ſed exceptione tantum tutus ſit cedens bonis, tenent Bart. Ang. Imo. & Cuma. in d.l. vbicunque. idem tenet Bal. in l. cùm quis. in vlt. col. C. de iur. & fac. igno. & in l. tàm mandatori. col. 2. C. de non nume. pecu. Ange. in l. nemo carcerem. circa fi. C. de exacto. tribu. li. 10. idem etiam firmant Io. Fab. Aret. Iaſ. & communiter Doct. in d. §. fi. col. 1. in 1. nota. Inſti. de actio. & ita tenet Rota in deciſ. 567. Vtrum poſſit. col. 2. verſ. Tertius ſecundum quorundam opinionem. in antiquis. dicens opinionem gloſ. in d.l. vbicunque. ſibi non placere, quia nec ciuilis nec naturalis tollitur, ſed eius effectus differtur, donec cedens ſatisfacere valeat.

SVMMARIVM.

1 Renunciari ceßionis bonorum beneficio an poßit. & num. 5. 9. 12. & 13.

2 Renunciari nõ poteſt iuri de futuro, niſi interuenerit pactũ.

3 Carcer quamuis non ſit ſeruitus, eſt tamen vna quaſi ſpecies ſeruitutis. & num. 6.

4 Conſuetudo & ſtatutum, quòd quis pro debito ſoluendo obliget ſe ad carcerationem ſuæ perſonæ, valet & tenet.

Statutum prohibens ceßionem an valeat?

Pactum & ſtatutum paribus paßibus ambulant.

Poteſtas & rector qui iurauit ſeruare ſtatuta, poteſt illa ex cauſa tranſgredi.

7 *Carceratio contra bonos mores esse non dicitur.*

8 *Maritus renunciare non potest beneficio quod habet, ne conueniatur vltra quàm facere potest.*

9 *Renunciatio beneficij cessionis valet accedente iuramento, nisi renunciantis mendicitas esset notoria. & num. 10. sed contra num. 13.*

11 *Filius per pactum obligari non potest, vt à patre alimenta non petat.*

Pactum iuratum contra ius alimentorum non valet.

12 *Carcer non ad pœnam, sed ad custodiam tantum esse debet.*

14 *Pactum, quòd debitor ad carceres etiam publicos se obliget in instrumento, non valet. & num. 15.*

Debitor non est dominus membrorum suorum. sub num. 15.

Pactum factum per maritum vxori de stando & habitando certo loco, valet & seruandum est. sub nu. 15.

16 *Partes facere nequeunt, quin solemnitas & ordo seruari debeat.*

Processus ab executione inchoari non potest, sed requiritur ꝙ libellus, litis contestatio & sententia præcedat.

Libellus & citatio in ciuilibus ad capturam præcedere debet.

17 *Pactum, per quod conuenit debitor, vt si in termino non soluerit, possit citatione & contumacia non præcedente excommunicari, non valet.*

18 *Pactum, vt creditori liceat auctoritate propria debitorem in termino non soluentem capere, non valet, etiam si iuratum sit.*

19 *Pactum, quòd scriptor in compedibus detineri possit, nō valet. Glo. in l. stipulatio. §. siue autem. ff. de no. ope. nuncia. est communiter approbata.*

20 *Obses per pactum obligari potest quòd detineatur, & pactū ob generalem consuetudinem valet.*

21 *Redemptus ab hostibus pro pecunia potest inuitus pro pecunia non restituta à redimente retineri.*

Debitor

22 *Debitor fugitiuus per creditorem propria auctoritate capi poteſt.*

23 *Pactum, quòd debitor perſonaliter detineri non poſſit, valet & tenet.*

DEBITOR AN RENVNCIAre poſsit beneficio ceſsionis bonorum.

QVAESTIO. XXI. Princ.

1 VIGESIMOPRIMÒ principaliter quæro, nũquid ceſſionis beneficiò per debitorem renunciari poſsit, & ſic valeat pactum, quòd debitor non poſsit cedere bonis? Dy. in l. alia. §. eleganter. ff. sol. matr. tenet quòd non. idem tenet ibi Ray. de Forli. Bar. & Imo. qui allegant auctenticam. immo. C. de actio. & obli. cum ibi no. per glo. idẽ Bar. in l. fi. ff. tit. no. Bal. in §. fi. col. fi. ad fi. Inſti. de actio. Alb. de Roſa. examinat latè in rub. C. tit. no. in 3. col. in prin. verſi. Item quæritur, nunquid poſſit debitor renunciare. & tradit Didac. Couarruui. in 2. lib. varia. reſolu. c. 1. nu. 7. verſi. Quęritur deinde, Ang. in l. nemo carcerẽ. C. de exacto. tribu. li. 10. idem tenet & ſequitur Sal. in l. 1. col. pe. in 9. q. C. tit. no. ubi varias doctorũ opiniones adducit, videlicet aut eſt ſimplex renũciatio, & non va-
2 let, quia eſt de iure futuro, cui renunciari non poteſt. l. is qui hæres. ff. de acqui. hæredi. l. ſi ita ſcriptum. §. 1. de leg. 2. & l. 1. C. de pact. Quod autem ſit de iure futuro, probatur. Nam ius cedendi bonis non competit niſi facta condemnatione, vel debito in iudicio agnito. l. pe. ff. tit. no. Aut eſt pacto admixta, & tunc valet. vt d. l. 1. C. de pact.

de pact. Deci.consi.31. Et pro tenui.col.2.versi. Secundò non ob.vol.1. cum concord. de quibus per Parisi. cō sil.93. Finis & conuentio. in princi. consil. 94. Viso instrumento.num. 28. & consil. 95. Est ferè. col.1. vol. 3. Ista opi.in primo membro non placuit Iac. de Are. dicenti simplicem renunciarionem non præiudicare, quādo in contractu, vel iuxta contractum facta est, vt in legibus supra allegaris. Sed vbi in contractu facta sit, exempli gratia, quia tercentum mutuo, & acceptans cessionis bonorum beneficio renunciat, tunc valere debeat, tùm quia robur & efficaciam ex contractus cohærentia, veluti pactum nudum assumit. l. iurisgentium. §.quinimmo.ff.de pact.tùm quia parti præsenri fit, ideo contra cessionem saltem per replicationem ei parere debet.arg.l.tale pactum.cum simi.ff. de pact. & ideo ipse dixit quòd siue per pactum, siue simplicirer in ipso contractu, vel iuxta illum facta sir, valer. per l. si quis in conscribendo. C. eo. Sed vbi ex inreruallo à contractu facta sit, quòd non valeat, seu renuncianti non noceat. Non obstat secundum eum tex.in l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.eo.ibi enim pactum ex intetuallo factum quò ad replicationem prodest, quia ibi per contrarium pactum elisa est per exceprionem actio, quod non est in casu nostro, ideo inquir, si renunciatio condemnationis tempore fiat, quòd non nocer, quasi ex interuallo facta. Dy.autem dixit quòd siue simpliciter, siue per pactum in contractu, vel iuxta contractum fiat, non nocet.Primò quia carcer, qui ad custodiam inuentus est.l. aut damnum.§.solent. ff. de pœnis. & c. quamuis. cum concord.ibi per glo.relatis.eo.tit.in 6.nunc erit ad pœnam per pactum inducendam, sed quia pactum est contra bonos mores, & naturalem æquitatem, quia conrra humanitatem, igitur valere non debet. d. §. eleganter.

Tertiò

3 Tertiò quia inuitus in carcerem deducitur, vt perpetuò retineatur, sed quamuis hæc non sit seruitus, vt inquit glo.fi.in l.1.C.titu.nost.est tamen vna quasi seruitus & seruitutis species, ad quam se obligat.l.2.ff.de libe.exhib.Alex.consi.133.Circa executionem.in princ. vol.6.ergo non est admittenda.arg.l.duobus.& l.ob ęs. C.de actio.& oblig.Quartum addit Saly. quia creditor de duritia, quæ à iure reprobata est & cõtra bonos mores, redarguitur. vt l.seruus ea lege.ff.de ser.expor.& quia nihil agit, nisi vt efficiatur debitor . igitur non est audiendus.l.in fundo.cum simili.ff.de rei vindica.Item quia liberi hominis caro & corium in comercium inclusionis carcerum, ad petitionem & creditoris voluntatem per indirectum deduci videtur contra. l.inter stipulantem. §. sacram.ff.de verb.oblig. Et hæc omnia votum captandæ mortis illius debitoris inducunt contra l.fi.C.de pact.& hanc opi. tenet Ricar.Malumbr. vt refert Cyn.in d.l.1.in vlt.q.C. titu. no. qui etiam illam tanquam humaniorem sequitur.hoc idem tenet Iac.de Belui. in §. quod autem. in authentico de fideiussor. & hanc partem tanquam humaniorem amplectuntur cõmuniter Cano.in c.Odoardus. de solutio. vt attestatur Ripa in l.obligatione.col.6.num.30.versic. Superest vt examinemus.ff. de pignori.idem firmat Ant.de Butr.in c.cùm contingat.col.4.de iureiu. Eandem opinionem sequitur Pet.Iac.in sua prati.tit.no.col.pen.& fin.in de

4 cimo not.Nisi in locis, vbi consuetudo viget, vel statutum, quòd quis pro debito soluendo se ad suæ personæ carcerationem obligat, talis enim consuetudo & statutum valet & tenet.argum.l.omnes populi.ff.de iusti. & iur.& l.de quibus.ff.de legi.& c.1.de constitu.in 6. non tamen hoc casu prohiberi poterit, quin bonis cedere valeat, ne in carcerem detrudatur, secundum Bal.in l.t. col.2.

col.2.in prin.versi.Quæro si statutum dicit.C.tit. nost. & vidimus supra in 3.q.princ.nu.4.versi.Et prædicta in tantum sunt vera.Quinimmo si extaret statutum, prout extat Genuæ ac Pistorij,bonorum cessionem prohibens,non valeret,ex quo perpetuam induceret seruitutem & contra bonos mores esset,vt est pactum,& quòd per pactum fieri non potest,non potest etiam per statutum fieri. Cùm pactum & statutum paribus passibus ambulent.glo. est ordi.in rubr.C.de decre.decur.li. 10. & declarat Euerard.in suo tract.de modo arguen.argu. 89.De pacto ad statutum.quamuis Alb.Papi. quem refert & sequitur Ange. in l.tale pactum.§.qui prouocauit.col.pen.versi.Deinde quæro. sub num.27. & 28.ff. de pact.teneat dictum statutum valere, licèt durissimũ sit l.prospexit.in prin.ff.qui & à quibus,maximè rectori,qui statuta seruare iurauit,& secundum Bal. in auth. hodie.C.de iudi.debet ea tenaciter obseruare & ab illorum forma non recedere. sequitur Ias.in §.Ex maleficijs.col.2.nu.15.Insti.de actio.& Hyp.in sing.244. Tu scis illud.& in §.diligenter.nu.176.in sua prati.crimi.& Roland.consi.33.Visis.col.pen.in fi.nu.20. & cons.70. Quoniam.col.fin.nu.27.vol.1.Hoc tamen intellige secũdum Veronen.in l.quòd si nolit.§.qui assidua. col.3. versic.Et adde quòd licet.ff.de ędil.edic. quòd quamuis seruare statuta iurauerit, ei tamen licitum est illa ex causa trãsgredi,cùm hoc faciat,vt multorum salus procuretur. & hoc casu in sindicatu non tenetur,vt declarat Amade.de Castel.in trac.de sindica.in glo.Qui domini Sindici.sub nu.243.versic. Item non tenetur si ex causa transgreditur pœnam.Absurdum est enim statuta pro publica vtilitate facta contra publicam vtilitatẽ seruare.c.1.de iureiur.in 6.quod idem per plura comprobat Grilland.in trac.de relaxatio. carcerato. in 6.q. nu.7.

num.7.versi.Tertiò ampliatur.vsque ad fin.vbi concludit, quòd etiam iudex periurium non incurrit, quia in omni iuramento semper intelligitur excepta legis aut superioris auctoritas.l. si.ff.qui satisd.cog.& allegat ita tenere Are.in l.& si seuerior, vbi etiam Sal.in 4.q.C. ex quib.cau.infa.irroge.& periurium non cōmittitur sine dolo.d.c.1.de iureiur.in 6.cum concord.per Amade. in d.tract.de Sindi. relatis in d. glos. Qui domini Sindici. in.9.q.sub num.244. vbi inquit quòd iudex in sindicatu non tenetur, si in leuibus de facto sine processu procedit omittendo statuti formam, nec hoc casu periurus dicitur, secus si in grauibus procederet, & dolo statuti formam seruare omisisset, eo enim casu in sindicatu tenetur, & est periurus, si culpa, non est periurus, sed in sindicatu parti ad interesse tenetur, adde tamē quòd iurans generaliter seruare statuta, illicita statuta, aut impossibilia, aut libertati ecclesiasticæ contraria seruare nō tenetur, vt est tex.in d.c.1.in fi.de iurei.in 6.& no.gl. & Hostien.in c.1. de his quæ fiunt à maio. par.capi.tale enim iuramentum generaliter præstitum secūdum ius commune interpretandum est, quòd iurans solum statuta & consuetudines iustas, possibiles & honestas seruare tenetur.vt legitur & not.in c. ad nostras. il iij. extra de iurei.& in c.super quibusdā. de ver. sig.& Amad. in d.tract. de sindi. num. 66.In glos.Item in eo, de eo, & super eo.& per plura comprobat Gramati. in decis. 36.Solon ex septem.col.2.num.2.cum multis seq.& firmat Tiraquel.in tract.de pœn.legum.in præfatio.num. 23.versi.& hoc sanè quod dximus.& num.33.ver. Nec hinc longè abest. Supradictam opi.etiam sequitur Are. in d.§.fi.in vlti.col.Insti. de actio. vbi allegat Raph. in d.§. eleganter. dicentem opinionem Bar. esse communem: Eandem etiam simpliciter sequuntur Cardi. &

Imo.in c.lator.col.4.in fi.versi.Sed iuxta prædicta quæri potest.num.18.cum seq.& ibi Abb.nu. 2. extra de pigno.& idem Imo.in d.c.Odoardus. col. 2. in fi. nu. 22. vesi.Sed iuxta prædicta quæri potest. & eam pluribus argumentis sustinere conatur Pau.de Liaz.in sua disputa.incip.Primò quæritur vtrum.in 3.dubio.Idem tenet Maria.Soci.in c.si diligenti.col. 2.ad fi. versi. Quintò infertur, extra de foro comp. & ita decisum fuit in parlamento Delph.vt refert Gui.Pa.in deci.211.Debitor nõ potest.& nouissimè Berous in libro quæstionum familiarium.q.133.Papa.col.fi.versic. Suadentur præmissa. vbi addit etiam si iuramentum interfuisset, à quo dicit recedi posse etiam non obtenta licentia, & absolutione superioris, quia si renunciatio non tenuit, etiam non ligauit iuramentum, vt in hoc casu firmat Calder. consi.7.An Episcopus possit. in rub. de iureiu. Hoc tamen vltimum non tenet Henri.de Bouen.in repeti.authẽ.sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. quem refert & sequitur Gui.Pa. in decis. 224. Item fuit dubitatum.ibi.Similiter etiam de eo.Idem firmat Capel. Tholos.q.258.Item fuit quæsitum. Socer & socrus. in socero & socru beneficium habentibus,vt non conueniantur vltra quam facere possint, si in instrumento promissionis dotis dotem soluere iurauerunt, & conueniantur,de dicto beneficio excipere non possunt, nisi prius absolutionem à iuramento obtinuerint, prout obtẽta fuit in casu Cald.d.consi. 7. Et prædictam opinionem inquit Alberi.in d.rub.C. tit. no. in vlti. col. sub num. 13. vidisse communiter approbari, & pluries de facto
5 obtinuisse. Contrariam opi. tenet Ang. & latè Roma. per multas rationes & fundamenta in d. §. eleganter. Idem consuluit Fed.de Sen. consi.60. Quod pactum.& idem tenet Imo.in d.c. cùm contingat. in 1. & decimò

membro

membro principali.in 22.col.in fi. versic. Item aduerte quia per prædicta videtur posse inferri.sub num. 32. cũ duobus seq.& sentit in c. ex rescripto.col. 1. in fi. versi. An autem possit quis renunciare, extra de iureiur. Et hæc opi. verior videtur secundum Alex. in d.§. eleganter, col.4.in prin.& Ripa in d.l. obligatione. num. 30. quam etiam tenet & sequitur Fely.in d.c. ex rescripto. col.3.versi.Et ista inducuntur.num.9.& in d. c. si diligẽti.col.1.versi. Tertium correlarium. Quia fauori pro se introducto quilibet renunciare potest.d.l.siquis in cõscribendo. & l.pactum inter.ff.de pact.Itẽ quia si per acceptationem quinquennalis dilationis tacitè cessionis beneficio debitor renunciare videtur.l.fi.cũ sua glo.C. tit.no.quanto magis expresse renunciare potest. arg.l. cum quid.cum concordan.ibi citatis.ff.si cer.pet.Non
6 ob.secundum eum quòd ad seruitutem,vel ad quandã eius speciem se obligare videatur, vt dictum est supra. quia hoc non est verum, vt dicunt glo.& Doc. in d. l.1. postquam debitor lege permittente carceratur. Nec est
7 verum, quòd sit contra bonos mores, quia vt inquit Bar.in l.Titio centum §.Titio centũ relicta. ff. de condi.& demon.illud in carcere priuato procedit, secus si iudicis auctoritate,quia tunc contra bonos mores esse non dicitur, & si contra bonos mores esset carceratio,à l.inducta non fuisset,ut inquit Fel.in d.c.ex rescri
8 pto.col. 4.post Alex.in d.§.eleganter.col.4.uersi. Nã si carceratio. Et q̃uis beneficio ne maritus cõueniatur vltra quàm facere possit,renunciare nequeat,illud est speciale fauore personæ, cui reuerentia debetur,vt est tex. in d.§.eleganter.& in l.vnica.§.cũ autem in exactione. C.de rei vxo.actio.quod est in alijs secus secundũ glo. & Alex.in d.§.eleganter.dicto versi. Nam si carceratio. & in l.si conuenerit.col.pe.in prin.versi. Vlterius quærit glo.

9 rit glo.ff.de re iudi. Eandem opi. quòd tale pactum & renunciatio maximè accedente iuramento valeat, tenet & sequitur Maria.Soci.in trac.de citatio. Decimoseptimo articulo.col.4.nu.18.versi.Sed dicit Io.And.& ita fuisse decisum reperio in Capella Tholosa.q.61.Itē fuit quæsitum.an cessioni bonor.& ita consuluit Abb. consi.42.In q.Dominici. in 2.part. sequendo Feder. de
10 Sen.d.consi.60.Nisi esset notoria & manifesta mendicitas, vt si debitor creditoribus solidum soluerer, mendicare cogeretur, quo casu pactum etiam si esset iuramento firmatum,non teneret,quia contra ius alimentorum esse videretur,cum per huiusmodi pactum insolidum teneretur,non deducto ne egeret,quod non ad-
11 mittitur,prout in filio dicitur,qui per pactum, vt à patre alimenta non petat,obligari nō potest. allegat not. per Spec.in §.1.col.3.vers.Sed pone quidam emancipauit.in tit.qui filij sint legi.facit tex.in c. cum quidam. §. fi.& ibi not.Bal.& Fel.extra de iureiur.& idem Fel. tradit in d.c.si diligenti.col.2.in prin.versi. Tamen si cala-
12 mitas.cum vers.seq.vbi habetur quòd pactum iuratum contra ius alimentorum non valet, nec tenet. Supradictam q.examinat latè Bal.in d.l.1.col.pen.versi.Quærūt Doc.C.tit.nost.& tandem supradictas opin. ad concordiam reducere conatur, videlicet, Aut quæritur quantum ad carceris effectum, vt debitor cessioni bonorum renunciando carceres non aufugiat, & tunc renunciatio non valet, quia creditoris non interest debitorem in carcere mori; Carcer enim non ad pœnam, sed ad custodiam tantum esse debet.d.l.aut damnum.§.solēt. ff.de pœnis.l.verum est.ff.de verbo.signi. & l.1.& 2.C. de custo.reo.cum vulg. Aut quæritur quantum ad cessionis effectum, vt in bonis postea quæsitis teneatur ēt insolidum non deducto, ne egeat & hoc casu pactum

& renun-

& renunciatio valet, quia hoc turpitudinem non continet, vnde secundum eum quicquid debitor de die in diē lucrabitur, creditori assignare cogetur, saluo tamen necessario victu, qui laborātibus subtrahi non potest, vel à petitione diurnarum operarum abstinebit creditor. l. suo victu. ff. de ope. liber. Cum hac concordia trāsit Raph. in d. §. eleganter. videlicet quòd dicta renunciatio valet, quoad hoc vt insolidum soluere cogatur deducto ne egeat, non autem vt in carcerem detrudi possit & hoc asserit esse verum, præsertim si iutamentū interuenisset, vt etiam sequitur Ripa in d. l. obligatione. sub nu. 33. versi. Tertiò declara. Eam quoque concordiā sequitur Are. in d. §. fi. in fi. & Gui. Pa. in d. decis. 211. in prin. & Vital. in tracta. clausula. in rubr. An possit renuncia. benefi. cess. bono. col. 1. ad fi. versic. Tu considerando has opin. vbi plenè & latius quàm alter hanc q. examinat, quamuis Alexā. in d. §. eleganter. col. 4. versi.
13 Alij in hoc articulo. improbet eam. Et ita secundum hanc concordiam & distinctionem determinant domini de Rota in decis. 567. Vtrum possit. in anti. vbi latè hunc articulum examinant & tandem concludunt secundum supradictam distinctionem, quamuis Bal. non allegent, dictam renunciationem ampliantes quò ad effectum non euitandi carceres, non valere etiam si iuramento firmata fuisset, vbi per carcerum intrusionē multa sequi possent inconuenientia, de quibus ibi, sed vbi ex aliqua humanitate fieret intrusio iuxta. d. l. nemo carcerē. C. de exacto. trib. lib. 10. & ex ea creditoris cōmodum sequi posset, vt ipsi exemplificant, talis renunciatio præiudicaret & sic cedendo se liberare non posset, quominus in carcerem detrudi posset, dum tamen ex eiusmodi intrusione adeo sibi non adimeretur libertas quominus posset ecclesiastica sacramenta percipere & saluti

saluti animæ suæ incumbentia facere, ne aliquod salutis æternæ præiudicium incurrere posset, nec nimia inhumaniras, vel crudelitas sequi posset. eadem decisio reperitur in recollectis Bisigneti. in decis. 2. Vtrum possit renunciari cessioni bonorũ, in tit. de iureiur. Et hanc concordiam ego etiam amplector veluti humaniorem & iuri ac æquitati consonam & eam quoque tenet Rota in decis. 177. No. quòd secundum aliquos. & in decis. 211. No. quòd quis mediante. in anti. vbi etiam in cleri co loquitur, qui renunciare non potest beneficio ne cõ ueniatur vltra quàm facere potest. Eam etiam sequitur Aufrer. in addi. ad Capel. Tholos. d. q. 61. Tenendo tamẽ primã opi. quòd non valeat pactum, quòd debitor bonis cedere nequeat, fallit tamen in multis casibus per Soci. relatis in tract. fallen. in regula Pactum quòd debitor. vbi quatuordecim casus cõgerit, quos ne transplãtare videar, ad ipsum te remitto, quãuis illos hoc opere multis in locis inuenies. Stante igitur supradicta conclusione ꝙ renunciatio non valeat, nec pactũ, casu quo non euitaretur carcer, prout etiam in nostro Ariminẽsi statuto disponitur. sub rub. de cessione bonorum. ꝙ quilibet bonis cedere possit, etiam si per pactũ, vel alio quocunque modo, etiam cum sacramento se obligasset, posse personaliter detineri, & etiam quòd cum iuramento fuisset bonorum cessioni renunciatum, vt etiã ad aliud propositum allegauimus supra in 3. q. prin. sub
14 nu. 4. Inferri videtur, quòd etiam non valeat pactum ꝙ debitor obliget se in instrumẽto ad carceres. ita inquit Ang. in authẽ. vt non fiant pign. in fi. per tex. in l. ob ęs. C. de act. & obl. Idẽ Ang. Imo. Rom. & Ale. in d. §. elegãter. in 3. col. in prin. vers. Ex prædictis. Imo. in d. cùm cõtingat. Bal. in d. l. Titio centũ. §. Titio centũ. il 2. de condi. & dem. vbi limitat non valere quò ad creditoris car-

ceres

ceres & sic priuati, quia contra bonos mores est, sed bene valet quò quis se obliget ad carcerem iudicis, s. q̃ si non soluit, poſſit abſq; proceſſu vel cōdemnatione carcerari, & referr ita consuluiſſe Dy. & hoc ponit Cy. in l. 1. C. de libe. homi. exhi. idem Bal. firmat hoc in d. §. eleganter. vbi allegat in arg. tex. in l. fi. C. de decurio. li. 10. qui text. secundum Alexan. nihil facit. quia in casu speciali loquitur, quando iudicis copia haberi non potest, sicut dicitur in l. ait prætor. §. si debitorem. ff. quæ in fraud. credito. Angel. in d. §. eleganter. refert dictum Bald. & illud in priuato carcere fatetur, quia nemo est suorum membrorum dominus. l. liber homo. ff. ad l. aquil. Ad carcerem autem publicū similiter fatetur illud verum, quia etiam sine pacto debitor carcerari potest, si non soluit. l. 1. C. tit. no. Sed inquit non poſſe se obligare, nec paciſci, vt auctoritate propria creditoris capi poſſit, & ad publicos carceres duci, nisi subſisteret causa, per quam de iure communi propria auctoritate capere sibi liceret, vt in fugitiuo cum pecunia, & copia iudicis tunc in promptu haberi non poſſet, iuribus ibi
15 per eum allegatis. Sed Imo. & Roma. in d. §. elegāter. & Imo. in d. §. Titio centum il 2. simpliciter tenent, quòd ad carcerem etiā publicum debitor se obligare nō poſſit, nec virtute dicti pacti debitor capi & carcerari poterit etiam per publicos officiales. Idem tenet Imo. in d. c. cùm contingat. & est communis opinio. vt atteſtatur Fely. in d. c. ex reſcripto. col. 4. verſi. Iſta etiam faciunt. Tùm quia debitor non est suorū membrorū dn̄s. d. l. liber homo. & quis se obligare nō potest ad id quod est seruitutis species. d. §. Titio centum. il ij. nisi in pacto facto per maritū vxori de ſtando & habitando in certo loco, quia hoc pactū valet & seruandum est secundum Host. in summa. de coniug. seruo. §. Et an cōsensus. col. fi. verſi.

fi.versic. Argumentum habes. & ita tenent cõiter Doc. vt refert Abb.in c.3.extra qui matri. accusa. poss. & ita consuluit & obtinuit Romæ.vt ipse attestatur in l.stipulationes non diuiduntur.col.22.nu.66.versi.Et per hæc anno isto.ff. de verb. obl. q̃uis maior pars Aduocatorũ in curia contrariũ tenerent,dicentes non valere tale pactum,quia est species seruitutis, vt etiam tenet Didac. Couar.in tract.de testamẽ.in 2.par.c.7.nu.5.in rubr.de coniug.effec.sed iuxta cõem opi.decisum fuit, vt attestatur Capyci.in decis.135.In causa Magnifici. & ita tenet Clauasi.in summa Angeli.in verbo.vxor.in vlt.ver. & ita consului,vt patet consi.167.incip.Pręsupponitur
16 in facto . Tùm etiam quia partes facere non possunt, quin solemnitas & iudiciorum ordo seruari debeat, vt per gl.in c.de causis.de off.deleg.not.in cle.sæpe.in verbo necessario.de verb.sig.in l.1.C.de execu.rei iudi. & habetur per scribentes in authẽ.offeratur.C.de lit. cõt. Sed de iure ab executione processus inchoati non põt, sed requiritur,quòd libellus,litis contestatio & sententia præcedat.d.l.1.de execu.rei iud.& in l. si cùm nulla. ff.de re iud.& ad capturam in ciuilibus citatio & libellus præcedere debet,vt probatur in l. consentaneum. & ibi Bar.& Doc.C.q̃uo & q̃n iud.& tradit Batt. in l.ex eo.ff.ad l.Iul.pecul.& ita ꝑ has rationes tenuit Ang. in
17 in l.nemo potest.de lega.1.ad quẽ se refert Alexan.Pro quibus adducunt Alex.& Fel. vbi supra solemne dictũ Inno.& Host.in c.P.& G.de offi.deleg. tenentium non valere conuentionem per quã debitor conuenit, quòd si in termino non soluerit,excommunicari possit citatione & contumacia non præcedente & sic non seruata forma decretalis facto.extra de sent. exc.Ex pręd ictis
18 etiam infertur secundũ Dy.Bar.& Alex. in d. §. elegantet.in 2.col.in prin.versi.Item allegatur.& Fel. in d.c.ex rescripto.

reſcripto col. 4. verſic. Similiter valet. non valere pactũ quòd creditori liceat auctoritate propria debitorem in termino non ſoluentem capere. Idem firmat Bal. in au cten. immo, per glo. ibi. C. de actio. & obli. Ang. in l. ſi vnus. §. pacta quæ turpem. ff. de pac. & in d. l. nemo car cetem. & Bal. in auct. Sacramenta puberum. col. 1. C. ſi
19 aduer. vendi. vbi ampliat etiam ſi ſit iuratum. Specu. ta men in §. 1. col. antepe. verſi. Item eſt beneficium. in tit. de renuncia. & concluſio. quem refert Abb. in d. c. lator. ſub nu. 2. quem vide omnino. tenet hoc non procedere in ſcriptore, qui certo loco ſtare, & librum ſcribere promiſit, quia pactum valebit, quòd in compedibus detineri poſſit, iuxta gloſ. in l. ſtipulatio. §. ſiue autẽ. & ibi Doc. ff. de no. ope. nuncia. Illa glo. tamen communiter reprobatur ſecundum Alex. in d. §. eleganter. in 2. col. circa fin. & Iaſ. in d. §. fin. col. 3. verſicu. Tertiò fallit. ſub num. 12. Inſti. de actio. Sed idem Alex. in d. l. ſtipulationes non diuiduntur. in pe. col. ſub nu. 29. allegat Imo. in c. 2. extra de pigno. dicentem glo. illam communiter approbatam. quam etiam inquit Bal. in l. nec patronis. in fi. C. de ope. liber. veram eſſe, & locum habere in ſcribente libros legales, non autem in ſcribente libros Bo-
20 cacij, vel ſimiles. Item fallit in Obſide ob generalem cõ ſuetudinem. allegat tex. in d. c. ex reſcripto. & not. in l.
21 diuus. ff. de iure fiſci. & in l. obſides. ff. de teſtam. Fallit etiam in eo, qui pecunia redemptus fuit ab hoſtibus, quia pro eiuſmodi pecunia non reſtituta poteſt à redimente inuitus retineri, ſecũdum Ang. in d. l. nemo car-
22 cerem. per l. fi. C. de poſtli. reuer. Item fallit in debitore fugitiuo ſecundum Bal. in d. c. ex reſcripto. Nam hoc fit lege permittente. d. l. ait prætor. §. ſi debitorem. ff. quę in frau. cred. & ſubdit Bal. & Fel. in d. c. ex reſcripto. prior in 2. col. verſi. Quæro vtrũ teneat. alter in antepe.

23 col. versi. Itē fallit in eo. sub nu. 12. quòd à contrario va let pactū, debitorem personaliter detineri non posse p l. si cōuenerit. ff. de re iudi. & d. c. Odoardus. de solutio.

SVMMARIVM.

1 *Cessio bonorum per creditores quinquennalem dilationem de bitori concedere volentes, impediri non pōt. nu. 2. & nu. 4.*
Creditorum maior pars quinquennalem dilationem concede re non poterit inuita minori creditorum parte, debitorem cum iuramento obligatum habente. ibidem sub nu. 1.
2 *Electio creditoribus datur à debitore si vult.*
3 *Alternatiua inter beneficia defert electionem beneficiato.*
5 *Regula. l. Lucio. de lega. 2. & l. quod in hæredem. §. eligere. de tribu. actio. quomodo procedat.*
7 *Maior pars creditorum quinquennales dilationes indulge re potest, etiam in præiudicium creditorum bona hypoteca ta habentium.*

CREDITORES AN IMPEDIRE POSSINT DEBITOREM VOLENTEM CEDERE BONIS PER DATIONEM QUINQUENNALIS DILATIONIS, & QUIBUS DETUR ELECTIO.

QVAESTIO. XXII. princ.

1 VIGESIMOSECVNDÒ principaliter quæro, Debitor conuentus in iudicio debitū agno scens vult cedere bonis, creditores verò no lunt, sed potius ei inducias ad soluendum quinquennales indulgere volunt, ad quam dilationem concedendam, vel ad componendum cum debitore cō muni,

muni, omnes creditores pro certa die & hora moneri debent, quòd in certo loco debeant super hoc conueniri, quia omnes in vnum conuenire debent, iuxta l.fi. C. tit.no.& tunc quod maior creditorum pars determinauerit, alijs præiudicat, non tantum præsentibus, sed ēt absentibus citatis, dummodo tamen sit maior pars ipsorum iuxta l.maiorem.cum ibi nota.ff. de pact. & arg. eorum, quæ no.per Fely.& Doc.in c.cùm omnes.extra de constit.& per ea quæ tradit Iaso.post alios in l.& suū hæredem.§.hodie.quem legit cum l. iurisgentium.col. 2.in prin.versi.Videndum est.ff.de pact.& Alex. consi. 205.Visis his.in princ.vol.2.vel nisi minor pars dissentiens talem debitorem cum iuramento obligatum haberet; ea enim inuita & non consentiente alij creditores quinquennalem dilationem concedere non poterunt, etiam si Principis rescriptum interueniat. vt nouissimè consuluit Roland. à Valle consil.31. Quia præsens. col. fin.num.15. volum. 2. An per hunc modum cessionem impedire valeant? Videbatur dicendum quòd sic, per text. in d.l.fin. in princip. quæ vult quòd
2 creditoribus detur electio. In contrariū est veritas, quia ab ipso debitore creditoribus datur electio, si vult & nō aliter, secundū gl.Bar.& Ang.in d.l.fi.dicentes quòd debitor creditoribus dicit, vel date mihi inducias, aut cedam bonis, & ideo creditoribus præfertur debitor, quia tale beneficium ipso iure à lege absque facto creditorum, immo contra eorum voluntatem sibi conceditur. vt l.1.C.tit.no.& sic bonorum cessionem impedire nequeunt, ita inquit Saly.in d.l.fi. versic. Quærò debitor conuentus.quem sequitur Are.in §.fi.col.3. in fi.versi. Quærò debitor vult cedere bonis. Insti. de actio.Bald. verò in d.l. fi.post prin.versi.Quæro cui datur electio.
3 vult quòd hæc electio debitori detur, Quia alternatiua

inter beneficia electionem beneficiato defert. vt not. in l.Lucio.de leg. 2.l.quòd in hæredem.§.eligere.de tri bu.actio.& in l.si in emptione.§.fi.ff.de contrahē.emp. cũ simi.traditis per Fely.in c. inter cæteras. in vlti. col. de rescrip. Et hoc intelligit esse verum quãdo inter creditores est discordia,& inter eos est vtriusq; partis paritas, alioquin omnium creditorum, vel maioris eorum partis est electio, vtrum quinquennales inducias concedere velint, vel bonorũ cessionem recipere, & si quinquennalem dilationem indulgere velint, non poterit debitor cedere bonis, sed dilationē acceptare tenetur.
4 Roma.autem consi.439.Circa primũ.col.1.versic. Quò ad secundum. reputat hoc dictum Baldi falsissimum, quia est contra casum. d.l.fi. volētis quòd existente omnimoda inter creditores patitate humaniorem sententiã præferri illam, quæ induciarum concessionē amplectitur, & sic cùm id hoc casu lex disponat, consequens est eligens disponere non possit, in cuius potestate nō est iuris publici mutare statuta.l.ius publicũ.ff.de pact.
5 & l.vtetque.§.ptiuatorum.ff.de regu.iu.cum simili. Ad l.Lucio.& ad l.quod in hęredem.respondet, regulam illã non procedere eo casu, quo vnum ex alternatiuis à debitoris potestate nō dependet, sed creditoris, vt est hoc casu concessum quinquennalibus inducijs, quas debitor solus sibi statuere non potest, vel alius sine le-
6 gitimo mandato, ideo.d.l.fi. vult electionem creditoribus à debitore cōferri, q alternatiuè petere debet, dicendo patatus sum cedere, vel post quinquennium, si mihi dilationē quinquennalem concesseritis, soluere. Aduerte tamen quòd Collegium Perusinũ consi. 213. Simon & Iacobus.circa fi.versi. Sed ad id quod dicitur inter consi.Ang.mouet hoc dubium, cui cessionis bonorum, vel dilationis quinquēnalis electio competat,

& ibi

& ibi Cy. allegat in d.l.fi. quòd eſt debitoris electio, an velit bonis cedere, vel dilationem quinquennalem habere, & ſecundum hanc opi. inquit, quòd ſequeretur, ꝙ creditores ſuper dilatione quinquennali nil diſponere poſſent. Sed contrarium determinat, quòd creditoribus electio competat, per glo. in d.l. fi. & probatur per tex. ibi ſic inducendo, Nam ibi ſtatur maioris partis voluntati, ergo creditoribus electio competit, quorũ eſt voluntas, nam & ſi debitoribus electio cõpeteret, non conſideraretur creditorum voluntas, ſed ipſius debitoris voluntas & electio, & refert quòd hoc non ponderauit Cy. qui contrarium ſcripſit in d. l. fi. Hoc idem firmat Baptiſta de Sancto Blaſio in tract. de priuile. dota. in 260. priuile. nu. 60. Ego autem dico verum eſſe, quòd creditoribus datur electio, ſed poſtquam debitor expoſuerit, an creditores ei dilationem quinquẽnalem, aut bonorum ceſſionem indulgere velint. & ita declarat glo. in d.l.fi. ſuper verbo detur. quam ſequitur ibi Bar. Ang. Saly. & communiter Doc. Facta igitur per debitorẽ dicta oblatione, ſiquidem creditores conſentiendo vnũ eligant, bene eſt, ſi verò inter ſe diſſenſerint, ſtatur maioris partis iudicio, & conſuluit prædictum Collegium Peruſi. vbi ſupra. in prin. & illa maior pars minori præiudicare poterit, ad validandum tamen hoc pactum ſuper quinquennali dilatione, in qua maior pars creditorum vocatorum, & in vnum locum conuentorum conſenſit, etiam ſi minor pas contradicat, vel intereſſe noluerit, illud pactum & illa quinquennalis dilatio per maiorem partem creditorum conceſſa Superis decreto roborari debet. d. l. & ſuũ hæredẽ. §. hodie. de pact. Nã ſiue ſuꝑ debiti remiſſione de pacto agaẽ, ad illud validandum, Prætoris decretum requiritur, vt per illud pactum alijs creditoribus contradicentibus præiudicetur,

iudicetur, vt d. §. hodie. siue super quinquennali dilatione de pacto agatur, idem Prætoris decretum requiritur vt d. l. fi. C. tit. no. vbi Superioris officium super hoc imploratur, vt inquir ibi tex. in prin. & ita tenet Collegium prædictum. d. consi. 213. post prin. & maior pars primò secundum debiti cumulum intelligitur, secundò iuxta personarum numerũ, Terriò si omnia ęqualia sint, humanior eorum sententia, qui inducias indulgẽt quinquennales & cessionem respuũt, erit præferenda, neque hypothecarij creditores à chirographarijs quãtum ad hanc electionem distinguntur, secus si inter cte dirores tractetur, vt certa debiti portione cõtenti sint, tunc enim per chirographarios quãuis in cumulo debiti, vel personarum numero præponderent, hypothecarijs non præiudicatur, quin ipsi bonorum hypothecatorum possessorem semper conuenire valeant, ita est texr. in d. l. fi. & declarat Azo. in summa. C. tit. no. in fi. Hosti. in summa eo. tit. col. 1. versic. Quid si plures sunt.
7 & Roma. vbi supra. Attende tamen ꝙ maior pars quinquennales dilationes concedere potest etiam in præiudicium creditorum bona hypotecata habentium, qui bonorum hypothecatorum possessorem semper conuenire possun r. d. l. fi. tradit Alex. in d. l. & suum hæredem. §. hodie ramen. col. 2. versi. Istud tamen non habet locum ff. de pac.

SVMMARIVM.

1 *Creditores certam debitori partem remittere volentes, ne ipse fugam arripiat, & ne in cessatione perseueret, an paucioribus creditoribus præiudicare poßint. & nu. 2. 3. & 4.*

2 *Obligatio creditorum per quinquennalem dilationem, vel bonorum ceßionem non extinguitur.*

4 *Debitor si aufugit & redire non vult, nisi creditores debiti partem*

partem remittant, maior pars creditorum debiti partem remittere poterit, non obſtante minoris partis creditorum contra dictione, ſi commode conueniri non poterat, ſecus ſi de facili. & nu. 5. & 6.

7 *Creditores debiti partem mercatori fallito remittentes, remiſſam partem repetere poterunt, quando ad pinguiorem fortunam peruenerit.*

CREDITORES CERTAM partem debitori remittere volentes ne aufugiat, an poſſint alijs paucioribus creditoribus præiudicare.

QVAESTIO. XXIII. princ.

1 VIGESIMOTERTIÒ principaliter quæro, debitor ceſſans & fugitiuus partem debiti ſibi remitti petit, nonnulli creditores volunt ei certam partem remittere, ad hoc ne in ceſſatione & fuga perſeueret, an dicti creditores alijs creditoribus quãuis numero paucioribus præiudicare poterint? Hoſti. in ſumma tit. no. col. 1. in fi. verſ. Quid ſi debitor petit. & Ang. in l. maiorem. verſi. Item non habet locum hæc lex. ff. de pact. & in l. fi. C. titu. noſt. tenent quòd certam partem remittere non poſſunt, quia ius debiti aliorum creditorum non conſentientiũ tollerẽt, quòd non poſſunt. regu. id quod noſtrum eſt. ff. de reg. iur. ſed benè poſſent eidem quinquennalem dilationẽ concedete, vel vt bonis cedat. d. l. fi. vt in præcedenti
2 q. diximus. Quia per neutrum iſtorum obligatio funditus extinguitur. l. reſcriptum. §. fi. cum duabus legibus
3 præcedentibus. ff. de pact. Contrarium tamen tenet Roma. in

ma.in ſing.100. Creditores poſſunt. vbi vult quòd creditores debiti partem debitori pauperi etiam contradicente aliquo creditore remittere poſſunt. allegat text. in l.ſi plures.& d.l.maiorem.cũ.l.precedenti.ff.de pact. ſed non totum debitum, quia tunc vnus aliorum ſententiæ ſtare non tenetur, vt eſt caſus ſecundum vnam lecturam & veram in l.apud Celſum. in prin.ff.de doli. excep.& ita tenet Guil. de Cun.Alberi.& Bal.in l.iuriſ gentium.§.ſi ante aditam. ff.de pact.cum alijs adductis
4 in addi.ad Roma.in d.ſing.100. Tu dic, quòd ſi debitor principalis aufugiſſet, & redite nollet, niſi creditores debiti partem remittant, quòd tunc maior pars debiti partem remittere poterit non obſtante contradictione minoris partis creditorum præſentium, vel etiam aliquo ipſorum abſente. ita tenet Pau. de Caſt. in l. & ſuum hæredem.§.hodie.ff.de pact.& ibi Alex.in 2. col. verſi.Item limita iſtum tex.Et ſuper tali pacto & remiſſione partis debiti ad illud validandum Prætoris decretum requiritur, vt per illud pactum aliis creditoribus cõtradicẽtibus præiudicetur, vt eſt text.in d.§.hodie.& tenet Collegium Peruſi.conſi. 213. Simon & Iacobus.poſt prin.verſ. Et quòd tunc.inter conſi.Ang.& diximus ſupra in præcedenti.q.ſub nu. 6. Quod tamen declarat Alex.in d.2.col.in prin. verſi. Et dicunt præfa
5 ti Doc.Aut debitor fugitiuus in loco erat, in quo de facili conueniri poterat, & tunc partis debiti remiſſio fieri non poteſt, & hoc caſu procedit opinio Hoſti. &
6 Ang. de qua ſupra: Aut commode conueniri non poterat, ſed cum magna difficultate, & tunc maior pars remittere poterit, & ita procedit opi.Pau.de Caſt. & Roma. de qua ſupra.& ita reperitur fuiſſe cõcluſum in cõſi.Neap.vt declarat Afflic.in deciſ.288.Sæpe & ſæpius. verſi.Secundus caſus.& Mod.Anconi. in tract. de Mercatu.

catu.in tub.de Decoctori.in ſexta parte.nu.5.verſ.Quę rò Benedictus decoxit. cũ ſeq. Limita tamen prædicta non procedere quando creditor diſſentiens haberet talem debitorem cum iuramento obligatum, nam tũc eo inuito & non conſentiente alij creditores non poterunt partem debiti remittere, nec quinquennales inducias debitori concedere, etiam interueniente Principis reſcripto.vt conſuluit Roland. conſi.31.Quia præſens. col.fi.nu.15.& 16. vol.2. Aduerte tamẽ q̃ creditores remittentes mercatori fallito debiti partem, poterũt per cõdictionem ob turpem cauſam partem remiſſam repetere. Marſi. in ſing.432. Sæpe contingit. Roma.Alex.& Iaſ.in l.fi.ff.de condi.ob tur. cau. quia tales remiſſiones per creditores factę debitoribus fallitis, ſeu pauperibus de maiori ſumma pro minori ſeruari non debent, ſed integra ſumma peti poſſet, vbi ad pinguiorem fortunam peruenerint. Ang.conſi.53. In quæſtione propoſita.quem ſequitur Plot.in repeti.l.ſi quando. nu.169.verſi.Et licet ad euitandum.C.unde vi. Hoc tamen intellige ſecundum diſtinctionem traditam per Mod. Anconi.in d.ſexta par.ſub num.1.verſi. Nos igitur diſtinguemus.videlicet aut remiſſio fit per gratificationem, aut per extorſionem, primo caſu valet talis remiſſio, ſecũdo verò non, iuribus ibi per eos allegatis.

SVMMARIVM.

1 *Creditores ſi inter eos certant ſuper bonis debitoris in licitatione, quis eorum præferri debet?*

2 *Lex maiorem.ff.de pact.& l.fi.C. qui bo. ced. poſ. procedunt non ſolum in caſibus in eis poſitis, ſed etiam in omni alio caſu, in quo inter creditores eſt concertatio.*

3 *Creditor in licitatione ſi cognatus eſt, creditori tãtũ p̃fertur.*

Creditor tantum in licitatione præfertur cognato tantum.
4 *Stante statuto quòd in licitatione cognatus præferatur, si extraneus rem pro maiori precio quàm valeat, accipere vellet, cognatus verò pro precio tantum quo valet, præfertur extraneus.*

CREDITORES SI CERTANT super bonis debitoris in licitatione, quis eorum præferri debeat.

QVAESTIO. XXIIII. princ.

1 VIGESIMOQVARTÒ principaliter quæro, quid si facta bonorum cessione creditores debitoris bona venundari petunt & pro eorum satisfactione ad bonorum licitationē deuenitur, nec aliquis qui bona illa emere velit, reperitur, & inter se certant creditores, quia quilibet pro pari precio & conditione ea emere vellet, quis eorum præferri debeat? Ang. in l. 1. tenendo secundam glosæ lecturam. ff. de priuile. credi. inquit ibi apertum esse casum, quòd vbicunque certant inter se creditores, quid de bonis debitoris in solutione cessantis agendum sit, semper humaniori creditorum sententiæ standum est, cæterum si nulla humanior inuenitur, & omnia paria sunt, cognatorū iudicio standum est, qui creditores sint & si nullus extat cognatus, iudicio eius, cui maior pecunia debetur, standum est, & sic lex maiorem. ff. de pact. 1
2 & l. fi. C. tit. nō. locum habent non solum in casibus signāter positis in illis legibus, verū etiam in omni alio casu, in quo inter creditores est concertatio, qualiter super bonis debitoris in solutione cessantis credita consequi de-

qui debeant, eo q debitor soluendo non est. Bar. verò in d.l.1.refert illam secundam glosæ lecturam non esse bonam, quia illa lex etiam in cognato loquitur, qui nõ est creditor, vnde ei adiudicari nõ potest, similiter quasdam alias lecturas reprobat, & tãdẽ lecturã Iac. de Are. tanquam veram & probabilem sequitur, dicens quòd ibi lex loquitur in pluribus emere volẽtibus, qui æqua
3 le precium offerebant. Vnde si creditor cognatus est, creditori tantum præfertur. & ita tenet Cy. & Bal. in l. imperator. vers. In tex. ibi necessarium. ff. de pact. Sequitur Tiraquel. in tract. de vtroq; retrac. in præfatio. nu. 2. versi. Cùm bona veneunt. & nu. 41. versi. Huc item pertinet. Item creditor tantum præfertur cognato tantum, si verò non extat aliquis cognatus, qui emere velit, sed solum creditores, Dic q ille, qui maioris summæ creditor est, præfertur, si verò alij essent creditores, & alij prorsus extranei, creditores extraneis præferun-
4 tur. Si verò stante statuto quòd cognatus præferatur & extranei rem pro maiori precio, quàm res valeat, accipere vellent, cognatus verò pro precio solum quo valet, extranei cognato præferuntur, non econtra secũ dũ Bal. in l. 2. col. fi. ver. Sed hic occurrit dubiũ. C. de rescin. vendi. quia non est quis gratiose contrahere compellendus, sed pro precio quantiplurimi reperitur, dũmodò sine fraude & collusione fiat & æqualibus pactis, vt ibi per eum, quem communiter sequũtur Doc. vt attestatur Cagnol. ibi in fi. cum pluribus concord. ibi per eum citatis.

SVMMARIVM.

1 *Creditor primius hypothecarius an possit totam pecuniam per debitorem secundo creditori solutã auocare. & nu. 4. & 7.*

2 *Hypotheca non competit primo creditori pro pecunia soluta secundo creditori si bona fide consumpta fuit.*

3 *Aequitas sola inter mercatores attendi debet, & inter eos de bono & æquo proceditur, & solemnitates & rigorositates iuris non attenduntur.*

4 *Creditor primus hypothecarius potest à secundo solutionem pro medietate sibi factam auocare, secus si ipse primus creditor priuilegiatus esset, quia totam pecuniam reuocare posset. & num. 5.*

Creditor vnus si immissus est in possessionem ex primo decreto, alij etiam immissi censentur.

6 *Creditores primi pecuniam posterioribus creditoribus per hæredem solutam, qui cum inuentario hæreditatem adiuit, reuocare poterunt.*

CREDITOR PRIMVS HYPOthecarius an posſit à ſecundo creditore pecuniam ſibi ſolutam auocare.

QVAESTIO. XXV. Princip.

1 IVXTA prædicta vigeſimo quinrò principaliter quæro, nunquid crediror hyporhecarius primus poſſit à ſecundo hyporhecario pecuniam ſibi per debitorem ſolutam auocare? Hanc. q. latè cxaminàr Afflic. in deciſ. Neap. 190. Pulchrum fuit dubium. vbi multos excellentiſſimos viros adducit, inter quos fuit Ang. de Gãb. de Are. Alex. de Imo. & Franc. de Accol. de Are. qui pro parte affirmatiua in fauorem primi crediroris conſuluerunt contra creditorem ſecundum, cui per debitorem pecuniæ ſolutæ fuerunt, tandem refert contrarium in ſacro conſilio

2 cõsilio decisum fuisse, q̃ ꝑ pecunia scd'o creditori solu ta hypotheca primo creditori non cõpetit, qñ pecunia bona fide cõsumpta fuit, & ita determinat Ang. in l.tu tores.ff.de cõd.inde.Subdit Affl.q̃ si secus dicere͂t, vnũ sequeretur incõueniens, quòd si vnius debitoris falliti plures essent creditores, & debitor ille secundis creditoribus soluisset tempore quo creditum habebat, primus credidor contra secundum creditorem, qui suum consecutus fuerat, agere posset, & totus mundus in liti bus volueretur, & mercatores cõtractare non possent, & ita aliàs in dicto cõsilio determinatum fuit. vt refert Capyci. in decis. 78. In causa Iuliani.col.1.nu.2.Paris. cons.69.Si iuris. vol.4.consuluit hanc determinationē & sententiam multam sapere æquitatem, quamuis de rigore iuris sit, quòd primus creditor possit à secundo pecuniam illi solutam auocare, & illa æquitas secundum eum multum attendi & considerari debet, ne inter mercarores prohibeatur comercium, & ne litibus

3 implicentur. Et eo maximè quia inter mercatores sola æquitas attendenda est, & de bono & æquo inter eos procedi debet, & subtilitates, & iuris rigorositates minimè sunt attendendæ iuxta not. in l.quintus.& l. si fideiussores. §.quidam. ff. manda. cum simili. Eandem sententiam sequitur Gramati. in 1. q. quam post eius decisiones apposuit, vbi Afflic. Capyci. & Paris. allegat vbi supra. & latè hanc.q.uti cõem sequitur Didac. Co

4 uar.in lib.pratica. q.in 29.c.incip.Extat pulchra.Cõtra riũ tñ cõsuluisse vr̃ Pa.de Ca. cõs.169.Viso pũcto supra scripto & allegationibus. in primo q̃sito.vo. 2. in nouis.dicẽs primos creditores solutiões posteriorib⁹ creditoribus factas pro dimidia reuocare posse per tex.al legatum per Afflic.& sequaces in l.si non expedierit.§. 1.versi.Quòd si vtraque.ff.de bo.aucto.iudi.pos. in l. q̃ autem

aũt.§.ſciendum. verſi. Qui verò.& in l. pupillus. cũ ibĩ not.per Doct.ff. quæ in fraud.credit.& in l. verum. §.ſi cùm tres.ff.pro ſoc.in quibus iuribus habetur,ꝙ quando creditores æquales eſſe debent,vt eſt de iure cõmuni,quando pariter inſtant, & nullus priuilegiũ habet, vel pariter habent, ſeu etiam quando bona per vnum inceperunt ex primo decreto poſſideri, quo caſu omnes immiſſi cenſentur.l.cùm vnus. in prin. & ibi gloſ. plena & Bar.ff.de bon.aucto.iudi.poſ.& per Neguſan. in tract.de pigno.in 2.membro tertiæ par.q. 8. nu. 10. non poteſt debitor vni in aliorum præiudicium gratificare, & ſi gratificat, alij reuocare poſſunt, & petere cũ illo ſe adæquari, pro hoc facit regu. non debet alteri ꝑ
5 alterum.ff.de regu.iur.Secus inquit Pau.ibi ſi eſſet caſus,in quo aliqui creditores alijs ratione alicuius priuilegij potiores eſſe deberent,illi enim tunc totum reuocare poſſent, quod alijs creditoribus non priuilegiatis ſolutũ eſſet.l.ex facto.§.ſi.ff.de pecul.l. 3. ff. cũ eo. & l. deferre.§. fin. ff. de iure fiſci.& ita tenet in hoc caſu Capyci.in d.deci.78.col.2.nu.5.& tradit Iaſ.in l.inter.eos.
6 in 1. not.ff. de re iudi. Alium caſum adde ſi pecunia ꝑ hæredem,qui cum inuentario hæreditatem adiuit, ſecundis creditoribus ſoluta fuiſſet,nam hoc caſu primi creditores à poſterioribus eũ reuocare poterunt, quãuis contra hæredem agere non poſſent,vel rem vti primis creditoribus hypothecatam per hęredem venditã, ab emptore vindicare,ſecundum Iaſ.in l. fi §. & ſi ꝑfatam.col.1.verſi.Quinta vtilitas. C.de iure delibe.vbi dicit eſſe mirabile, quòd inuentarium operetur excluſionem hypothecæ, quam creditor ſpecialiter habebat.& plenè tradit Berous in lib.q.familia.q.63.Venit & illud nu.4.verſi.Secundò hæc concluſio. Sol. Dic ꝙ opinio
7 Afflic.& ſequaciũ procedit, vbi ſolutio in cõtumaciã

& negligen-

& negligentiam primi creditoris posteriori creditori facta fuit, quæ negligentia primo recipienti solerti no cere non debet, isto enim casu locus est gratificationi. vt est tex. expressus in d.l. si nō expedierit. §. 1. ver. Quid ergo. & ibi glo. in verbo noceat. & ita tenet Alex. in d. §. & si præfatam. col. 2. circa fi. ver. In ea. in fi. nu. 8. Opi nio verò Pau. de Ca. procedit vbi instantibus omnibus creditoribus facta fuit secūdo creditori solutio. Nā hoc casu primus creditor solutionem à secundis creditoribus saltem pro dimidia reuocare potest. cùm tex. in d. §. 1. versi. Quòd si vtraq; disponat, q̄ si instantibus omnibus creditoribus secundo creditori gratificauit debitor, portionem hæreditariam (si quæ superarat) quæri primo creditori secundum magis communem opi. vt attestatur Alex. in d. §. & si præfatā. eo. nu. 8. Si verò nō superesset, cōmunicandum esse, quod vltimus creditor acceperat, & hoc modo reduci possunt opiniones ad cōcordiam, quamuis Mod. Anconi. in tract. de mercatu. de Decoctori. in vlti. par. sub rub. Qui potio. in bonis decocto. habe. nu. 28. sub ver. Nouissimè prætermissis. satis diffusè super hac. q. loquantur.

SVMMARIVM.

1 *Paupertas allegata in precibus per debitorem volentem cedere bonis, an per eum probari debeat? vel ex verbis precum, & rescripti probata dicatur? & nu. 5.*

2 *Beneficium cessionis ab inopia & debitoris miseria causatur.*

3 *Creditor inopiam debitoris probare non tenetur, quando contra fideiussorem vult procedere.*

4 *Debitor asserens se in bonis non habere tantum, quod creditori sufficiat, satis probare dicitur eius paupertatem.*

Creditor volens dicere debitorem plus habere in bonis, probare debet.

Debitor

5 *Debitor allegans se pauperem probare tenetur. & nu. 7. sed non procedit in agricola. nu. 8.*

6 *Glo. in l. cùm de lege. ff. de probatio, est communiter approbata, & quomodo procedat.*

8 *Rusticus annumeratus inter personas inopes allegans se pauperẽ, & nihil in bonis habere, pauptatẽ ꝓbare nõ tenetur.*

9 *Paupertas alicuius probatur per famam viciniæ, & per cognoscentes eum, & si hostiatim mendicaret. & nu. 10. & si bonis cesserit. nu. 11. & per libros æstimi. nu. 12.*

PAVPETAS ALLEGATA per debitorem volentem cedere bonis a per eum probari debeat.

QVAESTIO. XXVI. princ.

1 VIGESIMOSEXTÒ principaliter q̃ro, Quia superius in nona. q. principali. nu. 8. versic. Quid autem si in precibus debitoris apposita fuit forma rescripti Principis, Quòd con stito de Oratoris paupertate ipsum ad alterutrũ beneficium admittat &c. Cùm semper ad petitionem volẽtis admitti ad beneficiũ. c. Odoardus, ex̃. de solutio. vel alternatiuæ ad bonorum cessionem aut ad terminum quinquennalẽ iuxta. l. fi. C. tit. no. in signatura dicatur, Constito summariè de Oratoris paupertate, ipsum ad alterum de duobus beneficijs admittat, & prout de iure. Et hoc propter multa, quæ circa hoc requirũtur, iuxta no. in d. c. Odoardus. vnde nõ est necesse ꝙ aliter cedat bonis, dummodo de paupertate ligitimè constare possit secundũ Panor. ibi. & Rotam in decis. 567. Vtrũ possit. ante fi. ver. Nã dico si doceat. in. anti. cũ alijs per Staphile.

Staphile.citatis in tract. de lite. gra. & iusti.fol. 156. ver si.Quando quis petit.in primis impres.Nũquid ex verbis precum & rescripti dicatur probata Oratoris paupertas,vel aliter per Oratorem paupertatem probari requiratur?Videbatur dicendum,q; satis per eum videa-
2 tur probata paupertas, Quia sicut ab inopia & miseria causatur cessionis beneficium l.pe. & fi.C.tit.no.sic ex inopia intentio cedere volentis fundari videtur, ideo
3 videtur q; illã probare non habeat,sicut etiam debitoris inopiam creditor probare non tenetur, qñ vult ad fideiussorẽ venire.vt p.Bar.in l. hoc iure. & in l. in illa. ff.de verb.ob. & refert Imo.in d.c.Odoardus.col.pe.in
4 prin.ver.Quærit hic etiam dominus Petrus.nu. 24. Satis ẽt probata vr̃ ex eo q; debitor asseruit se non habere in bonis rẽ,quod pro creditorum satisfactione sufficiat. Vnde volens creditor dicere debitorem plus habere,pbare debet, glo.est not.in l.cùm de lege. ff.de probatio.facit tex.in l.fi.§.licentia.& ibi Doc.C.de iure de libe.& illam glo.sequitur ibi Bar.& cõmuniter ab omnibus approbatur.Eam quoq; sequitur Alex.consi.55. Consideratis.col.pe.in fi.versi. Et satis erit.vol. 1. cum pluribus alijs concord.de quibus per Ias. in l. si constãte.in prin.col.20.versi.Extra glos.Bar.in 1.q.ff.sol. ma. & illam glo.tenet Pau.de Cast.in l.maritũ.in prin. sub nu.2.eo.tit.dicens satis esse, quòd maritus dicat se nõ habere in bonis nisi talem & talem rẽ,vt gaudere possit beneficio,ne conueniatur vltra quàm facere possit, Et qui dicit eum habere plura bona & esse diuitẽ,pro-
5 bare debet. Contrarium tamẽ est verius,quia allegans se pauperem,hoc probare debet,vt probatur in.l.si creditores.ff.de priuile.credi.& l.fi.ff.de libe.agno. & hoc est,quia paupertas est allegantis fundamentum,& qui super ea se fundat,eam probare debet.l. ei qui dicit. ff.

de probatio. Soc. feni. conf. 24. Visis. col. pe. nu. 42. ver. Confirmatur hoc. vol. 1. Et pro hac parte semper allegari folet glo. sing. & communiter approbata in l. si verò. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisda. cog. quæ dicit quòd qui paupertatē allegat, eam probare debet, & ecō uerso qui aliquem diuitem allegat, hoc probare tenetur. per quam glo. inquit Ang. ibi quòd vbicunque diuitiæ vel paupertas sunt causa, & fundamentum intentionis allegantis, ei incumbit onus probandi, etiam in negante idem dicunt ibi Pa. de Ca. Alex. & Ias. & plenè per Alcia. in tract. de præsump. in 2. reg. in præsumptione. 27. ver. Et supradicta habent locū. nu. 4. & ibi Arelata. in addi. cum alijs plenè per Didac. Couarruui. relatis in 2. lib. varia. resolu. c. 6. nu. 2. 3. & 4. & Roland. cōs. 20. Quoniam. col. fi. nu. 19. vers. Nam qui. vol. 2. Quod etiā firmat Alex. in rub. ff. de no. ope. nuncia. in pe. col. ad fi. versi. Quod est vna truffa. facit tex. in d. l. hoc iure. & in l. ita stipulatus. versi. Quod si ab initio. ff. de verbl ob. Io. And. in c. bonæ. & ibi Panor. ex. de electiō. Bar. in d. l. in illa. Alex. & Ias. ibi in 4. col. in prin. ver. Extra glo. Bar. Alex. consi. 39. Viso themate. vol. 1. conf. 91. Repetitus. col. fi. in prin. vol. 7. idem consi. 123. Viso processu. col. 1. consi. 134. Viso processu. col. 1. & conf. 136. Viso processu. col. 1 sub nu. 2. eo. vol. 7. Ias. conf. 34. Ad motiua. col. 4. in prin. versi. Non. ob. modo. vol. 1. & ita reperio fuisse decisum in consi. Neap. vt refert Afflic. in
6 decis. 377. Princeps concessit vniuersitati. Nō ob. in cōtrarium deducta, & præcipuè glo. in d. l. cùm de lege. super qua se fundant Doc. allegati, Nā doctrina illius glo. in se est verissima, & in iudicando tenenda, & temerariū esset ab ea recedere, cùm eā expresè sequatur Bar. in d. §. licētia. in l. is potest. col. pe. ff. de acqui. hære. in l. conficiuntur. §. codilli. in fi. ff. de iure codi. in rub. ff. de nou.

no.opc.nuncia.in vlti.col.in l.decem.in prin. ff. de acquir. hæredit. & in d.l.ſi cõſtãte. in prin.in 1. q. primæ par.prin.cum alijs infinitis concord. diffusè relatis per Iaſ.d.conſi.34.col.3.verſi.Non.ob. replicationes, & illa glo.intelligitur eſſe vera,q̃ñ concurrit pro eo, qui aſſerit, aliqua p̃ſumptio,prout cõcurrit in caſu.d.§.licentia. Ex quo.n.hæres inuẽtariũ ſolemniter fieri fecit, ꝓ eo eſt præſumptio,ꝙ in hæreditate plura bona nõ ſint, & tunc per modum prædictũ ſufficit probatio,& ita illam glo. declarat Iaſ. in d.§.licentia.col.1.in fi.ver.Ego omiſſa.& d.cõſ.34. col.3.circa fi. & in d.l.ſi cõſtante. in prin.col.21.in fi.verſi.Ex prædictis cõclude. & Ruy.cõ. 49.De duobus quærit.col.2.ver.Nõ. ob.notata ꝑ gloſ. vol.5.& Bellon. cõſi.34. Viſis fudamẽtis.col.1. nu.2.& Alcia.in d.tract.de præſump.in 3.regu.in 20.preſump. Sed ſi nulla concurrit præſumptio,nec coniectura ſaltem iuridica,per ipſum aſſerentem probari debet eius paupertas,alioquin ea non probata ad ceſſionis beneficium admitti non debet, maximè vbi ita Princeps in reſcripto diſpoſuit,dũ dixit,conſtito de Oratoris paupertate.qua ergo non probata debitor dicto beneficio gaudere non debet,& plures alias reſpõſiones ad gloſ. in d.l.cùm de lege.tradit Campegi. in tract. de dote.in 3.par.q.20.incipi.Qualiter probentur facultates.quẽ ꝑ te videas,ne ibi dicta per eum trãſplantare videar. Nec ob.dicta per Pa.de Ca.in d.l.maritũ. q̃a ibi vxor aſſerebat maritum plura habere bona, & diuitẽ eſſe, meritò ipſa tenebatur illud probare, prout hic cedere volens aſſerendo ſe pauperẽ eſſe,eius inopiã probare tenet̃, vt firmat glo. Alberi.& alij in d.§.qui ꝓ rei qualitate.& Al-
7 beri.in d.l.ei q̃ dicit.ad fi.nu.8.Ille ergo qui ſuper paupertate ſe fundat,eam probare tenetur, vt eſt glo.ſing. & cõiter approbata in d. §. qui pro rei qualitate.quã ẽt

ad hoc propositum allegat Ruy.d.consi.49. col.1.versi.
8 Quia ille qui dicit. Posset forte dici hoc in agricola non procedere, cùm talis annumeretur inter personas inopes, quæ nihil habere dicuntur, et si ex suo artificio viuere possent, vt consuluit Aymo consi.199. Ad subtilia.col.2.in fi.versi.Septimo contra Deci.vol.1. Hoc tamē intellige nisi contrarium ex rescripto Principis ap-
9 pareret. Qualiter autem constare dicetur quē pauperē vel inopem esse, Doctores dicunt, per famam, quia sic est fama in vicinia, vbi habitat, & inter cognoscentes eum. Facit quod not. per gl.& Cy.in l. vbi adhuc. C. de iure dot.& in d.l. si constante.in prin. & quod ibi plenè per Bar.& Doc.& ideo seruatur in pratica, probationem hanc fieri per testes de tali fama, & eius paupertate. Probatur etiam quem pauperem esse si centum aureos non habet in bonis, vt est glo.not.in §.Quoniā verò.in verbo pauper.in auct.de exhib.& introducē.reis.
10 Vel dicetur etiā constare si verè & non fictè hostiatim ibat mendicando, nam hoc paupertatis signum est, nisi ex aduerso per creditores probetur, quòd loculos depositos, vel res alias habeat.c.1.ex.de deposi.& l. ex persona. C.de probatio. Itē probaē paupertas alicuius, quia
11 malè indutus est & nihil habet in domo, vel per vulgi opinionem, vt tradit Alberi.in d.l.ei qui dicit. circa.fi. nu.9.& in d.§.qui pro rei qualitate.col.2.nu.5.Vel sm Hosti.in d.c.Odoardus.eo ipso quod quis cedit bonis, satis probaē ipsum inopē esse, Vnde postea detineri, vel incarcerari nō debet.l.1.C.tit.no.& c.2.ex.de pigno. Probatur etiā per æstimi libros inopia, vt per Bar.Ias.& Doc. in l.decem.de verbo. ob. & per Imo.in d. c. Odoardus. col.3.versi.Sed iuxta prædicta quæri potest.sub nu. 20. Et alijs ēt probatur modis, de quibus per Firma.in suo repertorio in verbo Paupertas.nu.3.per Mod.Fanen.in tract.

tract. de pigno. in 1. membro octauæ partis. nu. 15. ver. Sed dubitatur quando & quibus modis. Ale. consi. 37. Consultus. vol. 7. & Bellon. consi. 16. Stat statutum. col. 3. nu. 5. cū seq. plenè in addi. ad Alcia. in tract. de pſūp. in 27. præsump. in fi. in 2. regu. per Deci. consi. 120. Et pro tenui. col. 2. post prin. sub. nu. 3. ver. Et ꝓbatio paupertatis. plenè per Fabia. Monteleo. in sua praxi. de lite. arbitrali. in 5. par. fol. 304. nu. 27. versi. Et ad hoc etiā. cum alijs concord. per Ale. relatis in auct. Prætereà. col. 2. nu. 7. versi. In glos. in verbo Locuples. C. unde vir & vx. & tradit Ripa. in d. l. si. constante. col. 6. nu. 28. versi. Secundò aduerte. sol. matri. Probatur ēt paupertas q̄n probaretur debitorem decessisse in carceribus non sol uendo, vt per Parisi. consi. 50. Ex lectura. nu. 61. ver. Ex eo. n. vol. 1. tandē iudicis arbitrio relinquitur, vt est glo. communiter approbata in d. auct. præterea. cū multis concord. per Didac. Couarruui. relatis in 2. lib. varia. re solu. in d. c. 6. nu. 8. versi. Qualiter paupertas probetur. vsq; ad fi. quam glo. etiā sequitur Deci. in c. sedes. col. 4. in prin. nu. 9. versi. Similiter quis dicat. ex. de rescrip. Inopia autem qualiter probetur ponit Afflic. in decis. 179. In quadam causa.

SVMMARIVM.

1 *Debitor indignus beneficio cesſionis dilatione quinquennali sibi per creditorem concesſa gaudere debet, etiam quòd dolum in alienatione commisisset.*

Per dilationem creditoribus dissentientibus minus fit præiudicium, quàm per remisſionem partis debiti.

2 *Debitor prohibitus ad bonorum cesſionem admitti, gaudere de bet dilatione sibi ob eius inopiam à Principe concesſa, præ-*

stita

ſtita tamen per eum ſatiſdatione, ſi à creditor petita fuerit.

3 *Dilatio quinquennalis debitori conceſſa per Principē incipit currere à die datæ, & non à die præſentationis.*

4 *Priuilegium alicui conceſſum ab Imperatore, vt ab eius creditoribus infra quinquennium conueniri non poßit, ad debitorem ex delicto obligatum non extenditur. ſed contra. nu. 12. 13. & 14.*

5 *Priuilegium concernens præiudicium tertij ſtrictè intelligi debet, quando eſt graue, ſecus ſi modicum, vt nu. 12.*

6 *Conceßio contra ius commune dicitur priuilegium.*

7 *Mercatores falliti non gaudent ceßionis beneficio, nec annali, ſeu quinquennali dilatione à Principe conceſſa.*

8 *Creditoris appellatione venit propriè creditor ex cauſa delicti.*

9 *Interpretatio lata quando fiat in materia odioſa.*

10 *Materia licet odioſa ſit, non excluditur tamen lata interpretatio, quæ ex proprietate verborum inſurgit.*

11 *Prærogatiua captiuis & carceratis conceſſa etiam carceratis ex delicto competit.*

Inhumanum non eſt bene facere etiam ex delicto carceratis.

12 *Quod differtur non aufertur.*

Regula. l. 2. §. ſi quis à Principe. ff. ne quid in loco publi. non procedit quando de modico præiudicio tractatur.

13 *Reſcripta & priuilegia Principū intelliguntur ſemper abſq; alterius graui præiudicio.*

14 *Princeps iuſtitiam partis excedens non præſumitur velle excedere, niſi in modico.*

15 *Dilatio à principe debitori conceſſa, vt infra quinquennium ab eius creditoribus moleſtari nequeat, etiam ad debitorem ex cauſa delicti extenditur, niſi debitum eſſet iuratum.*

Dilatio debitori concessa sibi non prodest, nisi à Papa de iuramento expressa fieret mentio.

DEBITOR QVI AD BONOrum cessionem admitti non debet, an vti poterit quinquennali dilatione sibi concessa.

QVAESTIO. XXVII. prin.

1 IGESIMOSEPTIMÒ principaliter quæro, nũquid debitor, qui ad cessionis beneficiũ admitti non debet, vt in multis casibus supra declarauimus, quinquennali dilatione sibi p creditores, vel à Principe cõcessa vti & gaudere valeat? Respõde, quòd si à creditoribus cõcessa fuit, ea vti poterit, cùm in iure cautũ nõ reperiatur, eũ tali dilatio ne frui non posse, et quòd dolũ in alienatione bonorũ cõmisisset, vt pulchrè cõsuluit Parisi. conf.100. Certissimũ est. versi. Præterea aduertẽdũ est. & in fi. vol.3. Quod ratione suadetur, quia si creditores possunt debiti partem (quod maius est) debitori remittere, vt vidimus supra in 23. quæst. principali. tanto fortius quinquennalem dilationem (quod est minus) indulgere poterunt. regu. cui licet. de regu. iur. in 6. Quia per dilationem minus fit creditoribus dissentientibus præiudicium, quàm per partis debiti remissionem, secundum Afflict. in decisio.288. Sæpe & sæpius. versicu. Et
2 hoc multo magis. nu.3. Si verò à Principe cõcessa fuit, & tũc distingue, Aut debitor ob aduersam fortunã ad paupertatem & inopiam deuenit, aut ex proprio dolo & de-

& delicto per eum commisso. Primo casu nulli dubium est, quòd tali dilatione gaudebit. l. vniuersa. C. de precib. impe. offe. & voluit Alexand. consi. 205. Visis his. volumi. 2. præstita tamen per eum satisdatione. cùm securitas alicui data vt infra certum terminum à suis creditoribus conueniri non possit, intelligi debeat, dummodo de soluendo post terminum satisdederit, quod est valde not. secũdum Abb. in c. qđ consultationem. col. 5. ver. Et per illũ tex. ex. de re iudi. per tex. in d. l. vniuersa. & Ancha. consi. 37. Contra Ioãnẽ. nu. 1. Si tñ à creditore petita fuerit, vt tenet glo. Pa. de Ca. & Ias. latè in d. l. vniuersa. ꝑ Afflic. in decis. 378. Quidã debitor supplicauit. & Hyp. in l. vnius. §. cognitorum. nu. 7. ff. de quæstio. vbi latè. & ita refert Pau. de Cast. ibi praticasse, & ita firmat Aeneas Falco in addi. ad Panor. in d. c. qđ ad consultationẽ. in d. 5. col. in ver. Sed quero iuxta prædicta. & Ripa in l. ita stipulatus. nu. 80. ver. Quintò dubitaẽ. ff. de ver. ob. Et addit Gui.
3 Pa. in decis. 109. Rescripta annalia. ꝙ talis dilatio quinquennalis à die datæ dilationis, & non à præsentatio- die
4 nis currere incipit. Secundo verò casu videtur dicendum, ꝙ illa dilatione frui nequeat secũdũ Guil. de Cũ. quem refert & sequitur Alberi. in l. sed & si ex parte. §. quanquam. ff. quod cum eo. vbi determinat, quòd si Imperator alicui priuilegium concessit, vt intra quinquẽniũ à creditoribus conueniri non possit, non extendetur ad debitorẽ ex causa delicti obligatum. idem tenet & sequitur Alex. in l. 1. col. pe. nu. 43. vers. Ex his infert Roma. ff. si cer. pet. & l. pe. ff. ad turpilia. vbi pro hac opi. adducit tex. cum glo. in §. ꝙ si delinquẽtes. in verbo nocentes. in auct. de manda. princi. & id quod habetur in auct. qua in prouincia. in verbo omni priuilegio cessante. C. vbi de crimi. agi opor. in quibus iuribus probatur quòd

5 quòd priuilegium delinquentibus non prodest. Ad-
ducit etiam quòd cum hoc concernat ius & præ-
iudicium tertij, strictè interpretari debet. l. 2. §. me-
rito. & §. si quis à Principe. ff. ne quid in loco publi.
6 cum alijs concord. per eum citatis. Et cùm sit con-
tra ius commune, talis concessio priuilegium dici
debet. capitu. priuilegia. 3. distinct. ideo in ea stri-
cta fieri debet interpretatio. l. si quando. in prin. C.
7 de inoffi. testamen. & c. dilecto. cum simili. extra de
consangui. & affini. & secundum hanc opin. refert
fuisse iudicatum Boeri. in decis. 349. Quæritur an ci-
uiliter. colum. 8. in fi. versicu. Nec per consequens.
& colum. sequen. dicens quòd hoc est contra merca-
tores fallitos, qui non gaudent cessionis beneficio,
nec annali, seu quinquennali dilatione à Principe
concessa, & ad hoc allegat Bald. consil. 382. In quæ-
stione. M. colum. fina. versic. Sed adhuc restat. vol. 5.
& Ioan. Bapt. de Sancto Seueri. in tracta. de debito.
suspec. & fugi. in 1. quæst. colum. fina. versi. Illud scio.
qui tamen de hoc nullum faciunt verbum, sed me-
lius allegasset Bald. consi. 400. Quod Iacobus. vol. 1.
vbi per vndecim rationes arguit cõtra impetrantem
à Principe rescriptum, quòd securitas & dilatio, de-
bitori concessa intelligi debet, præter quàm in de-
bitore per maleficium obligato: Contrariam tamen
8 opinionem tenet Roma. in d. l. 1. si cert. pet. quem
ibi sequitur Deci. in penul. colum. versicu. Sed tamen
prædictis non obstan. Quæ opin. mihi etiam magis
placet, ex eo quòd creditoris appellatione venit pro-
priè creditor ex causa delicti. vt etiam not. Bald. in
l. rescriptum. in tertio not. ff. de pact. & quamuis for-
te dici possit, quòd in odioso priuilegio simus, quod
strictè intelligi debet, vt in contrario supra ostendi-

9 tur. Dico quòd etiam in materia odiosa lata sit interpretatio, quantum ad hoc vt priuilegium, quod generaliter in debitotem loquitur, qui infra quinquennium conueniri non possit, generaliter intelligatur...vt not.tradit Angel. in l.fina.colum.fina. versicul.

10 Tertiò quæritur.ff.de constit. princi. Nam licet materia odiosa sit, lata tamen interpretatio non excluditur, quæ ex verbotum proprietate insurgit, vt est text. in l. cùm lege. vbi Aret. not. in prin. ff. de testamen. & voluit Calderin. consi.1.in prin. de consangui. & affini.quem sequitur Deci.consi.5. In causa dominæ Mariæ.in fin.consil. 113. Viso tenore. colum. penult. versicu. Et ideo istud priuilegium. nume. 6. in 1.part. & in d.l.1.colum. penul. versicu.Sed tamen prædictis non obstantibus. ergo talis dilatio extendetur etiam ad debitotem ex causa delicti. Pro

11 quo facit. Nam prærogatiua, quæ captiuis & carceratis conceditur, etiam ex delicto carceratis competit.gloss. est in cap. sacrorum. 12. quæst. 2. & not. Bald. per illum text. in l.sed & si ideo. cum concord. per Alexand. traditis ibi, quam legem legit cum.l. quamuis. colum. 2. in prin. versicu. Ex quo infert.ff. solu. matr. Quia non est inhumanum etiam bene facere carceratis ex maleficio. c. non satis. 86. distin. idem tradit Bald. & ibi Barba. & Alexand. in l. illud quod. in prin. per illam glo. in d. l. sacrorum. C. de episc.& cleri. Nec obstant in contrarium allegata, & primò text. in d.§. quanquam. Quia ibi exptesse datum erat ptiuilegium pro creditoribus pro contractu. vt in l.1.ff.quod cum eo.Nec iura allegata pet Alexã. obstant, quoniam illa loquuntur, quando quis post concessum priuilegium deliquit, & ita procedunt tradita pet Bald. d.consil. 400. dum voluit, quòd securitas

curitas data illi domino Iacobo ad futura delicta, & sic post priuilegium concessum non extendatur. Et ita tenet Ange. in l. penult. §. illud. ff. quod quisque iuris. quem sequitur Vital. in tract. clausula. in rub. Nil nouari securitate pendente. num. 24. fol. 124. Secus ergo in præteritis delictis, & ante concessam dilationem, in quibus eadem ratio videtur, quæ in
12 alijs creditoribus ex contractu. Non obst. quòd huiusmodi dilatio ius & præiudicium concernat, & sic strictè interpretari debeat, quia cùm de modico præiudicio tractetur, ex eo quòd ius creditoris non tollatur funditus, sed solum ad certum tempus differatur, vnde dici solet illud vulgare quod differtur non aufertur. l. quoties. vbi Barto. Saly. & Ias. in 1. not. C. de preci. impe. offe. facit text. & ibi not. glos. in l. quamuis. ff. de arbi. & est glos. fina. in §. si dominus. Instit. de singu. reb. per fideicommis. relic. non procedit regula. d. l. 2. §. si quis à principe. vt voluit ibi glo. in verbo impetrauerit. & habetur per Barto. & Doc. in d. l. quoties. & est glos. not. in capit. cùm olim. in verbo præiudicium. extra de consuetu. & est ratio,
13 Quia rescripta & Principum priuilegia semper intelliguntur, & intelligi debent absque graui alterius præiudicio, vt not. Bartol. & Doct. in d. l. quoties.
14 Et ideo singulariter not. ex illo tex. in l. 1. versic. Item no. quòd non præsumitur. ff. de constitu. princi. quòd si Princeps partis iustitiam excederet, non præsumitur nisi in modico excedere velle. Quinimmo dixit Paul. de Ca. in d. l. quoties. in fin. quòd Princeps dilationem quinquennalem concedere potest, non autem excedere, vnde si excessit, quia concessit dilationem vsque ad septem annos, etiam quò ad quinque non valebit concessio. quod dictum sequitur

Afflict.in decis. 107. In causa domini. colum. 2. sub
5 num.3. Cùm ergo Princeps debitori dilationem concesserit, vt infra quinquennium ab eius creditoribus molestari nequeat, & modicum afferat creditoribus præiudicium, eiusmodi dilatio locum sibi non vindicabit in debitore ex causa delicti, nisi debitum esset iuratum, nam eo casu talis dilatio debitori non prodesset, nisi de iuramento expressa fieret mentio, maximè à Papa, vt per plura consuluit Alexand. consil. 38. Visa petitione. volum. 3. quod est repetitum in consil. 137. volum. 6. & idem Alexan. consil. 205. Visis his. colum. fina. ad fin. versicu. Dico insuper. volumi. 2. idem sequitur Ias. in d. l. quoties. in 2. not. & in l. final. versicu. Facit quod dixi. C. si contra ius vel vtili publi. & Deci. in d. l. 1. colum. penult. versicu. Non obst. quòd agatur de præiudi. si cert. pet. & ita fuit iudicatum in sacro consi. Neap. vt attestatur Afflic. in decis. 5. Dominus Rex.

SVMMARIVM.

1 *Debitor qui dilationem quinquennalem obtinuit, amplius ad cessionis beneficium non admittitur etiam virtute noui rescripti, nisi in rescripto apposita fuerit clausula non obstante quinquennali dilatione aliàs obtenta. & num. 2. & nu. 6.*

3 *Clausula non obstante operatur id quod clausula de plenitudine potestatis.*

4 *Princeps rescribens cum clausula non obstante potest iura alterius tollere, & diminuere.*

5 *Princeps non præsumitur velle tollere ius tertij, nisi apposuerit clausulam non obstante.*

DEBI-

DEBITOR QVI DILATIOnem quinquennalem obtinuit, an virtute noui reſcripti debeat ad ceſsionis beneficium admitti?

QVAESTIO. XXVIII. princ.

1 VIGESIMOOCTAVO principaliter quæro, debitor quinquennalem dilationem ab eius creditoribus, vel à Principe per reſcriptũ obtinuit, & elapſo induciarum tempore creditores ipſum ad ſoluendum conueniunt, ille verò paratus cedere bonis iuxta.l.1.C.tit. no. impetrauit, vt ad bonorum ceſſionem admitteretur, quo reſcripto penes acta exhibito creditores opp nunt, ipſum vllo pacto admitti non debere, immo carceribus mancipari, donec de eorum credito ſatisfacti fuerint, ex quo ipſe altàs dilationẽ quinquennalem habuit, An autem virtute reſcripti nouiſſime impetrati ad ceſsionis beneficium admitti debeat? Videbatur dicendum quòd non, quia cum dilationem habuerit quinquennalem, non poteſt poſtea cedere bonis, ſed carcerari debet.glo.eſt com. muniter approbata in l. fina. vbi Bald. Saly. & Paul. de Caſt. C. titu. no. & in l. alia. §. eleganter. & ib. Doc. ſolu. mat. & ita deciſum fuiſſe videtur in conſi. Neap. vt refert Afflic. in deciſ. 378. Quidam debitor ſupplicauit. alioquin creditores, qui dilationem conceſſerunt deluſi remanerent, quod non eſt dicendum. Tu dic quòd ſi dilatio quinquennalis forma iuris ſeruata conceſſa fuit, tunc cedere non poteſt,

test, vt comunitet tenent glo. & Doct. in d. l. fina. & Afflic. in d. decis. 378. aut forma & solemnitas de iure requisita non fuit in quinquennali dilatione concessa seruata, & tunc non obstante quinquennali dilatione ad cessionis beneficium admittetur.
2 vt ibi sentit Afflic. Item dic quòd si in rescipto Principis apposita fuit clausula non obstante quinquennali dilatione aliàs per debitorem obtenta, debitor ad bonorum cessionem admittetur, & ita aliàs ad fauorem fratrum de Alippo Brixiensium contra Hieronymum Campanatū mercatorem Venetū eorū creditorē obtinui. vt patet consi. 151. In causa fratrū de
3 Alippo. lib. 2. Nam clausula nō obstante operatur id quod clausula de plenitudine potestatis, vt not. Bal. in l. si de testamento. C. de testamen. & tradit Alex.
4 in l. ex facto. col. 4. post princip. versicu. Et licet Bar. & omnes. numc. 24. ff. de vulga. & pupilla. Et vbi Princeps cum clausula non obstante rescribit prout rescribere potest, vt tradit Ias. post Bald. & alios in l. rescripta. post princip. versicu. Inter cætera not. C. de preci. impera. offe. cum alijs ibi per eum relatis cùm certus sit de iure tertij quæsito, alterius iura
5 tollere & diminuere potest. Quia quamuis aliàs ius tertii velle tollere non præsumatur, fallit tamen quando clausula non obstante apponitur. Ant. de But. & Imo. in c. quæ in ecclesiarum, extra de constitu. per not. per Cy. post glos. in l. fi. C. si contra ius vel vtili. publi. sequitur Alex. consil. 92. Perspectis. col. 6. ad fi. versic. Fuit etiam adiecta. vol. 6. & declarat idem Alexa. consil. 101. Visis instrumentis. col. 5. in princip. versic. Et præsertim. vol. 1. Secus dicendum est, si per inferiorem à Principe rescribatur cum dicta clausula, tunc enim nō potest inferior ius

tertij

tertij tollere, cùm non poſſit ipſe dictam clauſulam apponere in reſcripto, vt latè ſcribit Iaſ. in d. l. reſcripta. dicto verſicu. Inter cætera no. & in d. l. final. in ſeptima limitatione. C. ſi contra ius vel vtili. publi. Cùm ergo ex certa ſcientia reſcripſerit Princeps apparet alteri derogare voluiſſe in iure quæſito, de quo in precibus & reſcripto facta fuit mentio. vt not. gloſ. in cap. ex parte. il 2. de offi. delega. pulchrè per Bald. in l. final. in princ. C. ſent. reſcin. non poſ. glo. in c. ſtatutum. in verbo literatum. de reſcript. in 6. & in cap. 1. de conſtitu. eo. lib. & eſt communis opi. ſecundum Alexan. in l. 3. §. ſi is pro quo. ff. quod quiſque iur. quem ſequitur Ruy. conſil. 130. Super eo. colum. final. in princ. verſicu. Quinnimo voluit. volumi. 1. & præſertim cùm expreſsè dixerit non obſtante quinquennali dilatione, quæ verba clarè oſtendunt mentem Principis fuiſſe quinquennalibus inducijs derogare, vt in ſimili arguit Alexand. conſil. 1. Ponderatis his. colum. 10. in princ. verſicu. Non obſtat quòd dominus Dux. volum. 5. Secus dicendum eſt, ſi in vltimo reſcripto nulla mentio de quinquennali dilatione facta fuerit, prout non fuit in reſcripto, de quo per Afflict. in d. deciſ. 378. Et iſto caſu procedant quæ dicta ſunt in principio.

S V M M A R I V M.

1 *Exactio in quibus bonis debitoris poſt ceſsionem bonorum quæſitis fieri debeat.*

2 *Obligatus ad alimenta conſignanda attendere debet ad quantitatem fructuum, qui ex re percipiuntur, non autem attendet ad qualitatem & valorem rei.*

Alimenta

3 *Alimenta vxori relicta extra domum præstanda sunt secundum reditus & facultates patrimonij, non autem ponitur manus ad proprietatem.*

4 *Alimenta debita descendentibus, vel ascendentibus, vel pupillo per tutorem, vel similibus, si non sufficiunt ex reditibus patrimonij, venditur proprietas, quæ sit minus vtilis.*

EXACTIO IN QVIBVS BOnis debitoris post cessionem quæsitis fieri debeat.

QVAESTIO. XXIX. princ.

1 VIGESIMONONO principaliter quæro, Quia supra diximus, quòd qui cessit bonis, si postea alia bona quæsierit, vel ad pinguiorem fortunam peruenerit, non conuenitur nisi in quantum facere potest, deducto ne egeat, iuxta. l. 4. in prin. & l. qui bonis. ff. titu. nos. & l. ex contractu. C. de bo. aucto. iudi. pos. in quibus bonis talis exactio fieri debeat. Respon. quòd in exigendo ipsum debitorem inspicitur quantum ex eius patrimonij fructibus redigi possit, non quantum ex rerum venditione redigeretur. casus est sing. & mirabilis secundum Barto. & Ange. in d. l. qui bonis. quod est not. secundum Alexand. ibi. qui pro hoc allegat tex. in l. si fundum per fideicommissum. de leg. 1. & quod not. Barto. in l. 2. in fi. C. de rescin. vendi. & in l. imperator. in fi. ff. ad treb. per quam l.
2 qui bonis, in proposito dixit Roma. consi. 510. Quo ad primum colum. final. ad fin. quòd quando aliquis ad ali-

ad alimenta conſignanda obligatur, & conſideratur an quis plura, vel pauca bona poſſideat, non attenditur eorum qualitas, quæ poſſidentur, ſed redituum quantitas, qui ex eis percipiuntur, quia res magni precij eſſe poſſet, & ex ea minimus reditus percipi, & quaſi nullus, vnde tunc ad qualitatis conſiderationem quò ad alimenta percipiēda quodammodo modicum, ſeu nihil poſſidere diceretur, ideò
3 non res, ſed rediruum quantitas attendi debet. Et propterea ſi maritus vxori extra domum alimenta relinqueret, ſecundum reditus & patrimonij facultates præſtanda ſuut, ſecundum Iac. de Are. quem refert ſequitur Barto. in l. ius alimentorum. §. 1. ff. de alimen. præſtan. non autem manus ad proprietatem poni poteſt, vt tradit Alexand. conſil. 100. Super primo. colum. fin. prope fi. verſicul. Clarum etiam eſt. volum. 1. quia (vt diximus) quantum in patrimonio ſit, ſecundum fructus & prouentus inſpicitur, non ſecundum quòd ex rerum venditione re
4 digi poſſet. Si verò alimenta alicui debentur, exempli gratia deſcendentibus, vel aſcendentibus, vel per tutorem pupillo, vel his, de quibus per Angel. in leg. Neſennius. §. final. de re iudi. tunc pro alimentorum ſatisfactione proprietas, quæ patrimonium magis aggrauat, quæ minus ſit vtilis, venundari debet. ita dixit Angel. in dic. leg. qui bonis. & in leg. diuus. verſicul. In text. ibi neceſſaria. ff. de peti. hæredi. vbi refert ſe vnà cum Bald. apud Ariminum conſuluiſſe. & ita refert Alexand. conſil. 72. Viſo colum. 2. nume. 5. verſicul. Et vbicunque debentur. volum. 5. & in leg. imperator. in quarto nota. nume. 5. ff. ad ad Trebelli. & ponit idem Alexand. in leg. maritum. in ti. ff. ſolut. matrimo. dicens prædicta in primo ca-

ſu procedere in alimentis titulo lucratiuo debitis, ſecus in alimentis titulo oneroſo, ſeu à cauſa oneroſa procedente debitis, quod dictum ſequitur Deci. in l. diuus Pius. in vlti. colum. ad fi. ff. de reg. iur.

SVMMARIVM.

1 Debitor poſt ceſſionem acquirens turrim magni valoris, an ad eius vẽditionẽ cogatur pro emptione alterius minoris precij, & in reſiduo pro creditorum ſatisfactione. & num. 3.

2 Ruſticus quærens poſt ceſſionem bonorum domum magni valoris eam, vendere tenetur, & humilem emere, & creditoribus dare reſiduum.

3 Doctor vel nobilis aut miles poteſt domum magni precij poſt ceſſionem bonorum, vel beneficium à iure conceſſum acquiſitam pro ſe retinere.

DEBITOR POST CESSIOnem acquirens turrim magni valoris an teneatur eam vendere, & domum minoris precij emere, & reſiduum creditoribus aſsignare.

QVAESTIO. XXX. princ.

1 TRIGESIMÒ principaliter quæro, debitor poſt bonorum ceſſionem turrim vnã valoris mille quæſiuit, creditores inſtant, vt illa pro eorum crediti ſatisfactione vendatur

vendatur, aſſerentes ꝙ ei tanquàm inopi domũcula minoris precij ſufficere debet, debitor verò reſpondet ſe velle eam pro ſua habitatione retinere, nunquid ad illius venditionem cogi poſſit, vt aliam domum precij minoris emat, & ſuperfluum tradat creditoribus? Bal. in leg. fina. colum. penul. verſicul. Quęro quidam ceſſit. C. titu. no. allegat Bar. tenere quòd non. per leg. qui bonis. ff. eo. quia ei habitationem habere permittitur, ipſe tamen tenet arbitrio iudicis relinquendum eſſe, quia nec delicatus debitor, nec onerofus creditor audiri debet. vt l. ſi bene. ff. de vſur. facit tex. in leg. ſi ſeruos. in fi. ff. de pig. act. cum ibi no. per gl. fi. & Affl. in conſti. Regni incip. Omnes baiuli. Si tamen exceſſus non eſſet magnus, ſed modicus, verbi gratia, ſi turris vẽderetur, & pro alterius habitationis emptione parum minus expenderetur creditor in hoc audiri non debet, ſed æquo animo ferre debet, vt eam pro eius habitatione retineat.
2 Si verò ruſticus, vel plebeus eſſet, qui humiles ſolent habitare caſas, iniquum videretur quòd in dam
3 num creditoris turrim pro habitatione, retineret, quod tamen nobili, vel doctori, aut militi permitteretur, ideò arbitrarium iudicandum eſt. & cum Bal. tranſit Salice. in l. ex contractu. in quinta quæſtio. C. de bon. auctor. iudic. poſſ. Aliam ſimilem. q. annectere potes, quam ponit Bald. in condemnato. in l. 2. in princip. verſicu. Iuxta prædicta quęro. C. quod cum eo. & Alexand. in l. maritum. in vltima colum. verſicu. Sed quid ſi maritus. ff. ſolu. matrimo. & aliam ſimilem ponit Deci. in auctenti. præterea. colum. fina. verſicu. Quartò quæritur de quæſtione. C. vnde vir & vxor. ad quos breuitatis gratia me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Debitor qui bonis cessit, si conuenitur in bonis post cessionem quæsitis an deducere debeat, quòd salua dignitate sua viuere possit? & nu. 3.*

2 *Rusticus in bonis post cessionem quæsitis panem grossum, cæpas, alleum, & caseum pro alimentis habere debet.*

3 *Doctor, nobilis, vel miles in bonis post cessionem, & post beneficium à lege concessum, acquisitis, deducit, quod salua dignitate viuere potest.*

4 *Dignitas viri non attenditur, si mulier ob eius paupertatem sibi succurrere non posset, secus si esset diues.*

IN BONIS POST CESSIOnem quæsitis an habeatur ratio dignitatis personæ debitoris?

QVAESTIO. XXXI. prin.

1 TRIGESIMOPRIMÒ principaliter quæro, quia cedens in bonis nouissimè quæsitis conuenitur solum in quantum facere potest deducto ne egeat, an etiam deducatur tantum, quòd salua eius dignitate viuere possit? Iac. de Aret. Bald. & Angel. in l. si maritus in id, sol. matrimo. ponentes in marito quæstionem, qui tantum conuenitur in eo quod facere potest deducto ne egeat. iuxta leg. maritum. eod. titul. tenent respectum aliquem ad dignitatem non haberi, sed solum id quod ad victum tantum sufficiat, retinere debet. Contrarium tenet Raph. & Imol. in dic. leg. si ma-

ſi maritus in id.argumen. leg. nepos Proculo. ff. de verbo.ſigni.vbi text.allegat in l.tutor ſecundum dignitatem.ff.de admini.tuto.cum hac opi. tranſit Alberi.de Roſa.in dic.leg.ſi maritus in id. vbi vltra.dic. leg.nepos Proculo. allegat tex. in leg. habitatio.ff. de vent. in poſ.mitten. & l. penul. & fi.ff. de in rem vet.idem tenet Bal.in leg.2. in princi. C. quod cum eo.vbi allegat in ſimili text.in leg. ſed & ſi quid inædificauerit.§.ſufficienter.ff.de vſufru.& l. cùm vnus. §. alimentis. ff. de alimen. & ciba. lega. idem tenet Ange.& Imo.in l.Neſennius. §. fina. in princi. ff. de re iudi.Eandem opin.tenet Aretin.in §.appellantur. colum.4.verſicul. In eadem gloſ.ibi idem de donatore. Inſtitu.de excep.&in §. Item ſi de dote. in vlti. colum.verſicul.Et aduertas quòd in iſta deductione Inſtitu. de actio. ad quem ſe remittit ibi Iaſ. nume. 8.dicens quòd in hac deductione ne egeat, perſonarum ratio & conditionis perſonæ haberi debet,
2 vt ſi nobilis, miles, doctor, vel ruſticus eſt. Nam ſi ruſticus eſt,ſatis eſt quòd ad alimenta panis groſſus, cæpæ, alleum & caſeus relinquatur, cùm tales ruſtici panem ex ordeo, fabis, milica, milio & ſimilibus confectum commedere ſoleant, non autem ex puro frumento.vt not.gloſſ. in l.ſeruis vrbanis.in 2. & 3. gloſſ. ff. de legat. 3. & tradit Ripa in tracta. de peſte. in rubri.de remedi.ad conſerua. vber. colum. octaua in fin. nume. 98. verſicul. Nam ſolent ruſtici. Si verò nobilis, vel doctor, aut miles eſſet,
3 ſatis turpe foret, quòd ſolum ei conſuleretur, ne mendicaret, & ſic quòd duntaxat uictum haberet, quòd non diceretur eſſe abſque eius dignitatis dedecore. Sed Imol. in dict. l. ſi maritus. has opiniones ad concordiam reducere conatur, videlicet quòd ſi mu-

ſi mulier eſt adeo inops quòd ſibi per talem deductionem ſuccurrere non poſſet, viri dignitas non attenditur, ſecus ſi diues eſſet, & haberet vnde uiuere poſſet. & hæc concordia placet Aretino in dic. §. Itẽ ſi de dote. in fi. vbi in propoſito bonum text. allegat in auctent. prætetea. C. vnde vir & vxor. & leg. plenũ. §. equitij. ff. de vſu & habitatio. vbi dicitur quòd quis poſſe facere dicitur quòd conſiderata perſonæ conditione commodè poteſt. Eandem concordiam ſequitut Alexand. in l. matitum. colum. fina. verſicu. Hæc concordia mihi placet. & illam amplectendam arbitror, cùm etiam ob mulieris inopiam matitus beneficio ſibi à lege conceſſo gaudere non poſſet. vt dixi ſupra in 13. q. quartæ. q. ptincipal. & in decimo ſeptimo caſu. 20. q. quartæ. q. ptincipal. numero. 30.

SVMMARIVM.

1 Deductio qualiter in bonis poſt ceßionem quæſitis fieri debeat, & an aliud ſit in Iuuene, aliud in Sene, & an pro vno anno, vel maiori tempore? & nu. 4.

2 Debitor artifex in bonis poſt ceßionem quæſitis ſibi computat in deductione, quod ex artificio acquirit.

3 Doctor vel miles poſt beneficium ſibi à lege conceſſum, ſibi imputant in deductione ex bonis acquiſitis id quod ex aduocatione & militia acquirunt.

5 Familia debitoris, quam ipſe de neceßitate educare oportet, attenditur in deductione bonorum poſt ceßionem acquiſitorum.

6 Priuilegium alicui conceſſum pro ſe, etiam ad miniſtros, ſine quibus eſſe non poteſt, extenditur.

Quis

7 *Quis ex alterius perſona conſequitur, quod ex perſona ſua conſequi non poteſt.*
8 *Pater & filius vna & eadem perſona cenſetur. Maritus & vxor vna & eadem caro ſunt.*

QVANTITAS REI ET TEMporis an inſpici debeat in deductione bonorum poſt ceſsionem acquiſitorum tàm reſpectu perſonæ debitoris, quàm eius familiæ.

QVAESTIO. XXXII. princ.

1 TRIGESIMOSECVNDÒ principaliter quęro, Vidimus ſupra quòd debitor cedens in quæſitis de nouo condemnatur in id quod facere poteſt, habita ratione ne egeat, iuxta. l. in condemnatione. ff. de regul. iur. & quod not. in leg. ſi maritus in id, per gloſ. & Doc. ff. ſolut. matrimo. & in leg. ex contractu. cum concord. C. de bo. aucto. iudi. poſ. Quomodo fiet iſta deductio? Pet. de Bellaper. in §. fi. ſub nume. 6. verſicu. Ecce quid eſt de fortunis. Inſti. de Actio. dicit quòd iudex perſonæ conditionem inſpiciet, vtrum ſit artifex, vel non, ſed ſimplex ſit, qui victum ſibi quære re ignorat, tunc tantum ſibi dimittet, quantum ad vitam ſibi neceſſarium eſt, & ſi ſit perſona, quæ ſecundum eius conditionem vinum biberet, & carnes comedere debet. vt leg. ſed & ſi quis. ff. de vſufru. inſpiciet etiam perſonę qualitatem, ſi ſit Iuuenis, quia tunc diutius viuet, ideo ſibi plus aſſignabit, alioquin

quin si sit senex, non dimittet sibi tantum, sed seruabit formam.leg.hæteditatum.in princip.ff.ad leg. falcid.Idem firmat ibi Ioan. Fab. dicens duo esse attendenda, scilicet rei & temporis qualitatem. Ad primum facultates & personæ conditio inspiciun-
2 tur. Nam si est persona quæ operari possit, quæ officium seu artificium habeat, illud sibi computari debet,& sic illarum operarum fiet deductio. vt est glos. fi.in d.l.si maritum in id. leg. si quis à liberis.§.sed si filius.cum glos.ff.de libe. agno. & leg. si quis argentum.§.sed & si quis.& ibi glos.in verbo donante. C. de donatio.Inspicitur etiam si doctor, vel miles est,
3 Hi computant in huiusmodi deductionem quod ex eorum aduocatione & militia acquirunt. Inspicitur etiam si est nobilis, in his enim cùm ipsi plus expendant & expendete habeant, maior habebitur ratio,quàm in rustico, vel similibus, vt in præcedenti
4 quęstione diximus. Ad secundum, non sufficit pro vno tantum anno deductionem fieri,sed attendi debet cuius sit ætatis is pro quo talis deductio fieri debet, & illo tunc simul & semel fiet, computatione facta iuxta dispositionem dic. leg. hæteditatum. in princip. & ita secundum legem illam iudicandum est. vt voluit glos. 1. in leg. maritum. ff. solut. matrimo.& ita tenent Dy.Pet.de Bellaper.Ioan. Fab.Ioan. de Plat. Areti. & Ias. in §. item si de dote. Institu. de actio.& Ang.in l.Nesennius. §. fina. in princip. ff. re
5 indic. An autem quod dictum est circa principalis debitoris personam, idem etiam dicendum sit circa eius filios & familiam, quos de necessitate educare oportet,& sine quibus commodè iuxta eius qualitem & conditionem viuere non posset? Videtur quòd sic, per tex. in dic.le.si quis à liberis.§.non tantum.cum

tum, cum glos. ibi. de libe. agno. & leg. 2. ff. de vsu & habita. & leg. si stipulatus fuero. de verbo. ob. Contrarium tenet Ioan. Fab. quem sequitur Ioan. de Plain dic. §. Item si de dote. Tu dic quòd attenta conclusione, de qua supra, & in præcedenti. q. habetur respectus ad debitoris qualitatem & conditionem, cum concordia ibi relata, concludendum est, quòd huic cedenti haberi debet consideratio non solum de persona sua, sed etiam de personis sine quibus se cundum statum suum viuere non potest. ita voluit Imo. in dic. leg. Nesennius. §. fina. declarans dictum Angel. ibi. & hoc probatur ratione secundum Areti. consil. 17. Consideratis. colum. penulti. versicul.
6 Tertiò quia si maritus. Quia priuilegium alicui pro se concessum, etiam ad ministros, sine quibus quis esse non potest, extenditur. leg. administrantes. §. 1. vbi Bartol. in 1. lectura. & ibi Bald. ff. de excusa. tuto. idem Bald. in leg. non solum. §. qui primipilum. eodem titul. & in auctenti. habita. C. ne. fili. pro patre. Idem voluit Staphile. in tract. de lite. gratiæ & instit. fol. 154. versic. Præterea hoc est priuilegium. in primis impres per glo. in capit. studeat. 50. distin. dicens quòd ei, qui non conuenitur vltra quàm facere potest, tantum relinqui debet, vnde ipse & sui ministri eidem necessarij sustentari possint: Faciunt tradita per Deci. in l. lecta. colum. 5. versicu. In gloss. in verbo de domo. ff. si cert. petat. & in l. in omnibus causis. nume. 8. versicu. Et licet regulariter. ff. de regul. iur. & plures decisiones congerit Ias. in l. si stipulatus fuero per te non fieri. ff. de verbor. obligat. & Felin. in capitu. 2. sub nume 3. versicu. Tene istam conclusionem, extra de foro competen. Quod priuilegium alicui concessum etiam eius familiaribus

 compe-

competere dicitur, & habetur per Bart. in l. semper, §. immunitati. ff. de iure immuni. & facit text. quem ipse Aretin. allegat in l. cæterum. ff. de vsu & habi. & pro hac opin. facit illa vulgata regula, quæ habet,
7 Quòd quis ex alterius persona consequitur, quod ex sua persona consequi non potest, vt est casus pulcherrimus in capitu. auctoritate Martini. §. fina. de conces. præbend. lib. 6. & in capitu. pen. de præben. eo. lib. & habetur in l. si emancipati. & ibi plenè per Ias. cum multis simili. in 2. colum. in fin. versicu. Nota tu diligenter. cum duabus sequen. C. de collatio.
8 & per Marsi. in sing. 180. Plura & plura. Quod etiam probatur ex eo quia pater & filius vna & eadem persona censetur. l. fina. C. de impub. & alijs substitut. Et maritus & vxor sunt vna & eadem caro, iuxta text. in capitu. debitum. cum concorda. extra de bigam.

S V M M A R I V M.

1 *Compensatio an cessionario opponi possit per creditorem cedentis?*
2 *Exceptio compensationis competens contra cedentem competit etiam contra cessionarium.*
3 *Creditor anterior posteriori & contra quandò præferatur.*

COM-

COMPENSATIO AN POSsit per creditorem cedentis bonis contra alium creditorem, cui bona insolutum data fuerunt, opponi.

QVAESTIO. XXXIII. princ.

1 RIGESIMOTERTIÒ principaliter quęrò, Si debitor, qui bonis cessit, vni ex eius creditoribus bona & debitorum nomina insolutum dedit, iuxta leg. legis iuliæ in fin. vbi Battol. & omnes. C. titul. nost. deinde creditor ille egit contra vnum ex debitoribus sibi cessis, qui compensationis exceptionem opposuit, afferens se esse in quadam partita illius cedentis creditorem, an eiusmodi compensatio admitti debeat? & hoc casu distinguendum censeo. Aut debitor cōpensationem opponens fuit à debitore, qui bonis cessit, in adiudicatione uocatus, aut non. Primo casu si non comparuit, & in eius creditum petendo, vel in compensando cum debito negligens fuit, ob eius contumaciam & negligentiam etiam compensationem opponere non poterit contra creditorem, cui debitorum nomina & bona cedentis insolutum tradita fuerunt, cùm negligentia & ipsius contumacia alteri creditori solerti nocere non debeat, argument. text. in leg. si non expedietit. §. 1. versicul. Quid ergo. & ibi glos. in verbo noceat. ff. de bono. auctori. iudi. possess. & cùm differentia esse debeat inter desides & vigilantes. leg. vt perfectius. in prin. & leg. final. in fi. C. de anna. excep. & argumen. eorum quæ diximus supra in 25. quest. principali.

 sub nu-

sub numer.7. Secundo casu si compensationem opponens non fuit in dolo, nec in culpa, sed iustam habuit ignorantiæ causam ob citationem sibi non factam, & tunc sicut fuisset in adiudicatione facta creditori admissa debiti & crediti cõpensatio, ita pariformiter aduersus hunc cessionarium admitti debet.
2 Quia cõpensationis exceptio, quę contra cedentẽ cõpetebat, eidẽ contra cessionariũ cõpetit, vt est cõmunis opinio tradita per Cy. Bar. & alios in leg. eius qđ. C. de compensat. Paul. de Cast. consil. 46. Super eo quod quæritur. & consil. 181. Viso puncto in causa quæ vertitur Lucæ. colum. 2. numet. 2. volumi. 1. in nouis Alexand. consil. 54. Circa id. column. final. versicul. Secundo principaliter. volum. 2. & Areti. consil. 16. Præsupponitur in facto. in finalibus ver-
3 bis. Sed in hoc aduertendum est, Aut iste creditor cessionarius ratione sui crediti anterior, siue posterior etat, si antetior, & tunc etiam quòd compensationem opponens non fuisset in adiudicatione vocatus, in hac compensationis exceptione tanquam posterior creditor non audiretur, cùm prior in tempore potior sit in iure. regu. qui prior. de regu. iur. in 6. & l. quoties vtriusque. ff. eod. titu. l. qui balneum. in princip. & l. potior. in princip. ff. qui potior. in pigno. habe. Aut erat in hypotheca posterior, & compensationem opponens sine hypotheca anterior, & idem dicendum est, vt est text. & ibi not. Barto. in l. creditor qui prior. §. si primus. ff. qui potio. in pigno. habe. & tradunt Mod. Fanen. in tracta. de pigno. in 2. membro quintæ partis. in princip. in 1. ampliatione. Si verò cum hypotheca anterior erat, & tunc dic vt supra in prima distinctione dictum est.

SVMMARIVM.

1 *Ceſsio bonorum poſt appellationem ab interlocutoria habente vim diffinitiuæ, an per modum attentatorum reuocari poſsit?*

2 *Attentata ante omnia reuocātur non diſcuſſo aliter appellationis articulo, & quæ dicantur attentata. & numero 4*

3 *Ceſsio bonorum etiam poſt appellationem à diffinitiua fieri poteſt.*

CESSIO BONORVM AN per modum attentatorum reuocari poſsit.

QVAESTIO. XXXIIII. & vltima princ.

1 VLTIMÒ principaliter quæro, quid ſi poſt appellationē ab interlocutoria vim diffinitiuæ habente interpoſitam debitor ceſſit bonis, an huiuſmodi bonorū ceſſio per modum attētatorum poſſit, vel reuocari debeat? Gui. Pa. conſil. 124. Circa materiam. colum. 3. in princip. verſicu. Ad ſecundum quæſitum. num. 3. decidit, quòd ſi bonorum ceſſio ante inhibitionem facta fuit, reuocari non poterit, ſed differri debebit, donec de appellatione cognitum fuerit. allegat text. in capitu. non ſolum, §. fina. de appellatio. in 6. tradunt domini de Rota in deciſ. 412. Si appellatur. in nouis. & Felin. in capitu. ſuper quæſtionum. §. fina. extra de offic. delega. Tu dic quòd etiam ſi poſt inhibitionem facta fuiſſet, & poſt appellationem à diffinitiua

nitiua interpositam tanquàm quid attentatum reuo
2 cari non poterit. Quamuis tegula sit, ante omnia attentata etiam nō discusso appellationis articulo reuocati. vt in dic. cap. non solum. in princip. & ibi
3 Canon. Tùm quia bonorum cessio etiam post appellationem à diffinitiua potest agnito debito in iudicio fieri, & eiusmodi cessio valet iuxta declarationem per Ateti. traditam in §. final. column. 3. ad fi. versicu. Nec ob. d. l. 1. Insti. de actio. secundum quam ita fuit decisum in sacro consi. Neap. vt attestatur Afflic. in decis. 296. Quidam debitor. in fi. & ita consuluit Roland. à Valle consi. 7. Quoniam. col. 2. nu. 8. sub versicul. Secundò respondetur. volum. 2. Tùm etiam quia talis cessio facta seruatis de iure seruandis dici non potest esse de attentatis; Cum cessio sit
4 de his quæ licitè fieri possunt, Et ea, quæ licita sunt, attentata non dicuntur, quia cùm pendente appellatione aliquid attentetur quod sit licitum, prout in præsenti casu, ex quo cedens facere potest quod de iure sibi competit, illud tanquàm attentatum reuocati non potest, cùm nihil innouari videatur secundum glo. in d. c. non solum. §. fi. in glos. magna. Faciunt dicta per Aufrer. in Capella. Tholosa. q. 500. in versicul. Et ideo attentata pendente appellatione. Præterea si debitor post appellationem fuit ad bonorum cessionem admissus, non est dubitandum, quòd appellatus per cedentem fuetit citatus, vel in iudicio comparuerit, per quam comparitionē & agnitionem debiti in iudicio factam, appellatus ipse nedum tacitè, sed expresè huiusmodi cessioni consensisse videtur, meritò de attentatis amplius opponi non potest, Cùm scienti & volenti non fiat fraus, neque iniuria. regu. scienti. de regul. iur. in 6.
cum

cum vulg. traditis per Iaſ. in l. cum donationis. in pri. C. de tranſactio. Pro quibus faciunt not. per Afflic in deciſ. 98. Pulchrum eſt dubium. in fi. vbi inquit, quòd attentatorum remedium ad partis inſtantiam locum non habet, quando de non iure petentis attẽtatorum reuocationem notoriè conſtat. Et ex his expedita redditur per me Matthæũ Brunum Iuriſcõſ. Ariminenſem hæc præſens ceſſionis bonorum materia, in qua ſi quid boni reperitur, altiſſimo ac omnipotenti Deo laus, honor & gloria attribuatur, Si verò aliquid, quod legentis aures offendat, culpæ meę aſcribatur, iuxta illud Auguſtini in 15. c. Soliloquiorum. dicentis. Si quid boni eſt parui, vel magni, donum tuum eſt, & noſtrum non, niſi malum, eſt.

FINIS.

REGESTVM.

a b c d e f. A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z,

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp.

Omnes Duerniones, præter f, Ternio.